

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 23 Αυγούστου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 623

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Ες Κρήτην το επόμενο τεστ με Αγκυρα

Αθήνα και Λευκωσία έχουν συμφωνήσει ότι στην ερχόμενη συνεδρίαση της άτυπης συνόδου των υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε. (Gymnich) στις 27 και 28 Αυγούστου στο Βερολίνο, θα ζητήσουν από τον Ζοζέπ Μπορέλ την παρουσίαση εγγράφου με επιλογές κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Η Ελλάδα έχει τονίσει ότι πιθανή ανακήρυξη ερευνών σε περιοχές του τουρκοκυβικού μνημονίου θα αποτελέσει σαφή καταπάτηση της πιο βασικής ελληνικής κόκκινης γραμμής. Δεν πρόκειται να ανεχθεί έρευνες στα νότια ή τα ανατολικά της Κρήτης. **Σελ. 3**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΥΡΙΔΗΣ

Είναι χρήσιμα τα βιομηχανικά απόβλητα

Ο Ιωάννης Βυρίδης επικουρος καθηγητής του ΤΕΠΑΚ και υπεύθυνος του έργου A Digital Solid Waste reuse platform for Balkan (SWAN) μιλάει στην «Κ» για τα οφέλη που έχει μια τέτοια πλατφόρμα. Όπως εξηγεί ο κ. Βυρίδης, το SWAN προωθεί τη «βιομηχανική συμβίωση» ώστε κάποια απόβλητα από μια βιομηχανία να χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες. **Σελ. 10**

ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ

Παρεμβάσεις για το 5G στην Κύπρο

Οι ΗΠΑ παρεμβαίνουν παρασκηνικά στο θέμα του 5G στην Κύπρο. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η αμερικανίδα πρέσβειρα είχε επαφές με τους CEO εταιρειών τηλεπικοινωνιών και τους κάλεσε να μην αναθέσουν στην κινεζική Huawei τον εξοπλισμό για το δίκτυο 5G. **Οικονομική, σελ. 3**

ΚΟΡΩΝΟΪΟΣ

Η μάσκα προστατεύει τον γενικό πληθυσμό

Ο καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας δρ Δημήτρης Δρικόκης έχει πραγματοποιήσει μελέτη και καταλήγει σε σημαντικά συμπεράσματα ως προς την προστασία και την ασφάλεια που μπορούν να παρέχουν οι μάσκες. **Σελ. 7**

COVID-19

Ο εφιάλτης της δίδυμης πανδημίας

Η πιθανότητα ενός δεύτερου κύματος της πανδημίας κάνει πελιδνούς από φόβο τους αξιωματικούς των φορέων δημόσιας υγείας. Το σενάριο επιδεινώνεται, καθώς τίποτα δεν αποκλείει η επόμενη να είναι μια ιδιαίτερα βαριά περίοδος γρίπης. **Σελ. 23**

Αναβαθμίζονται λιμάνια και βάση Πάφου

Στόχος να καλύπτουν τις ανάγκες της Ε.Φ., καθώς και αυτές ευρωπαϊκών χωρών στην παροχή υπηρεσιών διοικητικής μέριμνας

Αποκαλυπτικός ως προς το τι προνοούν οι συμπράξεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, αρχικά με τη Γαλλία καθώς και με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, είναι ο υπουργός Άμυνας Χαράλαμπος Πετρίδης στη συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ», αυτήν την κατά τ' άλλα κρίσιμη περίοδο στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο κ. υπουργός

εξηγεί ότι δρομολογείται η υλοποίηση των συμφωνηθέντων, όπως η αναβάθμιση των λιμανιών της Κ.Δ., καθώς και της αεροπορικής βάσης Ανδρέας Παπανδρέου, ενώ απορρίπτοντας τη λογική της στρατιωτικοποίησης, προαναγγέλλει πως το επόμενο διάστημα θα αυξηθεί η παρουσία εδώ ναυτικών μέσων της Γαλλίας

και άλλων χωρών με σκοπό την ενίσχυση της ασφάλειας και σταθερότητας της περιοχής. Απερίφραστα αναφέρει πως η Ε.Φ. θα αξιοποιήσει την προηγμένη αμυντική βιομηχανία της Γαλλίας, ενώ σε διαδικασία εξέτασης και αξιολόγησης βρίσκεται και η συνεργασία με τις ΗΠΑ, στα εξοπλιστικά, μετά την άρση του εμπάργκο.

Ο ΥΠΙΑΜ ιεραρχεί στόχους και προτεραιότητες της θητείας του στο υπουργείο, παραδέχεται πως η πανδημία του κορωνοϊού επηρέασε την συνεργασία του στρατεύματος με τρίτες χώρες, ωστόσο με τις προσπάθειες που καταβάλλονται δεν έχει επηρεαστεί η επιχειρησιακή του ικανότητα. **Σελ. 8**

Το ελπιδοφόρο πρόσωπο της Λευκορωσίας

Από το 1994 ο 66χρονος σήμερα Αλεξάντερ Λουκασένκο κυβερνά τη Λευκορωσία και σαν αποτέλεσμα των εκλογών της 9ης Αυγούστου θα την κυβερνά ενδεχομένως κι άλλα πέντε χρόνια. Η αντιπολίτευση και οι οπαδοί της αμφισβήτησαν το αδιάβλητο των εκλογών και βρίσκονται έκτοτε στους δρόμους με αποκορύφωμα το μεγάλο συλλαλητήριο στην πρωτεύουσα Μινσκ της περασμένης Κυριακής και το κάλεσμα για γενική απεργία. Ο κόσμος ζει με την προσδοκία ότι θα απαλλαγεί από το σοβιετικής κοπής σκληρό σύστημα εξουσίας του Λουκασένκο και στο χαμόγελο του μικρού κοριτσιού βλέπει την ελπίδα στο μέλλον. **Σελ. 21**

Ο γεφυροποιός Τζο Μπρίντεν

Συνέδριο των Δημοκρατικών

Στη συσπείρωση μετριοπαθών στελεχών του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος γύρω από την υποψηφιότητα Μπρίντεν συνέβαλε και νέα επιστολή, που υπεγράφη από 73 Ρεπουμπλικανούς, πρώην αξιωματικούς Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ. Δημοσιεύθηκε μόλις λίγα λεπτά πριν από την κορύφωση του συνεδρίου και χαρακτήρισε τον Τραμπ «διεφθαρμένο και ακατάλληλο για την προεδρία». **Σελ. 22**

Πώς θα γίνονται τα διαλείμματα, πώς θα λειτουργούν τα κυλικεία

Τα μονά θρανία αλλάζουν τη διαρρύθμιση των τάξεων

Η ανακοίνωση για την επιστροφή όλων των μαθητών στα σχολεία στις 4 και στις 7 Σεπτεμβρίου ήταν κατά κάποιο τρόπο απρόσμενη και αποτελεί και μεγάλη πρόκληση για το Υπουργείο Παιδείας. Αγκάθι της απόφασης για τους οργανωμένους γονείς, αλλά και για τις εκπαιδευτικές οργανώσεις είναι η χρησιμοποίηση από όλους εντός των σχολικών αιθουσών. Ακόμα ένα σημείο

που αποτελούσε εξ αρχής ένα σημαντικό ερώτημα, είναι η εξασφάλιση των μονών θρανίων τα οποία απαιτούνται, ώστε να καταστεί εφικτή η τήρηση των αποστάσεων. Οι διαβεβαιώσεις, ωστόσο, από το Υπουργείο Παιδείας αναφέρουν ότι υπάρχει η δυνατότητα να εξοπλιστούν τα σχολεία και τα υγειονομικά πρωτόκολλα να εφαρμοστούν πλήρως. **Σελ. 15**

Σχολική αποτυχία λόγω ανισότητας

Γυμνάσιο με 15% αναλφάβητους

Ενα από τα σοβαρότερα ζητήματα στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου είναι η σχολική αποτυχία και ο λειτουργικός αναλφαριθμητισμός. Ο δρ Μιχαήλ Παπαδόπουλος, με μακρά θητεία ως εκπαιδευτικός ψυχολόγος στα σχολεία της Κύπρου, αναφέρει στην «Κ» ότι η κυριότερη αιτία της σχολικής αποτυχίας είναι η κοινωνική ανισότητα την οποία αναπαράγει το ίδιο το σχολείο. **Σελ. 15**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Μέγα σφάλμα

Η σύμπραξη της Κ.Δ. με τη Γαλλία, κυρίως στον στρατιωτικό τομέα, με τις διευκολύνσεις στα λιμάνια μας καθώς και στη βάση Α. Παπανδρέου, υπό τα περιστάσεις, αποτελεί σημαντικό βήμα για την ασφάλεια του τόπου. Η ενίσχυση της σύμπραξης αυτής με τη συμμετοχή και άλλων ευρωπαϊκών χωρών θα ήταν ευχής έργον, διότι ως κράτος μικρό, μετά πολλών ενισχύσεων η διεκδίκηση των δικαιών μας. Ενδεχομένως η χλιαρή αντίδραση της Ε.Ε. στις τουρκικές προκλήσεις να προκαλεί τα περί δικαιού αισθημάτα μας. Όμως ουδείς θέλει να διανοηθεί τι θα ήμασταν, στην παρούσα συγκυρία, εκτός Ε.Ε. Για τούτο θα πρέπει να κατανοούμε και τη θέση της Αθήνας την ώρα που μάχεται σχεδόν μόνη έναντι της βουλγατικής Άγκυρας. Όσοι την προτρέπουν σε δυναμική αναμέτρηση με την Τουρκία ποιοι μέγα σφάλμα.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΘΕΑΤΡΟ

Οι «Καρέκλες» του
Ευγένιου Ιονέσκο

Η Μαρίνα Μακρή και η Έλενα Καλλινίκου από την ομάδα enacttheatre παρουσιάζουν τις «Καρέκλες» του Ιονέσκο, με την υποστήριξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας FlashArt του Θεάτρου Ριάττο. Αρχικά, το έργο θα παρουσιαζόταν θεατρικά, αλλά λόγω των νέων συνθηκών, αποφάσισαν να το αποδώσουν κινηματογραφικά. **Ζωή, σελ. 3**

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Η εμβέλεια του ελληνικού πολιτισμού

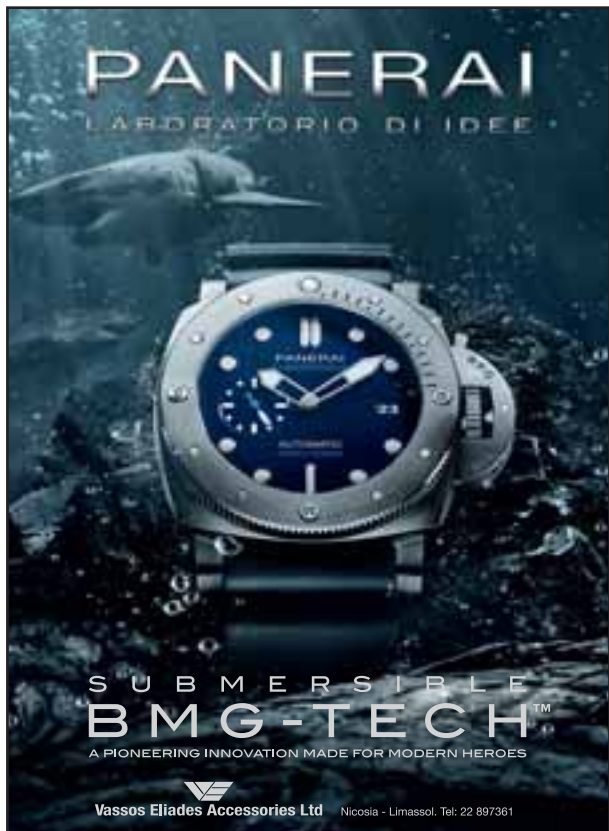
Οι 25 προσωπικότητες από τον χώρο των γραμμάτων, των τεχνών και της πολιτικής της Μεγάλης Βρετανίας συνυπέγραψαν πριν από λίγες μέρες μία επιστολή, καλώντας τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να στηρίξουν την Ελλάδα και την Κύπρο απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις. Στην «Κ» μιλούν πέντε από τις 25 προσωπικότητες που υπέγραψαν την επιστολή. **Ζωή, σελ. 1**

ΣΙΝΕΜΑ

Διαδικτυακά
φεστιβάλ

Φεστιβάλ με μεγάλη ιστορία και δημοτικότητα προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες που επιβάλλει η πανδημία του covid-19. Τέσσερις σκηνοθέτες από την Κύπρο, την Ελλάδα, την Αγγλία και τις ΗΠΑ μίλησαν στην «Κ» για το πώς βιώνουν οι ίδιοι την αναθεώρηση των φεστιβάλ. Οι Αντρέας Σιεπτάνης, Μίνως Παπός, Αντρέας Βακαλιός και Antony Petrou. **Ζωή, σελ. 4**

Το καλοκαίρι σου σε μία κάρτα.

Πλήρωσε με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από 29/07/2020 μέχρι 08/09/2020 και κέρδισε!

60 τυχεροί | 6 εβδομάδες | €60.000

20 τυχεροί που θα χρησιμοποιήσουν για πρώτη φορά την κάρτα τους, θα μοιραστούν ακόμα €10.000

Μόλις περισσότερα στο www.hellenicbank.com/summerwin. Ταξιούν όροι και προϋποθέσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Τι να κάνουν οι Βαρωσιώτες

Είναι απίστευτο. Η πολιτική ηγεσία του τόπου αποδεικνύεται πια τόσο ακατάλληλη που όχι μόνο δεν μπορεί να εκπονήσει πολιτικές που να απελευθερώνουν δυνάμεις αλλά θυσιάζει στον βωμό του λαϊκισμού την όποια δυνατότητα μπορεί να βγάλει τον τόπο από τα αδιέξοδα. Το προδιαγραφόμενο άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τ/κ διοίκηση, αντί να ενεργοποιήσει τα κόμματα στην αποτροπή του εποικισμού σε συμπαράταξη με τους Βαρωσιώτες, οι οποίοι αυτονόματα επιζητούν απαντήσεις από την ηγεσία στο κορυφαίο ερώτημα, «Τι κάνουμε;», βρίσκονται ενώπιον τραγικών προγραφών, όπως αυτή της «Αλληλεγγύης» (21/08/20) της Ελένης Θεοκάρους που λέει για τους Βαρωσιώτες: «ας κάνουν ό,τι νομίζουν, αλλά εκτιμούμε ότι σε περίπτωση που λάβουν θελουσώς, τη λεγόμενη υπηκοότητα της 'ΤΔΒΚ' (κίνηση άκρας επικίνδυνη για την εθνική μας υπόθεση), θα πρέπει πάραυτα να τους αποστερηθεί η υπηκοότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας»! Το εξωφρενικό είναι ότι ακολουθώντας τη δήλωση του ΥΠΕΕ Ν. Χριστοδουλίδη της περασμένης Κυριακής στην «Κ», ότι, «Οι εξελίξεις στην Αμμόχωστο θα κρίνουν το πλαίσιο λύσης», η Αλληλεγγύη συμπληρώνει ότι «ενδεχόμενη επιστροφή Βαρωσιωτών υπό κατοχική διοίκηση σε αυτή την κρίσιμη στιγμή, θα αποτελέσει την ταφόπλακα του Κυπριακού». Την ίδια μέρα από το Προεδρικό ο κυβερνητικός εκπρόσωπος δήλωνε ότι, «ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει δηλώσει ότι τυχόν εφαρμογή των σχεδίων για άνοιγμα της κατεχόμενης πόλης της Αμμοχώστου θα είναι ουσιώδης ανασταλτικός παράγοντας στην επίλυση του Κυπριακού και ταυτόχρονα θα είναι ένα πρόβλημα ουσίας για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας». Αλήθεια; Ενδιαφέρεται σήμερα κανείς για τη συνέχιση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας; Εξάλλου το πόσο ενδιαφέρει την Ε.Ε. το Βαρώσι, το είδαμε όταν η εκπρόσωπος της Κομισιόν με κόπο κατάφερε να διαβάσει αντιλαμβάνομενη την ανακοίνωση που είχε στα χέρια, λέγοντας ότι «η Κομισιόν γνωρίζει τις ανακοινώσεις σχετικά με τα σχέδια για άνοιγμα της περιφραγμένης περιοχής των Βαρωσιών, θα συνεχίσει να καθοδηγείται από την από-

φαση 550 (1984) του ΣΑ»... Κυρά, μου την ώρα που διαβάζατε την ανακοίνωσή σας, ο Ερσίν Τατάρ, επί της περικλείστης δήλωνε στην τουρκική κρατική τηλεόραση, ότι «τα Βαρώσια, είναι έδαφος της ΤΔΒΚ και σίγουρα θ' ανοίξουν», ενώ η Χουριέτ «αποκάλυπτε» ότι η περικλείστη θα ανοίξει τον Οκτώβρη και πως 281 Έλληνοκύπριοι προσέφυγαν στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας, ζητώντας αποζημιώσεις για τις ιδιοκτησίες τους. Τι να τους κάνουμε αυτούς τους 281; Να τους κατάσχομε τα διαβτήρια; Μήπως έχουν άδικο; Ποιος θα απαντήσει από πλευράς κυβέρνησης στους Βαρωσιώτες. Δύναται κανείς; Πάντως την Πέμπτη είδα στην εκπομπή «Μεσημέρι στον Alpha» τον τέως ΥΠΕΞ Ιωάννη Κασουλίδη, ο οποίος απάντησε, λέγοντας ότι το πρόβλημα της Αμμοχώστου είναι απόδειξη του γεγονότος ότι το στάτους κβο δεν είναι στατικό και πως αυτό δεν το αντιληφθήκαμε και ότι με το Κυπριακό να εκκρεμεί είμαστε όμνηροι της Τουρκίας: «Τρανό παράδειγμα η Αμμόχωστος. Εγώ πιστεύω ότι θα προχωρήσουν στον εποικισμό της. Θα καταδικαστούν από τη διεθνή κοινότητα και το ΣΑ. Και τι μ' αυτό;». Υπάρχει διέξοδος; Ναι. Τα ψηφίσματα των ΗΕ, το 550 και 789 ορίζουν όπως η πόλη παραδοθεί στους νόμιμους κατοίκους της. Κατά τον κ. Κασουλίδη υπάρχει δεδικασμένο και για το επιχείρημα ότι έχει δικαιώματα στο Βαρώσι το ΕΒΚΑΦ. Στην υπόθεση Αρέστη του ΕΔΑΔ το Δεκέμβριο του 2006, το θέμα της επιστροφής και αποκατάστασης της περιουσίας δεν είναι πλέον θέμα πολιτικής θέσης αλλά αντικείμενο δικαστικής απόφασης, την εκτέλεση της οποίας η Τουρκία δεν μπορεί να αποφύγει, καθώς αυτή συνεπάγεται ότι απορρίφθηκε η προσπάθειά της να διεκδικήσει μέσω του ΕΦΚΑΒ την περιφραγμένη πόλη. Συνεπώς σύμφωνα με αυτά που είπε ο κ. Κασουλίδης, αυτό είναι το όπλο της ΚΔ έναντι της διαλαλούμενης τουρκικής θέσης περί των Βακουφίων ενώ το δεύτερο μέγα όπλο είναι η κυβέρνηση να προωθήσει τους Βαρωσιώτες σε μια διεθνή εκστρατεία να παραδώσει η Τουρκία την περικλείστη πόλη στους νόμιμους ιδιοκτήτες της! Άμ' έπος άμ' έργον.

paraschos@kathimerini.com.cy

Θα παίξουν μπάλα Κυριάκος - Νίκaros με Μακρόν;

Μπορεί οι Μέρκελ και Μακρόν να εκφράστηκαν με τα καλύτερα λόγια υπέρ της Κύπρου και της Ελλάδας, μπορεί άλλοι Ευρωπαίοι ηγέτες να συνηγορούν δημόσια πλέον υπέρ των θέσέων μας, μπορεί οι Αμερικανοί να προειδοποιούν την Τουρκία να μην προχωρήσει σε νέες έρευνες στην κυπριακή ΑΟΖ, μπορεί η Ε.Ε. να ετοιμάζεται για νέες και ενδεχομένως αυστηρές κυρώσεις κατά της Τουρκίας τον Σεπτέμβριο και ο Μπορέλ να ετοιμάζει την περιβόητη λίστα του, αλλά...

Εκείνο το «αλλά» που πάντα προβάλλει σε κρίσιμες περιπτώσεις για να μεταβάλει τις εξελίξεις, έχει σκάσει μύτη. Αν μη τι άλλο επιβεβαιώνει ότι το παρασκώνιο δουλεύει εντατικά και αποτελεσματικά. Με... γερμανική ακρίβεια θα τολμούσα να πω.

Όλα δείχνουν πως η κατάσταση στην περιοχή μας οδηγείται προς εκτόνωση με κύριο στόχο την επανέναρξη του διαλόγου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Ήδη κάποιοι ρίχνουν και πιθανές ημερομηνίες για την έναρξη του νέου διαλόγου, όπως την 28η Σεπτεμβρίου. Μια ημερομηνία βολική, αφού και η Navtex της Τουρκίας θα ολοκληρωθεί στις 23 Αυγούστου, στις 25-26 ψηφίζονται από τη Βουλή των Ελλήνων οι συμφωνίες της Ελλάδας με Αίγυπτο και Ιταλία για την οριοθέτηση της ΑΟΖ, ενώ την ερχόμενη Πέμπτη 27 Αυγούστου θα συνεδριάσει το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. για να αποφασίσει τις πολυσυζητημένες και πολυαναμενόμενες κυρώσεις στην Τουρκία.

Αυτή η τελευταία ημερομηνία φαίνεται να είναι και το κλειδί. Η Γερμανία μάλλον αποδεικνύεται για ακόμη μία φορά βολική και αποτελεσματική για την Τουρκία και σπρώχνει σε συνομιλίες με στόχο την αποτροπή ή τουλάχιστον το πάγωμα των όποιων κυρώσεων ενδέχεται να αποφασιστούν κατά της προκλητικής Τουρκίας.

Γι' αυτό και η Μέρκελ δεν σταματά στιγμή να μιλά υπέρ του διαλόγου, όπως και όλοι εξάλλου, αλλά να τον ορίζει ως αντίβαρο για την επιβολή κυρώσεων. Προωθεί δηλαδή σωστικές ενέργειες για την Άγκυρα με στόχο να ανατραπούν οι σχεδιασμοί που οδηγούν προς την επιβολή ισχυρών και αποτρεπτικών κυρώσεων κατά του Ερντογάν.

Με σταθερή τη γερμανική φιλοτουρκική στάση η μπάλα παρόνκει στο γήπεδο των Μητσοτάκη, Νίκαραου και Μακρόν.

- Εμάνουελ αγάπη μου, αυτό το ταγκό πρέπει να είναι για τρεις.

Ο καλός μας Μακρόν το έχει πει επανειλημμένα πως δεν χωνεύει τον τρόπο που ο Ερντογάν πολιτεύεται και προωθεί την επεκτατική του πολιτική κατά της Κύπρου, της Ελλάδας και των ευρωπαϊκών συμφερόντων. Πρόσφατα τον στόλισε με επίθετα που ούτε οι δικοί μας πολιτικοί δεν χρησιμοποιούν πια για να χαρακτηρίσουν τον νεοσοουλάνο. Δήλωσε ξεκάθαρα πως διπλωματία χωρίς τις στρατιωτικές κόκκινες γραμμές δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική. Και το έδειξε εμφράκτως στέλνοντας τα πολεμικά του αεροσκάφη σε Κύπρο και Ελλάδα.

Ο Νίκaros μπορεί να θέλει αλλά δεν μπορεί, όπως επανειλημμένα διακήρυξε, αφού δεν διαθέτουμε ούτε ναυτικό ούτε αεροπορία. Το γιατί δεν είναι του παρόντος...

Ο Κυριάκος τώρα σε μια ξεκάθαρη στοχοθέτηση όρισε πρόσφατα τις ελληνικές κόκκινες γραμμές, τονίζοντας πως διάλογος με την Τουρκία μπορεί να γίνει μόνο για τη μοναδική διαφορά που υπάρχει μεταξύ των δύο χωρών που είναι η οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών. Προειδοποίησε μάλιστα πως αν η Άγκυρα δεν αλλάξει στάση θα υπάρξουν συνέπει-

ες. «Δεν αποδεχόμαστε κανένα τετελεσμένο, θα υπερασπιστούμε τα κυριαρχικά μας δικαιώματα» διακήρυξε με έντονο τρόπο στην πρόσφατη συνέντευξή του στο CNN. Το ερώτημα είναι: Θα κρατήσει τον λόγο του μέχρι τέλους; Θα αντισταθεί και στις πιέσεις της Μέρκελ και άλλων, όπως αγέρωχα δείχνει να πράττει με τον Ερντογάν και δεν θα σιρθεί σε διάλογο, ενώ η Τουρκία βάζει στο τραπέζι όλα τα θέματα και το Κυπριακό και ενώ τα πλοία της διενεργούν γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ;

Θα αδράξει τη στιγμή να ορθώσει πολιτικό ανόστημα προωθώντας τα δίκαια της Ελλάδας και της Κύπρου, χωρίς περτιούς εθνικισμούς και παλκαρισμούς αλλά με τη σοβαρότητα και υπευθυνότητα που μέχρι στιγμής έχει δείξει; Μια σοβαρότητα που και στην Ελλάδα αλλά και στην Κύπρο επαίνεϊται με ικανοποίηση γιατί παράγει ελπιδοφόρα πολιτική και ταυτόχρονα μεγεθύνει το δικό του πολιτικό εκτόπισμα;

ΚΟΝΙΖ: Μήπως Κύπρος - Ελλάδα έχασαν τη χρυσή ευκαιρία να οριοθετήσουν την μεταξύ τους ΑΟΖ κατά το πρόσφατο ταξίδι-αστραπή του Έλληνα ΥΠΕΞ στη Λευκωσία;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

22. VIII.1940

ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΡΟΤΣΚΥ: Το πρακτορείον Ρώτερ πληροφορείται εκ Μεξικού ότι χθες το απόγευμα εγένετο επίθεσις εναντίον του Τρότσκυ. Ο επιτεθείς κατά του άλλοτε Ρώσου Επιτρόπου

είναι Γάλλος κομμουνιστής ονόματι Φρανκ Τζόνσον ο οποίος είχε γνωρισθή με τον Τρότσκυ προτίνος υπό το ψευδώνυμον Φρανκ Ζακ. Ο δράστης, κατά πληροφορίας προερχομένης εκ της αστυνομίας, είχε προσκληθή εις γεύμα υπό του Τρότσκυ, εις το οποίον και παρεκάθησε, έφερε δε μεθ' εαυτού μικρόν σφυρίον, με το οποίον και εκτύπησε το θύμα. [...] Ο Τρότσκυ μετεφέρθη εις το νοσοκομείον, η κατάστασίς του δε είναι απελπιστική. Οι ιατροί δηλούν ότι ο θάνατός του είναι δυνατόν να επέλθη ανά πάσαν στιγμήν.

ΔΙΑΨΕΥΣΗ: «Σχετικώς με τας φήμας, τας οποίας ανέγραψεν η αλβανική εφημερίς "Τομόρι" και ανεδημοσίευσεν το πρακτορείον Στέφανι, καθ' ας αι ελληνικάί αρχαί ωργάνωσαν από πολλών μηνών ενόπλιους συμμορίας διά να καταπιέσουν τους Αλβανούς της Τσαμουριάς, είμεθα εις θέσιν να προβάλωμεν εις τας φήμας αυτάς αίτινες στερούνται πάσης αποστάσεως την μάλλον κατηγορηματικήν διάψευσιν. [...] Ουδεμία ένοπλος συμμορία, εν ουδεμία στιγμή, εσχηματίσθη εν Ελλάδι δι' οιονδήποτε σκοπόν».

Της **ΕΛΕΑΝΝΑΣ ΒΛΑΣΤΟΥ***

Ηαίτηση της Γκισλέιν Μάξγουελ να μοιράζεται κελί με άλλες συγκρατούμενες απορρίφθηκε. Το σκεπτικό της απόρριψης είναι το ότι μια κρατούμενη που κατηγορείται για παιδοφιλία απειλείται από τον πληθυσμό (της φυλακής). Εάν ψηφίζαμε το πρόσωπο που αντιπροσωπεύει το «κακό» φέτος, ομόφωνα θα κέρδιζε η Γκισλέιν Μάξγουελ. Κατηγορείται για διακίνηση ανηλίκων και εξώθηση σε πορνεία. Πέρυσι την ίδια περίοδο, ο Τζέφρι Επστάιν πέθανε σε φυλακή της Νέας Υόρκης. Χωρίς να υπάρχει διχογνωμία οι αντιδράσεις αφορούν το σύνολο της προσωπικότητάς του και όποιες πιθανές απορίες ή κενά, μας τις έλυσε ο ντοκιμαντέρ του Νέτφλιξ. Ενώσω επικρατεί η αντίληψη ότι ο Επστάιν ήταν ο πλούσιος αυτοδημιούργητος ανώμαλος κατακρατής, η συνεργός του είναι ακαριαία. Η κοινή γνώμη δεν τι σκιαγραφεί, απλώς καταλήγει στο ότι μια γυναίκα δεν θα μπορούσε ποτέ... Εχουμε άλλες θητικές προσδοκίες από το γυναικείο φύλο;

Στη λογοτεχνία του 19ου αιώνα οι γυναίκες χαρακτηρίστηκαν «άγγελοι του σπιτιού», με το δεύτερο ουσιαστικό να είναι το σημαντικό, καθώς κάποια που μένει σπίτι μόνο άγγελος μπορεί να είναι. Οι γυναίκες βρίσκονται πλέον εκτός οικιακού παραδείσου αλλά περιμένουμε από εκείνες να επιδεικνύουν τα κατεξοχήν θηλυκά χαρακτηριστικά: κατανόηση και συμπόνια. Η Γκισλέιν Μάξγουελ γαλουχήθηκε από άνδρες

και η ζωή αποκάλυπτε έναν ψυχιατρικό παράδεισο —κύκλων και ομοιοτήτων— εύκολα κατανοητό και από μη ειδικούς.

Γεννήθηκε την ημέρα των Χριστουγέννων του 1961 στο Μεζόν Λαφίτ έξω από το Παρίσι, το ένατο παιδί του εκδότη Ρόμπερτ Μάξγουελ και της Γαλλίδας ακαδημαϊκού Ελίζαμπέτ. Μεγάλωσε στην αγγλική εξοχή σ' ένα σπίτι όπου στέγαζε και τα γραφεία του πατέρα της σε 53 δωμάτια, φοίτησε σε μεικτό οικοτροφείο και κατόπιν στην Οξφόρδη. Το 1991 ο πατέρας της πνίγεται κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες ενόσω έκανε διακοπές στην Τενερίφη στο σκάφος που φέρει το όνομα «Λέντι Γκισλέιν», αφήνοντας χρέη και κακή φήμη. Για τη μητέρα της δεν γνωρίζουμε τίποτα. Ο πατέρας της γεννήθηκε με το όνομα Γιαν Λούντβιχ Χος σε ένα χωριό της Τσεχίας, μεγάλωσε σε απόλυτη ένδεια, μοιραζόμενος εκ περιτροπής ένα ζευγάρι παπούτσια με τα έξι αδελφία του. Ήταν ο μόνος που επιβίωσε του Ολοκαυτώματος και ξαναεμφύρε τον εαυτό του στην Αγγλία ως Ρόμπερτ Μάξγουελ. Ήταν ένας άνθρωπος τραχύς και άγριος που κατέφυνε σε φωνές και εκφοβισμούς. Όταν εκείνη ενπληκώθηκε, ήταν κόρη ενός από τους ισχυρότερους στον εκδοτικό χώρο, όταν εκείνος πέθανε ήταν η τριαντάχρονη κόρη ενός απειώνα που καταχράστηκε τις συντάξεις των εργαζομένων.

Όσο η γνωρίζουν λένε για εκείνη ότι είναι μια έξυπνη, μορφωμένη, αρρενωπή γυναίκα. Με θράσος —ώς και απρέπεια— και αστείρευτη ενέργεια είχε

αναπτύξει κοινωνικές δεξιότητες φέρνοντας ανθρώπους κοντά, σύστηνε και συστηνόταν, γνώριζε και ήθελε να τη γνωρίζουν. Ο κύκλος της ευμάρειας και της στερήσης ξανάνοιξε με τον Επστάιν για να ολοκληρωθεί στη φυλακή. Εκείνος αντικατέστησε τον μπαμπά προσφέροντας όσα εκείνη πίστευε ότι δικαιούται: χρήματα και εξουσία.

Η πυξίδα της ηθικής

Η ηθική εισέρχεται στη συζήτηση σε αυτό το σημείο, αν και πολύ φοβάμαι ότι δεν θα σας δώσω απαντήσεις, απλώς ένα παρακολούθηστε τη σκέψη μου. Υπάρχουν στιγμές στην καθημερινότητά μας και αναφέρομαι τόσο στις κοινότητες αποφάσεις όσο και στις κομβικές αποφάσεις, όπου μια ηθική πυξίδα καθοδηγεί τις απαντήσεις μας: «λέω ναι ή λέω όχι;», «προχωρώ ή δεν προχωρώ;», «το κάνω ή δεν το κάνω;».

Η Μάξγουελ διέθετε ένα πολύ ευρύ πεδίο επιλογών και ένα ανύπαρκτο ηθικό πεδίο. Αν κρίνω όμως από τον τρόπο που επέλεξε να χειριστεί τη μοίρα της, διέλυσε αυτοκαταστροφικά μια βεντάλια επιλογών και ξεχαρβάλωσε με απληστία την πυξίδα.

Όλη η ενέργειά της σπαταλήθηκε στο να εντυπωσιάσει δύο άνδρες με πολλά κοινά, τον πατέρα της και έπειτα τον Επστάιν. Και οι δύο τη χρησιμοποιούσαν ως διαμεσολαβήτρια/υπάλληλο. Ο πατέρας τη χρησιμοποιούσε για να την επιδεικνύει και να μεσολαβεί και ο Επστάιν για να τον αποκρύπτει και να μεσολαβεί. Πήρε αυτό που ήθελε, χρί-

Η Γκισλέιν Μάξγουελ, στενή συνεργάτις του Τζέφρι Επστάιν, κατηγορείται για διακίνηση ανηλίκων και εξώθηση σε πορνεία (φωτογραφία αρχείου).

ματα και εξουσία. Όλες τις επιδιώξεις που κάνουν τη ζωή (της) ν' αξίζει τον κόπο —τη δύναμη, την ομορφιά, το χρήμα— όλα αυτά τα θέλουμε για να ασκούμε επιρροή στους άλλους, για να τους εντυπωσιάσουμε μέσα στο πλαίσιο του κοινωνικού ιστού. Αναρωτιέμαι ποιο ήταν το σημείο όπου αποφάσισε ότι οι επιθυμίες της αξίζουν ακόμα και αν είναι νοσηρές για το σύνολο; Η Μάξγουελ έχει κατά τη γνώμη μου κάτι σαιξπηρικό, λίγο Μακπιέθ, υπάρχει ένα όριο που αν ξεπεραστεί βγαίνουμε εκτός ανθρώπινης φύσης. Το ξεπέρασε.

* Η Ελεάννα Βλαστού είναι συγγραφέας και μένει στο Λονδίνο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Αρχισυντάκτης: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιότι 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Νοτίως της Κρήτης το επόμενο τέστ με Αγκυρα

Το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, Ελλάδα, Γαλλία, Κύπρος και Αίγυπτος θα διεξαγάγουν από κοινού μεγάλη στρατιωτική άσκηση

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Στο ενδεχόμενο εκτράχυνσης της κρίσης στην Ανατολική Μεσόγειο, με υπατιότητα της Τουρκίας, εφόσον, βέβαια, ο διπλωματικός δίαυλος δεν λειτουργήσει, η Αθήνα έχει τονίσει προς όλες τις κατευθύνσεις ότι πιθανή ανακήρυξη ερευνών σε περιοχές του τουρκολιβυκού μνημονίου θα αποτελέσει σαφή καταπάτηση της πιο βασικής ελληνικής κόκκινης γραμμής. Κοινός, η Αθήνα δεν πρόκειται να ανεχθεί έρευνες στα νότια ή τα ανατολικά της Κρήτης.

Αθήνα και Λευκωσία στην άτυπη σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε. θα ζητήσουν από τον Ζοζέπ Μπορέλ την παρουσίαση εγγράφου με επιλογές κυρώσεων κατά της Τουρκίας.

Εντός της εβδομάδας που αρχίζει υπάρχει μία σειρά από κρίσιμες ημερομηνίες που είναι ενδεικτικές της οριακής κατάστασης την οποία διανύουν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις. Αθήνα και Λευκωσία έχουν συμφωνήσει ότι στην ερχόμενη συνεδρίαση της άτυπης συνόδου των υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε. (Gymnich) στις 27 και 28 Αυγούστου που θα διεξαχθεί διά ζώσης στο Βερολίνο, θα ζητήσουν από τον ύπατο εκπρόσωπο Ζοζέπ Μπορέλ την παρουσίαση ενός εγγράφου με επιλογές κυρώσεων κατά της Τουρκίας.

Εως τότε ο υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας Χάικο Μάας θα έχει επισκεφθεί Αθήνα και Αγκυρα, σε

Από την Αθήνα τονίζεται με κάθε τρόπο ότι είναι αδιανόητη η έναρξη του διαλόγου ενώ ο τουρκικός στόλος εξακολουθεί να είναι ανεπτυγμένος στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο.

μία προσπάθεια να εντοπίσει αν υπάρχει έδαφος για μια νέα τριμερή (Γιαν Χέκερ, Ελένη Σουρανή, Ιμπραήμ Καλίν). Την ίδια ημέρα με το Gymnich, λήγει και το (θεωρητικό) χρονικό περιθώριο, βάσει του οποίου η τουρκική εταιρεία πετρελαίων (ΤΡΑΟ) θα μπορεί να αδειοδοτηθεί για έρευνες από το υπουργείο Ενέργειας στα οικόπεδα του τουρκολιβυκού μνημονίου. Είναι, λοιπόν, σαφές ότι η φιλόδοξη γερμανική διαμεσολάβηση θα πρέπει να επιτύχει αποτελέσματα και, μάλιστα, ταχέως. Σκοπός των Γερμανών φαίνεται ότι είναι η νέα τριμερής να γίνει το ταχύτερο δυνατόν, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την επανέναρξη των διερευνητικών

επαφών. Σε αυτή τη διαδικασία από την τουρκική πλευρά διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο ο γενικός διευθυντής αεροναυτιλιακών του υπουργείου Εξωτερικών Τσαγκατά Ερτσόγές, ο οποίος έχει εμπειρία από παλαιότερες διερευνητικές επαφές όπου συμμετείχε, βέβαια όχι ως επικεφαλής. Από την ελληνική πλευρά ως η πλέον προφανής επιλογή εμφανίζεται ο Παύλος Αποστολίδης, ο οποίος γνωρίζει από πρώτο χέρι τι διημείφθη στους προηγούμενους 60 γύρους.

Από την Αθήνα τονίζεται με κάθε τρόπο ότι είναι αδιανόητη η έναρξη του διαλόγου ενώ ο τουρκικός στόλος εξακολουθεί να είναι ανεπτυγμένος

στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. Μέχρι αργά το βράδυ της Παρασκευής δεν είχε αποχωρήσει ούτε μία μονάδα του τουρκικού στόλου από το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, ενώ και η τουρκική αεροπορία παρέμενε ενεργή, επιχειρώντας, μάλιστα, είτε με UAV είτε με αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας τύπου CN-235 να πραγματοποιήσουν κατοπτεύσεις στον χώρο του τουρκολιβυκού μνημονίου.

Για την ελληνική πλευρά η τουρκική στρατιωτική προκλητικότητα είναι ένα πολύ πραγματικό στοιχείο, κάτι που φάνηκε από το ατύχημα με τις φρεγάτες «Λήμνος» και «Κεμάλ Ρέις», αλλά και την έντονη υποβρυ-

χιακή δράση. Σήμερα Κυριακή λήγει η NAVTEX βάσει της οποίας το «Ορούς Ρέις» δραστηριοποιείται στην ελληνική υφαλοκρηπίδα και, θεωρητικά, η παρέλευσή της θα πρέπει να οδηγήσει σε σταδιακή αποχώρηση των τουρκικών δυνάμεων. Σε αντίθετη περίπτωση, η γερμανική διαμεσολάβηση κινδυνεύει να αποτύχει. Οπως φάνηκε και από τη συνάντηση του προέδρου της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν με την καγκελάρια της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ, Παρίσι και Βερολίνο έχουν «μοιραστεί» ρόλους στη διαχείριση της ελληνικής κρίσης. Οι δύο ισχυροί της Ε.Ε. κρατούν στο τραπέζι τόσο τη διπλωματική δράση όσο και τη στρατιωτική ισχύ, κάτι που εκφράστηκε από τον όρο της «συμπληρωματικότητας» που χρησιμοποίησε ο κ. Μακρόν στο Φορ ντε Μπρεγκανσόν.

Η στάση της Γερμανίας, σύμφωνα με ορισμένες ερμηνείες, βρίσκεται σε ασαφή σύμπτωση με το Παρίσι, παρά τα επιφανήματα. Οι δύο πλευρές συμφωνούν ότι δεν είναι δυνατόν να μην υπάρχει κανένας αξιόπιστος δίαυλος επικοινωνίας ανάμεσα στην Ευρώπη και την Τουρκία. Βέβαια, τα αποτελέσματα θα δείξουν αν αυτή η τακτική αποδίδει.

Η στάση της Γαλλίας

Στον αντίποδα της γερμανικής στάσης, από τη Γαλλία έχει επισημανθεί προς τους καθ' ύλην αρμόδιους στην Ελλάδα με κάθε τρόπο, ότι υπάρχει πρόθεση για διάθεση μέσων και κάθε βοήθειας, όπου και αν αυτό ζητηθεί. Μάλιστα, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, στην τελευταία συζήτηση που είχαν ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος με την ομόλογό του Φλόρανς Παρλί, από τη γαλλική πλευρά δεν έγινε καμία νύξη σε εξοπλισμούς, αντιθέτως επισημάνθηκε

ότι προέχει η ασφάλεια των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, Ελλάδα, Γαλλία, Κυπριακή Δημοκρατία και Αίγυπτος, θα διεξαγάγουν από κοινού μεγάλη στρατιωτική άσκηση στην Ανατολική Μεσόγειο, με σκοπό να εκπεμφθεί ένα σαφές μήνυμα προς την Τουρκία. Και σε αυτή την περίπτωση ο συμβολισμός της Κρήτης και η επιλογή της 115 Πτέρυγας Μάχης στη Σούδα για τη στάθμευση ενός ζεύγους γαλλικών μαχητικών αεροσκαφών Ραφάλ, αλλά και τεσσάρων F-16 των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ), χώρα με στρατηγική τοποθέτηση κατά της Τουρκίας, είναι ευγλωττος.

Η πρόσφατη επίσκεψη του αρχηγού ΓΕΕΘΑ Κωνσταντίνου Φλώρου, στο Στρατηγείο Διοίκησης Ανατολικής Μεσογείου στη Σούδα, δείχνει και τη βαρύτητα που αποδίδει η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων στη σημασία της Κρήτης, ειδικά σε αυτή τη φάση. Πέρα, ωστόσο, από τον ναύσταθμο Κρήτης και την 115 ΠΙΜ στη Σούδα, κατακόρυφα έχει αυξηθεί η επιχειρησιακή σημασία του συνόλου των στρατιωτικών μονάδων στο νησί.

Η στάση της Γαλλίας έχει εκτιμηθεί ιδιαίτερα από την Αθήνα, κάτι που αναζωπύρωσε τις συζητήσεις για συνεργασία στον τομέα των εξοπλιστικών. Παρά το γεγονός ότι οι φρεγάτες τύπου Belh@tta παραμένουν ακριβές για τον τρέχοντα ελληνικό προϋπολογισμό, φαίνεται ότι εξετάζονται άλλα πεδία, με επικρατέστερο το αεροπορικό. Οι δύο πλευρές συζητούν για την προμήθεια 12 αεροσκαφών τύπου Ραφάλ, αλλά και πώς μπορεί να επεκτείνουν τη συνεργασία τους συνολικότερα. Η ανάγκη της Ελλάδας να ενισχύσει τον στόλο της έχει οδηγήσει, πάντως, σε πληθώρα νέων προτάσεων.

Apple Pay με κάρτες της Τράπεζας Κύπρου

Ασφαλείς και γρήγορες πληρωμές.

Απολαύστε τα οφέλη όλων των καρτών της Τράπεζας Κύπρου εύκολα και γρήγορα, χρησιμοποιώντας iPhone, Apple Watch, iPad και Mac.* Το Apple Pay είναι απλό στη χρήση και συμβατό με τις συσκευές που χρησιμοποιείτε καθημερινά. Τα στοιχεία της κάρτας σας προστατεύονται, αφού δεν αποθηκεύονται στη συσκευή σας ούτε και κοινοποιούνται όταν πληρώνετε.

* Για τη λίστα με τις συμβατές συσκευές με Apple Pay δείτε: support.apple.com/km207105

Τράπεζα Κύπρου

Apple Pay

Παίζουν το χαρτί της ΑΟΖ Αθήνα και Λευκωσία

Οι διαβουλεύσεις ως ένα από τα μέτρα
αντίδρασης σε νέα τουρκική πρόκληση

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Με την Τουρκία να κρατά σε υψηλούς τόνους την επιθετική συμπεριφορά της στην Ανατολική Μεσόγειο, η στροφή που πραγματοποιήθηκε σε ελληνική εξωτερική πολιτική στην περιοχή, στο κομμάτι οριοθέτησης ΑΟΖ με γειτονικές χώρες, φαίνεται πως δεν περιορίζεται στις υπογραφές με Ιταλία και Αίγυπτο. Έχοντας ενώπιόν τους την αναθεωρητική πολιτική της Άγκυρας, από τη μία, και την ανησυχία για αποτυχία των προσπαθειών επίλυσης των διαφορών με διπλωματικά μέσα, από την άλλη, οι του Υπουργείου Εξωτερικών, Ελλάδας και Κύπρου βρίσκονται σε διαδικασία καθορισμού του πλαισίου αντίδρασης. Ένα ζήτημα το οποίο επέβαλε το έκτακτο ταξίδι του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια στη Λευκωσία. Στις τριώρες συζητήσεις που διεξήχθησαν στο κυπριακό ΥΠΕΞ, οι δύο πλευρές έθεσαν επί τάπητος δύο ζητήματα. Πρώτον το πλαίσιο εντός του οποίου θα κινηθούν οι δύο χώρες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου η Ε.Ε. να εντείνει την πίεση προς την Άγκυρα και δεύτερον την επόμενη μέρα σ' ένα ότι και τόσο απίθανο σενάριο αποτυχίας της γερμανικής παρέμβασης για έναρξη ενός ελληνοτουρκικού διαλόγου. Στο δεύτερο ζήτημα στις ασκήσεις επί χάρτου που πραγματοποιήθηκαν στο Υπουργείο Εξωτερικών, ένα από τα στοιχεία που απασχόλησαν ήταν και αυτό του καθορισμού της ΑΟΖ μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας. Ένα θέμα με έντονο θετικό ενδιαφέρον από κυπριακής πλευράς και διαχρονικής διστακτικότητας

από ελληνικής πλευράς. Παρά το γεγονός ότι δεν έγινε η παραμικρή δημόσια αναφορά επί του συγκεκριμένου θέματος, μετά το πέρας των επαφών στο κυπριακό ΥΠΕΞ και παρά τις έντονες αναφορές που υπήρχαν πριν την επίσκεψη της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Λευκωσία, τις οποίες διέψευδαν διπλωματικές πηγές και στις δύο πρωτεύουσες, οι πληροφορίες της «Κ» λένε πως το όλο θέμα ήταν στο τραπέζι, με τις δύο πλευρές να κατέληξαν σε συγκεκριμένα βήματα.

Ξεκινούν διαβουλεύσεις

Ελλάδα και Κύπρος έχοντας ενώπιόν τους, τη δεδομένη πλέον διστακτικότητα κρατών μελών της Ε.Ε., ανάμεσα σε αυτά και της Γερμανίας, να πείσουν για αναχαιτισμό της τουρκικής επιθετικότητας, δεν φαίνεται να δίνουν και πολλές προοπτικές στον επιχειρούμενο ελληνοτουρκικό διάλογο. Εκτίμηση που ωθεί τις δυο χώρες να στρέψουν την προσοχή τους, και σε ανεπιθύμητα σενάρια. Ένα από τα όπλα τα οποία εξετάζονται να συμπεριληφθούν στην διπλωματική φαρέτρα ενάντια στην τουρκική επιθετικότητα, είναι και η ενδεχόμενη συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ, μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», αυτό το οποίο απασχόλησε την διπλωματική σύναξη στη Λευκωσία ήταν να ξεκινήσουν οι διαβουλεύσεις προκειμένου να ολοκληρωθεί, το συντομότερο δυνατόν, το τεχνοκρατικό και νομικό κομμάτι μιας συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ, χαρτί το οποίο θα χρησιμοποιηθεί από τις δυο πλευρές μόνο εάν οι περι-

Οι διπλωμάτες Κύπρου και Ελλάδας, όπως φαίνεται να αποφασίσθηκε στη σύσκεψη στη Λευκωσία, θα ξεκινήσουν τις διαδικασίες προκειμένου να ετοιμασθεί το πλαίσιο οριοθέτησης ΑΟΖ των δύο χωρών, συμφωνία που θα επιστημονοποιηθεί υπό προϋποθέσεις.

Εκτός από μια ενδεχόμενη συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ, οι δύο χώρες δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στον γαλλικό παράγοντα τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και παρουσία στην Αν. Μεσόγειο.

στάσεις το απαιτούν. Τις λιγοστές πληροφορίες που υπάρχουν στο παρασκήνιο, για συμφωνία ΑΟΖ Κύπρου – Ελλάδας ήλθε να τις ενισχύσει μια δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη, στο ελλαδικό κανάλι OPEN. Συγκεκριμένα, ο κύπριος ΥΠΕΞ ρωτήθηκε αν κατά την επίσκεψη Δένδια στη Λευκωσία συζητήσαν την προοπτική χάραξης ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου. Η απάντηση του κ. Χριστοδουλίδη για ένα θέμα

που μέχρι χθες δεν ήταν στη σφαίρα ενδιαφέροντος της Αθήνας, είναι ενδεικτική. «Για τρεις ώρες συζητήσαμε όλα τα θέματα τα οποία προκύπτουν μετά τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και θα προβούμε σε ανακοινώσεις όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο ή όταν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο, εάν θέλετε, πιο συγκεκριμένο να αναφέρουμε».

Το timing

Ελλάδα και Κύπρος συμφωνούν πως όποια βήματα αντίδρασης αποφασισθούν, αυτά θα πρέπει να εκδηλωθούν μόνο μετά από ένα ναύαγιο των προσπαθειών που καταβάλλονται ή αν η Τουρκία προχωρήσει σε κάποια νέα πρόκληση στην περιοχή. Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, ένα ζήτημα που εξετάζεται με ιδιαίτερη προσοχή αφορά την προσπάθεια της Γερμανικής Προεδρίας για συνολική διευθέτηση των προβλημάτων με τις οικονομικές ζώνες στην ανατολική Μεσόγειο, με εμπλοκή των ενδιαφερόμενων

μερών, ανάμεσά τους και η Κύπρος. Προσπάθεια η οποία προσκρούει στη διαχρονική θέση της Τουρκίας να θεωρεί την Κυπριακή Δημοκρατία εκλιπούσα. Παράλληλα με τις προετοιμασίες για ακραία σενάρια, Κύπρος και Ελλάδα έχουν καθορίσει τον κοινό βηματισμό που θα έχουν το επόμενο διάστημα έως και τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, με την έκτακτη Σύνοδο των ηγετών για την ανατολική Μεσόγειο. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στο άτυπο Συμβούλιο των ΥΠΕΞ, την ερχόμενη εβδομάδα, με τις δυο χώρες να συνεχίζουν στο μοτίβο της επιβολής σκληρών κυρώσεων στην Τουρκίας, ως μέτρο ανακοπής της επιθετικής συμπεριφοράς στην περιοχή.

Η Γαλλία

Αθήνα και Λευκωσία ποντάρουν πολλά στη σταθερή θέση της Γαλλίας, για σκληρή γραμμή της Ε.Ε. απέναντι στην Τουρκία. Το αποτελέσματα της συνάντησης του Εμανουέλ Μακρόν με την Άγκελα

Μέρκερ κρίνεται ικανοποιητικό, ωστόσο σε αυτή διαφάνηκε η διαφορετικότητα με την οποία προσέγγισαν οι δυο ηγέτες την όλη κατάσταση που έχει δημιουργήσει στην περιοχή η Τουρκία. Πέρα από την προσέγγιση της κρίσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, Κύπρος και Ελλάδα ποντάρουν πολλά στη γαλλική παρουσία στην ευρύτερη περιοχή, παρουσία αξιοπιστία και σταθερή, υπέρ των ευρωπαϊκών συμφερόντων στη Μεσόγειο, όπως λέγεται χαρακτηριστικά. Την ίδια ώρα η φραστική στήριξη της Γερμανίας, όπως αυτή εκφράσθηκε από την Άγκελα Μέρκελ, στη συνάντηση με τον Γάλλο πρόεδρο, καταγράφεται στα θετικά πλην όμως δεν θεωρείται αρκετή που μπορεί να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Τουναντίον, όπως έχει φανεύει, έχει οδηγήσει τις ηγεσίες σε Κύπρο και Ελλάδα να εκφράζουν δημόσια τη διαφωνία τους, κάνοντας λόγο για πολιτική δύο μέτρων και δύο σταθμών.

Τους τελευταίους έξι μήνες η ελληνική διπλωματία έχει πετύχει όσα δεν πέτυχε από τη μεταπολίτευση και μετά, τόσο με την Ιταλία όσο και την Αίγυπτο.

Αλλαγή ρότας της ελληνικής διπλωματίας

Οι πληροφορίες για ενδεχόμενη συμφωνία Κύπρου – Ελλάδας στην οριοθέτηση ΑΟΖ ουσιαστικά θα έλθουν να συμπληρώσουν τις κινήσεις που πραγματοποιήσει το τελευταίο διάστημα η ελληνική διπλωματία με γειτονικά κράτη. Κινήσεις που δείχνουν πως η Ελλάδα αφήνει πίσω της τη διαχρονική πολιτική υπέρ της υφαλοκρηπίδας προς χάρη της ΑΟΖ. Τους τελευταίους έξι μήνες η ελληνική διπλωματία έχει πετύχει όσα δεν πέτυχε από τη μεταπολίτευση και μετά, τόσο με την Αίγυπτο. Ειδικά στην περίπτωση της Κύπρου, όσες φορές η Λευκωσία προσπάθησε να γείρει θέμα ΑΟΖ με την Ελλάδα, έπρεπε πά-νω στην διπλωματική άρνηση των

Αθηνών. Ενδεικτική του τρόπου θέωσης των πραγμάτων ήταν μια σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 26 Ιανουαρίου 2001 στο Ελληνικό ΥΠΕΞ, όταν η Κύπρος ήταν σε τροχιά συμφωνίας με την Αίγυπτο. Η Αθήνα, τότε, εμφανιζόταν ιδιαίτερα ανήσυχη από τη γραμμή οριοθέτησης ΑΟΖ Κύπρου – Αιγύπτου. Χαρακτηριστική της πολιτικής των Αθηνών ήταν η τοποθέτηση του πρώτου Γιώργου Γεννηματά, της Διεύθυνσης Δ1 του ελληνικού ΥΠΕΞ. Σύμφωνα με απόσπασμα των πρακτικών της σύσκεψης εκείνης, που είναι εις γνώση της «Κ», «ο κ. Γεννηματάς για αποφυγή των προβλημάτων αυτών, προέτρεψε την κυπριακή πλευρά όπως διορθωθούν

οι συνταγμένες και τα σύνορα δυτικά, να σταματήσουν στα 7 με 8 ναυτικά μίλια ανατολικότερα, από εκεί που έχουν συμφωνηθεί, ούτως ώστε να αποφευχθούν οι οποιεσδήποτε επιπλοκές με γειτονικές χώρες». Οι επιπλοκές και τα προβλήματα στα οποία αναφερόταν ο Έλληνας διπλωμάτης αφορούσαν το Καστελόριζο και η Τουρκία. Η Λευκωσία τότε ικανοποίησε το αίτημα των σημείων του πλαισίου Γκουτιέρες, μετά από μελέτη και εφόσον οι ειδικοί εμπειρογνώμονες της Δημοκρατίας αποφάνθηκαν ότι δεν επηρεάζει η μέση γραμμή οριοθέτησης ΑΟΖ με την Αίγυπτο. Έκτοτε έγιναν και άλλες προσπάθειες για συμφωνία, ωστόσο, όλες είχαν την ίδια κατάληξη.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΤΖΗΧΑΜΠΗ

Από εκεί που μείναμε

Οι ενέργειες της Τουρκίας σε σχέση με τις αιτιάσεις της αναφορικά με την Κύπρο και την Ελλάδα αποκαλύπτουν την πολυδιάστατη εκκρεμότητα όχι μόνο των ελληνοτουρκικών πραγμάτων αλλά και του Κυπριακού, η για δεκαετίες εκκρεμότητα του οποίου έχει τα τελευταία χρόνια συναρτηθεί και προς το θέμα των θαλασσίων ζωνών. Πολύ πρόσφατα ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Χριστοδουλίδης δήλωσε ότι είμαστε έτοιμοι για την επανέναξη διαλόγου από εκεί που μείναμε στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών. Η δήλωση αυτή είναι πολλαπλώς πολύ σημαντική.

1. Η επανέναξη των συνομι-

λιών από εκεί που μείναμε παραπέμπει στο Κραν Μοντάνα ως την τελευταία προσπάθεια για λύση και συγκεκριμένα στο πλαίσιο Γκουτιέρες επί του οποίου δεν υπήρξε πρόοδος, με αποτέλεσμα την άμεση κατάρρευση των συνομιλιών. Η αποδοχή του πλαισίου Γκουτιέρες για επανέναξη των συνομιλιών εξυπακούεται και καταδεικνύει ετοιμότητα ως του σημείου στο οποίο μείναμε και ως της βάσης των περαιτέρω διαπραγματεύσεων, πράγμα απαραίτητο τόσο για την επανέναξη όσο και για τη συνέχιση της προσπάθειας των Ηνωμένων Εθνών.

2. Να θυμηθούμε ότι ο γενικός γραμματέας είχε τότε συμβουλευ-

Η επανέναξη των διαπραγματεύσεων από εκεί που μείναμε είναι η μόνη δυνατότητα εξόδου από μια ατέρμονη και αδιέξοδη κρίση και παγίωση παλαιών και νέων τετελεσμένων μέσα στον χρόνο, τα οποία με βεβαιότητα θα οδηγήσουν σε οριστικές διχοτομικές καταστάσεις.

σει τα μέρη να ξανασκεφθούν τα πράγματα και να επανέλθουν αν επιθυμούν τις καλές υπηρεσίες του. Η ετοιμότητα για επανέναξη των συνομιλιών από εκεί που μείναμε με βάση το πλαίσιο Γκουτιέρες δείχνει ότι έχουμε ξανασκεφτεί τα πράγματα και επιθυμούμε τη συνέχιση των καλών υπηρεσιών του γενικού γραμματέα.

3. Η επανέναξη των διαπραγματεύσεων από εκεί που μείναμε είναι η μόνη δυνατότητα εξόδου από μια ατέρμονη και αδιέξοδη κρίση και παγίωση παλαιών και νέων τετελεσμένων μέσα στον χρόνο, τα οποία με βεβαιότητα θα οδηγήσουν σε οριστικές διχοτομικές καταστάσεις.

4. Η ετοιμότητα για επανέναξη των συνομιλιών με βάση το πλαίσιο Γκουτιέρες είναι η καλύτερη απόδειξη της γνησιότητας της διάθεσής μας για λύση στις παραμέτρους εκείνες, διαψεύδοντας την εντύπωση ότι δεν το αποδεχόμαστε και ότι ευθυνόμαστε για τη συνέχιση της στασιμότητας. Επαναβεβαιώνει έτσι την προσήλωσή μας στη λύση της διζωνικής και δικονομικής ομοσπονδίας στη βάση της πολιτικής ισότητας σύμφωνα με τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και διαλύει τις όποιες διδόμενες για επαναπροσανατολισμό μας σε λύση άλλης μορφής συνομωσπονοδικής ή διχοτομικής υφής.

5. Η επανέναξη των διαπραγ-

ματεύσεων από εκεί που μείναμε είναι η μόνη δυνατότητα για επίτευξη λύσης μέσω διαπραγματεύσεων, δηλαδή η μόνη δυνατότητα διπλωματικά συμφωνημένων λύσης, παρέχουσα την ευχέρεια επί μέρους διαπραγματεύσεων όλων των σημείων του πλαισίου Γκουτιέρες, η οποία δεν αξιοποιήθηκε στο Κραν Μοντάνα. Η διαπραγμάτευση αυτή είναι που χαρακτηρίζει τη λειτουργία της διπλωματικής διαδικασίας για την οποία ποτέ δεν υπάρχουν αδιέξοδα και άλυτα προβλήματα.

Ο κ. Δημήτριος Χατζηχαμπής είναι πρώην πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Διάλογο εφ’ όλων των θεμάτων θέλει η Τουρκία

Αιγαίο, Λιβύη και νέα δεδομένα Αν. Μεσογείου σε διπλωματικό διάλογο λέει η Άγκυρα, αλλιώς θα χρησιμοποιήσει την ισχύ της

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Επιχειρώντας να θέσει τις εν δυνάμει συνομιλίες με την Ελλάδα σε ένα γενικότερο πλέγμα διαπραγματεύσεων στην Ανατολική Μεσόγειο, η Άγκυρα διατείνεται τώρα ότι από τα τέλη Ιουλίου μέχρι τα μέσα Αυγούστου, δυνάμεις που ανταγωνίζονται την Τουρκία στην περιοχή δοκίμασαν τις αντοχές της αλλά τόσο η Αθήνα όσο και η διεθνής κοινότητα έλαβαν «αποφασιστικό μήνυμα». Μήνυμα που αν δεν «μεταφραστεί» ορθά τότε η Τουρκία είναι σε θέση να κάμει κινήσεις σε περιοχές όπως λ.χ. στα ανοικτά της Κρήτης, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν όλες τις πλευρές σε «αχατογράφητα νερά». Για να μην συμβεί κάτι τέτοιο όμως κατά την Άγκυρα, «χρειάζεται όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές να εστιάσουν στο διπλωματικό διάλογο που θα αφορά πολλά ακανθώδη ζητήματα όπως αυτό της Λιβύης, τα προβλήματα του Αιγαίου και τα νέα δεδομένα στην Ανατολική Μεσόγειο». Καλά ενημερωμένες πηγές στην τουρκική πρωτεύουσα θεωρούν δεδομένη την παράταση της έντασης στην Αν. Μεσόγειο και η κυβέρνηση Ερντογάν προσαρμόζει ανάλογα τα δικά της σχέδια. Συγκεκριμένα, η Άγκυρα εμφανίζεται αποφασισμένη να προβάλει την στρατιωτική της ισχύ και να εξασφαλίσει ένα μελλοντικό πρωταγωνιστικό ρόλο στα ενεργειακά δρώμενα της Αν. Μεσογείου και ειδικότερα σε μια μεγάλη περιοχή που απλώνεται από την Συρία μέχρι την Λιβύη. Προς τούτο όπως επισημαίνουν οι πηγές της «Κ» στην Τουρκία, η κυβέρνηση Ερντογάν επιστρατεύει μια υβριδική στρατηγική που περιλαμβάνει έρευνες και γεωτρήσεις στην Αν. Μεσόγειο, στρατιωτικές

κινήσεις κυρίως στη Λιβύη και διπλωματικούς ελιγμούς: «Στη νέα περίοδο, η Άγκυρα επιστρατεύει όλα τα διαθέσιμα μέσα στην Αν. Μεσόγειο, σε μια περιοχή όπου οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης θεωρούν ότι η χώρα διεξάγει έναν δεύτερο πόλεμο ανεξαρτησίας».

Έρευνες και γεωτρήσεις

Με την τουρκική Navtex για το ερευνητικό σκάφος «Ορούτς Ρέις» να λήγει σε λίγα εικοσιτετράωρα, η προσοχή των ειδικών στην Άγκυρα και στις γειτονικές πρωτεύουσες στρέφεται στα επόμενα βήματα της τουρκικής κυβέρνησης στα νερά της Αν. Μεσογείου. Σύμφωνα με διάφορες πηγές, συνεκίζοντας τις τουρκικές έρευνες σε περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στην κυπριακή ΑΟΖ, η Άγκυρα έχει ήδη ξεκαθαρίσει ότι οι ξεχωριστές τουρκικές γεωτρήσεις και έρευνες σε ολόκληρη την Αν. Μεσόγειο θα έχουν συνέχεια, μέχρι την στιγμή της τελικής διαπραγματεύσεως για την ειρηνική επίλυση των προβλημάτων στην περιοχή. Οι πηγές μας στην Άγκυρα εξηγούν συναφώς: Πρώτον, στην εικόνα εισέρχεται και το νέο τουρκικό γεωτρήπλο, με την ονομασία «Κανουνί Σουλτάν Σουλεϊμάν», που έχει τη δυνατότητα να διεξάγει έρευνες και γεωτρήσεις σε μια διευρυμένη ακτίνα δράσης. Στην Άγκυρα επικρατεί η άποψη ότι η κυβέρνηση θα στείλει στην Αν. Μεσόγειο το «Κανουνί» ή άλλα τουρκικά σκάφη με στόχο να προβάλει τις ενισχυμένες δυνατότητές της στο πεδίο της ενεργειακής έρευνας. Δεύτερον, προβάλλονται σενάρια για τις περιοχές όπου θα δράσουν τα πλοία, όπως ότι η κυβέρνηση δεν αποκλείεται να επιλέξει οικόπεδα που καθορίστηκαν με το περιβόητο τουρκολιβυκό μνημόνιο.

Αθήνα και διεθνής κοινότητα δοκίμασαν τις αντοχές της τον Αύγουστο και έλαβαν αποφασιστικό μήνυμα που θα πρέπει να το μεταφράσουν σωστά για να μην μπουν σε αχατογράφητα νερά, λέει η Άγκυρα. Στη φωτογραφία ο υπ. Άμυνας της Τουρκίας Χουλούσι Ακάρ στη Λιβύη, με τον υπ. Άμυνας της κυβέρνησης της Τρίπολης και τον υπ. Άμυνας του Κατάρ, την περασμένη Δευτέρα.

Η μεγάλη εικόνα και η τελική διαπραγματεύση

«Εκτός από τα τουρκικά σκάφη που θα ανοικτούν στην Αν. Μεσόγειο κατά το επόμενο διάστημα και στις περιοχές όπου θα επικεντρώσει η Άγκυρα την προσοχή της, υπάρχει ένα ακόμη σημείο το οποίο έχει ιδιαίτερη σημασία», σύμφωνα με τις πηγές μας στην τουρκική πρωτεύουσα: «Στην Άγκυρα τόσο οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι όσο και οι στρατιωτικοί γνωρίζουν πολύ καλά ότι τα ενεργειακά ζητήματα της Αν. Μεσογείου εντάσσονται στα πλαίσια της γενικότερης αντιπαράθεσης στην περιοχή. Πρόκειται για μια μεγάλη περιοχή που απλώνεται από την ενδοχώρα της Συρίας μέχρι τα παράλια και το εσωτερικό της Λιβύης». Στο πλαίσιο

αυτό προβάλλεται η άποψη ότι οι έρευνες του «Ορούτς Ρέις» αποτελούν μονάχα το προλόγιο των εξελίξεων που θα ακολουθήσουν στην ευρύτερη περιοχή και εξηγείται ότι: Από τα τέλη Ιουλίου μέχρι τα μέσα Αυγούστου, οι δυνάμεις που ανταγωνίζονται την Τουρκία στην περιοχή δοκίμασαν τις αντοχές της Άγκυρας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η Τουρκία έστειλε αποφασιστικό μήνυμα στην Αθήνα και τη διεθνή κοινότητα για το ζήτημα της Αν. Μεσογείου. Συγκεκριμένα, ξεκαθάρισε ότι εάν το εν λόγω μήνυμα δεν «μεταφραστεί» με ορθό τρόπο από τους συνομιλητές της τότε η Τουρκία είναι σε θέση να προβάλει την ισχύ και

τα σχέδιά της στην περιοχή με βάση τις δικές της ικανότητες και δυνατότητες και είπε: «Εάν η Τουρκία πραγματοποιήσει το επόμενο διάστημα κινήσεις σε περιοχές που θα προκαλέσουν την «αγανάκτηση» των συνομιλητών της, λ.χ. στα ανοικτά της Κρήτης, τότε η κορύφωση της έντασης θα μπορούσε να οδηγήσει όλες τις πλευρές σε «αχατογράφητα νερά». Για να μην συμβεί κάτι τέτοιο, όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές χρειάζεται να εστιάσουν στον διπλωματικό διάλογο. Οι εν λόγω διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις θα πρέπει να αφορούν πολλά ακανθώδη ζητήματα όπως αυτό της Λιβύης, τα προβλήματα του

Αιγαίου, και τα νέα δεδομένα στην Ανατολική Μεσόγειο». Σχετικά με την προαναφερόμενη εκτίμηση, οι πηγές της «Κ» προσθέτουν ότι οι νέες παρασκηνιακές διαβουλεύσεις στη Λιβύη για την αποφυγή του ενδεχόμενου του πολέμου στον άξονα Σύρτης-Τζούφρα και οι επικείμενες επαφές στον άξονα Τουρκίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης συμβάλλουν στην προσπάθεια του ελέγχου της έντασης. Η Άγκυρα, «πυροβολώντας» τον Μακρόν, διατυπώνει την εκτίμηση ότι «ΗΠΑ και Γερμανία ποντάρουν στη διπλωματία με ψυχραιμους ελιγμούς που συμβάλλουν στον διάλογο και ενθαρρύνουν τους διπλωμάτες».

Samsung Galaxy A51 ή A71 με RED plus

Samsung Galaxy A51 Samsung Galaxy A71

RED plus
2GB
€41/μήνα
€0 αρχικά

RED plus
2GB
€44/μήνα
€0 αρχικά

OMG!

Τα προγράμματα συμβολαίου προϋποθέτουν 24μηνο συμβόλαιο.
Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν ΦΠΑ.
Όλες οι προσφορές ισχύουν μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων.
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

www.cytamobile-vodafone.com
Τηλεφωνική Εξυπηρέτηση: 132

Το μέλλον συναρπάζει.
Ready?

ΝΑΤΟ: Ψάχνει ρόλο στη νέα γεωπολιτική

Με βλέμμα στραμμένο σε Ειρηνικό και Ινδικό

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ**

Το **ΝΑΤΟ**, αναμφισβήτητα, διεκδικεί τον τίτλο της πιο πετυχημένης στρατιωτικής Συμμαχίας όλων των εποχών. Από την ίδρυσή του ήταν προσανατολισμένο στον εξ ανατολών κίνδυνο για την Ευρώπη, αυτόν της τότε Σοβιετικής Ένωσης και μετέπειτα της Ρωσίας. Θα αποτελούσε, όμως, λανθασμένη εντύπωση αν ισχυριζόταν κάποιος ότι η προσοχή της Συμμαχίας ήταν στραμμένη αποκλειστικά προς αυτή την κατεύθυνση. Η Συμμαχία, συμμεριζόμενη και τα οράματα των κρατών μελών της (Κ.Μ.) και κυρίως των ΗΠΑ, ηγήθηκε, με βάση σχετικό ψήφισμα του Σ.Α. του ΟΗΕ, από τον Δεκέμβριο του 2001 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2014, της ISAF (International Security Assistance Force) στο Αφγανιστάν. Από τον Αύγουστο του 2009 μέχρι το Νοέμβριο του 2016, το ΝΑΤΟ θα αναπτύξει τη ναυτική του διάσταση από την Αραβική Θάλασσα και τον Κόλπο του Άντεν μέχρι τον Ινδικό Ωκεανό, εκτελώντας αποστολές κατά της πειρατείας μέσα στο πλαίσιο της επιχείρησης Ocean Shield, συνεισφέροντας στην αντίστοιχη των ΗΠΑ «Enduring Freedom – Horn of Africa». Το ΝΑΤΟ θα βρεθεί και σε περιοχές της Μέσης Ανατολής, της Ωκεανίας και της Άπω Ανατολής, κυρίως σε εκπαιδευτικό και συμβουλευτικό ρόλο. Όλα αυτά βέβαια, χωρίς όμως να αποπροσανατολίζεται από την κύρια αποστολή του και πάντα μέσα στο πλαίσιο του δόγματός της προάσπισης των παγκόσμιων κανόνων και θεσμών, όπως τόνισε σε δήλωσή του ο πολιτικός προϊστάμενος της Συμμαχίας, Γεν Στόλτενμπεργκ. Η τελευταία, όμως, Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Λονδίνο, 3-4 Δεκεμβρίου 2019, όπου στο πρώτο του «σπίτι» θα γιορτάσει τα 70ά του γενέθλια, θα αποκαλύψει μια νέα πτυχή και μια ελαφριά μετακίνηση του προσανατολισμού του, μέσα στα νέα γεωπολιτικά δρώμενα. Το γεγονός αυτό μπορεί κάποιος να το διακρίνει μέσα από τουλάχιστον δύο σημεία της Διακήρυξης του Λονδίνου, η οποία εγκρίθηκε στο πέρας των εργασιών της Συνόδου. Αν και με πολύ διπλωματικό τρόπο διατυπω-

μένη, η Διακήρυξη, στην έκτη παράγραφο, αναφέρεται στην Κίνα με την εξής φράση «[...] Αναγνωρίζουμε ότι η αυξανόμενη επιρροή και οι διεθνείς πολιτικές της Κίνας παρουσιάζουν ευκαιρίες και προκλήσεις τις οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε μαζί ως μία Συμμαχία [...]».

Ένα δεύτερο σημείο της Διακήρυξης που χρήζει ιδιαίτερης αναφοράς, αφού για τη Συμμαχία αποτελεί ζήτημα βαρύνουσας σημασίας είναι αυτό της ασφάλειας των επικοινωνιών συμπεριλαμβανομένης και της τεχνολογίας 5G. Και αυτό το στοιχείο όπως είναι διατυπωμένο, αναμφίβολα δείχνει την Κίνα και ένα από τους κινδύνους που ελλοχεύουν από αυτή. Η συμπεριληψη αυτού του ζωτικού θέματος στη Διακήρυξη εκπέμπει διπλή ερμηνεία προς τους συμμάχους. Η μία θέλει να αναδείξει τη σοβαρότητα του θέματος και την αναζήτηση τρόπων διασφάλισης των επικοινωνιών του ΝΑΤΟ και ως εκ τούτου των πληροφοριών. Η άλλη προειδοποιεί τρόπον τινά τους συμμάχους ότι τυχόν συνεργασία οποιαδήποτε συμμάχου με την Κίνα στον τομέα αυτό, π.χ. με τον κινεζικό κολοσσό Huawei – ανταλλαγή τεχνολογίας, ανταλλακτικά ή δικτύου 5G – ο κίνδυνος θα είναι διπλός τόσο για το ΝΑΤΟ όσο και για το ίδιο το κράτος σχετικά με τις πληροφορίες που θα είναι διαθέσιμες σε αυτό, αφού τέτοιες ειδικά εταιρείες βρίσκονται υπό τον άμεσο κυβερνητικό έλεγχο.

Είναι όντως αυτή η διαφανόμενη απειλή, ο λόγος για μια πραγματική μετακίνηση του στρατιωτικού δόγματος της Συμμαχίας ή αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία και κίνητρο επαναβεβαίωσης αλλά και αναθερμάνσης των μεταξύ των Κ.Μ. σχέσεων και ως εκ τούτου της συνοχής της; Δεν πρέπει να μας διαφεύγουν, ο «μίν» εμφύλιος μεταξύ Τουρκίας και Γαλλίας, η ελληνοτουρκική διαμάχη αλλά και οι δηλώσεις Μακρόν σχετικά με την «κλινική κατάσταση» του ΝΑΤΟ και την αντιπαράθεσή του με τον πρόεδρο Τραμπ. Από τη μία καμία ενθάρρυνση δεν υπήρχε από την πλευρά των δυτικών να εμπλακεί το ΝΑΤΟ στις δραστηριότητες της Κίνας. As μην ξεχνάμε

Ο γ.γ. του ΝΑΤΟ Γεν Στόλτενμπεργκ θα πρέπει να ζυγίσει καλά τις εξελίξεις που προσιωνίζονται μετά από την ιστορική συμφωνία ειρήνης μεταξύ Ισραήλ και ΗΑΕ.

Η Συμμαχία δεν έχει ρόλο να παίξει και ούτε θέλει να αναμειχθεί στην ελληνοτουρκική διαμάχη. Ο Στόλτενμπεργκ αποφεύγει αυτό το ζήτημα, όπως ο διάβολος το λιβάνι, και το αφήνει στη γερμανική πρωτοβουλία και στον Τραμπ.

ότι το ΝΑΤΟ δημιουργήθηκε για την ανάσχεση της Σοβιετικής Ένωσης και των τότε συμμάχων της. Από την άλλη, λόγοι που αφορούν σε θεμελιώδεις αρχές του, όπως η συνεχής αύξηση των στρατιωτικών δαπανών της Κίνας, ο κίνδυνος των πυρηνικών όπλων και η διασπορά τους, η αυξανόμενη στρατιωτική συνεργασία με τη Ρωσία, μια συνεργασία που έχει φτάσει σε περιοχές όπως ο Περσικός Κόλπος, η Αν. Μεσόγειος και η Βαλτική όπως επίσης η οικονομική δραστηριοποίησή της μέσα στην Ευρώπη, δεν αφήνουν αδιάφορη τη Συμμαχία. Για την ακρίβεια όλα τα ως άνω αποτελούν μεγάλο θέμα συζήτησης στους

κόλπους της και μια ανησυχία άρχισε να διαφαίνεται. Μία ανησυχία που ενθαρρύνει την αναθεώρηση των σχέσεων του ΝΑΤΟ με την ασιατική υπερδύναμη η οποία, παρόλα αυτά με τη Ρωσία και το Ιράν και εκμεταλλευόμενη τη συνεχώς αυξανόμενη απουσία αμερικανικών δυνάμεων, προσπαθεί να αναδημιουργήσει τις ζώνες επιρροής της. Η ολοένα αυξανόμενη δύναμή της με τις επιδιώξεις της πλησίον των συνόρων της και τις παραβιάσεις του Διεθνούς Δικαίου στις θαλάσσιες ζώνες αλλά και τις βλέψεις της μέσω του BRI (Belt and Road Initiative) μιας στρατηγικής ανάπτυξης που διέρχεται και από τη δυτική Ασία (Μέση Ανατολή), αποτελούν τα δείγματα των γεωπολιτικών βλέψεων της Κίνας. Σε όλα αυτά δε θα πρέπει να αφήσουμε εκτός τον αμερικανικό παράγοντα και τον οικονομικό πόλεμο που άρχισε ο πρόεδρος Τραμπ με τον ασιατικό γίγαντα, κάτι που αποτελεί, αν όχι πίεση, ένα σοβαρό παράγοντα που ο Στόλτενμπεργκ καλείται να διαχειριστεί. Και αυτό ειδικά μετά από τις προειδοποιήσεις Τραμπ, περί της οικονομικής συνεισφοράς των Κ.Μ., οι οποίες δεν ήταν καθόλου αιχμές αλλά ένα...κατσάδιασμα σε μαθητές που δεν έκαναν την κατ' οίκον εργασία τους.

Νέο πλέγμα σχέσεων άρχισε να προδιαγράφεται

Όλα τα παραπάνω αποτελούν λόγους συνεργασίας του ΝΑΤΟ με χώρες όπως η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, η Ν. Κορέα και η Ιαπωνία και γιατί όχι και για μια μόνιμη παρουσία στις περιοχές του Ειρηνικού και Ινδικού. Με βάση τις δηλώσεις του Στόλτενμπεργκ, αυτό άρχισε να προδιαγράφεται. Οι διαβεβαιώσεις όμως περί αλληλεγγύης, ενόπτητας και συνοχής μεταξύ των Κ.Μ., καθώς επίσης η κατηγορηματική διατύπωση / επιβεβαίωση των διατάξεων του Άρθρου 5 της Συνθήκης της Ουάσιγκτον, μέσω της Διακήρυξης, δεν αφήνουν κανένα περιθώριο διαφορετικής ερμηνείας περί των προθέσεων της Συμμαχίας. Μπορεί το υπόψη Άρθρο να λέει ότι οποια επίθεση εναντίον ενός συμμάχου θα θεωρείται επίθεση εναντίον όλων, όμως πουθενά δεν διευκρινίζεται τι γίνεται αν η επίθεση προέλθει από σύμμαχο σε σύμμαχο. Με λίγα λόγια, η Συμμαχία δεν έχει ρόλο να παίξει και ούτε θέλει να αναμειχθεί στην ελληνοτουρκική διαμάχη. Ο Στόλτενμπεργκ αποφεύγει αυτό το ζήτημα, όπως ο διάβολος το λιβάνι, και το αφήνει στη γερμανική πρωτοβουλία και στον Τραμπ. Για τον πολιτικό προϊστάμενο του ΝΑΤΟ, η Τουρκία αποτελεί σύμμαχο «κλειδί» σε ό,τι αφορά στις σχέσεις της με τη Ρωσία και το Ιράν, καθώς και για τις επιχειρήσεις της σε Μαύρη Θάλασσα και Καυκάσο. Παρόλα αυτά ο κ. Στόλτενμπεργκ θα πρέπει να μετρήσει ξανά τα χαρτιά του και να ζυγίσει καλά τις εξελίξεις που προσιωνίζονται μετά από την ιστορική συμφωνία ειρήνης μεταξύ Ισραήλ και ΗΑΕ. Ο λόγος είναι απλός αφού η εν λόγω συμφωνία αποτελεί ένα σοβαρό παράγοντα ανατροπής των σχεδιασμών της Τουρκίας, τόσο στη Λιβύη όσον και στην Αν. Μεσόγειο. Αυτή η ιστορική συμφωνία, η οποία ανακοινώθηκε από τον πρόεδρο Τραμπ στις 13 Αυγούστου – μέσα στο πλαίσιο της προεκλογικής εκστρατείας – και στην οποία καμία αναφορά γίνεται σχετικά με το Παλαιστινιακό, αναμένεται να φέρει σοβαρές αντιδράσεις και απαιτήσεις από την πλευρά της Τουρκίας εντός του ΝΑΤΟ σε ό,τι αφορά στα της Λιβύης. Όλες αυτές οι εξελίξεις οι οποίες ανατρέπουν ισορροπίες και επιρροές, ειδικά εντός του ισλαμικού κόσμου και που προσιωνίζονται την αποδυνάμωση των διπολων Τουρκία – Κατάρ και Κατάρ – Ιράν, ίσως αναγκάσουν τον κ. Στόλτενμπεργκ να σταματήσει να «σφουρίζε» αδιάφορα για τα τεκταινόμενα στην Αν. Μεσόγειο.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (ε.α.) του ΠΝ (πρώην διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

Πούτιν και Ερντογάν ράγισαν το ρωσοτουρκικό βιτρώ

Στη βόρεια Συρία συνεχίζεται το κλίμα έντασης, ενώ στη Λιβύη οι τελευταίες εξελίξεις ναρκοθετούν τον διάλογο Μόσχας-Αγκυρας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Εν μέσω πανδημίας κορωνοϊού, οικονομικών προβλημάτων, και μεγάλων γεωστρατηγικών επιπλοκών η Μόσχα βρίσκεται αντιμέτωπη με νέα προβλήματα στην Ανατολική Μεσόγειο. Στη Συρία τις προηγούμενες μέρες Ρώσος στρατηγός και αρκετά μέλη των ενόπλων δυνάμεων έχασαν τη ζωή τους σε επιθέσεις που δέχθηκαν. Επιθέσεις που έρχονται σε μια στιγμή που η ρωσική διπλωματία αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις σε αρκετά ανοικτά μέτωπα. Καθώς στη Λιβύη η αγωνία κορυφώνεται στη γραμμή Σύρτης-Τζοϋφρας, η Μόσχα αντιμετωπίζει όλο και περισσότερα προβλήματα στις σχέσεις της με την Άγκυρα και άλλους παράγοντες με τους οποίους συνεργάζεται για την εξεύρεση αμοι-

βαία συμφερουσών λύσεων. Στο μέτωπο της Συρίας, οι επιθέσεις που δέχονται οι ρωσικές δυνάμεις πολλαπλασιάζονται την ώρα που συνεχίζεται το μεγάλο αδιέξοδο στο Ιντλίμπ. Στη συγκεκριμένη, πόλη που βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο της Συρίας, η Άγκυρα και η Δαμασκός έφτασαν στο χείλος μιας μεγάλης αναμέτρησης στις αρχές του έτους. Ο συριακός στρατός και οι συμμαχικές δυνάμεις εισέβαλαν στο εσωτερικό του Ιντλίμπ λίγο πριν από την έναρξη της πανδημίας του κορωνοϊού. Στα περίχωρα του Ιντλίμπ, όμως, η συμμαχία της Δαμασκού σκόνατσε πάνω στη σφοδρή αντίσταση των τουρκικών και συμμαχικών δυνάμεων. Η γενίκευση του πολέμου αποφεύχθηκε ύστερα από παρέμβαση του Κρεμλίνου και τη νέα ρωσοτουρκική συμφωνία στις

αρχές του Μαρτίου. Αν και η νέα συμφωνία για το Ιντλίμπ, η οποία καθιέρωσε στην περιοχή μια γραμμή κατάπαυση του πυρός υπό την επιφύλαξη ρωσικών και τουρκικών δυνάμεων, απομάκρυνε από τον ορίζοντα της περιοχής το ενδεχόμενο του τουρκοσυριακού πολέμου, αν και δεν έθεσε τέλος στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ρωσία στην τελική φάση του εμφύλιου πολέμου της Συρίας, ένα από τα οποία είναι η Τουρκία. Παρά τη στενή συνεργασία το τελευταίο διάστημα, οι δύο χώρες προβάλλουν συγκρουόμενες θέσεις σε Συρία και Λιβύη, γεγονός που προκαλεί αναταράξεις στις διμερείς σχέσεις. Προβλήματα που αντανακλώνται και στο πεδίο της οικονομίας. Την ώρα που η Άγκυρα κρατά σε «καθεστώς αναμονής» το ρωσικό πυραυλικό σύστημα S-

400 που αγόρασε πρόσφατα από τη Μόσχα, η κυβέρνηση Ερντογάν κόβει δραστικά και τα κονδύλια αγοράς ρωσικής ενέργειας. Σύμφωνα με την «Gazprom» τους πρώτους έξι μήνες του 2019 η Τουρκία παρέλαβε από τη Ρωσία 8,11 δις. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου. Την ίδια περίοδο του 2020, δηλαδή το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου, η Τουρκία αγόρασε από τη Ρωσία μόλις 4,73 δις. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου. Δηλαδή, μέσα σε ένα έτος, η ενεργειακή εξάρτηση της Τουρκίας από τη Ρωσία μειώθηκε περίπου κατά 40%. Η Άγκυρα το τελευταίο έτος προχώρησε στην αύξηση της εισαγωγής φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν και τη βόρεια Αφρική. Καλά ενημερωμένες τουρκικές πηγές σχετίζουν την εν λόγω επιλογή της κυβέρνησης Ερντογάν με τα προβλήματα που προκύπτουν

το τελευταίο διάστημα στις διδαλώδεις ρωσοτουρκικές σχέσεις και τις πιέσεις που δέχεται η Τουρκία από τις ΗΠΑ και τη Δύση.

Το Ιντλίμπ και η Λιβύη

Τα δύο μέτωπα που επιβαρύνουν τις σχέσεις των δύο χωρών, όπως σημειώσαμε ήδη, είναι η Συρία και η Λιβύη. Στην τελική φάση της εμφύλιας σύρραξης στη Συρία, απώτερος στόχος της Άγκυρας είναι η συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις για το νέο συνταγματικό πλαίσιο της χώρας, από θέση ισχύος. Ελέγχοντας σημαντικά προγεφυρώματα στο βόρειο κομμάτι της χώρας, η Τουρκία επιδιώκει τον κατακερματισμό της επικράτειας που κρατούν οι Κούρδοι και την πρόωθηση των δικών της σχεδιασμών στο πολιτικό μέλλον της Συρίας. Στην περίπτωση

του Ιντλίμπ, με την υποστήριξη των ΗΠΑ και άλλων δυνάμεων, η Τουρκία επιμένει στην παραμονή διάφορων ισλαμιστικών παραγόντων στην πόλη, γεγονός που εμποδίζει την προώθηση των νέων σχεδίων της Μόσχας και της Δαμασκού στην περιοχή. Την ίδια στιγμή, η Τουρκία επιμένει στην κατοχύρωση των δικών της συμφερόντων και σχεδίων και στην περίπτωση της Λιβύης, με την προσοχή της το τελευταίο διάστημα να είναι στραμμένη στον άξονα Σύρτης-Τζοϋφρα, ο οποίος ελέγχει τις πλούσιες ενεργειακές πηγές της Λιβύης. Η Ρωσία έχει τεθεί στο πλευρό των δυνάμεων της Ανατολικής Λιβύης, οι οποίες σήμερα υπερασπίζονται την περιοχή με την υποστήριξη διάφορων ξένων δυνάμεων, όπως η Γαλλία, η Αίγυπτος, και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

ΠΤC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Η μάσκα προστατεύει αλλά δεν είναι πανάκεια

Στη συζήτηση που έχει προκύψει για ακόμη μία φορά για τις μάσκες δίνει απαντήσεις η μελέτη του δρος Δημήτρη Δρικήκη

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Η επαναφορά της χρήσης της προστατευτικής μάσκας προσώπου, ως μέτρο κατά της περαιτέρω εξάπλωσης του ιού, αποτελεί εκ νέου την αφετηρία για αρκετές συζητήσεις όσον αφορά τον βαθμό προστασίας που προσφέρει στους χρήστες της. Ο καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας δρ Δημήτρης Δρικήκης έχει πραγματοποιήσει μελέτη, η οποία περιστρέφεται γύρω από αυτόν τον άξονα και καταλήγει σε σημαντικά συμπεράσματα ως προς την προστασία και την ασφάλεια που μπορούν να παρέχουν οι μάσκες, εναντίον της νόσου COVID-19. Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, οι μάσκες πρέπει να αποτελούν εργαλείο κατά της μετάδοσης σωματιδίων που εκκρίνονται από το άτομο, όταν βήχει ή φταρνίζεται, αλλά πάντοτε

Ακόμα και σε εξωτερικούς χώρους, πρέπει να χρησιμοποιείται η μάσκα, ειδικότερα όταν οι αποστάσεις δεν είναι εύκολο να τηρηθούν με αποτέλεσμα να είναι ορατός ο κίνδυνος να γίνει υπερμετάδοση του ιού, τονίζει ο δρ Δρικήκης.

πρέπει να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με άλλα «όπλα», τα οποία αποδεδειγμένα έχουν δράση κατά της εξάπλωσης του ιού SARS-CoV-2.

Η μάσκα προστατεύει

Μιλώντας στην «Κ», ο δρ Δημήτρης Δρικήκης είπε ότι οι πολίτες συντηρίζουν να χρησιμοποιούν την απλή χειρουργική μάσκα, η οποία χρησιμοποιείται και από τους επαγγελματίες υγείας στα νοσοκομεία. Ανεξαρτήτως του είδους της μάσκας τρία σημεία πρέπει να έχουν οι πολίτες στο μυαλό τους, σημείωσε ο καθηγητής: 1) ότι η μάσκα ελαττώνει τη διάδοση των σωματιδίων και μειώνει την απόσταση την οποία θα διανύσουν τα σωματίδια κατά την ομιλία, τον βήχα ή το φτάρνισμα. Βάσει των πιν πάνω ευρημάτων, το συμπέρασμα είναι ότι η μάσκα όντως προστατεύει, είτε αυτός που την

χρησιμοποιεί εκπέμπει σωματίδια, είτε λαμβάνει. 2) Η μάσκα δεν είναι πανάκεια. Πολύ σοβαρά υπόψη πρέπει να ληφθεί και το θέμα της ορθής χρήσης της μάσκας, όπως και το γεγονός ότι δεν εφαρμόζουν όλες οι μάσκες σωστά σε όλα τα πρόσωπα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ένα ποσοστό των σωματιδίων που εκπέμπονται να διαφύγουν από τις μάσκες και να διασπαρθούν στον περιβάλλοντα χώρο. 3) Ο βαθμός προσαρμογής της μάσκας στο πρόσωπο του καθενός δεν πρέπει να προκαλεί εφσυχασμό, υπογράμμισε, καθώς σωματίδια θα διαφύγουν, ακόμα κι αν η μάσκα είναι πλήρως προσαρμοσμένη.

Το βασικότερο συμπέρασμα, όμως, στο οποίο κατέληξε η μελέτη, είναι ότι η χρήση της μάσκας πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό με το εργαλείο το οποίο έχει αποδειχθεί ότι μπορεί να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στη μείωση του ρυθμού εξάπλωσης του ιού: την κοινωνική αποστασιοποίηση. Σε χώρες του εξωτερικού, σημείωσε ο δρ Δρικήκης, λανθασμένα έχουν δοθεί οδηγίες που αφορούν μόνο στη χρήση της μάσκας και όχι στην κοινωνική αποστασιοποίηση.

Εξωτερικοί χώροι

Αρκετή συζήτηση γίνεται σε σχέση με τους εξωτερικούς χώρους, όπου ένα μεγάλο ποσοστό των πολιτών δεν κάνει χρήση της μάσκας, υπό το αίσθημα ασφάλειας που δημιουργεί η εν λόγω συνθήκη. Ο καθηγητής Δημήτρης Δρικήκης, ωστόσο, βάσει των ευρημάτων της παρούσας, αλλά και της προηγούμενης μελέτης που πραγματοποίησε, λέει ότι η εν λόγω άποψη είναι λανθασμένη. Όπως είπε, η πρώτη μελέτη σε σχέση με την απόσταση διάδοσης των σωματιδίων σε εξωτερικούς χώρους κατέδειξε ότι με ένα ελαφρό αεράκι αυτά μπορούν να μεταφερθούν και σε απόσταση πέραν των δύο μέτρων. Στη βάση αυτού, ο καθηγητής είπε ότι δεν χρειάζεται να φορά κάποιος μάσκα όταν είναι σε εξωτερικό χώρο, μόνος ή με τα μέλη της οικογένειάς του, σε παρλία χωρίς πολύ κόσμο ή στο βουνό σε παρόμοιες συνθήκες. Όταν, όμως, κάποιος βρεθεί σε ένα πολυσύχναστο μέρος πρέπει να χρησιμοποιεί τη μάσκα, ειδικότερα όταν οι αποστάσεις δεν είναι εύκολο να τηρηθούν και είναι ορατός ο κίνδυνος να γίνει υπερμετάδοση του ιού.

Η μάσκα ελαττώνει τη διάδοση των σωματιδίων και την απόσταση την οποία θα διανύσουν κατά την ομιλία, τον βήχα ή το φτάρνισμα. Το συμπέρασμα είναι ότι όντως παρέχει προστασία σε κάποιον που εκπέμπει και σε κάποιον που λαμβάνει σωματίδια.

Μείωση της απόδοσης από επαναλαμβανόμενο βήχα

Λανθασμένη πρέπει να θεωρείται και η αντίληψη γύρω από τον βαθμό προστασίας που προσφέρουν οι μάσκες. Όπως είπε ο καθηγητής Δρικήκης, σε διάφορα προϊόντα του είδους αναγράφεται ο βαθμός προστασίας, κάτι που δεν ισχύει, καθώς οι μάσκες αυτή την στιγμή δεν σχεδιάζονται με συγκεκριμένους και ακριβείς κανονισμούς και κριτήρια. Οι κατασκευάστριες εταιρείες φτιάχνουν τις μάσκες με τον τρόπο που η καθεμία θεωρεί ότι είναι ο σωστός, ενώ δεν υπήρχαν μέχρι σήμερα κριτήρια για να ελέγχεται η απόδοση της κάθε μάσκας. Συζήτηση γύρω από τα κριτήρια έγινε για πρώτη φορά όταν υπήρχαν τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης. Σύμφωνα με τα ευρήματα έγινε για πρώτη φορά όταν υπήρχαν τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης. Σύμφωνα με τα ευρήματα έγινε για πρώτη φορά όταν υπήρχαν τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης. Σύμφωνα με τα ευρήματα έγινε για πρώτη φορά όταν υπήρχαν τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης.

Οι επαγγελματίες υγείας δεν είναι προστατευμένοι μόνο με την απλή χειρουργική μάσκα ή με την ασιίδα προσώπου, αν δεν κάνουν χρήση του Ατομικού Προστατευτικού Εξοπλισμού.

στο πλαίσιο της μελέτης με μια μάσκα η οποία παρέχει προστασία 91%, σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία. Όταν, όμως, κάποιος φορώντας τη μάσκα βήξει 10 φορές, η απόδοσή της μειώνεται στο 82%. Μάλιστα, αν αυτό συνεχίσει να επαναλαμβάνεται για την επόμενη μια ώρα, η μάσκα θα καταστεί ελάχιστα αποδοτική.

Πολύς λόγος γίνεται και διαφορετικές απόψεις εκφράζονται γύρω από το ερώτημα αν η εκτεταμένη χρήση της μάσκας προκαλεί δυσκολίες στην αναπνοή. Ο καθηγητής Δρικήκης θεωρεί ότι όταν κάποιος φορά για μεγάλο χρονικό διάστημα τη μάσκα, φυσικά αισθάνεται λιγότερο άνετα στην αναπνοή, ακόμα και στην ομιλία. Όσον αφορά σε εργαζόμενους οι οποίοι πρέπει να φορούν την μάσκα καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας τους, είναι αναμενόμενο το ότι θα δυσκολεύονται να λειτουργήσουν. Σε αυτή την περίπτωση, πρέπει οι εργοδότες να αντιμετωπίζουν τους εργαζόμενους ξεχωριστά, βάσει των ιδιαιτεροτήτων του καθενός. Ειδικότερα όταν πρόκειται για άτομα με άσθμα ή άλλα αναπνευστικά προβλήματα, πρέπει να τους επιτρέπονται μικρά διαλείμματα, προκειμένου να αφαιρούν τη μάσκα, να ανακάμπτουν

και να συνεχίζουν την εργασία τους, φορώντας την ξανά. Τέλος, σε σχέση με τους ισχυρισμούς που προβάλλονται περί αυξημένης πρόσληψης διοξειδίου του άνθρακα, εξαιτίας της επανεισπνοής του, ο καθηγητής Δρικήκης είπε ότι δεν υπάρχουν επιστημονικές αποδείξεις περί αυτού.

Στα νοσοκομεία

Ακόμα ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα με το οποίο καταπάστηκε η μελέτη είναι αυτό της προστασίας των επαγγελματιών υγείας σε μονάδες που περιθάλπουν ασθενείς με COVID-19. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, δεν είναι προστατευμένοι μόνο με την απλή χειρουργική μάσκα ή με την ασιίδα προσώπου, αν δεν κάνουν χρήση του Ατομικού Προστατευτικού Εξοπλισμού όταν έρχονται σε επαφή με ασθενείς από τη νόσο COVID-19.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΑΡΙΝΟΥ ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑ

Ανθρωπισμός, ζήτημα αρετής και αξιοπρέπειας

Η Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπισμού καθιερώθηκε στη βάση απόφασης του ΟΗΕ με σκοπό να τιμήσει τους ανθρώπους, που συμβάλλουν στο έργο των ανθρωπιστικών αποστολών, αλλά και όσους έχασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια αυτών των αποστολών. Αφορμή για την καθιέρωση αυτής της ημέρας ήταν ο βομβαρδισμός της Βαγδάτης, κατά τη διάρκεια του οποίου έχασαν τη ζωή τους ο ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ στο Ιράκ, διπλωμάτης Σέρτζιο Βιέρα ντε Μέλο και 21 συνάδελφοί του. Τιμώμενα πρόσωπα είναι εργαζόμενοι και εθελοντές, που με υψηλό αίσθημα ευθύνης και αυταπάρνησης προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια και αλληλεγγύη στους συνανθρώπους τους, χωρίς φυλετικές, θρησκευτικές ή άλλες διακρίσεις.

Η ανθρωπιστική βοήθεια αποτελεί έναν σημαντικό τομέα της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ECHO) της Επιτροπής είναι υπεύθυνη για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων παροχής βοήθειας, τον συντονισμό των πολιτικών και των δραστηριοτήτων των κρατών μελών, την εξακρίβωση της χρησιμότητας οικονομικής διαχείρισης και την εξασφάλιση της αποτελεσματικής διάθεσης των αγαθών και

των υπηρεσιών των εταιριών της στους πληγέντες πληθυσμούς με σκοπό την κάλυψη των αναγκών. Σύμφωνα με τη νομοθετική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η νομική βάση για την πολιτική ανθρωπιστικής βοήθειας, που προτείνεται από την Επιτροπή, υπόκειται σε διαπραγμάτευση και έγκριση από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Το άρθρο 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) καθορίζει το νομικό πλαίσιο για τις εξωτερικές δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπεριλαμβανομένων και της ανθρωπιστικής δράσης. Το άρθρο 214 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) συνιστά τη νομική βάση για την ανθρωπιστική βοήθεια. Το άρθρο 214 παράγραφος 5 αποτελεί τη νομική βάση για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας. Το πλαίσιο πολιτικής για την ανθρωπιστική βοήθεια περιγράφεται στην «Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια» (2007) και καθορίζει το κοινό όραμα και τους πολιτικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βάση του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας, της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας.

Σύμφωνα με την έκθεση του πολιτικού αναλυτή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Gonzalo Urbina Tre-

Τιμώμενα πρόσωπα στην Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπισμού είναι εργαζόμενοι και εθελοντές, που με υψηλό αίσθημα ευθύνης και αυταπάρνησης προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια και αλληλεγγύη στους συνανθρώπους τους.

νί ο, για την περίοδο 2014-2020 διατέθηκαν 7,1 δισεκατομμύρια ευρώ, καθιστώντας την Ευρωπαϊκή Ένωση ως τη σημαντικότερη πηγή ανθρωπιστικής βοήθειας στον κόσμο. Η ανθρωπιστική βοήθεια επικεντρώνεται στην επισιτιστική βοήθεια με σκοπό τη βελτίωση των μέσων βιοπορισμού και την αντιμετώπιση των προβλημάτων διατροφής, στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, που περιλαμβάνει την αποστολή ιατρικών ομάδων έκτακτης ανάγκης και την πραγματοποίηση εκστρατειών εμβολιασμού, στην παραχώρηση σκηνών και κα-

ταλυμάτων, στην ύδρευση και την αποχέτευση με την εξασφάλιση πόσιμου νερού και κατάλληλων εγκαταστάσεων υγιεινής και αποχέτευσης, στην εκπαίδευση και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, δίδοντας έμφαση στη στήριξη της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των 60 και πλέον εκατομμυρίων βιαιώς εκτοπισμένων ανθρώπων παγκοσμίως και στην αντιμετώπιση των αιτίων του μακροχρόνιου εκτοπισμού. Η βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει ακόμη: 1. τον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης, που στηρί-

ζεται σε μέσα όπως η Ευρωπαϊκή Δεξαμενή Πολιτικής Προστασίας, το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (ERCC), το Κοινό Σύστημα Επικοινωνίας και Πληροφόρησης σε καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης (CECIS), το πλαίσιο άμεσα διαθέσιμων εκπαιδευμένων εμπειρογνομόνων και την εφεδρική δυναμικότητα rescEU, 2. το Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας και 3. ένα νομικό πλαίσιο για την παροχή έκτακτης στήριξης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την αντιμετώπιση της δυσχερούς ανθρωπιστικής κατάστασης, που προκλήθηκε από την προσφυγική κρίση.

Για την εφαρμογή των πολιτικών και των προγραμμάτων της ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην πρώτη γραμμή συναντώνται ηθικά αυτόνομοι άνθρωποι, που ενεργούν με τρόπο κοινωνικά αποδεκτό και μελετούν τα κοινωνικά φαινόμενα με ανθρωπιστική διάθεση, με δυνατή θέληση και αγάπη στους συνανθρώπους τους, με πίστη στην ιδέα και την αξία του ανθρώπου και σεβασμό στην αξιοπρέπειά του.

Ο ανθρωπισμός, που αποτελεί την απόδοση στα ελληνικά του αναγεννησιακού όρου ουμανισμός, είναι η αντίληψη της Αναγέννησης ότι η μελέτη του αρχαίου κλασικού

κόσμου και η πίστη στη δύναμη της ελληνικής παιδείας αποτελεί τη βάση της σωματικής, πνευματικής και ψυχικής αγωγής του ανθρώπου. Ο Σωκράτης διδασκε στον κάθε πολίτη την ευθύνη να κάνει τον βίο του έλλογο, συμπέρανε ότι η αρετή είναι γνώση και επεδίωξε να ενισχύσει την πίστη στην αξία του ανθρώπου, καθορίζοντας έτσι την έννοια του ανθρωπισμού στο πλαίσιο της αξιοποίησης της λογικής ικανότητας και της ηθικής συνείδησης. Σημαντική θέση κατέχει η έννοια της προσωπικής αυτονομίας, η ελεύθερη βούληση του ανθρώπου και η δυνατότητα της ελεύθερης επιλογής, που αποτελεί τη βάση άλλων δυνατοτήτων, όπως της υπευθυνότητας, της δημιουργικότητας, του αλtruισμού, της αγάπης, της δικαιοσύνης και της ηθικής. Επομένως, σημαντικό στόχο της ανθρωπιστικής εκπαίδευσης αποτελεί η επίτευξη της ηθικής αυτονομίας, που αποτελεί μια από τις βασικές συνιστώσες της αυτοπραγμάτωσης του ανθρώπου με σκοπό τη σωκρατική γνώση της αρετής. Και αυτή η αρετή, η ηθική αριστεία και αξία, πρέπει να καθορίζει τις πράξεις των ανθρώπων, ειδικά κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων τους.

Ο κ. Μαρίνος Μουσιούττας είναι ανεξάρτητος βουλευτής Λευκωσίας.

Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Αναβαθμίζονται η αεροπορική βάση της Πάφου και λιμάνια

Οι σχετικές διαδικασίες έχουν δρομολογηθεί αναφέρει ο ΥΠΙΑΜ προκειμένου να καλύπτει ανάγκες της Ε.Φ. και ευρωπαϊκών χωρών

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ιδιαίτερα αποκαλυπτικός για το τι αφήνουν πίσω τους οι συμμαχίες της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη Γαλλία, αλλά και άλλες ευρωπαϊκές χώρες είναι ο υπουργός Άμυνας. Σε συνέντευξή του στην «Κ», ο Χαραλάμπος Πετρίδης επιβεβαιώνει πρόσφατα ρεπορτάζ της «Κ» για το ενδιαφέρον της Γαλλίας για λιμάνια και αεροπορική βάση της Πάφου. Ο κ. Πετρίδης ερωτηθείς αποκάλυψε πως έχει δρομολογηθεί η αναβάθμιση λιμανιών και της αεροπορικής βάσης Ανδρέας Παπανδρέου προκειμένου να καλύπτει, πρώτα τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς και στη συνέχεια ευρωπαϊκών χωρών, στην παροχή υπηρεσιών διοικητικής μέριμνας. Απορρίπτοντας τη λογική της στρατιωτικοποίησης, ο υπουργός Άμυνας προαναγγέλλει πως το επόμενο διάστημα θα αυξηθεί η παρουσία ναυτικών μέσων της Γαλλίας και άλλων χωρών στην περιοχή με σκοπό την ενίσχυση της ασφάλειας και σταθερότητας της περιοχής. Απερίφραστα αναφέρει πως η Εθνική Φρουρά θα αξιοποιήσει την προηγμένη αμυντική βιομηχανία της Γαλλίας, ενώ σε διαδικασία εξέτασης και αξιολόγησης βρίσκεται και η συνεργασία με τις ΗΠΑ, στα εξοπλιστικά, μετά την άρση του εμπάργκο. Ο κ. Πετρίδης ιεραρχεί στόχους και προτεραιότητες της θητείας του στο υπουργείο Άμυνας, παραδέχεται πως η πανδημία του κορωνοϊού επηρέασε την δραστηριότητα της Εθνικής Φρουράς με τρίτες χώρες, ωστόσο με τις προοπτικές που καταβάλλονται δεν έχει επηρεαστεί η επιχειρησιακή ικανότητα της Ε.Φ.

—**Η συμφωνία Κύπρου – Γαλλίας που τέθηκε σε ισχύ πρόσφατα τι περισσότερο θα δώσει στις διαχρονικά πολύ καλές σχέσεις των δύο χωρών; Σε γενικές γραμμές έχουν ανακοινωθεί οι τομείς συνεργασίας με τους Γάλλους. Ισχύει αυτό το όνομα λέγεται κατά κόρον για έντονο ενδιαφέρον για τα κυπριακά λιμάνια και την αεροπορική βάση στην Πάφο;**

—Ως Κυπριακή Δημοκρατία, έχουμε πει και επαναλαμβάνουμε διαρκώς ότι στόχος μας είναι η διασφάλιση της ασφάλειας και της σταθερότητας στην περιοχή. Είμαστε πεπεισμένοι ότι, αυτός ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τέτοιες συνεργασίες τόσο με τη Γαλλία όσο και με άλλες χώρες. Θεωρώ ότι με τη στρατηγική που ακολουθούμε σ' αυτόν τον τομέα δημιουργείται ένα σωστό υπόβαθρο με γερά θεμέλια και συμβάλλει στη δημιουργία αισθήματος ασφάλειας

“

Η παρουσία του πολεμικού ναυτικού της Γαλλίας αποδεικνύει έμπρακτα την αναβάθμιση της στρατιωτικής συνεργασίας, αλλά και γενικότερα των σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη Γαλλία. Η στρατηγική μας είναι να συνεχίσουμε στον ίδιο βαθμό.

“

Η Κύπρος διαχρονικά έχει πολύ καλές σχέσεις με χώρες Μόνιμα Μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η συνεργασία με τις ΗΠΑ στους τομείς άμυνας και ασφάλειας είναι στρατηγικής σημασίας και δεν στρέφεται ενάντια κανενός.

στους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Την ίδια στιγμή, η Γαλλία επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και η πολιτική του Προέδρου Μακρόν είναι ξεκάθαρη. Υπερασπίζεται ένθερμα τη σταθερότητα στην περιοχή η οποία επηρεάζει και την ασφάλεια της ίδιας της Ευρώπης. Όσον αφορά στα λιμάνια και στην αεροπορική βάση στην Πάφο, έχει δρομολογηθεί η αναβάθμισή τους σε τέτοιο βαθμό έτσι ώστε να μπορούμε να ανταποκριθούμε όχι μόνο στις ανάγκες της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και σε αυτές των ευρωπαϊκών ή άλλων χωρών με στόχο η Κύπρος να αποτελεί κόμβο παροχής υποστήριξης και υπηρεσιών διοικητικής μέριμνας.

Τα εξοπλιστικά
—**Το τελευταίο διάστημα υπάρχει μια αυξημένη παρουσία φρεγμάτων της Γαλλίας πέριξ της Κύπρου. Σχετίζεται με την εν λόγω συμφωνία;**

—Η παρουσία του πολεμικού

Η γαλλική στρατιωτική βιομηχανία καθώς και αυτή των Ηνωμένων Πολιτειών είναι στο πεδίο ενδιαφέροντος της Εθνικής Φρουράς αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Άμυνας Χαραλάμπος Πετρίδης.

ναυτικού της Γαλλίας, αποδεικνύει έμπρακτα την αναβάθμιση της στρατιωτικής συνεργασίας αλλά και γενικότερα των σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη Γαλλία. Η στρατηγική μας είναι να συνεχίσουμε στον ίδιο βαθμό, τις δράσεις μας με τις χώρες που άμεσα ή έμμεσα έχουν συμφέροντα στην περιοχή της Αν. Μεσογείου, αλλά και με φίλες χώρες, με στόχο πάντα να διασφαλίζεται η ακόμη να ενισχύεται η ασφάλεια και η σταθερότητα στην περιοχή. Αυτό που έχουμε αποφασίσει από κοινού, τόσο με τη Γαλλία όσο και με άλλες φίλες χώρες, είναι η αύξηση της

παραγωγής του πολεμικού ναυτικού στην περιοχή, με σκοπό τη διασφάλιση της εφαρμογής του Διεθνούς Δικαίου και του Δικαίου της Θάλασσας. Η παρουσία αυτή δεν έχει σε καμία περίπτωση σκοπό να στείλει μήνυμα στρατιωτικοποίησης της κατάστασης. Ως Κυπριακή Δημοκρατία το έχουμε επανειλημμένα ξεκαθαρίσει. —**Στα εξοπλιστικά προγράμματα της Ε.Φ. η γαλλική πολεμική βιομηχανία μπορεί να καλύψει τις υπάρχουσες ανάγκες;** —Έχουμε θέσει συγκεκριμένο εξοπλιστικό πρόγραμμα σε βάθος οκταετίας. Η αγορά οπλικών συ-

στημάτων και μέσων από τη Γαλλία, φυσικά και μας ενδιαφέρει. Πρέπει να αξιοποιήσουμε στο έπακρο την προηγμένη αμυντική βιομηχανία χωρών με τις οποίες στρατηγικά διατηρούμε φιλικές σχέσεις και με τις οποίες επιδιώκουμε την περαιτέρω αναβάθμιση της συνεργασίας και για τον λόγο αυτό το Υπουργείο Άμυνας συνεχώς αξιολογεί τα οπτικά συστήματα που διαθέτουν. —**Επειδή κατά διαστήματα ακούγονται έντονες απόψεις ότι η Γαλλία ή οποιαδήποτε άλλη χώρα με την οποία έχουμε ανάλογη συμφωνία μπορεί τι ρόλο να δια-**

δραματίζει εάν η Κύπρος δεχθεί επίθεση από μια τρίτη χώρα;

—Η συνεργασία μας με τη Γαλλία και άλλες φιλικές και γειτονικές χώρες προάγουν την ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή, στο πλαίσιο του Διεθνούς Δικαίου. Οι διμερείς ή πολυμερείς αμυντικές και στρατιωτικές συμφωνίες μας, ενισχύουν την ασφάλεια της Δημοκρατίας και λειτουργούν αποτρεπτικά έναντι οποιασδήποτε απειλής. Ας μην ξεχνάμε ότι στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, διακυβεύονται και συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, η συνεργασία με τρίτες χώρες είναι σημαντικές για την αντιμετώπιση των σύγχρονων «υβριδικών» απειλών, που καμία χώρα και ειδικότερα η Κύπρος, δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μόνη.

Συνεργασία με ΗΠΑ

—**Πώς αξιολογείτε τη συνεργασία μας με τις ΗΠΑ; Η κοινή επιτροπή που έχει συσταθεί για να την αξιολογήσει τόσο τη συνεργασία όσο και τα εξοπλιστικά ολοκληρώσει το έργο της;**

—Η Κύπρος διαχρονικά, έχει πολύ καλές σχέσεις με χώρες Μόνιμα Μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η συνεργασία με τις ΗΠΑ στους τομείς Άμυνας και Ασφάλειας είναι στρατηγικής σημασίας και δεν στρέφεται ενάντια κανενός. Η άρση του εμπάργκο διευρύνει περαιτέρω τις καλές μας σχέσεις και αξιοποιούμε όλες τις δυνατότητες που μας διασφαλίζουν τα κυριαρχικά μας δικαιώματα. Η κοινή επιτροπή Κύπρου - ΗΠΑ η οποία έχει συσταθεί, εξετάζει τρόπους συνεργασίας και αξιολογεί την αμερικανική αγορά ως επιπρόσθετη επιλογή σε ό,τι αφορά τα εξοπλιστικά προγράμματα και σίγουρα το έργο της είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

—**Η Εθνική Φρουρά από τις 21 Ιουλίου (ημερομηνία συσώρευσης μεγάλου αριθμού ναυτικών δυνάμεων στην περιοχή) πώς παρακολουθεί την κατάσταση;**

—Η τούρκικη προκλητικότητα βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών και επιδιώκει την ένταση και την αποσταθεροποίηση στην ευρύτερη περιοχή. Αξιολογούμε την κατάσταση και υπάρχει απόλυτος συντονισμός με την Ελλάδα αλλά και με άλλες χώρες. Λαμβάνονται τα μέτρα που υπό τις περιστάσεις είναι αναγκαία για αντιμετώπιση των προκλήσεων. Σε αυτό το σημείο θέλω να τονίσω πως πρέπει να επικρατεί σύνεση και ψυχραιμία. Μέλημά μας είναι η σταδιακή αποκλιμάκωση και ταυτόχρονα η διασφάλιση ότι μέσω της διπλωματικής οδού δίνεται το μήνυμα πως πρέπει να επικρατήσει η λογική.

Εμπόδιο η Αγκυρα

—**Μετά τις εκλογές στα κατεχόμενα υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να επαναληφθούν οι συνομιλίες στο Κυπριακό;**

—Μία από τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να συνοδεύουν την επανέναρξη των συνομιλιών είναι και ο τερματισμός των παράνομων ενεργειών της Τουρκίας. Δεν υπάρχει προοπτική θετικής κατάληξης των συνομιλιών όταν η Τουρκία συνεχίζει να παραβιάζει τα δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη περίοδο και στόχος όλων πρέπει να είναι η θετική κατάληξη. Η αδιάλλακτη στάση και η απαρύεκτη επιθετική συμπεριφορά που τηρεί η Άγκυρα αποτελεί αυτή τη στιγμή το κυριότερο εμπόδιο για να προκύψει κάποια σημαντική εξέλιξη στο Κυπριακό.

—**Αναλάβετε πρόσφατα το Υπουργείο Άμυνας. Σε ποια κατάσταση, επιχειρησιακή, βρίσκεται η Εθνική Φρουρά;**

—Αναλαμβάνοντας το Υπουργείο Άμυνας, έθεσα ως μια από τις προτεραιότητές μου την αναβάθμιση της επιχειρησιακής ικανότητας της Εθνικής Φρουράς. Στο πλαίσιο αυτό, ακολουθούμε ένα οκταετές πρόγραμμα εξοπλισμού με βάση τις σύγχρονες ανάγκες της Εθνικής Φρουράς, ώστε να είναι σε θέση να φέρει εις πέρας την αποστολή της. Παράλληλα, μια σειρά από σημαντικές μεταρρυθμίσεις βρίσκονται σε εξέλιξη και σε συνεργασία με το ΓΕΕΦ γίνονται όλα όσα απαιτούνται για την περαιτέρω αναβάθμιση της επιχειρησιακής ικανότητας της Εθνικής Φρουράς. Αυτό που διαπίστωση είναι το υψηλό φρόνημα που διακατέχει το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων το οποίο χαρακτηρίζεται από μεθοδικότητα και εργάζεται αθόρυβα με ένα και μόνο στόχο, τη διατήρηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας σε υψηλό επίπεδο.

Πιστή τήρηση πρωτοκόλλων για κορωνοϊό στην Ε.Φ.

—**Η τελευταία κατάταξη των εθνοφρουρών πραγματοποιήθηκε σε συνθήκες πανδημίας. Υπάρξαν ή συνεχίζουν να υπάρχουν προβλήματα;**

—Ένας από τους στόχους του Υπουργείου Άμυνας, ο οποίος ταυτίζεται απόλυτα με την πάγια πολιτική της κυβέρνησης, είναι ο εκσυγχρονισμός, η απλοποίηση και η ψηφιοποίηση των διαδικασιών που θα διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και λόγω των ειδικών συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί από την πανδημία, τέθηκε σε λειτουργία μια μεταρρύθμιση, που στόχο και σκοπό είχε την απλοποίηση και την επιτάχυνση των διαδικασιών κατάταξης νεοσυλλέκτων, χωρίς ταλαιπωρία, τόσο γι' αυτούς, όσο και για τους γονείς και κηδεμόνες τους. Η διαδικασία φέτος ήταν διαφορετική σε σχέση με άλλες χρονιές. Αφενός, λόγω της ηλεκτρο-

“

Ενας από τους στόχους του Υπουργείου Άμυνας είναι ο εκσυγχρονισμός, η απλοποίηση των διαδικασιών που θα διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών.

νικές διαδικασίες υποβολής των πιστοποιητικών και επιθυμιών των εθνοφρουρών και αφετέρου για να αποφευχθούν προβλήματα που σχετίζονται με τους κανόνες υγιεινής λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Κατά την κατάταξη δεν παρουσιάστηκαν ιδιαίτερα προβλήματα. Αντίθετα, όλα κύλισαν ομαλά, πλην ελάχιστων περιπτώσεων.

—**Η πανδημία επηρέασε το έργο της Εθνικής Φρουράς εν καιρώ ειρήνης;**

—Η Εθνική Φρουρά, όπως γνωρίζετε, είναι ένας από τους μεγαλύτερους οργανισμούς του τόπου με πολυάριθμο προσωπικό. Όλα τα υγειονομικά πρωτόκολλα τηρούνται αυστηρώς και προσαρμόζονται αναλόγως οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ταυτόχρονα λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα υγιεινής με γνώμονα τη διασφάλιση της υγείας των εθνοφρουρών

και των στελεχών μας. Το Γενικό Επιτελείο της Εθνικής Φρουράς, ακολουθεί πιστά τα μέτρα προστασίας που καθορίζει το Υπουργικό Συμβούλιο και το Υπουργείο Υγείας και εκδίδει οδηγίες σχετικά με τη λειτουργία των στρατιωτικών χώρων, λαμβάνοντας βέλβη υπόψη τις ιδιαιτερότητες που υφίστανται σε θέματα ασφαλείας στα φυλάκια και στα στρατόπεδα. Ένας αριθμός δραστηριοτήτων έχει αναβληθεί, όπως επίσης και συνεκπαιδευσεις με τρίτες φίλες χώρες για την προστασία του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, όπως άλλωστε έχει γίνει και σε στρατούς άλλων χωρών. Προσπαθούμε, όμως, μέσα σε επιτρεπτό πλαίσιο, να διατηρήσουμε την επιχειρησιακή ικανότητα και δυνατότητα της Εθνικής Φρουράς και πιστεύω πως με έναν σωστό προγραμματισμό και μεθοδικότητα δεν παρεκκλίνουμε από το στόχο μας.

Προβληματίζει η αύξηση των υποψηφιοτήτων

Αγκυρα και τ/κ Δεξιά καλούνται να εξασφαλίσουν την ενότητα της παράταξης μέχρι τις « προεδρικές εκλογές» του Οκτωβρίου

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Λίγες εβδομάδες πριν από τις «προεδρικές εκλογές» η τουρκοκυπριακή κοινότητα συζητάει τις παρασκηνιακές παρεμβάσεις της Άγκυρας στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο. Λίγο μετά τις επαφές των Τ/κ πολιτικών αρχηγών στην Τουρκία και τη συνάντηση του «πρωθυπουργού», Ερσίν Τατάρ, με τον πρόεδρο της Τουρκίας, Ταγίπ Ερντογάν, τα τ/κ μέσα ενημέρωσης φέρνουν στο προσκήνιο μια νέα κίνηση της Άγκυρας η οποία έχει πυροδοτήσει αντιδράσεις στους τ/κ πολιτικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους.

Όλα δείχνουν ότι η Άγκυρα επιχειρεί να εξασφαλίσει τη συσπείρωση του μετώπου της τ/κ Δεξιάς στις επικείμενες «προεδρικές». Ως γνωστόν, η τ/κ Δεξιά κατεβαίνει στις «εκλογές» με πέντε ξεχωριστές υποψηφιότητες. Ο κ. Τατάρ, ο αντιπρόεδρος της «κυβέρνησης», Κουντρέτ Όζερσαί, ο γιγής των εποίκων, Ερχάν Αρίκλι και ο Σερντάρ Ντενκτάς θα αναμετρηθούν στον πρώτο γύρο των «προεδρικών». Στην πρώτη Κυριακή των «προεδρικών» το παρόν αναμένεται να δώσει και ένας μικρός πολιτικός σχηματισμός των Γκρίζων Λύκων, με δική του υποψηφιότητα. Η αύξηση του αριθμού των υποψηφιοτήτων της τ/κ Δεξιάς για την ηγεσία της τ/κ κοινότητας προβληματίζει τόσο τους εκπρόσωπους της τ/κ Δεξιάς όσο και την Άγκυρα, διότι ο υποψήφιος της κεντροαριστεράς, Τουφάν Έρχιουρμαν και ο κ. Μουσταφά Ακιντζί έχουν μεγάλες πιθανότητες να συμμετάσχουν στη δεύτερη Κυριακή των «προεδρικών». Για να αποφευχθεί, λοιπόν, το ενδεχόμενο του αποκλεισμού της τ/κ Δεξιάς στο πρώτο σκέλος των «εκλογών» εξαιτίας του κατακερματισμού της δύναμης της, Άγκυρα και τ/κ Δεξιά καλούνται να εξασφαλίσουν την ενότητα της παράταξης εντός του μικρού χρονικού διαστήματος που απομένει μέχρι τις «εκλογές» του Οκτωβρίου.

Η επίμαχη συνάντηση

Σε μια περίοδο που διακυβεύεται η ενότητα και η συσπείρωση της εκλογικής βάσης της τ/κ Δεξιάς, η εφημερίδα «Γιενί Ντουζέν» δημοσίευσε πληροφορίες για μια κρίσιμη συνάντηση σε μια επίσημη κατοικία των «Δυνάμεων Ασφαλείας» στην Κερύνεια. Στο «Λευκό Σπίτι», όπως ονομάζεται η κατοικία όπου έλαβε χώρα η συνάντηση, ο «πρέσβης» της Τουρκίας, Αλί Μουράτ Μπάτσσερι συνάντησε τους «αν-

Στη συνάντηση με την τ/κ αντιπροσωπεία η τουρκική πλευρά επέμεινε για την ανάγκη ένωσης των εθνικιστικών πολιτικών δυνάμεων της τ/κ κοινότητας στις «προεδρικές» του Οκτωβρίου.

Στο «Λευκό Σπίτι», όπως ονομάζεται η κατοικία όπου έλαβε χώρα η συνάντηση, ο «πρέσβης» της Τουρκίας, Αλί Μουράτ Μπάτσσερι συνάντησε τους «αντάρτες» του «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ).

τάρτες» του «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ). Πρόκειται για τους «βουλευτές» του ΚΕΕ, Ιζλέμ Γκιούρτσαγ, Ουνάλ Ουστέλ, Ρεσμίγι Τζάναλταί, Σουνάτ Ατούν, Χασάν Τάτσοι και Φαϊζ Σουτζούγλου, οι οποίοι έχουν εκφράσει την αντίθεσή τους απέναντι σε πολλές από τις προτάσεις πρωτοβουλιές του «πρωθυπουργού» Τατάρ. Πίσω από τις ενστάσεις των εν λόγω «βουλευτών» κρύβονται και προσωπικές φιλοδοξίες. Ενδεικτικά, η κ. Τζάναλταί, κόρη του τέως γιγής των Τ/κ Ντερβίς Έρογλου, εκφράζει σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες πικρία για το γεγονός ότι δεν έχει ακόμη

Δύσκολη συγκυρία για τον Τατάρ

Οι πληροφορίες της «Κ» από την τ/κ κοινότητα δείχνουν ότι οι τελευταίες εξελίξεις στην τ/κ Δεξιά αποιολογούν την «αγωνία» της Άγκυρας για την ένωση των δυνάμεων των δεξιών παρατάξεων. Παρά τη διαμεσολάβηση της Τουρκίας και την προσπάθεια του «εκλογικού επιτελείου» του κ. Τατάρ να περάσει το μήνυμα ότι «μόνο ο κ. Τατάρ είναι σε θέση να νικήσει το όραμα της ομοσπονδίας στην κάλπη», στον πρώτο γύρο των «προεδρικών» όλα τα σενάρια εξακολουθούν να παραμένουν επί τάπητος. Αν και απομακρυσμένο για την ώρα, το σενάριο του αποκλεισμού του κ. Τατάρ στον πρώτο γύρο των «προεδρικών» εξακολουθεί να προβληματίζει την ηγεσία του ΚΕΕ. Σύμφωνα με διάφορες τ/κ πηγές, την παρούσα στιγμή ο κ. Τατάρ καλείται να αντιμετωπίσει τρία σημαντικά προβλήματα. Πρώτον, οι λανθασμένοι χειρισμοί της «κυβέρνησης» στο πεδίο της πανδημίας έχουν προκαλέσει μεγάλο πολιτικό κόστος για την υποψηφιότητά του. Δεύτερον, εντός του ΚΕΕ σημαντικά στελέχη του κινήματος δεν κρύβουν πλέον τις αμφιβολίες τους απέναντι στην υποψηφιότητα του «πρωθυπουργού». Τέλος, ο κατακερματισμός των δυνάμεων της τ/κ Δεξιάς διευκολύνει το έργο των υποψηφίων της τ/κ Αριστεράς. Για την αντιμετώπιση των προαναφερμένων προκλήσεων ο κ. Τατάρ προσφεύγει αυτό το διάστημα στην γνωστή και δοκιμασμένη «συνταγή» των τ/κ Δεξιών «κυβερνήσεων». Η «κυβέρνηση» του «μοιράζει» στην κυριολεξία «κυβερνητικά» πόστα, και αυτό παρά την έναρξη των «εκλογικών απαγορεύσεων» οι οποίες απαγορεύουν την παροχή «εκλογικών» ρουσφετιών.

«υπουργοποιηθεί». Πικρία για πολλές από τις πρόσφατες επιλογές του κ. Τατάρ εκφράζουν και τα υπόλοιπα στελέχη του ΚΕΕ που συναντήθηκαν με τον κ. Μπάτσσερι. Μετά τη δημοσιοποίηση της είδησης της συνάντησης με τον

Τούρκο «Πρέσβη», τα στελέχη του ΚΕΕ που συμμετείχαν στον «γεύμα εργασίας» προχώρησαν σε δηλώσεις για τα όσα συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης. Σύμφωνα με πληροφορίες από τον τ/κ Τύπο, κρατώντας κλειστά τα χαρτιά

τους για τις «προεδρικές», οι «βουλευτές» και «υπουργοί» του ΚΕΕ επιβεβαίωσαν την πληροφορία ότι συζητήσαν με τον Τούρκο «πρέσβη» διάφορα ζητήματα που απασχολούν το τελευταίο διάστημα το τ/κ πολιτικό προσκήνιο.

Η παρέμβαση Ερντογάν

Το γεύμα στο «Λευκό Σπίτι» ήρθε λίγο μετά την συνάντηση των Τ/κ πολιτικών αρχηγών με τους εκπρόσωπους της τουρκικής κυβέρνησης στην Τουρκία. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της Τουρκίας συναντήθηκαν με τον «πρωθυπουργό» Τατάρ και τους εκπροσώπους του Κόμματος Αναγέννησης (ΚΑ) και του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ). Σε αυτές τις συναντήσεις πέραν των εξελίξεων που αφορούν την πανδημία και την Α. Μεσόγειο, Άγκυρα και τ/κ πλευρά συζητήσαν επίσης τις επικείμενες «προεδρικές εκλογές». Καλά ενημερωμένες πηγές στην Τουρκία επισημαίνουν ότι στη συνάντηση με την τ/κ αντιπροσωπεία η τουρκική πλευρά επέμεινε για την ανάγκη ένωσης των εθνικιστικών πολιτικών δυνάμεων της τ/κ κοινότητας στις «προεδρικές» του Οκτωβρίου. Το συγκεκριμένο κάλεσμα της τουρκικής Προεδρίας δεν έπεισε τους ηγέτες των τ/κ δεξιών κομμάτων. Τελικά, ο Σερντάρ Ντενκτάς ανακοίνωσε

την ξεχωριστή ανεξάρτητη υποψηφιότητά του ενώ τα υπόλοιπα κόμματα αποφάσισαν να συνεχίσουν την πορεία τους προς τις «προεδρικές» με τις δικές τους υποψηφιότητες. Επίσης, δεν επιτεύχθηκε συμφωνία για τον σχηματισμό μιας νέας «κυβέρνησης».

Παρά την αποτυχία των προαναφερόμενων κινήσεων και παρεμβάσεων, η Άγκυρα επιμένει στην σημασία των επικείμενων «εκλογών» και της ένωσης όλων των συνιστωσών της τ/κ Δεξιάς, αν όχι από την πρώτη Κυριακή των «προεδρικών» τότε τουλάχιστον κατά το τελικό σκέλος των «εκλογών» το οποίο θα αναδείξει τον νέο τ/κ ηγέτη. «Για την Άγκυρα οι προεδρικές εκλογές έχουν ξεπεράσει προ πολλού τα στενά περιθώρια μιας τοπικού χαρακτήρα πολιτικής αναμέτρησης. Η σύνθεση της νέας τ/κ ηγεσίας έχει μεγάλη σημασία τόσο για την νέα γραμμή της Άγκυρας στο Κυπριακό όσο και για τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Η νέα τ/κ ηγεσία θα κληθεί να διαχειριστεί ενδεχομένως νέα δεδομένα στο Κυπριακό και το άνοιγμα του Βαρσοβιού. Επίσης, θα πρέπει να ευθυγραμμίσει την γραμμή των Τ/κ με αυτήν της Τουρκίας στα ζητήματα της Α. Μεσογείου», επιμένουν οι πηγές της Κ.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Γαλλία και Ανατολική Μεσόγειος

Η σημασία που αποδίδει η Γαλλία στην κυριαρχική παρουσία της στην Ανατολική Μεσόγειο αποτυπώνεται από τη συμβολική εικόνα του επιβλητικού οβελίσκου του ναού του Λούξορ στην Place de la Concorde, στην είσοδο των Ηλυσίων πεδίων, στο Παρίσι. Ο οβελίσκος, που προσφέρθηκε ως σύμβολο φιλίας στη Γαλλία το 1835 από τον Μεχμέτ Αλί, αντιβασιλέα της Αιγύπτου, σήμανε και την επιστροφή της Γαλλίας ως κυριαρχικής δύναμης στην περιοχή 35 χρόνια μετά την εκστρατεία του Ναπολέοντα Βοναπάρτη στην Αίγυπτο και τη Συρία (1798-1801). Η εκστρατεία είχε λήξει άδοξα αφού είχε βρει απέναντί της ενωμένους Άγγλους και Οθωμανούς. Η μεγαλύτερη «ατυχία» του Ναπολέοντα, όμως, ήταν που είχε αντιπαλό του μια ιδιοφυΐα του ναυτικού πολέμου, τον Βρετανό Λόρδο Horatio Nelson (1758-1805). Μέσα σε επτά χρόνια, το γαλλικό ναυτικό υπέστη δύο συντριπτικές ήττες στις δύο πύλες της Μεσογείου. Η πρώτη ήταν στο Αμπουκίρ, έξι από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, γνωστή και ως «ναυμαχία του Νείλου», στις 1-2 Αυγούστου 1798. Η δεύτερη καθοριστικές σημασίας ήττα ήταν αυτή στο Τραφάλγκαρ, στην είσοδο του Γιβραλτάρ, στις 21 Οκτωβρίου 1805. Αν και ο Nelson έχασε τη ζωή του στη

ναυμαχία, ο Ναπολέων είχε ήδη χάσει από το 1805 τον ευρωπαϊκό του πόλεμο, διότι, όπως έλεγε χαρακτηριστικά ο Θουκυδίδης, όποιος ελέγχει τη θάλασσα ελέγχει και τη στεριά. Μετά την οριστική ήττα των Γάλλων στους Ναπολεόντειους πολέμους, την οριστική επιστροφή της βασιλείας με τη Δεύτερη Παλινόρθωση το 1815 και την εφαρμογή των αρχών της Ιεράς Συμμαχίας (Sainte-Alliance) του Μέντερικ (1815/1818), η Γαλλία αποκλείστηκε από τη Μεσόγειο. Όταν η Πελοπόννησος αναστέναζε κάτω από το σπαθί του Ιμπραήμ της Αιγύπτου, ο γαλλικός φιλελληνισμός υπηρέτούσε απόλυτα τη γαλλική «κρατική σκοπιμότητα» (raison d'État), που επιζητούσε επίμονα την επιστροφή στην Ανατολική Μεσόγειο.

Έτσι όταν στα 1825, μετά την εκστρατεία του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο (1824-1828), δύο από τις μεγαλύτερες μορφές του ευρωπαϊκού πνεύματος, ο μοναρχικός Ρενέ ντε Σατομπριάν (1768-1848) και ο φιλελεύθερος Μπέντζαμιν Κονσταντ (1767-1830), έστειλαν επιστολές για την παρέμβαση της Γαλλίας υπέρ της Ελλάδας, υπηρέτουσαν τόσο το ελληνικό όσο και το γαλλικό συμφέρον. Το φιλελληνικό πνεύμα πίσω από την «Εκκλήση υπέρ του ιερού σκοπού των Ελλήνων» του Σατομπριάν και την «Εκκλήση στα χριστιανικά

Αν η ΕΕ δεν ακολουθήσει το αμυντικό δόγμα της ενιαίας ευρωπαϊκής κυριαρχίας, λόγω γνωστών αγκυλώσεων του Βερολίνου, είναι σίγουρο ότι η Γαλλία θα κάνει τα πάντα για να ηγηθεί μιας διευρυμένης ευρωμεσογειακής συμμαχίας.

έθνη υπέρ των Ελλήνων» του Κονσταντ στάθηκε η αφορμή για την αποστολή του γαλλικού στόλου στο Ναβαρίνο, την επιτυχή ναυμαχία στις 20 Οκτωβρίου του 1827 και την επακόλουθη «εκστρατεία του Μοριά» (1828-1833), την αποστολή δηλαδή του γαλλικού εκστρατευτικού σώματος στην Πελοπόννησο υπό τον στρατηγό Μεζόν. Όταν ο οβελίσκος του Λούξορ εγκαινιάστηκε στο Παρίσι, το 1836, η επιστροφή της Γαλλίας στην Ανατολική Μεσόγειο είχε οριστικοποιηθεί. Η έκτοτε απόρριψη παρουσία των Γάλλων στη Μέση Ανατολή θα κορυφωθεί με τη «Γαλλική εντολή για τη Συρία και τον Λίβανο» (1922-1946) της Κοινωνίας των Εθνών και θα τελειώσει

μόνο μετά τα δραματικά γεγονότα του πολέμου του Σουέζ το 1956.

Τον Οκτώβριο και Νοέμβριο του 1956, ο Γάλλος πρωθυπουργός Guy Mollet (1905-1975), σοσιαλιστής με σημαντική αντιστασιακή δράση, ενώνει τις γαλλικές δυνάμεις με τις βρετανικές και τις ισραηλινές με σκοπό την κατάληψη και τον έλεγχο του Σουέζ μετά την εθνικοποίησή του από τον Nasser. Η μυστική συμμαχία, γνωστή ως «πρωτόκολλο των Σεβρών», είχε υπογραφεί τον Ιούλιο του ίδιου έτους. Ο στρατηγός Jacques Massu (1908-2002), που πήρε μέρος τόσο στην απελευθέρωση του Παρισιού όσο και στους νεοαποικιακούς πολέμους της Ινδοκίνας και της Αλγερίας, διοικητής της αερομεταφερόμενης 10ης Μεραρχίας αλεξιπτωτιστών, της επονομαζόμενης «Μεραρχίας Massu», προσγειώνεται στις 6 Νοεμβρίου στο Πορτ-Σάντν της Αιγύπτου. Καταλαμβάνει την πόλη και πολεμά μαζί με τους Βρετανούς για να πάρει την Ισμαηλία. Παρότι σημαντική η στρατιωτική νίκη των τριών συμμάχων, η επιχείρηση αποτέλεσε τεράστια πολιτική αποτυχία. Υπό την κοινή πίεση της Σοβιετικής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών, τα στρατεύματα ανακλήθηκαν από τις γαλλικές και βρετανικές κυβερνήσεις. Η πολιτική ήττα και ο αποκλεισμός της από την Ανα-

τολική Μεσόγειο σε όφελος των Αμερικανών ήταν ένα μικρό μάθημα για τη Γαλλία. Όταν το 1958, ο στρατηγός Σαρλ ντε Γκολ κηρύσσει την Πέμπτη Γαλλική Δημοκρατία και εκλέγεται πρώτος Πρόεδρος της, επιταχύνει το πυρηνικό πρόγραμμα της Γαλλίας. Στις 13 Φεβρουαρίου 1960 γίνεται η πρώτη δοκιμή της γαλλικής βόμβας στην αλγερινή Σαχάρα και το 1966 αποχωρεί από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Το 2009, με τον Νικολά Σαρκοζί, η Γαλλία επιστρέφει αναλαμβάνοντας ένα διευρυμένο ρόλο στη Μεσόγειο.

Δεν είναι, λοιπόν, απλώς και μόνο η τωρινή συγκυρία της αποχώρησης των αμερικανικών ναυτικών δυνάμεων από την Ανατολική Μεσόγειο και η πολιτική φιλία της Γαλλίας με την Ελλάδα και την Κύπρο που ωθεί τους Γάλλους να επιστρέψουν σε ένα γεωπολιτικό χώρο, ο οποίος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την ιστορία τους. Η Γαλλία παρακολούθησε ως θεατής τα γεγονότα του εμφυλίου πολέμου στον Λίβανο (1975-1990) και μόνο έμμεσα μπορούσε να επηρεάσει τα πράγματα. Έως τώρα παρακολουθεί ως θεατής την κατάρρευση του συριακού καθεστώτος χωρίς να έχει ουσιαστικό λόγο για τα γεγονότα. Δεν θα μπορούσε να απουσιάζει από τη νέα κρίση του Λιβάνου και την τελευταία πράξη της συριακής τραγωδίας. Στη

δεκαετία που ακολούθησε την επανεισοδή της στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, από το 2009 έως το 2019, η Γαλλία είδε την Τουρκία να αναλαμβάνει, εντός της Ατλαντικής Συμμαχίας, ρόλο τοποτηρητή στην Ανατολική Μεσόγειο, ρόλο που ανέκαθεν διεκδικούσε. Πώς όμως θα το πετύχουν χωρίς να καταχρησθεί για νεοαποικιακές πρακτικές; Όπως και με τα γεγονότα που οδήγησαν στο Ναβαρίνο, έτσι και η ελληνοτουρκική κρίση του 2020 δίνει, στο όνομα της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης και της πολιτικής φιλίας προς την Ελλάδα και την Κύπρο, στις γαλλικές Δυνάμεις το ηθικό δικαίωμα να εγκατασταθούν στην Ανατολική Μεσόγειο. Αν η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ακολουθήσει το αμυντικό δόγμα της ενιαίας ευρωπαϊκής κυριαρχίας, λόγω γνωστών αγκυλώσεων του Βερολίνου, είναι σίγουρο ότι η Γαλλία θα κάνει τα πάντα για να ηγηθεί μιας διευρυμένης ευρωμεσογειακής συμμαχίας με τη συμμετοχή του Ισραήλ και της Αιγύπτου. Σε αυτή την ιστορική στιγμή, η καρδιά και το κρατικό συμφέρον της Γαλλίας είναι σε απόλυτη αρμονία.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Τα απόβλητα είναι η ενέργεια του αύριο

Τα βιομηχανικά κατάλοιπα μπορούν να μετατραπούν σε πρώτες ύλες, συμβάλλοντας στην προστασία του περιβάλλοντος, λέει ο δρ Βυρίδης

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Χημικής Μηχανικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και υπεύθυνος του έργου δημιουργίας ψηφιακής πλατφόρμας με δεδομένα στερεών αποβλήτων με σκοπό την επαναχρησιμοποίησή τους (SWAN) Ιωάννης Βυρίδης μιλάει στην «Κ» για τα οφέλη που έχει μια τέτοια πλατφόρμα. Όπως εξηγεί ο κ. Βυρίδης, το SWAN (A Digital Solid Waste reuse platform for Balkan) προωθεί τη «βιομηχανική συμβίωση» ώστε κάποια απόβλητα από μια βιομηχανία να χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες σε μια άλλη βιομηχανία και έτσι να δημιουργήσει ένα βιώσιμο δίκτυο ενδιαφερόμενων μερών. Το ΤΕΠΙΑΚ συμμετέχει στο εν λόγω πρότζεκτ μαζί με φορείς-εταίρους από τέσσερις διαφορετικές χώρες, δίνοντας διακρατική διάσταση και παράλληλα δυναμική στο έργο.

—Κύριε Βυρίδη, τι ακριβώς προβλέπει το έργο SWAN;

Το έργο SWAN (A Digital Solid Waste reuse platform for Balkan), με διάρκεια από τον Οκτώβριο του 2017 έως τον Δεκέμβριο του 2020, έχει δημιουργήσει μια ψηφιακή πλατφόρμα μέσω της οποίας έχουν καταγραφεί και καταχωρηθεί οι πηγές στερεών αποβλήτων και οι πιθανοί αποδέκτες των ροών τους. Το έργο παρέχει τη δυνατότητα να συνδυαστεί η προσφορά και η ζήτηση προκειμένου να προκύψουν εθνικές και διεθνείς αλυσίδες επαναχρησιμοποίησης στερεών αποβλήτων. Προωθεί τη «βιομηχανική συμβίωση» ώστε κάποια (μέχρι σήμερα) απόβλητα από μια βιομηχανία να χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες σε μια άλλη βιομηχανία και έτσι να δημιουργήσει ένα βιώσιμο δίκτυο ενδιαφερόμενων μερών.

—Ποιοι φορείς συμμετέχουν και από πού χρηματοδοτείται;

—Οι φορείς-εταίροι που συμμετέχουν στην υλοποίηση του έργου προέρχονται από τέσσερις διαφορετικές χώρες, δίνοντας διακρατική διάσταση και παράλληλα δυναμική στο έργο. Κατ' αρχάς από την Κύπρο συμμετέχει το Τμήμα Χημικής Μηχανικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου, από την Ελλάδα ο Ειδικός Διαβαθμικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής (συντονιστής εταιρός), το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, από την Αλβανία το Υπουργείο Τουρισμού και Περιβάλλοντος και η Ένωση Προστασίας και Κοινωνικής & Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης (ΜΚΟ) και από τη Βουλγαρία η Ένωση Βιομηχανιών Βουλγαρίας. Το SWAN χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Interreg Balkan Med, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και εθνικούς πόρους Κύπρου.

—Ποια είναι τα αποτελέσματα

“

Το έργο SWAN θα παρέχει την δυνατότητα τα απόβλητα να δοθούν σε άλλες βιομηχανίες στην Κύπρο και θα αναδείξει περισσότερους αποδέκτες στο εξωτερικό.

“

Η κυκλική οικονομία είναι ένα νέο παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο όπου τα προϊόντα παραμένουν στην οικονομία για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρόνο με αποτέλεσμα η εξόρυξη πρώτων υλών, καθώς και η απόρριψη αποβλήτων να ελαχιστοποιείται.

των ερευνών που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του έργου SWAN;

—Στο έργο SWAN έχει σχεδιαστεί και αναπτχθεί πλατφόρμα, όπου έχουν εισαχθεί στοιχεία σχετικά με τις ποσότητες και το είδος των στερεών αποβλήτων που παράγονται κυρίως από βιομηχανίες αλλά και Δήμους. Έγινε κατασκευή αλγόριθμου όπου με βάση τη ζήτηση πρώτων υλών από μια βιομηχανία παρέχονται οι κατάλληλες επιλογές με βάση τα απόβλητα που εξέρχονται από άλλες βιομηχανίες. Δεδομένα στερεών αποβλήτων έχουν συλλεχθεί από Ελλάδα, Κύπρο, Βουλγαρία και Αλβανία μέσω αντίστοιχων ερευνών πεδίου χρησιμοποιώντας ένα κοινό ερωτηματολόγιο. Επιπλέον, αναλύθηκαν οι απόψεις των εκπροσώπων ενδιαφερόμενων μερών σε όλες τις χώρες, μέσω της χρήσης ερωτηματολογίου PESTLE. Επίσης, εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν τα υπάρχοντα επιχειρηματικά μοντέλα, και παράλληλα θα διαμορφωθούν προτάσεις πολιτικής. Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις και εργαστήρια με συμμετοχή όλων των εκπροσώπων σε κάθε χώρα και διοργανώθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους χρήστες της πλατφόρμας.

—Εξηγήστε μας την έννοια της κυκλικής οικονομίας και της σημασίας της στην επαναχρησιμοποίηση των προϊόντων...

—Η κυκλική οικονομία αναιρεί το γραμμικό μοντέλο που καθιερώθηκε

Με βάση το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης των Δημοτικών Αποβλήτων προς επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων, τα απόβλητα που φθάνουν στις μονάδες Ολοκληρωμένης Εγκατάστασης Διαχείρισης Αποβλήτων πιθανόν να μειωθούν, σημειώνει στην «Κ» ο Ιωάννης Βυρίδης.

μετά τη βιομηχανική επανάσταση με τις βιομηχανίες και τους καταναλωτές να λειτουργούν γραμμικά: εξόρυξη πρώτων υλών, καταπόληση ενέργειας για επεξεργασία και δημιουργία προϊόντων, χρήση του προϊόντος και ακολούθως απόρριψη του ως αποβλήτου. Αντιθέτως η κυκλική οικονομία είναι ένα νέο παραγωγικό και καταναλωτικό μοντέλο όπου τα προϊόντα παραμένουν στην οικονομία για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρόνο με αποτέλεσμα η εξόρυξη πρώτων υλών, καθώς και η απόρριψη αποβλήτων να ελαχιστοποιείται. Για να επιτευχθεί η κυκλική οικονομία απαιτείται η επαναχρησιμοποίηση των προϊόντων και όπου δεν είναι δυνατή η άμεση επαναχρησιμοποίησή τους τότε προωθείται η μεταποίησή τους σε άλλα προϊόντα. Η κυκλική οικονομία ενισχύει καινοτόμους και πιο αποδοτικούς τρόπους αξιοποίησης των προϊόντων, ενισχύοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.

—Σε ποιο σημείο βρίσκεται η ανακύκλωση απορριμμάτων όλων των τύπων στην Κύπρο;

—Με βάση την εφαρμογή της Οδηγίας για τους χώρους υγειονομικής ταφής και της Οδηγίας-πλάνο για τα απόβλητα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) στο Βατί και στον Κοτσιάτη έχουν κλείσει οριστικά από τις 28.2.2019. Μελλοντικά με την εφαρμογή του Εθνικού

Μονάδες ανακύκλωσης στην Κύπρο

- 2** Ολοκληρωμένη Εγκατάσταση Διαχείρισης Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) για τη επεξεργασία μεικτών δημοτικών αποβλήτων
- 20** Επεξεργασία ανακυκλώσιμων αποβλήτων
- 14** Αναερόβια επεξεργασίας (2 έχουν εγκατεστημένη παστερίωση)
- 1** Ανάκτηση ενεργείας, η οποία χρησιμοποιεί διάφορα είδη εναλλακτικών καυσίμων
- 2** Επεξεργασία των οργανικών αποβλήτων με κομποστοποίηση
- 1** Μηρικετοποίηση
- 11** Διαχείριση βιοαποικοδομήσιμων αποβλήτων από κήπους και πάρκα
- 6** Διαχείριση ογκωδών αποβλήτων

Σχέδιο Διαχείρισης των Δημοτικών Αποβλήτων προς επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων, τα απόβλητα που φθάνουν στις Μονάδες Ολοκληρωμένης Εγκατάστασης Διαχείρισης Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) πιθανόν να μειωθούν. Με βάση το σχέδιο προωθείται η ανάπτυξη της χωριστής συλλογής των οργανικών αποβλήτων, η αύξηση της χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων ρευσμάτων και η δραστική μείωση των αστικών αποβλήτων που καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής. Με την εφαρμογή των νέων πολιτικών όπου προωθείται η διαλογή στην πηγή, το κάθε ρεύμα αποβλήτου θα είναι πιο ομοιογενές και ευκολότερα θα

τυγχάνει επεξεργασίας π.χ. τα οργανικά απόβλητα μετά από παστερίωση θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για παραγωγή βιοαερίου σε αναερόβιους χωνευτές. Το βιοαέριο είναι πρώτη ύλη για παραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας. Επίσης αν τύχει αναβάθμισης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βιοκαύσιμο σε οχήματα. Τελικά, με τη σωστή διαλογή στην πηγή και τη σωστή διαχείριση παύει να υπάρχει το πρόβλημα, αφού τα απόβλητα μετατρέπονται πλέον σε χρήσιμη ενέργεια ή σε χρήσιμες πρώτες ύλες πάντα στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.

—Υπάρχει κουλτούρα επαναχρη-

σιμοποίησης / ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων στη χώρα μας;

—Υπάρχει ευαισθητοποίηση στο θέμα άλλα όχι στον επιθυμητό βαθμό. Αρκετοί πολίτες εθελοντικά ανταποκρίνονται στα ρεύματα διαχωρισμού χαρτιού, πλαστικού, γυαλιού. Μεγάλος αριθμός εξακολουθεί να παραμένει αδιάφορος. Ελπίδοφόρο παράδειγμα η θετική ανταπόκριση στη μείωση κατά 80% της λεπτής πλαστικής σακούλας μετά τη σχετική χρέωση που επιβλήθηκε από το κράτος. Στην πραγματικότητα οι πολίτες θα ανταποκριθούν εάν ξεφύγουν από το εθελοντικό πλαίσιο και ενταχθεί το θέμα σε νόμο πλαίσιο.

—Εξάγουμε απορρίμματα, κύριε Βυρίδη;

—Εξάγονται μη επικίνδυνα απόβλητα όπως μεταλλικά, χαρτί, πλαστικό. Επίσης και επικίνδυνα απόβλητα κυρίως μπαταρίες, ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά, τα οποία θα τύχουν επεξεργασίας για ανάκτηση μετάλλων, καθώς και εργαστηριακά χημικά και φαρμακευτικά απόβλητα που καταστρέφονται. Το έργο SWAN θα παρέχει την δυνατότητα να πιο πάνω απόβλητα να δοθούν σε άλλες βιομηχανίες στην Κύπρο και θα αναδείξει επίσης περισσότερους αποδέκτες στο εξωτερικό. Στην Κύπρο εφαρμόζεται η σύμβαση της Βασιλείας 1993 και ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός 1013/2006/ΕΚ με τον οποίο έχουν τεθεί αυστηρότερα μέτρα ελέγχου στη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων.

—Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές, αλλά και η Πολιτεία εν γένει, πόσο έτοιμες είναι να αντιμετωπίσουν το μέλλον σχετικά με τους χώρους διαχείρισης απορριμμάτων;

—Όπως έχω προαναφέρει οι Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) έχουν κλείσει οριστικά. Θεωρώ ότι αν προχωρήσει το σύστημα διαλογής στο πηγή, οι δύο Μονάδες Ολοκληρωμένης Εγκατάστασης Διαχείρισης Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) είναι αρκετές και δεν θα υπάρχει λόγος δημιουργίας καινούργιων ΟΕΔΑ. Με τον διαχωρισμό του κάθε ρεύματος στην πηγή, με την ενεργή συμβολή του πολίτη, το κάθε ρεύμα απορριμμάτων θα μπορεί να επεξεργαστεί και να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά.

—Ποια είναι τα οφέλη του ΤΕΠΙΑΚ από τη συμμετοχή του σε παρόμοια προγράμματα;

—Τα οφέλη για το ΤΕΠΙΑΚ είναι πολλά γιατί συμβάλλει στην προώθηση της έρευνας στους σχετικούς τομείς, ενθαρρύνει την εφαρμογή καινοτόμων ιδεών, είναι παρόν και προτείνει λύσεις σε σύγχρονα, άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα. Επίσης, μέσω των προγραμμάτων δίνεται η ευκαιρία συνεργασίας πολλών επιστημόνων. Γενικά, το ΤΕΠΙΑΚ αναδεικνύεται σε ενεργό κύτταρο στα δρώμενα της κοινωνίας αποφεύγοντας τη θεωρητική απομόνωση.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ

Η ανακύκλωση στην Κύπρο

Κατά τη διάρκεια της ενταξιακής μας πορείας και με τη βοήθεια της Ε.Ε. η κυπριακή κυβέρνηση ξεκίνησε τις προσπάθειες για τη σύσταση μιας πολιτικής διαχείρισης των οικιακών και άλλων αποβλήτων. Το θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων ήταν θέμα που έπρεπε κανονικά να αναλάβει η τότε Υπηρεσία Περιβάλλοντος, αλλά αντί να γίνει αυτό, την ευθύνη ανέλαβε το Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο τότε σύστησε τον λεγόμενο Τομέα Αποβλήτων. Παρά το ότι υπήρχαν πολλά επιτυχημένα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων σε άλλες χώρες και παρά τις προειδοποιήσεις όλων των ειδών, το Υπουργείο Εσωτερικών επέμενε να προωθεί τις μεγάλες μονάδες διαχείρισης κατασκευάζοντας δύο, μία στην Κόση και μία στο Πεντάκωμο.

Και όλα αυτά παρά τις προνοιές των ευρωπαϊκών Οδηγιών, 31/1999 και 98/2008 που προωθούν τη δια-

χείριση των οργανικών αποβλήτων, την ιεράρχηση της διαχείρισης αποβλήτων, τη χωριστή συλλογή κ.λπ. Γνωρίζουμε όλοι τις μετέπειτα εξελίξεις, τις καταδίκες, παραιτήσεις και φυλακίσεις αλλά μας έμειναν οι μονάδες και γενικά μείναμε πολύ πίσω στη διαχείριση των αποβλήτων.

Το άρθρο 11 της Οδηγίας 98/2008 αναφέρει ξεκάθαρους στόχους όσον αφορά την ανακύκλωση εφόσον καθορίζει ότι ο στόχος για την ανακύκλωση του χαρτιού, μετάλλου πλαστικού και του γυαλιού πρέπει να είναι στο 50%. Τίθεται, επίσης, ο στόχος για την ανακύκλωση του 70% των αποβλήτων από κατασκευές και κατεδαφίσεις.

Παράλληλα, με βάση το άρθρο 5 της Οδηγίας 1999/31 τέθηκε ξεκάθαρος στόχος για την Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι το 2016 να επεξεργάζεται το 65% των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων. Δυστυχώς, δεν έχουμε πετύχει κανέναν από

τους πιο πάνω στόχους και είναι σίγουρο ότι μελλοντικά η Ε.Ε. θα μας δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα όπως πάθαμε και με το κλείσιμο των χωματερών. Για ορισμένα απόβλητα έχουμε επιλέξει την εφαρμογή της «Ευθύνης Παραγωγού», το οποίο απλώς σημαίνει ότι όσοι βάζουν μια σειρά από προϊόντα στην αγορά έχουν την ευθύνη της ανακύκλωσης των ιδίων των προϊόντων ή της συσκευασίας τους.

Έτσι δημιουργήθηκε η μη κερδοσκοπική εταιρεία Electrocyclosis από τους εισαγωγείς ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών για την ανακύκλωση των παλιών συσκευών. Από τους εισαγωγείς μπαταριών η εταιρεία ΑΦΗΣ που ανέλαβε την ανακύκλωσή τους.

Εισαγωγείς και παραγωγοί συσκευασμένων καταναλωτικών προϊόντων δημιούργησαν τη γνωστή Green Dot για την ανακύκλωση συσκευασιών.

Εδώ και περισσότερο από έναν

Αποτέλεσμα της έλλειψης ενημέρωσης του κοινού είναι ότι περίπου το 50% των υλικών στην ανακύκλωση δεν έπρεπε να μπου στον κάδο ανακύκλωσης.

χρόνο περιμένουμε τη νεοσύστατη εταιρεία να αναλάβει δράση ανακύκλωσης του χαρτιού, βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων κ.λπ.

Τα προβλήματα με τη λειτουργία των πιο πάνω διαφέρουν ανάλογα με το υλικό. Για να λειτουργούν σωστά οι πιο πάνω οργανισμοί θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι όσοι είναι υπόχρεοι με βάση τον νόμο. Το μεγαλύτερο πρόβλημα υπάρχει με την Green Dot όπου υπάρχει

ακόμη ένας πολύ μεγάλος αριθμός εταιρειών που ενώ βάζουν προϊόντα στην αγορά δεν πληρώνουν για τη συλλογή και την ανακύκλωση των συσκευασιών τους.

Είναι πολύ εύκολο να εντοπιστούν και θα έπρεπε η κυβέρνηση να τους κυνηγήσει.

Όσον αφορά όμως τα απόβλητα συσκευασιών θα έπρεπε επίσης να γίνονται συνεχώς ενημερωτικές εκπομπές, εκστρατείες κ.λπ. για να πληροφορείται το κοινό για το ποιες συσκευασίες ανακυκλώνονται, πώς θα συμμετέχουν κοκ. Αποτέλεσμα αυτής της έλλειψης είναι ότι περίπου το 50% των υλικών που στέλνουν οι πολίτες στην ανακύκλωση δεν έπρεπε να μπου στον κάδο ανακύκλωσης. Χρειάζεται, επίσης, να γίνει εκστρατεία και ανάμεσα στους εγχώριους παραγωγούς για να χρησιμοποιούν συσκευασίες που ανακυκλώνονται. Άλλα υλικά για τα οποία υπάρχει νομοθεσία αλλά έχει αποτύχει οι-

κτρὰ η ανακύκλωσή τους είναι η ανακύκλωση ελαστικών και τα απόβλητα από κατασκευές και κατεδαφίσεις. Ένα άλλο σοβαρό θέμα που για διάφορους λόγους βρίσκεται στα κυβερνητικά συρτάρια εδώ και δέκα χρόνια και δεν προχωρεί είναι η ανακύκλωση φαρμάκων. Ένα πλεονέκτημα που πολλοί δεν έχουν αντιληφθεί είναι ότι με μια απλή νομοθεσία δημιουργούνται πολλές μόνιμες θέσεις εργασίας εφόσον όλα αυτά για να δουλέψουν χρειάζονται προσωπικό όλων των βαθμίδων. Ίσως το πιο επιτυχημένο σύστημα να είναι αυτό της ανακύκλωσης αυτοκινήτων. Με μια απλή νομοθεσία, δημιουργήθηκαν οι μονάδες, πολλές μόνιμες θέσεις εργασίας και καθάρισε ο τόπος από τις χιλιάδες πεταμένα αυτοκίνητα που είχαμε πριν.

Ο κ. Χαράλαμπος Θεοπέμπτου είναι πρόεδρος και βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

Νίκο, έρχομαι Κύπρο, θα κάνω τεστ κορωνοϊού;

Η δικαίωση του κ. Νίκου

Μέσα στην κρίση που δημιούργησε η Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο, η Γαλλία αποδείχθηκε από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που αταλάντευτα στέκονται στο πλευρό της Ελλάδας και της Κύπρου. Δεν ξέρω εάν το παρατηρήσατε πως το τελευταίο διάστημα έχουν εξαφανιστεί όλοι αυτοί οι εξ επαγγέλματος μίζεροι, πως σχεδόν χλεύαζαν το προηγούμενο διάστημα για τις γαλλικές προθέσεις στην περιοχή μας. Η Γαλλία, ούτε καμία άλλη χώρα στο κόσμο, θα κάνει πόλεμο για να υπερασπίσει μια τρίτη χώρα, στην προκειμένη περίπτωση την Κύπρο. Η Γαλλία όμως θα προασπίσει τα δικά της συμφέροντα στην περιοχή, τα οποία κάποιοι πέτυχαν να συμβαδίζουν με της Κύπρου. Και αυτό είναι η επιτυχία του Νίκου Αναστασιάδη. Κατάφερε να συνάψει νέες συμμαχίες και να ενδυναμώσει παλιές, στη βάση των κοινών συμφερόντων αφήνοντας πίσω του, τη λογική του «εγώ εν τζίαι» που επικρατούσε από ιδρύσεως της Δημοκρατίας.

● ● ● ●

Ο Γιαννάκης

Για να είμαστε απολύτως σωστοί, αποδίδοντας ακριβοδίκαια τα εύσημα, εμπνευστής της νέας σκέψης στην εξωτερική πολιτική ήταν ο Ιωάννης Κασουλίδης ο οποίος άνοιξε τους ορίζοντες της μονοδιάστατης κυπριακής διπλωματίας για την οποία το μόνο αντικείμενο ενασχόλησης ήταν η Τουρκία. Ο κ. Κασουλίδης αντικατέστησε την ατέρμονη διπλωματική κλάψα με τον ρεαλισμό της εποχής, εκμεταλλευόμενος τη γεωγραφική θέση της Κύπρου. Εγκατέλειψε τη διαχρονική ανοούσια ουδετερότητας των αδεσμεύτων, που σε τελική ανάλυση δεν πρόσφερε και τίποτα, αναδεικνύοντας ότι η Κύπρος ανήκει και είναι το εξωτερικό σύνορο του δυτικού κόσμου. Πάνω στη νέα πολιτική σκέψη βασίσθηκε η έξοδος της Κύπρου από τη διπλωματική απομόνωση με το χτίσιμο συμμαχιών, όπως της Γαλλίας, του Ισραήλ, της Αιγύπτου που οι εξ επαγγελματός επικριτές αδυνατούν να αντιληφθούν αναμασώντας τα ίδια και τα ίδια.

● ● ● ●

Πάμε Κύπρο;

Αν ισχύουν έστω και τα μισά που λέγονται στα διπλωματικά στέκια Αθηνών και Λευκωσίας, ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Νίκος Δένδιας φέρεται να σήκωσε το τηλέφωνο, να κάλεσε τον Νίκο Χριστοδουλίδη και να του ανακοίνωσε ότι έρχεται στη Λευκωσία. Δεν εξηγείται διαφορετικά,

Το ταξίδι του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια στη Λευκωσία, αποφασίσθηκε την υστέρη ή τουλάχιστον με τον τρόπο που οργανώθηκε και ανακοινώθηκε δημιούργησε ένα πέπλο μυστηρίου. Ακόμα και υπηρεσίες της Δημοκρατίας πληροφορήθηκαν την επίσκεψη, ούτε 24 ώρες πριν το αεροπλάνο του κ. Δένδια απογειωθεί από την Ελευσίνα.

αφού ακόμα και πρόσωπα που εκ της θέσεώς τους θα το γνώριζαν, το πληροφορήθηκαν το προηγούμενο απόγευμα, της αναχώρησης του κυβερνητικού αεροσκάφους από την Αθήνα. Επί πλέον και η σύνθεση της συνοδείας του Έλληνα ΥΠΕΞ δημιούργησε υποψίες για το περιεχόμενο, της επείγουσας επίσκεψης Δένδια στη Λευκωσία, Αυγουστιάτικα. Αν δεν υπάρχει κάτι σοβαρό, δεν σκάνεις άρον άρον επτά με οκτώ υπηρεσιακούς, του ελληνικού ΥΠΕΞ και τους φέρνεις Λευκωσία για δέκα ώρες. Ανάμεσα σε αυτούς τον γενικό γραμματέα του υπουργείου, πρέσβη Θέμη Δεμίρη, τον Κωνσταντίνο Κόλλια της Α2 Διεύθυνσης Κύπρου, τον επί των θεμάτων επικοινωνίας Αλέξανδρο Γεννηματά και άλλους πέντε, αγνώστων λοιπών στοιχείων.

● ● ● ●

Τζούφια τεστ;

Από την Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης ή από κάποιον άλλον αρμόδιο πρέ-

πει να δοθούν απαντήσεις, αναφορικά με την αξιοπιστία των τεστ κορωνοϊού στα αεροδρόμια. Δεν πρέπει να ενημερωθούν οι πολίτες πώς γίνεται κάποια τεστ στο αεροδρόμιο να είναι αρνητικά και στη συνέχεια όταν γίνεται νέος έλεγχος, των αρνητικών τεστ σε ιδιωτικά εργαστήρια να βγαίνουν θετικά; Υπάρχει μια επιστημονική εξέλιξη; Αν δεν το έχετε ακούσει, ακούστε το. Ήδη υπάρχει έντονη μουντούρα πως τα τεστ στα αεροδρόμια εντοπίζουν ό,τι θέλουν. Τούτεστιν δεν είναι αξιόπιστα. Επίσης λέγεται πως οι αστοχίες, αν πράγματι πρόκειται περί αυτού, οφείλονται στην ταίγιοι των εργαστηρίων που έχουν αναλάβει τον εργαστηριακό έλεγχο όσων επιβατών φθάνουν στην Κύπρο και είναι υποχρεωμένοι να πραγματοποιήσουν τεστ, δηλαδή με ένα αντιδραστήρα πραγματοποιούν τέσσερα τεστ. Ας βγει κάποιος αρμόδιος να εξηγήσει στο κόσμο τι γίνεται.

● ● ● ●

Δημότης Ιθάκης

Το ότι μέλη της κυβέρνησης, νυν και πρώην, είναι φανατικοί λάτρεις των ελληνικών νησιών δεν είναι και τόσο άγνωστο. Ειδικά τα προηγούμενα χρόνια που δεν υπήρχε πανδημία κατά τον Αύγουστο, υπουργοί σκόρπιζαν μέσα στο Αιγαίο. Φέτος τους τα χάλασε ο κορωνοϊός. Πιο τυχερός και προνοητικός φάνηκε ο Γιώργος Λακκοτρύπης, ο οποίος μετακόμισε για ένα μεγάλο διάστημα στο Ιόνιο και στην Ιθάκη. Ο τέως υπουργός Ενέργειας, εκμεταλλευόμενος την ιδιόκτητη οικία που έχει στο νησί του Οδυσσέα, δεν αποχωρίσθηκε την αγαπημένη του καλοκαιρινή συνήθεια για καλοκαιρινή απόδραση, με υγειονομική ασφάλεια πάνω απ' όλα, στην Ελλάδα. Οι υπόλοιποι πρώην συνάδελφοι του Γιώργου Λακκοτρύπη αναπολούσαν στην Κύπρο κάποια καλοκαίρια στην Αστυνάλα, όταν σε εξοχική κατοικία συγγενικού προσώπου εν ενεργεία υπουργού, μαζευόταν το μισό, που λέει ο λόγος, Υπουργικό Συμβούλιο. Αν και ωρίς, προβλέπω πως σε κάποια

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΣΑΡΑ ΜΙΣΕΛ

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο οποίος καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες προκειμένου να διασώσει τα ευρωπαϊκά ιδεώδη, στην περίπτωση της Λευκορωσίας και σφυρίζοντας αδιάφορα, όταν δύο κράτη μέλη της Ε.Ε. απειλούνται από τη δημοκρατική Τουρκία.

φάση ο Γιώργος Λακκοτρύπης θα γίνει μouxτάρης Ιθάκης.

● ● ● ●

Ο πρώτος διδάξας

Για την ιστορία από τους πρωτοπόρους των καλοκαιρινών αποδράσεων, πολιτικών, στην Ελλάδα ήταν ο Γλαύκος Κληρίδης. Κάθε καλοκαίρι επιβιβάζονταν στο «Καίτη» και έβαζε ρότα για τον Πόρο. Αγαπημένος προορισμός ο Γαλατάς, όπου ο Βάσσος Χατζηιωάννου, κουμπήρος του, περνούσε το καλοκαίρι σε ιδιόκτητο κτήμα της οικογένειάς. Το γνωρίζω από πρώτο χέρι, η παρουσία του Κληρίδη ήταν το γεγονός του καλοκαιριού για τον Γαλατά. Μάλιστα ο κύριος εφοπλιστής είχε φροντίσει να τηρείται κατά γράμμα το πρωτόκολλο, επίσκεψης αρχηγού κράτους, με την ανάρτηση στην οικία του, της σημαίας της Κυπριακής και Ελληνικής Δημοκρατίας. Επίσης υπήρχε πλήρης εξοπλισμός για την ετοιμασία του αγαπημένου κυπριακού εδέσματος, τη σουβλα, ενώ είχε φροντίσει να υπάρχει και άφθονη ζιβανία, ειδική παραγγελία από τη γενέτειρά του, τον Πεδουλά.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η, μετά έναν αιώνα, επιστροφή του Σταυρού των Ποντίων

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Με το που ξεκίνησε, υπό έκτακτες ειδικές συνθήκες φέτος, η Θεία Λειτουργία στο μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά στον Πόντο, ο μητροπολίτης Ιωάννης ανέσυρε από το ράσο έναν ασπένιο σκαλιστό σταυρό και τον ακούμπησε στην Αγία Τράπεζα. Έναν αιώνα μετά τον ξεριζωμό ο σταυρός-κειμήλιο επέστρεψε και πάλι στην Τραπεζούντα, από όπου ξεκίνησε το 1922 το μεγάλο ταξίδι κρυμμένος κάτω από το ράσο του πατρός Δαμιανού, προπάππου του σημερινού δεσπότη Ζάμπιας, κατά κόμον Ιωάννη Τσαφταρίδη.

Κομμάτι από τα «ιερά και όσια» του Ελληνισμού της Μαύρης Θάλασσας, ο «σταυρός των Ποντίων», «περιπλανιόταν» κοντά εκατό χρόνια ανάμεσα στη Ζάκυνθο, όπου η караβιά αποβίβασε τον πατέρα Δαμιανό και τα δώδεκα παιδιά του, και τις ζούγκλες της Αφρικής στις οποίες ο δισέγγονός του Ιωάννης, με έδρα την Ζάμπια, έμελλε να κηρύσσει ως ιεραπόστολος τον λόγο του Θεού.

«Σε ένα ταξίδι με τον Παναγιώτατο Πατριάρχη μας κ.κ. Βαρθολομαίο τον είχα παρακαλέσει να λειτουργήσω με την ευλογία του στην Παναγία Σουμελά. Για μένα ήταν ένα τάμα. Ήταν η επιθυμία του προπάππου μου όποιος από τους απογόνους του γίνει παπάς να “λειτουρήσει”, έστω και για μία φορά στον Πόντο, με τον σταυρό που είχε φέρει από την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στο Μοζάμανικ της Τραπεζούντας. Ετσι, όταν φέτος μου είπε ότι θα τελέσω μαζί με τους μητροπολίτες Μαδύτου Στέφανο και Σηλυβρίας Μάξιμο, τη Θεία Λειτουργία ένιωσα ότι εκεί ψηλά θα “συνομίλησω” με τις ψυχές των προγόνων μου. Κάπως έτσι αισθανόμαστε εμείς οι

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Πόντιοι όταν προσκυνάμε στη Σουμελά», αφηγήθηκε στην «Κ» ο Πόντιος ιερωμένος. Κάτω από το ράσο, όπως ο προπάππος του, αλλά με ακριβώς αντίθετη διαδρομή, ο μητροπολίτης Ιωάννης, μετέφερε το φορτισμένο συναισθηματικά κειμήλιο για να ευλογήσει με αυτό τους πιστούς.

Μόνο που τούτο τον Δεκαπενταύγουστο ήταν ελάχιστοι οι Πόντιοι, χριστιανοί ορθόδοξοι, που σκαρφάλωσαν στη «Σουμελά» για να αποτίσουν φόρο τιμής στην «Ιερουσαλήμ

της φυλής» και σχεδόν κανένας από την Ελλάδα, από όπου, προτού κλείσει το 2015 για επισκευές, στη μονή συνέρρεαν χιλιάδες προσκυνητές. Μολυβένια «σύννεφα» κορωνοϊού, ελληνοτουρκικής έντασης και χριστιανικής θλίψης για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, «σκέπαζαν» τώρα τις πλαγιές και τις χαράδρες με τα θεόρατα δένδρα και τους απόκρημνους βράχους, του ιστορικού Μελά, αποτρέποντας και μόνο την ιδέα στους Ποντίους του πλανήτη για ένα τέτοιο ταξίδι. «Είχαν έρθει κάποια μικρά γκρουπ από

τη Γεωργία και τη Ρωσία και μερικοί Ρωμιοί από την Πόλη τους οποίους και μεταλάβαμε». Τα μέτρα ασφαλείας ήταν αυστηρά λόγω κορωνοϊού αλλά και γιατί οι επισκευές στον χώρο δεν έχουν ολοκληρωθεί και υπήρχε κίνδυνος ατυχήματος. Όσοι πήκαν στον χώρο, λίγο περισσότεροι από εκατό θα ήταν αυτοί που πήραν αντίδωρο, είχαν εφοδιαστεί με ειδικές άδειες από τις Αρχές. Χωρίς διαπίστευση δεν περνούσε κανείς.

Αλλά για τον μητροπολίτη Ιωάννη

που κατέφτασε από την Αφρική για το οφειλόμενο χρέος στον προπάππου του και στις ψυχές των προγόνων του, λιγότερη σημασία είχε ο αριθμός των παρόντων. Ο νους του, όπως και κάθε Πόντιου που πραγματοποιεί το οφειλόμενο προσκύνημα στη Σουμελά, εν όσω ιερούργουσε, έτρεχε πίσω στους αιώνες, στο μεγαλείο του Πόντου, στις σφαγές, τη μεγάλη έξοδο του Ελληνισμού - «Αίλι εμάς και βάι εμάς η Ρωμανία πάρθεν...» και την προσδοκία ότι «η Ρωμανία αν πέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο...».

«Έτρεχαν δάκρυα στα μάτια μου χωρίς να ξέρω αν ήταν χαράς ή λύπης. Εκείνες τις στιγμές εγώ ήμουν “αλλού”. Ενιωθα να τριγυρίζουν στην πλαγιά οι φιογούρες των μαρτύρων του Πόντου, των ξεριζωμένων και κατατρεγμένων, του προπάππου μου. Οι ψυχές, τα λείψανα αγιασμένων, όλων αυτών συνάχθηκαν από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και σε αυτή τη Λειτουργία ανέζησαν και σταθηκαν για να προσκυνήσουν τον Βασίλεά της Δόξης και την Παναγία Μπτέρα Του. Γιατί σε κάθε Λειτουργία είμαστε όλοι μαζί, οι τωρινοί και οι αλλοτινοί, οι εγγύς και οι μεμακρυσμένοι, οι ζώντες και οι κεκοιμημένοι».

Οι τουρκικές αρχές, όπως μας είπε ο κ. Ιωάννης, υποδέχθηκαν με θερμή τους τρεις αρχιερείς, τους διευκόλυναν στις μετακινήσεις τους και τους ξενάγησαν στα βυζαντινά χριστιανικά μνημεία της Τραπεζούντας. «Επισκεφθήκαμε την εκκλησία της Αγίας Σοφίας της Τραπεζούντας την οποία έχουν μετατρέψει σε τέμενος, αλλά δεν έχουν καλύψει τις αγιογραφίες και τα βυζαντινά ψηφιδωτά, μας πήγαν στα γυναικείο μοναστήρι της Θεοσκεπάζου που βρίσκεται σε μια μεγάλη χαράδρα και λειτουργεί ως μουσείο έχοντας αναδείξει τις αγιογραφίες και στον ναό των Ταξιαρχών όπου συντηρούν τα ψηφιδωτά του 8ου αιώνα. Στον χώρο της μονής της Παναγίας έχουν αναδείξει τις αγιογραφίες άλλα οι εργασίες συνεχίζονται στον χώρο. Εμείς λειτουργήσαμε μπροστά στην εκκλησία γιατί μέσα γίνονται εργασίες». Εχει ι Θεός...

• **Ο κ. Στέφανος Κασιμάτης** απουσιάζει σε άδεια.

Αρχίζουμε με ελπίδα μια νέα σχολική χρονιά

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ**

Η δημιουργικότητα και η ποιοτική απασχόληση είναι δύο έννοιες που το τελευταίο διάστημα απέκτησαν ακόμα μεγαλύτερη αξία, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της απομόνωσης και του κατ' οίκον περιορισμού που βιώσαμε τους προηγούμενους μήνες λόγω της πανδημίας. Κι αυτό διότι κάποια πράγματα στη ζωή, που είναι πολύ σημαντικά, τα εκλαμβάνουμε ως δεδομένα. Κάτι που έμαθα να κάνω ως Δήμαρχος είναι να μην λαμβάνω τίποτε ως δεδομένο και να αμφισβητώ ακόμα και τα πιο «παγιωμένα», για να μην κλείνομαι σε στεγανά. Αυτήν την ικανότητα την απέκτησα σιγά σιγά, βλέποντας και παρακολουθώντας τα παιδιά, που είναι και οι καλύτεροι φιλόσοφοι, διότι αμφισβητούν τα πάντα και ρωτούν για τα πάντα.

Κι εκτός από πηγή έμπνευσης για το πώς να ζεις αληθινά και με ενθουσιασμό, τα παιδιά είναι η ελπίδα μας για το μέλλον. Ο Δήμος μας προσπαθεί εδώ και χρόνια να προσφέρει στα παιδιά ευκαιρίες για ποιοτική και δημιουργική απασχόληση, κυρίως μέσω του προγράμματος Ανοικτό Σχολείο Δήμου Στροβόλου και τα Κέντρα Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών (Παιδικές Λέσχες) του Πολυδύναμου Δημοτικού Κέντρου.

Ενδεικτικά, ο θεσμός του Ανοικτού Σχολείου έχει αγκαλιαστεί από μικρούς και μεγάλους εδώ και 13 χρόνια και είμαστε πολύ ευτυχείς που οι δημότες μας ανατροφοδοτούν με θετικότητα και ενέργεια. Ιδιαίτερα κατά την περσινή σχολική χρονιά, που παρουσίασε πλήθος προκλήσεων λόγω της πανδημίας, οι εκπαιδευτές και οι συμμετέχοντες (παιδιά και μεγάλοι) συνέχισαν διαδιδασκάλει τα μαθήματα, όπου ήταν αυτό εφικτό, και μας δίδαξαν ότι ο πολιτισμός, η τέχνη, ο αθλητισμός, η μάθηση, η δημιουργικότητα είναι το καλύτερο «φάρμακο» στις δύσκολες στιγμές, χαρίζοντας απλόχερα σε όλους μια ακτίδα ελπίδας σε τόσο χαλεπούς καιρούς.

Έτσι και φέτος, συνεχίζουμε δυναμικά, με όρεξη και αισιοδοξία, για μια χρονιά γεμάτη και δημιουργική, με το πρόγραμμα του Ανοικτού Σχολείου Δήμου Στροβόλου εμπλουτισμένο με πολλές δραστηριότητες, οι οποίες καθορίστηκαν από τις ανάγκες των δημοτών μας. Οι εγγραφές θα αρχίσουν στις 5 Οκτωβρίου, ενώ μπορεί το κοινό να δει αναλυτικά το πρόγραμμα στην ιστοσελίδα του Δήμου μας www.strovolos.org.cy.

Όσον αφορά στα Κέντρα Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών του Πολυδύναμου Δημοτικού Κέντρου, αναγκαστήκαμε να αναστείλουμε την λειτουργία τους λόγω της πανδημίας, ωστόσο τους καλοκαιρινούς μήνες επαναλειτοούργησαν ακολουθώντας το υγειονομικό πρωτόκολλο του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με πρώτιστο μέλημα την ασφάλεια και την υγεία των παιδιών και των εργαζομένων.

Παρά τις αντίξοες συνθήκες, τα παιδάκια των Κέντρων πέρασαν ένα δημιουργικό καλοκαίρι, με κατασκευές, αθλοπαιδιές, και άλλων ειδών δραστηριότητες. Τα Κέντρα θα επαναρχίσουν την λειτουργία τους την 1η Σεπτεμβρίου για όσα παιδιά έκαναν ήδη την αίτησή τους.

Μια νέα σχολική χρονιά αρχίζει και δεν μπορούμε παρά να εκφράσουμε την ελπίδα μας ότι θα είναι δημιουργική, γεμάτη μάθηση και όμορφες εμπειρίες για όλους, παρά τις οποιεσδήποτε δυσκολίες τυχόν εμφανιστούν. Και τα δύο προγράμματα— που είναι τα μεγαλύτερα παγκύπρια και που μέσω τους επωφελήθηκαν πλέον των 3.000 δημοτών μας—ετοιμάζονται να λειτουργήσουν σύμφωνα με τις οδηγίες των αρμόδιων Υπουργείων, με βάση τα υγειονομικά πρωτόκολλα και τα διατάγματα της κυβέρνησης. Ευελπιστούμε ότι θα είμαστε σε θέση να αντιμετωπίσουμε τις οποιεσδήποτε προκλήσεις επαρκώς και αισιοδοξούμε ότι οι γονείς και τα παιδιά του Στροβόλου θα επωφεληθούν στο έπακρο από τα δύο αυτά προγράμματα.

Ο κ. Ανδρέας Παπαχαράλαμπος είναι δήμαρχος Στροβόλου.

Η Ισπανίδα χορεύτρια χορεύει το «Carne y Hueso» (Σάρκα και αίμα) στο Λόρκα και Γρανάδα Σδου στη Γρανάδα της νότιας Ισπανίας. EPA/Pepe Torres.

Από σύνθημα σε σύνθημα

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ**

Η επικίνδυνη κατάσταση που προκαλείται από τις παρανομίες και τις προκλήσεις της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ αποκάλυψε τη γύμνια της πολιτικής της κυβέρνησης Αναστασιάδη - ΔΗΣΥ. Τίποτα απ' όλα όσα εδώ και καιρό προπαγανδίζει η κυπριακή κυβέρνηση δεν έχει επιτευχθεί. Οι εξελίξεις διέλυσαν τις ψευδαισθήσεις που, με σύμμαχο τους τη μεγάλη πλειοψηφία των ΜΜΕ, καλλιεργούν οι κυβερνώντες στους πολίτες.

Οι πολυδιαφημισμένες τριμερείς και τετραμερείς συναντήσεις που θα «οχύρωναν» την Κύπρο έναντι της Τουρκίας» και θα την καθιστούσαν «Άρχοντα της περιοχής» έχουν ναυαγήσει κάτω από το βάρος της διακοπής του ενεργειακού προγράμματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ακόμα και τις αναφορές για τον EastMed οι κυβερνώντες έχουν περιορίσει εξαιτίας των πολύ περιορισμένων, μέχρι ανυπαρκτων, πιθανοτήτων να υλοποιηθεί.

Η κυβερνητική πολιτική των ευρωπαϊκών κυρώσεων που θα «κάνει» την Τουρκία να πονέσει», επίσης έπεσε στο κενό. Η περιλάλητη ευρωπαϊκή αλληλεγγύη συνθλίβκε κάτω από τα μεγάλα συμφέροντα που κυριαρχούν στην Ε.Ε. Η άρνηση της Ένωσης να επιβάλει ουσιαστικές κυρώσεις σε βάρος της Τουρκίας διέλυσε το κυβερνητικό αφήγημα ότι μπορούμε να γονιάσουμε την κατοχική δύναμη διαμέσου των Βρυξελλών. Η Τουρκία συνεχίζει να παρανομεί στην κυπριακή ΑΟΖ και να γκριζάρει περιοχές χωρίς κανένα ουσιαστικό κόστος. Οι εξελίξεις έχουν κάνει ξεκάθαρο ότι με την πολιτική τους οι κυβερνώντες όχι μόνο δεν κάταφεραν να αξιοποιήσουν τον παράγοντα του φυσικού αερίου ως καταλύτη για την προώθηση λύσης στο Κυπριακό, αλλά έδωσαν τη δυνατότητα στην Τουρκία να το μετατρέψει σε πρόβλημα.

Αντί όμως οι κυβερνώντες, υπό το βάρος των εξελίξεων, να διορθώσουν ανάλογα την πολιτική τους, συνεχίζουν να έχουν ως προτεραιότητα την επικοινωνιακή διαχείριση. Εκμεταλλευόμενοι την προκλητική και έκτομη συμπεριφορά της Τουρκίας, αποδομούν την ανάγκη για επίτευξη λύσης στο Κυπριακό. Στις δηλώσεις τους, αόριστα αναφέρονται σε λύση χωρίς να κάνουν αναφορά στη συμφωνημένη βάση λύσης της διζωνικής, δικονομικής μορφοποίησης, καθώς και στη συμφωνία του Βερολίνου, η οποία προνοεί για συνέχιση των διαπραγματεύσεων από το σημείο που διακόπηκαν στο Κραν Μοντάνα αξιοποιώντας το κεκτημένο που δημιουργήθηκε στις πολυετείς διαπραγματεύσεις.

Παρά το γεγονός ότι οι εξελίξεις ισοπέδωσαν

όλα τα βασικά αφηγήματα των κυβερνώντων, αυτοί συνεχίζουν να παραμένουν καθηλωμένοι στα σύνθηματα. Το νέο σύνθημα της κυβερνητικής πολιτικής είναι η θέση για έναρξη διαλόγου μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας για οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών. Λογική φαντάζει η θέση. Τα γεωγραφικά δεδομένα της περιοχής υποχρεώνουν σε διάλογο για οριοθέτηση της ΑΟΖ. Το πρόβλημα όμως είναι ότι η Τουρκία δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία και δεν πρόκειται να δεχθεί να εισέλθει σε κανένα διάλογο μαζί της. Αυτό το γνωρίζει καλά η κυβέρνηση, όπως βεβαίως το γνωρίζει και ο διεθνής παράγοντας, ο οποίος έχει άλλη άποψη απ' αυτή της κυπριακής κυβέρνησης σχετικά με την επίλυση του θέματος.

Αυτό διαπιστώνεται στις ανακοινώσεις του διεθνούς παράγοντα σχετικά με τις παρανομίες της Τουρκίας. ΟΗΕ, Ε.Ε., ΗΠΑ, Ρωσία, Βρετανία, Γαλλία (για να αναφέρουμε τους πιο βασικούς παίκτες του διεθνούς παράγοντα) υποδεικνύουν ότι η λύση του Κυπριακού θα επιλύσει και τα προβλήματα που αφορούν στο φυσικό αέριο και στην οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ Τουρκίας και Κύπρου. Μάλιστα, ο γ.γ. του ΟΗΕ σε εκθέσεις του, υπογραμμίζει τη μεγάλη σημασία που έχουν οι συγκλίσεις Χριστόφια – Τάλāt για τα θέματα του φυσικού αερίου και των θαλασσίων ζωνών.

Μετά τη συνολική κατάρρευση της πολιτικής τους, οι κυβερνώντες θα έπρεπε να είχαν αντιληφθεί ότι δεν μπορούν να παρακάμψουν τη λύση του Κυπριακού ή να προσπαθούν να την υποκαταστήσουν με κάτι άλλο.Ενώπιον των επικινδύνων εξελίξεων, η κυβέρνηση οφείλει να τερματίσει την πολιτική των εντυπώσεων και να ασχοληθεί με την ουσία.

Το στάτους κβο διολισθαίνει προς το χειρότερο, οι κίνδυνοι για τον λαό μας -Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους- μεγαθύνονται και η δικτοποίηση παγιώνεται. Δεν μπορεί αυτό να μην το κατανοούν οι κυβερνώντες. Εκτός κι αν παίζουν καθυστέρηση μέχρι οι εξελίξεις να κάνουν αυτό που οι ίδιοι δεν τολμούν να ομολογήσουν. Να παγιοθεί η δικτοποίηση και ο καθένας να πάρει το κομμάτι της ΑΟΖ που του αναλογεί, όπως προεκλογικά είχε δηλώσει ο Νίκος Αναστασιάδης για να το αποδώσει αργότερα σε γλωσσικό ολισθημα. Μήπως τελικά δεν ήταν τέτοιο;

Ο κ. Στέφανος Στεφάνου είναι βουλευτής και εκπρόσωπος Τύπου ΑΚΕΛ.

Ο μακρύς χειμώνας της οικονομίας

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Η κυπριακή οικονομία απέδειξε, για άλλη μια φορά, ότι διαθέτει αντοχές. Οι δυσκολίες όμως είναι ακόμη μπροστά μας. Βεβαίως, η οποία προσπάθεια προβλέψεων δεν είναι εύκολη. Παραμένουμε σε αχαρτογράφητα νερά και οι παράμετροι που επηρεάζουν την οικονομική απόδοση είναι υγειονομικοί. Έχουμε όμως κάποια δεδομένα που μας επιτρέπουν πλέον να αντλήσουμε κάποια συμπεράσματα.

Η πανδημία προφανώς διαρκεί περισσότερο από ότι ελπίζαμε. Αυτό οδηγεί στην επιβολή μέτρων από τις υγειονομικές αρχές που επηρεάζουν δραστικά σημαντικούς τομείς της οικονομίας. Για μια οικονομία όπως είναι αυτή της Κύπρου, το σοβαρότερο πρόβλημα προκύπτει από τους περιορισμούς στην αεροπορική συνδεσιμότητα. Αυτοί οι περιορισμοί έχουν ουσιαστικά ακυρώσει τις προοπτικές εισερχόμενου τουρισμού για τη φετινή χρονιά. Αυτό προκαλεί αλυσιδωτές επιπτώσεις σε σειρά άλλων τομέων, που ξεκινούν από τη γεωργία και την εμπορία τροφίμων και εκτείνονται μέχρι τις μεταφορές, το λιανικό εμπόριο και τη διοργάνωση εκδηλώσεων. Ούτε όμως ο τομέας των ακινήτων μπορεί να λειτουργήσει χωρίς τη δυνατότητα προώθησης στις αγορές του εξωτερικού, ούτε ο τομέας των υπηρεσιών θα καταφέρει να προσελκύσει νέα πελατεία με τα αεροδρόμια κλειστά, ούτε θα μπορέσουν να φτάσουν όλες οι εξαγωγές στον προορισμό τους. Ουσιαστικά, η οικονομική δραστηριότητα στη χώρα μας έχει περιοριστεί στην εσωτερική κατανάλωση. Η κυπριακή οικονομία κινείται με τη μία μηχανή κλειστή.

Παρ' όλα αυτά, η οικονομία μας παραμένει όρθια. Για το πρώτο εξάμηνο του 2020, το οποίο περιλαμβάνει και τους δύο μήνες του αυστηρού περιορισμού, η ύφεση δεν ξεπέρασε το -5,5% του ΑΕΠ. Η επίδοση αυτή είναι σαφώς καλύτερη από το μέσο όρο της Ευρωζώνης και μάλλον επιβεβαιώνει τις αρχικές εκτιμήσεις του υπουργείου Οικονομικών ότι για ολόκληρο το έτος η ύφεση δεν θα ξεπεράσει το -7%. Η ανεργία, παρά τις έντονες πείσεις, παραμένει στο 6,8%, ενώ και οι δείκτες κατανάλωσης επιβεβαιώνουν αυτή την εικόνα. Είναι ξεκάθαρο ότι τόσο το νοικοκυριά όσο και οι επιχειρήσεις εισήλθαν σε αυτή την κρίση με αντοχές και περιθώρια, ενώ εξίσου ξεκάθαρο είναι το γεγονός ότι τα κυβερνητικά μέτρα έχουν δουλέψει. Η βελτιωμένη κατάσταση του τραπεζικού συστήματος επέτρεψε την πολύμηννη αναστολή των δόσεων, που έχει αφήσει €1,3 δισ. ως ρευστότητα στην οικονομία. Το πλεονασματικό ισοζύγιο των δημοσίων οικονομικών, η επενδυτική βαθμίδα και η άνετη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές, επέτρεψαν την αύξηση των κρατικών δαπανών, κατά το πρώτο εξάμηνο, κατά €500 εκατ. και τη μείωση των κρατικών εσόδων επίσης κατά €500 εκατ. Δόθηκε δηλαδή ισχυρότατη ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα.

Πρέπει, όμως, να έχουμε επίγνωση των δυσκολιών που είναι ακόμη μπροστά μας. Τα περιθώρια έχουν στενέψει. Ούτε τα δημοσιονομικά, αλλά ούτε και τα τραπεζικά μέτρα μπορούν να διατηρηθούν σε αυτή την έκταση, για πολύ περισσότερο. Ούτε οι αντοχές των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων είναι απεριόριστες. Πρέπει συνεπώς να διαφανεί, κάποια στιγμή μέσα στους επόμενους μήνες, ότι η έκρυθμη κατάσταση φτάνει στο τέλος της. Αυτό θα κρίνει την πορεία της οικονομίας.

Εξάλλου, η κάθε οικονομία κινείται με βάση τις προσδοκίες. Μόλις αρχίσουν να διαμορφώνονται θετικές προσδοκίες στο μέτωπο της πανδημίας, θα αρχίσουν ταυτόχρονα να παίρνουν στροφές όλες οι μηχανές της οικονομίας. Εάν, μέσα στο επόμενο διάστημα, είναι έτοιμα τα πρώτα αξιόπιστα εμβόλια, κάτι για το οποίο είμαι πεπεισμένη, η ανάκαμψη θα εκκινήσει. Δεν χρειάζεται καν να εμβολιαστεί αμέσως ολόκληρος ο πληθυσμός. Η ύπαρξη εμβολίου θα είναι αρκετή για να διασφαλιστεί ότι το 2021 θα έχουμε ανοικτά αεροδρόμια και σταδιακά, έστω, επανέναρξη του τουριστικού ρεύματος. Το ζητούμενο είναι να κρατήσει η οικονομία μας ως τότε. Εάν, από την άλλη, χαθεί και το 2021 τα πράγματα θα είναι δραματικά δύσκολα. Μπροστά σε αυτό το σκηνικό, το ελάχιστο που αναμένεται από όλους όσους έχουν συμμετοχή στην πολιτική διεργασία είναι σοβαρότητα και υπευθυνότητα. Έχουμε μπροστά μας τον πιο μακρύ χειμώνα της κυπριακής οικονομίας.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Ο φόβος της αστυνομοκρατίας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«**Του παπιά** παιδί, του διαβόλου εγγόνι» μονολογούσε μεσαιλικας μηχανόβιος, σχολιάζοντας το διάταγμα του Αρχηγού της Αστυνομίας, Σπυλιανού Παπαθεοδώρου, παιδί ιερωμένου και πολύτεκνυς οικογένειας, με το οποίο απαγορεύεται η οδηγηση μοτοσυκλετών άνω των 125 κ.μ. τα βράδια σε καθορισμένες περιοχές και ώρες, ώστε να σταματήσουν οι κόντρες, η νχορύπανση και βεβαίως να προστατευτούν οι νέοι.Η κουβέντα στον καφενέ συνεχίστηκε για τη νεαρή υπουργό Δικαιοσύνης Έμιλυ Ιολίτη, η οποία με μια «πονηρή» δήλωση, ανέφερε ότι είναι σίγουρη ότι ο Αρχηγός έκανε την κατ' οίκον εργασία του, για να δει ότι είναι αναλογικά τα μέτρα τα οποία έβαλε στο διάταγμα και θα παρακολουθεί την κατάσταση. Ο κομματικοποιημένος της παρέας του καφενέ δήλωσε εντυπωσιασμένος και με τη σιβυλλική ανακρίνοψη του κυβερνώντος κόμματος του ΔΗΣΥ. Ανέφερε ότι τα προβλήματα δεν αντιμετωπίζονται και δεν λύνονται με απαγορευτικά διατάγματα. Και υπέδειξε με νόημα ότι ίσως κάποιες

φορές τα διατάγματα αυτά να φέρουν και τα αντίθετα αποτελέσματα.

Η κουβέντα του καφενέ πήρε φωτιά. Οι μεν να υποστήριζαν ότι είναι καλά τα διατάγματα, αφού θα προστατεύσουν τα νέα παιδιά από τις τρέλες τους. Οι δε επέμεναν ότι καταπατούνται τα δικαιώματα των πολιτών και ότι εισάγεται από την πίσω πόρτα η αστυνομοκρατία στην Κύπρο. Στην κουβέντα μπήκε η τραγική ιστορία με την ποταπαγόρευση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η πρόσφατη, πιο τραγική, ιστορία με την απαγόρευση πώλησης οινόπνευματος και τσιγάρων στη Νότια Αφρική, λόγω κορωνοϊού, η οποία επέφερε τα αντίθετα αποτελέσματα. Η περίπτωση της πλούσιας Σγκαπούρης, με τους γκέτες οι οποίοι δεν φημίζονται για τις δημοκρατικές τους ευαισθησίες, όπου πληρώνεις αυστηρό πρόστιμο, ακόμη και αν μασάς τοίχλα στον δρόμο. Και άλλες πολλές ιστορίες όπου στο όνομα του «καλού», έγιναν μεγάλα εγκλήματα.

Στην Κύπρο η ιστορία με τα διατάγματα, είτε υπουργών, είτε του Αρχηγού Αστυνομία, είτε άλλων αξιωματούχων, θα πρέπει να

εξεταστεί εκ νέου και επισταμένα από τον νέο γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας Γιώργο Σαββίδη. Δεν είναι ανάγκη, να ανατραπούν υποθέσεις στα δικαστήρια, να πληρώσει το Δημόσιο, για να τροποποιηθεί η πρακτική των διαταγμάτων. Πολλοί εγκριτοι νομικοί, επιμένουν ότι σύμφωνα με το Σύνταγμα, μόνο το Υπουργικό Συμβούλιο δικαιούται να εκδίδει διατάγματα και μόνο σε έκτακτες καταστάσεις. Τα διατάγματα είναι ουσιαστικά νομοθεσίες, οι οποίες δεν εγκρίνονται από τη Βουλή, από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του λαού και ενέχουν το λιγότερο νομικούς και πολιτικούς κινδύνους.

Οι κίνδυνοι να οδηγηθούμε, είτε σε καταστάσεις αστυνομοκρατίας, είτε σε καταστάσεις συγκαλυμμένης δικτατορίας, δεν είναι καθόλου αμελητέοι, με την πρακτική των διαταγμάτων. Η σοφία του ενός, ο οποίος εκδίδει διατάγματα, ποτέ δεν μπορεί να συγκριθεί με τη συλλογική σοφία. Όσοι πέρασαν από τα βουλευτικά έδρανα, γνωρίζουν πολύ καλά την έννοια του πραγματικού διαλόγου. Και ίσως έφθασε ο χρόνος να συζητηθεί ο τρόπος διορισμού υπουργών

και άλλων αξιωματούχων. Τουλάχιστον as δίνουν «εξετάσεις» στη Βουλή, όπως οι ανώτατοι αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις Ηνωμένες Πολιτείες ακόμη και οι σερίφηδες θέλουν ψήφο του λαού.

Φράσεις υπουργών, ότι εγώ δεν είμαι πολιτικό πρόσωπο, είναι τουλάχιστον καταδικαστέες, σε μια Δημοκρατία. Οι πολιτικοί δεν είναι τεκνοκράτες, οι οποίοι γνωρίζουν μόνο το κομμάτι της αρμοδιότητας τους. Οι πολιτικοί διορίζονται και απολαμβάνουν ένα σωρό προνόμια, για να ακούνε όλες τις απόψεις, για να προωθούν το Δημόσιο και όχι το ατομικό συμφέρον και σίγουρα για να αποτελούν ανάχωμα σε φαινόμενα διαφθοράς. Οι πολιτικοί δεν είναι μάντζερ επιχειρήσεων, αλλά είναι οι ηγέτες, οι οποίοι πρέπει να βλέπουν και τις ανθρώπινες αδυναμίες. Σε όλες τις δημοκρατικές κοινωνίες, προϊστάμενος των σωμάτων ασφαλείας, είναι πολιτικός και σίγουρα όχι άνθρωπος με στολή και αστέρια στον ώμο. Ιστορικά όπου άνθρωποι με ράσα ή στολές ανέλαβαν εξουσία, τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά, για τις χώρες τους, χωρίς καμία εξαίρεση, ακόμη και

όταν απολάμβαναν την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας του λαού.

Η ευθύνη των υπουργών, οι οποίοι είναι οι πολιτικοί προϊστάμενοι του Στρατού και της Αστυνομίας, είναι τεράστια, γιατί έχουν απέναντι τους ανθρώπους, οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν, οι πρώτοι για να σκοτώνουν ανθρώπους, τους εχθρούς και οι δεύτεροι για επιβάλουν την τάξη, στους κακούς. Οι πολιτικοί προϊστάμενοι δεν πρέπει να ανατρέπονται από ανθρώπους, οι οποίοι έμαθαν μια ζωή να εκτελούν διαταγές και οι οποίοι κατά κανόνα, αδυνατούν να εκφράσουν διαφωνία, ακόμη και στις πιο παράλογες απαιτήσεις Υπουργών. Τα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Άμυνας είναι τα πιο επικίνδυνα, αφού όχι σπάνια, ανίκανοι Υπουργοί, κατάντησαν μικροί δικτάτορες με τα ρουσφέτια τους. Ωστόσο έχει ο καιρός γυρίσματα και δεν πρέπει να ξεχνούν οι Υπουργοί ότι είναι πολλοί αυτοί οι οποίοι «σκάβουν τους λάκκους τους». Όπως λέει και το ρητό: «Τους εχθρούς τους ξέρω. Από τους φίλους πώς θα σωθώ;».

kaparispan@yahoo.gr

Ο Τζο Μπάιντεν και η Ελλάδα

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η συζήτηση άρχισε ήδη για το τι θα σημαίνει για τα ελληνικά συμφέροντα μια κυβέρνηση Μπάιντεν. Όλα δείχνουν ότι ο Τραμπ θα χάσει, αλλά κανείς δεν πρέπει να τον υποτιμά.

Ο Μπάιντεν και η ομάδα του στον Λευκό Οίκο θα είναι οπωσδήποτε μια επιστροφή στην κανονικότητα. Ο ίδιος γνωρίζει πάρα πολύ καλά τα θέματα ελληνικού ενδιαφέροντος εδώ και αρκετές δεκαετίες και είχε τοποθετηθεί υπέρ των ελληνικών θέσεων σε κρίσιμες στιγμές. Γνωρίζει όμως και πρόσωπα, πράγμα πολύ σημαντικό. Θα υπάρχουν, για πρώτη φορά έπειτα από καιρό, ισχυροί Ελληνοαμερικανοί που θα μπορούν να σκεδάσουν το τηλεόφωνο και να μιλήσουν στον ίδιο ή στην αντιπροεδρό του.

Αυτή είναι μία σημαντική διαφορά από τον Τραμπ. Όταν εξέλεγη, καλλιεργήθηκαν ψευδαισθήσεις πως η Ελλάδα θα είχε πρόσβαση μέσω του πρώτου του προσωπάρχην, ο οποίος ήταν ελληνοαμερικανικής καταγωγής, και διαφόρων άλλων διατητόνων αστέρων. Τελικά κανείς δεν μπόρεσε να έχει απευθείας πρόσβαση στο Οβάλ Γραφείο και ο ελληνικός λογαριασμός ανατέθηκε εντελώς τυπικά στον αντιπρόεδρο Πενς. Πράγμα παράδοξο αν αναλογιστεί κανείς ότι μεγάλη μερίδα ομογενών ψήφισαν τον Τραμπ.

Πέραν του ίδιου του Μπάιντεν, όμως, και η ομάδα που θα χειριστεί θέματα εθνικής ασφαλείας έχει εμπειρία από την περιοχή μας και γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα. Ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Νικ Μπερνς ενδέχεται να αναλάβει

κρίσιμο ρόλο στον Λευκό Οίκο ή στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Το ίδιο οι Τόνι Μπλίνκεν και Φιλ Γκόρντον, που έχουν χειριστεί τον φάκελο της περιοχής. Ακόμη και για τον νυν πρέσβη Τζέφρεϊ Πάιατ ακούγεται ότι ενδέχεται να αναλάβει κάποια σημαντική θέση στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ.

Σε όλα αυτά πρέπει να προσθέσουμε το αρνητικό κλίμα που έχει δημιουργηθεί για τον Ερντογάν μετά τις πολλές και βίαιες επιθέσεις στον Μπάιντεν. Ο Ερντογάν έχει βάλει όλα του τα χαρτιά στον Τραμπ, χωρίς ιδιαίτερη κομπόση ή ευελιξία...

Θα πρέπει λοιπόν να περιμένουμε θαύματα; Προφανώς και όχι. Οι καμπάνες χτύπησαν σε μερικές εκκλησίες όταν εξελέγη ο Τζιμ Κάρτερ, καθώς κάποιοι θεώρησαν ότι θα στραφεί εναντίον της Αγκυρας. Από τότε μάθαμε ότι άλλο οι προεκλογικές δεσμεύσεις και άλλο η άσκηση εξωτερικής πολιτικής με βάση μηχανισμούς και συμφέροντα.

Εκεί όμως έγκειται και η μεγάλη διαφορά. Η Αμερική, εάν εκλεγεί ο Μπάιντεν, θα είναι μια προβλεψιμη χώρα.

Ο Έλληνας πρωθυπουργός θα ξέρει, σε μια ώρα ανάγκης, ποιον θα πάρει τηλεόφωνο και –περίπου– τι θα ακούσει. Διότι ο Τραμπ κατάφερε να εκπλήξει και τους δύο Έλληνες ηγέτες που τον γνώρισαν. Στον έναν είπε ότι «ήταν κακή ιδέα να μείντε στο ευρώ, έπρεπε να είχατε βγει» και στον άλλον ότι «δεν είναι κακή ιδέα να υπάρξει ένα θερμό επεισόδιο». Και τις δύο, φορές οι Αμερικανοί αξιωματούχοι που κάθονταν γύρω από το τραπέζι κοιτούσαν αμήχανα το ταβάνι...

Αγώνας αντοχής

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΝΙΔΗ**

Η διαχείριση των κρίσεων στις σχέσεις Αθηνών και Αγκύρας υπαγόταν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Ηνωμένων Πολιτειών επί δεκαετίες. Πρόκειται ασφαλώς για μια κοινότοπη διαπίστωση, αλλά ισχύει δυστυχώς.

Δεν έχει πρακτικώς καμία σημασία εάν η αμερικανική διαμεσολάβηση δεν ικανοποιούσε πάντα απολύτως την ελληνική πλευρά. Η εκάστοτε παρέμβαση των ΗΠΑ εκτόνωνε την ένταση για ικανό διάστημα, έως ότου αναβλύσει άλλο σημείο εντάσεως και τριβής. Διότι προφανώς ουδέποτε θα παύσουν οι αναταράξεις στην περιοχή μας.

Η Ευρώπη απλώς συσκέπτεται, προβαίνει σε δηλώσεις επικριτικές της συμπεριφοράς της Αγκυρας και αναμένει «να συνεντισθεί» η Τουρκία.

Στην παρούσα συγκυρία, μετά την άμβλυνση του διπολικού ανταγωνιστικού συστήματος Ουάσινγκτον και Μόσχας, κάποιοι θεώρησαν πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ήταν σε θέση να διαδραματίσει ρόλο ουσιαστικότερο στη γεωπολιτική σκηνή, τουλάχιστον στην περιοχή του άμεσου ενδιαφέροντός της.

Εξ αυτού προέκυψε και η διαμεσολαβητική πρωτοβουλία που ανέλαβε η καγκελάριος της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ, για επανέναρξη του ελληνοτουρκικού διαλόγου.

Είναι αναμφιβόλως η κ. Μέρκελ μια ικανότατη πολιτικός, αλλά στο πλαίσιο της Ε.Ε. και μόνον. Μπορεί επιτυχώς να διαχειριστεί ισορροπίες μεταξύ των μελών της Ενώσεως, αλλά είναι αμφίβολο εάν δύναται να πράξει κάτι πέραν του σημείου αυτού.

Όσο για τη Γαλλία, που ανταγωνίζεται με το Βερολίνο επικειρώνοντας να αφήσει ισχυρό αποτύπωμα στην Ανατολική Μεσόγειο, απλώς επισημαίνεται ότι οι παρεμβάσεις της στην περιοχή κατά το παρελθόν, κυρίως στη Λιβύη και στη Συρία αργότερα, δεν θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ιδιαίτερας επιτυχείας.

Τόσο ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν όσο και η καγκελάριος Μέρκελ είναι μακράν των υπολοίπων οι ισχυρότεροι ηγέτες της Ευρώπης. Το ερώτημα είναι εάν έχουν το απαιτούμενο ειδικό βάρος ώστε να επιβάλουν στην Ανατολική Μεσόγειο τη διαταχθείσα τάξη πραγμάτων.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, αντιπαρτιθέμενος με τον υποψήφιο των Δημοκρατικών Τζο Μπάιντεν, «αναβάθμισε» τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην κατηγορία των σκακιστών παγκοσμίου επιπέδου, με τους οποίους δεν είναι δυνατόν να αντιπαραβληθεί ο Δημοκρατικός αντίπαλός του για το προεδρικό αξίωμα.

Κυρίως όμως ο κ. Τραμπ ανέδειξε την ανεπάρκεια των ηγετών που εμπλέκονται στην κρίση της περιοχής και οι οποίοι, όπως τόνισε, του ζητούν επίμονα να επικοινωνήσει με τον κ. Ερντογάν, διότι είναι ο μόνος που θα ακούσει ο Τούρκος πρόεδρος.

Τρεις είναι οι ηγέτες που κάνουν χρήση της γλώσσας της ισχύος στην περιοχή κατά την παρούσα συγκυρία. Οι πρόεδροι των ΗΠΑ, της Ρωσίας και της Τουρκίας. Και εκ των τριών αποτελεσματικότερα ο κ. Βλαντίμιρ Πούτιν, διότι ακαταπαύστως ενεργεί και ομιλεί σπανίως.

Όσο για την Ευρώπη, απλώς συσκέπτεται, προβαίνει σε δηλώσεις επικριτικές της συμπεριφοράς της Αγκυρας και αναμένει «να συνεντισθεί» η Τουρκία. Είναι ένας σκληρός αγώνας αναμονής και αντοχής για την Ελλάδα. As ευχνοούμε η νέα διαμεσολάβηση της κ. Μέρκελ να έχει καλύτερη τύχη.

«Ξένοι ηγέτες με έπαιρναν τηλεόφωνο την περασμένη εβδομάδα (και ρωτούσαν) “μπορείς να μιλήσεις με τον Ερντογάν;”»

κόμπαζε πριν από λίγες ημέρες ο Ντόναλντ Τραμπ. «Είσαι ο μόνος τον οποίο ακούει. Εμάς δεν μας ακούει. Μόνο εσένα»». Ο Αμερικανός πρόεδρος καμάρωνε σαν να διέθετε κάποιο χάρισμα, όπως αυτό του «Γπευτή των αλόγων» που έπαιζε ο Ρόμπερτ Ρέντφορντ στην ομώνυμη ταινία. Δυστυχώς, όμως, ο Τραμπ έχει τόσους λόγους να υπερηφανεύεται όσους κάποιος που μόλις αγόρασε τη γέφυρα του Μπρούκλιν από επιτήδριο περαστικό. Και ενώ ο Αμερικανός πρόεδρος αυτοθαυμάζεται και ο Τούρκος ομολογός του καταπατεί συνθήκες, σύνορα και κανόνες, οι πολίτες των ΗΠΑ και της Τουρκίας που δεν είναι τυφλοί οπαδοί των δύο καταλαβαίνουν ότι η ειδική σχέση αυτή είναι ολέθρια: δεν είναι μόνο απαράδεκτο και επικίνδυνο σύγχρονες χώρες να διοικούνται βάσει προσωπικών προτιμήσεων, αλλά η συναλλαγή βγάζει τον χειρότερο εαυτό και των δύο προέδρων, βλέπτε τις χώρες τους στο

εσωτερικό και τις σχέσεις τους με τον υπόλοιπο κόσμο.

Για τον Ερντογάν, είναι αναγκαίο και φυσιολογικό να παίζει το χαρτί Τραμπ: ο πονηρός τζογαδόρος ξέρει να διακρίνει τα κορόιδα· γνωρίζει, επίσης, ότι μόνο ο Τραμπ εμποδίζει το κατεστημένο των ΗΠΑ από το να τιμωρήσει την Τουρκία για τον τυχοδιωκτισμό του, πράγμα που θα οδηγούσε σε ήττες και στην εκπαραθύρωσή του από κάποιο από τα (χίλια και) δωμάτια του παλατιού που έχτισε προς δόξα του εαυτού του. Για τον Τραμπ, όμως, αυτή η σχέση είναι θέμα επιλογής. Και επειδή γι' αυτόν όλα είναι θέμα συναλλαγής, σημασία έχει να δούμε τι κερδίζει στο υλικό, πολιτικό ή ψυχολογικό επίπεδο ώστε να παραμένει τόσο πιστός στον κατά φαντασίαν φίλο του.

Ο Τραμπ δεν κρύβει την προσπάθειά του να κερδίζει κάτι με κάθε ευκαιρία, και στο παρελθόν έχει μιλήσει ανοικτά για τις οικονομικές του σχέσεις με τον Ερντογάν· αυτό, όμως, δεν φαίνεται να καθορίζει την ιδιαίτερη σχέση μεταξύ τους. Επίσης, δεν φαίνεται ότι μπορεί να αποκομίσει πολιτικά κέρδη από την ανοχή προς τον Ερντογάν. Η αιτία της σχέσης τους,

λοιπόν, πρέπει να καθορίζεται κυρίως από τον χαρακτήρα του, να είναι βαθιά προσωπική. Ίσως βοηθάει στην ερμηνεία αυτή ότι ο Τραμπ επέλεξε ως πρώτο υπουργό Αμυνας έναν στρατηγό των πεζοναυτών που είχε το παρατσούκλι «λυσασσάμενος σκύλος» (Mad Dog). Προς μέγαλη του απογοήτευση, όμως, αποκαλύφθηκε ότι ο μαρρουτοκαπνισμένος Τζέιμς Μάτις ήταν υποδείγμα αρετής και σωφροσύνης. Ο Μάτις ήταν ένας από αρκετούς πρώην στρατιωτικούς που ο Τραμπ διόρισε σε υψηλές θέσεις, αναφερόμενος σε αυτούς ως «οι στρατηγοί μου». Καμάρωνε σαν να είχε «απορροφήσει» κάτι από την ισχύ και τα αστέρια τους. (Ουδείς απ' αυτούς παρέμεινε στη θέση του για πολύ.) Με παρόμοιο τρόπο, ίσως, η σχέση του Τραμπ με τον Ερντογάν και με άλλους ηγέτες που θεωρεί «σκληρούς» βασίζεται στο ότι θέλει να πιστεύει ότι αυτός διαθέτει ειδικό χάρισμα, ότι μπορεί και να τους ελέγχει και να αποκτά κάτι από την ισχύ τους, μιας και αυτοί δεν ελέγχονται από τους δημοκρατικούς θεσμούς, που προκαλούν στον Αμερικανό πρόεδρο τέτοια δυσφορία. Αδυνατεί να καταλάβει ότι διαθέτει αυτό το χάρισμα μόνο όσο βρίσκεται

σε θέση να κάνει κατάχρηση της ισχύος του αξιώματός του. Φυσικό είναι να πιστεύει ότι το «χρίσμα» είναι ισόβιο, επειδή όλη του τη ζωή εκμεταλλεύεται την ισχύ άλλων: πρώτα τα πλούτεν του πατέρα του, μετά τις υπηρεσίες ενός στρατού δικηγόρων και παρατρεχάμενων. Τώρα πουλάει την ισχύ της προεδρίας. Επιπλέον, συναλασσόμενος με «σκληρούς», τύπου Ερντογάν και Κιμ, αισθάνεται ανώτερος των ειδικών, αυτών που ξέρουν τι κάνουν και τι διακυβεύεται με τις πράξεις του. (Η σχέση του με τον Πούτιν είναι διαφορετική: εκεί φαίνεται ότι ο Ρώσος, για ακόμη ανεξήγητους λόγους, έχει το πάνω χέρι.)

Η στενότερη σχέση Τραμπ - Ερντογάν είναι επιβεβαιωμένη όχι μόνο από βιβλία όπως αυτό του Τζον Μπόλτον, πρώην συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ, αλλά από τα ίδια τα γεγονότα, από το γεγονός ότι ο Τραμπ εξασφαλίζει την ασυλία του Ερντογάν και του καθεστώτος του για σωρεία εγκλημάτων και παραβιάσεων. Όταν λήξει η θητεία του Τραμπ, και οι δύο θα πληρώσουν το τίμημα. Όμως, δεν θα μετρούν πληγές μόνο οι δικές τους χώρες, αλλά και όσες έπεσαν θύματα αυτής της ανίερης συμμαχίας.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ειδωλοκλαστική προσδοκία

Φέτος ζήσαμε τη γιορτή της Παναγίας του Δεκαπενταυγούστου χωρίς τον κρατικό «διάκοσμο» που, κάθε χρόνο, πλαισιώνει εθιμοτυπικά τον εκκλησιαστικό εορτασμό. Την απόφαση υπαγόρευσε η άμυνα απέναντι στην απειλή του «κορωνοϊού».

Η απουσία του κρατικού «διάκοσμου» από την εκκλησιαστική γιορτή ξαναθύμισε την αβελτηρία στις σχέσεις Εκκλησίας - κράτους, αβελτηρία που διαρκεί πολλές δεκαετίες, χωρίς να διαφαίνεται αλλαγή του επιπολαίου συμβατικού κώδικα. Θυμίζω: Για να πετύχουμε οι Έλληνες την απελευθέρωσή μας από τους Τούρκους, δεχθήκαμε να γίνουμε κάτι άλλο από αυτό που είμασταν:

Είμασταν αυτοκρατορία, πολυεθνική - πολυφυλετική, βαλθήκαμε να γίνουμε μονοεθνικό κράτος - συμβατικό σχήμα οργανωμένους συμβίωσης νεόκοπο (το είχε γεννήσει τον 18ο αιώνα, στη Δύση, η φιλοσοφία του «Διαφωτισμού»). Ξεποικιοθήκαμε, για «να πάρουμε την Πόλη και την Αγία-Σοφία» (με αυτό το όχημα οργανωμένους συμβίωσης ταυτίσαμε την ιστορική μας αναβίωση οι Έλληνες). Όμως υποχρεωθήκαμε να πιθηκίσουμε το δυτικό, ορθολογικό μοντέλο «κοινοβουλευτισμού», ωσάν να βγαίναμε μόλις από τη στυγνή αποικιοκρατία και οι δυνάστες μας μάς «τιμούσαν» με ολοκληρωτική αφομοίωση στο καλούπι τους.

Δεχθήκαμε ενθουσιωδώς να πειθαρχήσουμε στην απομύηση, να εκτιμάμε την πολιτισμική μας διαφορά, επειδή οι πρόγονές μας την οικειοποιήθηκαν με «αυτονόητες» πλαστογραφίες – ο Παρθένωνας και

η Αγία-Σοφία, ο Αισχύλος και ο Ρωμαϊκός Μελωδός φάνταζαν στα μάτια μας, μόνο επειδή καμώθηκε ότι τους θαυμάζει η Δύση.

Τα σχολειά μας, τα πανεπιστήμια, οι κρατικοί θεσμοί, οι κοινωνικές αρθρώσεις και δομές, οι πολιτικές μας λειτουργίες, όλα, τυφλά απομίμηση της Δύσης. Τίποτα δικό μας, όλα αντιγραφά. Ακόμα και η Αρχαία Αθηναϊκή Δημοκρατία ήταν για μας θάυμαστρο, μόνο επειδή προβάλαμε στα επιτεύγματά της προσομοιώσεις με το μοντέλο του μηδενιστικού Διαφωτισμού. Δεχθήκαμε να αυτοκαθορίζομαστε στο «Σύνταγμα» μας σαν κράτος αθεϊστικό, που ανέχεται την Εκκλησία (τον ένορκον στον λαό πολιτισμό μας) σαν ποσοτικό, μετρητά υπέρτερο σύμπτασμα θρησκοληψίας («επικρατούσα θρησκεία»)!)

Δυο αιώνες τώρα, την ιστορική μας συνείδηση την κατασκευάζει ο δυτικός εκβιασμός (υπεροπλία και πλούτος), όχι η σπουδή της Ιστορίας. Για τη δυτική κοινή γνώμη (χιλιομαρτυρημένη) ο παγκοσμιοποιημένος «πολιτισμός» απόλυτης προτεραιότητας της οικονομίας δεν αφήνει το παραμικρό περιθώριο για το πολιτικό όραμα που σάρκωναν ο Παρθένωνας και η Αγία-Σοφία. Η παγκοσμιοποιημένη δυναμική του Ελληνισμού έχει προγραμματικά εξαλειφθεί, χάριν στην καλοστημένη (από τη δυτική πολιτική πανουργία) γενοκτονία του μικρασιατικού και πονητικού Ελληνισμού. Με ανεπιδοτίες τις φιλοδοξίες μεθοδικής ανασύστασης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από κεμαλιστές και αντικεμαλιστές, σε ολοφάνερη σύμπληυση.

Να είσαι Έλληνας δεν ήταν ποτέ φυλετική ιδιότητα, η ελληνικότητα ήταν πάντοτε κατόρθωμα (συνάρτηση καλλιέργειας) του κοινωνείν, άθλημα μετοχής στον «τρόπο» της πόλεως, σαρκαωμένων στη γλώσσα και στις τέχνες. Είτε ως «εκαλόσια του δήμου», είτε ως Δείπνο Ευχαριστίας, η κοινωνία των Ελλήνων ήταν πάντοτε «άθλημα αληθείας», στο πεδίο της πόλεως, της κοινότητας, της εννορίας.

Στους αντίποδες η Δύση: Προηγήθηκε ο εφιαλτικός θρησκευτικός ατομοκεντρισμός: η εκδοχή της σωτηρίας σαν ατομικού κατορθώματος – με νομική - δικαστική κατασφάλιση, αιώνιες αμοιβές και αιώνιες τιμωρίες. Η πρώτη εμφάνισή στην Ιστορία ολοκληρωτικής εξουσίας, η απανθρωπία του νομικισμού, της αντικειμενικής ορθότητας, της εξασφαλιστικής αυθεντίας. Ακολούθησε η επαναστατική Διαμαρτυρία, για να εξασφαλίσει περισσότερη αυτονομία του εγώ, πληρέστερη θωράκιση της ακινονησίας του ατόμου. Με τελική, κομμητική έκρηξη, τον συνεπή μηδενισμό του «Διαφωτισμού»: την ολοκληρωτική πίστη στην επάρκεια της ανθρώπινης νομοσύνης, της σύμβασης, της συμφωνημένα αποδεκτής ορθότητας. Δεν υπάρχει κάτι εγκυρότερο για να εμπιστευθεί ο άνθρωπος από την αριθμητική πλειονότητα συμφωνών γνώμων. Με μηδενισμένο κάθε «νόημα» της ύπαρξης, μη χρηστικό. Οι Δυτικο-ευρωπαίοι, κοσμικοί από τον 19ο αιώνα, δέχθηκαν το αίτημα ελευθερίας των εξεγερμένων ενάντια στην οθωμανική τυραννία Ελλήνων. Με όρους: Να σχηματίσουν «κράτος», με τις προδιαγραφές

που έθετε ο Διαφωτισμός, η δυτικοευρωπαϊκή κοσμοκρατορία. Να πρωτεύει η σύμβαση («Σύνταγμα»), όχι το «νόημα» και οι στοχεύσεις στο «αληθές». Τέχρα το όραμα (της Πόλης και της Αγία-Σοφίας), η διαχρονική συνέχεια του πολιτισμού, η ταυτόχρονη διαχείριση αρχαίας Ελλάδας και χριστιανικού «νοήματος». Το ιστορικό παρελθόν των Ελλήνων, άγνωστο για ακατανόητο, προκλητικά αφέλές ή και γελοίο στο ρητορεύματα του ξυλινού ραδιοτηλεοπτικού λόγου, στην ένοπλη πλειοψηφία των Ελλήνων, είναι μια οδυνώδης πρόκληση επιδείξεως της εθελοδοουλίας που διαδεχθηκε την εγνωνμοσύνη μας στην Υπέρμαχο Στρατηγό.

Χίλιες φορές καλύτερα ο αυθόρμητος (όσος απομένει) λαϊκός θρητοασμός της Παναγίας του Δεκαπενταυγούστου, χωρίς τον κρατικό «διάκοσμο» της Γιορτής – να πάψει η ωμή κοροϊδία: ένα καταστατικό άθεο κράτος να μακιγιάρεται με πρωτόγωνα θρησκευτικά φτιασίδια, για να μη δυσαρπασθεί διανοητικά καθυστερημένους ψηφοφόρους, έτοιμους να προσλάβουν σαν πατριωτισμό τη χυδαία αγυρτεία.

Από τους επαγγελματίες της αλγοριθμικής ως το μεδούλι εξουσίας, δεν μπορούμε να πολιτίσουμε τίποτα. Βαθύτερα και πιο ανδιαστικά παρηκμασμένοι μοιάζει να είναι οι επαγγελματίες της θρησκείας: ποιοιμήνες κρατικές εκκλησίας. Η διαφορά είναι στη δυναμική του λειτουργήματος: Ένας αληθινός επίσκοπος μπορεί να αλλάξει, όχι μια επάρκεια, αλλά μια χώρα (και όχι μόνο).

Οι προοπτικές ενός βουνού

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Στον τόπο μας έχουμε πολλές φυσικές ομορφιές. Για κάποιες είμαστε περήφανοι και τις προβάλλουμε, για άλλες κλείνουμε τα μάτια μας και για άλλες δυσκολευόμαστε να αναγνωρίσουμε και να διαχειριστούμε τις προοπτικές που πιθανόν να έχει μια ολιστική αξιοποίησή τους. Το Τρόδος, ως βουνό, είναι πιστεύω στην κατηγορία εκείνη που κανείς δεν μπορεί να υπολογίσει με ακρίβεια το πόσα οφέλη θα προσδώσει στον τόπο μια ορθολογιστική και με όραμα ανάπτυξη του. Το ζητούμενο βεβαίως, είναι να έχουμε πάντοτε στο μυαλό μας πως καμία ανάπτυξη δεν έγινε εφικτή χωρίς την παρουσία και την ενεργοποίηση των ανθρώπων. Και αυτό το λέω επειδή βλέπουμε τους ανθρώπους των χωριών του Τροόδους να απομακρύνονται με γεωμετρική πρόοδο.

Σήμερα υπάρχει ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός. Ο πρόεδρος Αναστασιάδης είδε αυτές τις προοπτικές και εδώ και μερικά χρόνια έχει πάρει πρωτοβουλίες για να γίνει αρχικά ο σχεδιασμός αλλά και για να ξεκινήσει να υλοποιείται. Είναι βεβαίως ένα συνεχές στοίχημα να προσπερνούνται τα όποια εμπόδια και να μηδενιστεί η γραφειοκρατία για να υλοποιηθεί εγκαίρως αυτός ο σχεδιασμός. Γιατί αν το πλάνο υλοποιηθεί σε ένα μεταγενέστερο χρόνο που δεν θα υπάρχουν κάτοικοι τότε θα έχουμε όμορφα χωριά, χωρίς ψυχή, για να τα βάλουμε απλώς στη βιτρίνα.

Χρειάζεται ακριβώς να οριστεί ως προτεραιότητα. Να ξεπεραστούν ζητήματα που μέχρι σήμερα αποτελούν εμπόδια και μπαίνουν ως ταβάνια. Να βρούμε τον τρόπο να υπάρχουν οι υποδομές που θα συγκρατήσουν ή και θα προσελκύσουν κατοίκους στο βουνό. Σχολεία και νοσοκομεία να λειτουργούν με χαμηλότερους αριθμούς. Να δοθούν κίνητρα για να κάνουν εκεί την πρώτη τους κατοικία νεαρά ζευγάρια.

Βεβαίως το μεγαλύτερο ζήτημα παραμένει ο δρόμος. Είτε στη Σολιά το συζήτάς, είτε στη Μαράθσα, είτε στην Πιτσιλιά, είτε στην άλλη πλευρά, στα κρασοχώρια της Λεμεσού το πρώτο που θα ακούσεις είναι για την έλλειψη ενός αξιόπιστου και ασφαλούς δρόμου για να πηγαίνουνερχονται από τα χωριά τους στις πόλεις. Ο δρόμος για παράδειγμα Αστρομερίτην – Κακοπετριάς, αν και είναι ένα διακρονικό ζήτημα από την δεκαετία του 60, είναι έτοιμο έργο για να βγει σε προσφορά στις αρχές του 21. Είναι ένας δρόμος που θα βοηθήσει συνολικά ολόκληρο τον σχεδιασμό. Και που είναι βασικό συστατικό της συνολικής επιτυχίας του εγχειρήματος.

Το σημαντικότερο είναι να βρούμε και να κτίσουμε την ιστορία που θα συνοδεύει και να συντροφεύει αυτόν τον σχεδιασμό. Την ιστορία που θα πουλάσουμε για να προσελκύσουμε τουρίστες, επιχειρήσεις, κατοίκους, και ζωή στην ομορφότερη ίσως περιοχή του τόπου μας. Δεν αρκεί να το λέμε μεταξύ μας βεβαίως, που έχουμε μια απεριγράπτη ομορφιά. Θα πρέπει να την αξιοποιήσουμε. Και αυτή η αξιοποίηση χρειάζεται εξειδίκευση. Δεν μπορούμε να πουλάσουμε το βουνό με την ίδια ευκολία που πουλούμε την θάλασσα μας. Κάθε χωριό έχει την δική του ιστορία και το δικό του μοναδικό στοιχείο που θα πρέπει να προβάλει. Όλο αυτό βεβαίως χρειάζεται να γίνει συγχροτημένα.

Το παράδειγμα του Καλοπαναγιώτη είναι ζωντανό και μπορεί να λειτουργήσει ως φάρος, ως πλότης για όλο το Τρόδος. Εμείς θα πρέπει να πιστέψουμε, και να εμπνεύσουμε αυτούς που θα το υλοποιήσουν. Να επενδύσουμε χωρίς να τσιγκουνευτούμε. Ξέρουμε πως η ανταπόδοση στην επένδυση δεν θα είναι άμεση. Θα είναι όμως πολλαπλάσια και θα δημιουργήσουμε ένα βουνό που θα είναι πηγή πολλών καλών. Ενός βουνού που θα προσφέρει στον πρωτογενή και στον δευτερογενή τομέα της οικονομίας. Με την παραγωγή προϊόντων και την μεταποίησή τους. Και θα είναι ένας τομέας απασχόλησης νέων ανθρώπων που θα έχει επίσης πολλαπλάσια αξία. Όσο για τον τουρισμό, είναι μια ανεξάντλητη πηγή ολόχρονου τουριστικού προϊόντος, με χαρακτήρα και ποιότητα. Θα συμπληρώσει αυτό που μας λείπει σήμερα.

Συναντώντας τους ανθρώπους που κατάγονται ή και κατοικούν στο βουνό βλέπεις αμέσως την αγάπη που έχουν για τον τόπο τους και τη δίψα να συμβάλουν και να κάνουν ό,τι μπορούν για να ενισχύσουν το χωριό τους, το Τρόδος και την Κύπρο μας. Ας μην τους απογοητεύσουμε. Ας πιστέψουμε σε αυτούς, στο βουνό μας και στις δυνατότητές του.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας, Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ, twitter @dmdemetriou

Η ισπανική Πολεμική Αεροπορία έδωσε στη δημοσιότητα τη φωτογραφία με μετανάστες οι οποίοι προσπαθούσαν να φτάσουν στις ισπανικές ακτές. Τελικά διασώθηκαν δώδεκα εξ αυτών, πέντε βρέθηκαν νεκροί και ένας εξήπνευσε ενόσω βρισκόταν στο ελικόπτερο διάσωσης.

Πόσο προβλέψιμη είναι η τουρκική πολιτική

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Συχνά επανέρχεται στην επικαιρότητα το «κλασικό» ερώτημα: Είναι προβλέψιμη η τουρκική εξωτερική πολιτική; Για όσους ξέρουν να τη διαβάζουν η απάντηση είναι, κατά κανόνα, ναι. Η συνάντηση του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (ΡΑΚ) με τους στρατιωτικούς και τους γραφειοκράτες στο ΥΠΕΞ, συνέπεσε με τα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου και την υψηλού επιπέδου συνεργασία με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Η προεδρία Οζάλ δοκίμασε πράγματα, όπως οι επαφές με Μπους και Κ. Μπτσότακ (επί προεδρίας Γ. Βασιλείου), οι οποίες, κάτω από άλλες συνθήκες, θα απέδιδαν περισσότερα. Έφυγε κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες και η τελευταία έρευνα δεν απέδωσε κάτι ως προς τις φήμες για διπληρωσή του. Οι κεμαλιστές στο Κυπριακό, κατά κανόνα, συμφωνούσαν με τον αδιάλλακτο Ρ. Ντενκτάς ότι «το Κυπριακό λύθηκε το 1974» και συζητούσαν μερικές εδαφικές αναπροσαρμογές. Με φανατισμό, το ΡΑΚ εναντιώθηκε στο σχέδιο λύσης του Κυπριακού που υπέβαλε ο ΟΗΕ το 2004.

Με την άνοδο του Τ. Ερντογάν στην εξουσία σημειώνονται αξιόλογες μεταβολές. Η συμβολή του Α. Γκιουλ, ως του δεύτερου σε επιρροή προσώπου στο σύστημα εξουσίας που οργάνωσε το ΚΑΔ, υπήρξε αποφασιστική. Η καθυστέρημένη μετάβαση Γκιουλ στην Αθήνα στην τελετή υπογραφής της Συνθήκης Προσχώρησης των δέκα νέων μελών της Ε.Ε. στις 16 Απριλίου 2003 στο Στοά του Αττάλου του έδωσε τη δυνατότητα να αποκτήσει πλήρη εικόνα της υστέρησης της χώρας του σε σχέση με την ενταξιακή πορεία

της Κύπρου. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατανόησης, σημειώθηκαν τρεις σημαντικές αλλαγές. Πρώτο, απόφαση Ερντογάν-Γκιουλ να εκπαραθυρώσουν τον Ρ. Ντενκτάς, καθ' ότι η παρουσία του παρεμπόδιζε την επιδίωξη σημαντικών στόχων της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Δεύτερο, στήριξη για πρώτη φορά στην ιστορία του Κυπριακού σχεδίου λύσης που υπέβαλε ο ΟΗΕ το 2004 σε πλήρη αντίθεση με τις πολιτικές που εφαρμόζαν επί δεκαετίες οι κεμαλιστές. Τρίτο, εργασία για την απόκτηση της ιδιότητας του υποψηφίου μέλους της Ε.Ε., κάτι που πήρε σάρκα και οστά στις 3 Οκτωβρίου 2005.

Δύο θέματα άλλαξαν τις παραμέτρους της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Πρώτο, η παρεμπόδιση από Σαρκοζί και Μέρκελ (2008) της ενταξιακής της πορείας και η λάθος απάντηση της Άγκυρας με στροφή στη Μ. Ανατολή με κύριο εκφραστή τον Α. Νταβούτογλου. Δεύτερο, το ανεξέλεστο της Συνόδου για την Κύπρο στο Κραν Μοντάνα. Η δήλωση Γκουτιέρες αμέσως την κατάρρευση των συνομιλιών «εύχομαι ό,τι το καλύτερο για τους ανθρώπους στον βορρά και στον νότο» συνιστούσε τη δημόσια εκτίμηση του ΟΗΕ στα πράγματα. Επιπρόσθετα ο ανοικτός έπαινος Γκουτιέρες στον Ερντογάν για την ισχυρή υποστήριξη της Τουρκίας στη διαδικασία δύο μέρες μετά το ναυάγιο, έδειξε πως ο γ.γ. του ΟΗΕ φωτογράφιζε Αναστασιάδη ως την κύριο υπαίτιο του ναυαγίου.

Η κατάρρευση της διαδικασίας επέφερε τους πρώτους τριγμούς στις σχέσεις Τσαβούσογλου-Ακιντζί. Η τουρ-

κική ηγεσία θεώρησε ότι ο κύκλος της επιδίωξης λύσης με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ δεν μπορεί να διαρκεί επ' άπειρον και ο τούρκος ΥΠΕΞ σε ειδική σύσκεψη με την τ/κ ηγεσία έθεσε προς υλοποίηση «νέα στρατηγική» –η επιδίωξη λύσης ομοσπονδίας παραμένει στο τραπέζι, αλλά και επιδίωξη λύσης δύο κρατών/συνομοσπονδία. Σε αυτή την αλλαγή διαφώνησε τόσο εντός της αίθουσας όσο και δημόσια ο Μ. Ακιντζί, λέγοντας ότι η εντολή που έλαβε από τους ψηφοφόρους του είναι μόνο για την αναζήτηση λύσης όπως προνοείται από τα κείμενα του ΟΗΕ. Η ρήξη συνεχίζεται καθώς εν μέσω της εκλογικής διαδικασίας της 11ης Οκτωβρίου Ερντογάν και Τσαβούσογλου δεν απευθύνουν πρόκληση στον Ακιντζί να επισκεφθεί την Άγκυρα, κάτι που πράττουν με ευκολία για τους ηγέτες των κομμάτων της Δεξιάς. Βέβαια, οι κεμαλιστές, όπως και ο Ρ. Ντενκτάς, βόλευαν τους Ε/κ πολιτικούς που συμπαθούσαν τη συνέχισης του στάτους κβο, καθώς επί χρόνια ουχρώνονταν πίσω από αυτούς. Η Άγκυρα διάβαζε σωστά το σημείο αυτό και υποχρέωσε τον ιστορικό ηγέτη των Τ/κ σε απόσυρση.

Τι άλλαξε τα δεδομένα το τελευταίο διάστημα; Η Τουρκία θεώρησε ότι οι συναντήσεις ανάμεσα σε Κύπρο-Ελλάδα-Ισραήλ-Αίγυπτο αποσκοπούσαν στον αποκλεισμό της από τους ενεργειακούς σχεδιασμούς στην Α. Μεσόγειο, γι' αυτό και η αντίδρασή της είναι ιδιαίτερα έντονη. Για όσους έχουν στοιχειώδη γνώση των πραγμάτων η έννοια της «περικύκλωσης» είναι μια βαριά φορτισμένη έννοια στην τουρ-

κική πολιτική ιστορία, βλ. Σέβρες, Νεϊγί. Έτσι, απέκτησε πέντε πλοία που συνδέονται με θαλάσσιες έρευνες (τρία ερευνητικά, δύο για σεισμικές έρευνες) για να είναι σε θέση να αντιδράσει εξουδετερώνοντας τον αδύναμο κρίκο της Α. Μεσογείου, την Κύπρο, με την πολύ μικρή αμυντική δυνατότητα.

Η τουρκική αντίδραση είναι απαρράδεκτη. Σωστά η Ε.Ε. την καταδικάζει και ζητάει αποκλιμάκωση. Ήταν όμως προβλέψιμη; Βέβαια, ήταν. Πολλές φορές ο εκπρόσωπος του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών λέει δημόσια αυτά που προγραμματίζει να κάνει η χώρα του. Στη Λευκωσία βλέπουν τις δηλώσεις ως «τέχνασμα» ή ως «επικοινωνιακό παιχνίδι». Έτσι έμαθαν να διαβάζουν την εξωτερική πολιτική της Τουρκίας για να μην μπουτ στον κόπο να απαντούν σε απλά μαθήματα άσκησης πολιτικής: Αν εσύ συνεργάζεται με δύο ή τρεις άλλες χώρες για να βγάλεις γκάζι, τι καρτιά έχεις να αντιμετωπίσεις την Τουρκία, αν χρησιμοποιήσει την ναυτική της ισχύ; Η ε/κ ηγεσία γνώριζε με απόλυτη σαφήνεια το πού θα έφταναν τα πράγματα, με σίπρτα στην πυριτιδαποθήκη δεν μπαίνεις. Ο ΟΗΕ, πιθανώς, να ενήμερωσε άλλες κυβερνήσεις για τα καθέκαστα στο Κραν Μοντάνα και την πλήρη στασιμότητα που ακολούθησε. Αυτό πιθανόν να εξηγήι τη γενικά υποτονική αντίδραση στο διεθνές πεδίο, στην ερ' όλης της ύλης παραβίαση της κυπριακής ΑΟΖ από τουρκικά πλοία.

www.larkoslarkou.org.cy

Από την πολιτική της «πόρνης» και του «Ζιγκ- Ζαγκ» σε αυτήν της «υψηλής» διπλωματίας

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Κάτι το οποίο συζητείται πολύ έντονα τον τελευταίο καιρό και αποτελεί το κυριότερο αντικείμενο αντιπαραθέσεων είναι η εξωτερική μας πολιτική. Όπως ήταν αναμενόμενο τα πυρά, φίλια και εχθρικά (με τα φίλια να υπερτερούν των εχθρικών), τα δέχεται ο καθ' ύλην αρμόδιος, ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης. Εξ ορισμού, «η εξωτερική πολιτική μιας χώρας, γνωστή και ως πολιτική εξωτερικών σχέσεων ή εξωτερικών υποθέσεων, αποτελείται από στρατηγικές συμπεριφορών που επιλέγει το κράτος για να διαφυλάξει τα εθνικά του συμφέροντα και να επιτύχει στόχους στο περιβάλλον των διεθνών σχέσεων του» (Βικιπαίδεια).

Αξιολογώντας, λοιπόν, την εξωτερική μας πολιτική θα πρέπει πρώτα να εξετάσουμε αν ικανοποιούνται οι ελάχιστες προϋποθέσεις, δηλαδή αν υπάρχει στρατηγική και συγκεκριμένοι στόχοι. Για να είμαστε όμως αντικειμενικοί θα πρέπει, προτού γίνει η οποιαδήποτε ανάλυση, να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες που πηγάζουν από το γεγονός ότι είμαστε, εδώ και μισό αιώνα, μια ημικατεχό-

μενη χώρα και κατ' επέκταση ένα μη κανονικό και μη κυρίαρχο κράτος.

Το πρώτο που άμεσα συνεπάγεται, γιατί πρόκειται για το αυτονόητο, είναι το ότι η εξωτερική μας πολιτική θα πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το Κυπριακό. Η οποιαδήποτε απόπειρα διαχωρισμού είναι εκ του πονηρού και εξυπηρετεί ιδιότελη συμφέροντα.

Δυστυχώς σήμερα η στρατηγική μας και οι στόχοι της εξωτερικής μας πολιτικής δεν έχουν καμία σχέση με το Κυπριακό. Μήπως οι τριμερείς συμφωνίες και τα τομεακά μέτρα της ΕΕ κατά της Τουρκίας μπορούν να υποβληθούν στην λύση; Ασφαλώς όχι. Όλα αυτά είναι πολιτικές για την επίσημη μέρα της οριστικής διχοτόμησης την οποία υποστηρίζουν οι παλινδρομήσεις και οι μεταλλάξεις των τελευταίων τριών ετών, την έχουν φέρει, όχι προ των πυλών αλλά εντός των πυλών.

Βέβαια όλες αυτές οι ασυνάρτητες πολιτικές δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο. Οι ξένοι μας είχαν «πάρει χαμπάρι» και μας είχαν προειδοποι-

ήσει εδώ και πολλά χρόνια, ακόμα και πριν την εισβολή.

Τον Σεπτέμβριο του 1971 ο ειδικός απεσταλμένος του γ.γ. του ΟΗΕ, Οζόριο Ταφάλ, έλεγε στην Στέλλα Σουλίου, όπως αποκαλύπτεται στον τρίτο τόμο «Η Κατάθεση μου» του Γλαύκου Κληρίδη.

«Οι Έλληνες, δυστυχώς, δεν είχαν ποτέ μια ξεκάθαρη πολιτική γραμμή, αντίθετα με τους Τούρκους που την μπορούσαν να γνωρίζει ή να καταλάβει οι ακολούθησαν με συνέπεια, χωρίς παρεκκλίσεις. Οι Έλληνες έκαναν συνεχώς «ζιγκ-ζαγκ», και κανείς δεν μπορούσε να ελπίζει να αναλάβουν πρωτοβουλίες παρά μόνο μια τακτική αντίδρασης η οποία εξηράτο από τις ενέργειες των Τούρκων. Εν συντομία ποτέ δεν «καθοδηγήσαν» παρά μόνο «καθοδηγούνταν» πάντα από την Τουρκική πρωτοβουλία. Αυτή η κατάσταση απέβη επιβλαβής για την ελληνοκυπριακή πλευρά».

Με λίγα λόγια ο Οζόριο Ταφάλ μάς

έλεγε, από το 1971, ότι ακολουθούσαμε μια τυχοδιωκτική πολιτική. Αν και βαρύτατος χαρακτηρισμός, δυστυχώς μισό αιώνα μετά, τηρουμένων των αναλογιών και των δεδομένων που ισχύουν, το ίδιο συμβαίνει και σήμερα. Έχουμε υποθετήσει το δόγμα, «ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου» και «ο φίλος του εχθρού μου είναι εχθρός μου», και πάνω σε αυτή τη βάση κτίσαμε τις τριμερείς και πολυμερείς συμφωνίες. Ανεξαρτήτως τι διακηρύττουμε αυτή είναι η αλήθεια. Μήπως χώρες όπως το Ισραήλ, η Αίγυπτος, η Γαλλία, η Ιορδανία, η Αρμενία, το Ιράκ και τα ΗΑΕ δεν έχουν κοινό χαρακτηριστικό την ένταξη στις σχέσεις τους με την Τουρκία; Επιπρόσθετα, αναλόγως του πού κινείται η Τουρκία κινούμαστε ακριβώς στην αντίθετη κατεύθυνση. Στη Δύση η Τουρκία στην Ανατολή εμείς. Στην Ανατολή η Τουρκία στη Δύση εμείς. Κλασικό παράδειγμα πολιτικών «ζιγκ ζαγκ» που τις πλείστες φορές είμαστε αναγκασμένοι να φιλίσουμε κατουρημένες ποδιές μόνο και μονό για να αντιμετωπίσουμε μια συγκεκριμένη τουρκική ενέργεια.

Το χειρότερο δε όλων είναι το ότι πολιτευόμαστε χωρίς να συνειδητοποιούμε τις πραγματικότητες. Την στιγμή που επαίτούμε για ασφάλεια δηλώνουμε ότι είμαστε ο παροχέας ασφάλειας.

Το τραγικό δε είναι ότι όλα αυτά, που σίγουρα είναι μόνο για εσωτερική και εξωτερική κατανάλωση, στο τέλος τα πιστεύουμε. Με περισσή αλαζονεία και αδικαιολογητή έπαρση νομίζουμε ότι μπορούμε να είμαστε ο ρυθμιστής των διαφορών ανατολής και δύσης και ότι με τις «υψηλής διπλωματίας» στρατηγικές μας μπορούμε να καταστούμε ο πυλώνας σταθερότητας στην περιοχή την ώρα που αποτελούμε τον πρώτιστο παράγοντα αποσταθεροποιήσεων.

Δυστυχώς πήγαμε και πάλι πίσω. Από ό,τι φαίνεται δεν μπορούμε να «αποτοξινωθούμε» από τις παρακαταθήκες του μεγάλου Εθνάρχη, ανεξαρτήτως αν πάντα υπήρχαν παραινήσεις και προειδοποιήσεις, μερικές μάλιστα σκληρότατες.

«Δεν διαθέτει ο αρχιεπίσκοπος πλέον περιθώρια συνεχίσεως των κουτοπόνηρων ελιγμών, οι οποίοι

απέληξαν εκεί όπου απέληξαν (...). Εάν, αντιθέτως, (ο κυπριακός λαός) επιδοκιμάζει την επιδίωξη να καταστή η μαρτυρική Κύπρος η πόρνη της Εγγύς Ανατολής διά να έχει την ευκαιρίαν μία μικρά κλίκα ανθρώπων να ικανοποιεί την ιδιοτέλειαν της με αξιώματα και φαυλότητες, ριπτομένη ότε μεν εις τας ρωσικάς ότε δε εις τα βρετανικάς αγκάλας (...), τότε δεν χρειάζεται η Ελλάς ως προαγωγός της την οδό της απώλειας. Ας προχωρήσουν μόνοι», έγραφε ο Πάπας Κόκκας, προσωπικός φίλος του Κωνσταντίνου Μπιστοτάκη και εκδότης της Αθηναϊκής εφημερίδας «Ελευθερία», στις 4 Απριλίου του 1965. Σίγουρα, 50 χρόνια μετά έχουμε αναβαθμιστεί σε όλους τους τομείς. Η εξωτερική μας πολιτική όμως, αν και παρουσιάζεται σε «νέα έκδοση», με χαρακτηριστικά «ψηλής διπλωματίας», είναι δυστυχώς το ίδιο καταστροφική όπως παλιά, δηλαδή πολιτική του «Ζιγκ – Ζαγκ» και της «πόρνης» της Μεσογείου.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

Ανακοινώσεις με αντιδράσεις για τα σχολεία

Προκρίνονται αλλαγές για το πώς θα γίνονται τα διαλείμματα, καθώς και στον τρόπο λειτουργίας των κυλικίων

Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ

Διαφοροποιημένες σε σχέση με τα αρχικά σενάρια ήταν κάποιες αποφάσεις για τα σχολεία, που λήφθηκαν στο πλαίσιο του Υπουργικού Συμβουλίου και ανακοινώθηκαν από τον Υπουργό Παιδείας, Πρόδρομο Προδρόμου. Λαμβανομένων υπ' όψιν των σεναρίων τα οποία γίνονταν μέχρι πριν από μία βδομάδα, σε σχέση με την επαναλειτουργία των σχολείων, η ανακοίνωση για την επιστροφή όλων των μαθητών στα σχολεία στις 4 και στις 7 Σεπτεμβρίου, ήταν κατά κάποιον τρόπο απρόσμενη, ενώ αποτελεί και μεγάλη πρόκληση για το Υπουργείο Παιδείας. Ως τέτοια, όμως, αντιμετωπίζεται και από τους οργανωμένους γονείς, αλλά και τις εκπαιδευτικές οργανώσεις, καθώς το «αγκάθι» σε αυτή την απόφαση είναι η χρήση μάσκας από όλους εντός των σχολικών αιθουσών. Ακόμα ένα σημείο που αποτελούσε εξ αρχής ένα σημαντικό ερώτημα, είναι η εξασφάλιση των μονών θρανίων τα οποία απαιτούνται, ώστε να καταστεί εφικτή η τήρηση των αποστάσεων. Οι διαβεβαιώσεις, ωστόσο, από το Υπουργείο Παιδείας αναφέρουν ότι υπάρχει η δυνατότητα να εξοπλιστούν τα σχολεία και τα υγειονομικά πρωτόκολλα να εφαρμοστούν πλήρως.

Μάσκες και αντιδράσεις

Οι αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου αντέτρεψαν τους αρχικούς σχεδιασμούς που ήθελαν τους μαθητές των Δημοτικών Σχολείων να επιστρέφουν χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να κάνουν χρήση της προστατευτικής μάσκας. Μάλιστα, υπενθυμίζεται ότι το επικρατέστερο σενάριο ήταν ότι οι μάσκες θα χρησιμοποιούνταν από τους μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης. Εν αντιθέσει με τα πιο πάνω, ο Υπουργός Παιδείας το μεσημέρι της Παρασκευής ανακοίνωσε ότι, «σύμφωνα με την τελευταία σύσταση, θα πρέπει να χρησιμοποιούν προστατευτικές μάσκες σε όλα τα σχολεία». Μάλιστα, τόνισε ότι δεν είναι απαραίτητη η χρήση των απλών χειρουργικών μασκών, αλλά επιτρέπεται και η χρήση των υφανσμάτων, οι οποίες είναι επαναχρησιμοποιούμενες.

Η εικόνα στις τάξεις, όπου έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε τα διπλά θρανία και τους μαθητές να κάθονται ανά δύο θα αλλάξει εν μέρει. Πλέον, θα τοποθετηθούν μονά θρανία, τα οποία το Υπουργείο Παιδείας καταβάλλει προσπάθεια να εξασφαλίσει σύντομα.

Την ερχόμενη βδομάδα θα καταβληθούν προσπάθειες ώστε η απόφαση για χρήση μάσκας να διαφοροποιηθεί, όσον αφορά στην Δημοτική Εκπαίδευση.

Οι πρώτες αντιδράσεις, μετά την ανακοίνωση του εν λόγω μέτρου, ήρθαν από τους οργανωμένους γονείς των Δημοτικών Σχολείων, καθώς και την ΠΟΕΔ. Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σωτήρης Χριστοφί, είπε ότι είναι δύσκολο τα μικρά παιδιά να φορούν μάσκα συνέχεια μέσα στις τάξεις, ειδικά με τις θερμοκρασιακές συνθήκες

που επικρατούν στην Κύπρο. Σε σχέση με το θέμα, το Διοικητικό Συμβούλιο της Συνομοσπονδίας θα συνέλθει για να συζητήσει ενδεχόμενες νέες κινήσεις.

Στο ίδιο κλίμα κινήθηκε και η ΠΟΕΔ, με τον γενικό γραμματέα της, Χάρη Χαράλαμπος, να διευκρινίζει στην «Κ», για τα κριτήρια βάσει των οποίων ελήφθη η συγκεκριμένη απόφαση, όταν μέχρι και μια μέρα προηγουμένως το σενάριο δεν προέβλεπε τη χρήση μάσκας, τουλάχιστον στη Δημοτική Εκπαίδευση. Μάλιστα, πρόσθεσε, η άποψη της ΠΟΕΔ, η οποία είχε κατατεθεί και στην συνάντηση που είχε γίνει με τον υπουργό Παιδείας, ήταν ότι ούτε οι εκπαιδευτικοί θα έπρεπε να φορούν μάσκα, ώστε να καθίσταται πιο άνετη η παράδοση του μαθήματος. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι υπήρχε κάποια σύγκλιση απόψεων, είχε τονιστεί ότι η τελική απόφαση θα ελαμβά-

νετο βάσει των συστάσεων των ειδικών. Την ερχόμενη βδομάδα αναμένεται να γίνουν επαφές και με τους οργανωμένους γονείς προκειμένου να υπάρξει μια πρόταση η οποία θα συζητηθεί με τους αρμόδιους με σκοπό την αλλαγή της απόφασης, σύμφωνα με τον κ. Χαράλαμπος.

Συγκαταβατική η Μέση

Ως αναμενόμενη εκλήφθηκε η απόφαση για την χρήση μάσκας στην Μέση Εκπαίδευση, τόσο από τους εκπαιδευτικούς, όσο και από τους οργανωμένους γονείς. ΟΕΛΜΕΚ και Παγκύπρια Συνομοσπονδία Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης εξαρχής εξέφραζαν την επιθυμία για πλήρη επιστροφή των παιδιών στα σχολεία, ώστε η διδασκαλία να γίνεται απρόσκοπτα, χωρίς τα προβλήματα που είχαν παρατηρηθεί με την εφαρμογή της τηλεκα-

μίνες. Όσον αφορά στην απόφαση για την χρήση μάσκας, δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς αυτό ήταν και το επικρατέστερο σενάριο. Παράλληλα, εκ μέρους των δύο οργανώσεων εκφράζεται η προθυμία να εφαρμοστεί το μέτρο, καθώς αποτελεί σύσταση των ειδικών και κινείται προς την σωστή κατεύθυνση.

Μονά θρανία

Η επιστροφή όλων των μαθητών στις τάξεις, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προϋποθέτει την τήρηση και του μέτρου της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Εδώ και καιρό συζητείτο το ενδεχόμενο να αλλάξει η διαρρύθμιση των αιθουσών διδασκαλίας, προκειμένου εξασφαλιστεί ότι οι μαθητές θα έχουν μεταξύ τους την ενδεδειγμένη απόσταση για την δική τους ασφάλεια. Η λύση που είχε προταθεί και πλέον έχει αποφασιστεί ότι θα εφαρμοστεί είναι η χρήση μονών θρανίων, τα

οποία, ωστόσο, δεν υπάρχουν στην Κύπρο. Το Υπουργείο Παιδείας ήδη έχει προβεί στις απαραίτητες διαδικασίες για να εξασφαλίσει το συντομότερο δυνατόν αριθμό μονών θρανίων, επιστρατεύοντας τις Τεχνικές Υπηρεσίες του κράτους, καθώς και τις Τεχνικές Σχολές, όπου υπάρχει η τεχνολογία και η τεχνογνωσία για την κατασκευή των θρανίων. Καίριο ερώτημα, ωστόσο, αποτελεί το πότε θα είναι διαθέσιμα τα εν λόγω θρανία, δεδομένου του ότι στα σχολεία επιστρέφουν την 1η Σεπτεμβρίου οι εκπαιδευτικοί, ενώ στις 4 και στις 7 του ίδιου μήνα επιστρέφουν οι μαθητές της Μέσης και της Δημοτικής Εκπαίδευσης αντίστοιχα.

Διαλείμματα και κυλικεία

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναμένεται η διαμόρφωση των υγειονομικών πρωτοκόλλων σε σχέση με την λειτουργία των σχολείων, ωστόσο ήδη υπάρχουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις για διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται. Κατ' αρχάς, εκτός από τις αιθουσες διδασκαλίας, καθοριστικές σημασίας είναι τα διαλείμματα των μαθητών και η χρήση των κυλικίων. Μια από τις εισηγήσεις που είχε υποβάλει στον υπουργό Παιδείας η ΟΕΛΜΕΚ αφορούσε στον καθορισμό ξεχωριστών διαλειμμάτων για κάθε τάξη, αλλά και στην χρήση διαφορετικών χώρων για τους μαθητές της κάθε μιας, ώστε οι επαφές τους να περιορίζονται σε συγκεκριμένες ομάδες. Η εισήγηση φαίνεται ότι κερδίζει έδαφος και μελετάται πολύ προσεκτικά από τα αρμόδια Υπουργεία Παιδείας και Υγείας.

Όσον αφορά στα διαλείμματα, μια άλλη πτυχή είναι η χρήση των κυλικίων από τους μαθητές. Κάτι που είχε εφαρμοστεί και τον Μάιο, αλλά αναμένεται ότι θα γίνει και τον Σεπτέμβριο, είναι η απαγόρευση της επεξεργασίας των τροφίμων από τους κυλικειάρχες. Δηλαδή, δεν θα επιτρέπεται στους εργαζόμενους να φτιάχνουν σάντουιτς, αλλά τα παιδιά θα πρέπει να φέρουν το φαγητό τους από το σπίτι. Την ίδια ώρα, η επίσκεψη των μαθητών στα κυλικεία θα πρέπει να επιτρέπει, ώστε να τηρούνται οι αποστάσεις.

Σχολική αποτυχία εξαιτίας της κοινωνικής ανισότητας

Ο πρωτοπόρος στην αντιμετώπιση του λειτουργικού αναλφαβητισμού δρ Μιχάλης Παπαδόπουλος μιλάει στην «Κ»

Της ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ

Ένα από τα σοβαρότερα ζητήματα τα οποία παρουσάζονται στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου είναι η σχολική αποτυχία και ο λειτουργικός αναλφαβητισμός. Ο πρωτοπόρος στην αντιμετώπιση του λειτουργικού αναλφαβητισμού και της σχολικής αποτυχίας με μακρά θητεία ως εκπαιδευτικός ψυχολόγος στα σχολεία της Κύπρου και μεγάλο συγγραφικό και ερευνητικό έργο, δρ Μιχάλης Παπαδόπουλος, αναφέρει στην «Κ» ότι η κυριότερη αιτία της σχολικής αποτυχίας είναι η κοινωνική ανισότητα την οποία αναπαράγει το ίδιο το σχολείο.

«Λειτουργικά αναλφάβητα λέμε τα παιδιά ή ενήλικες που παρουσιάζουν ουσιαστικές δυσκολίες στο να λειτουργήσουν στη μάθηση της αράγνωσης, της γραφής και της αριθμητικής, δηλαδή των τριών δεξιοτήτων αλφαβητισμού» εξηγεί ο κ. Παπαδόπουλος, τονίζοντας ότι με ειδικές ανάγκες δεν είναι το παιδί, αλλά το σχολείο. «Κι όταν λέμε σχολική αποτυχία εννοούμε την αποτυχία του παιδιού στο σχολείο και την αποτυχία του σχολείου στο να αλφαβητίσει όλα τα παιδιά». Σύμφωνα με τον ίδιο, στην Κύπρο το ποσοστό των λειτουργικά αναλφάβητων μαθητών στο Γυμνάσιο υπολογίζεται σε 10-15%. Ο κ. Παπαδόπουλος θεωρεί ότι η κοινωνική ανισότητα προκύπτει από το εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο αντιμετωπίζει όλα τα παιδιά με τον ίδιο τρόπο, ενώ στην ουσία το κάθε παιδί

είναι διαφορετικό. Η ταχύτητα ή η ευκολία με την οποία εκπαιδεύεται στη μάθηση δεν είναι η ίδια, ωστόσο το σύστημα αναμένει από όλα τα παιδιά να βιαστούν ώστε να ανταποκριθούν στην ύλη των μαθημάτων. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κ. Παπαδόπουλο, οι προκαταλήψεις αρκετών εκπαιδευτικών θέτουν σε μειονεκτική θέση την εξέλιξη αρκετών παιδιών τα οποία παρουσιάζουν δυσκολίες στη μάθηση. Ρίξα

Στην Κύπρο το ποσοστό των λειτουργικά αναλφάβητων μαθητών στο Γυμνάσιο υπολογίζεται σε 10-15%.

των προκαταλήψεων είναι η κοινωνική καταγωγή. Δεν είναι τυχαίο, όπως αναφέρει, ότι η πλειοψηφία των παιδιών με δυσκολίες στη μάθηση τα οποία παρακολουθούν σε κατάρτιση κατά τη διάρκεια της πολυετούς εργασίας του ως εκπαιδευτικός ψυχολόγος, κατάγονταν από φτωχές οικογένειες.

Σημαντική η πρόληψη

Ο κ. Παπαδόπουλος αναφέρει ότι η πολιτική για την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας και του λειτουργικού αλφαβητισμού, θα πρέπει να διέπεται από μια ενιαία και διατηρητική στρατηγική, που να αρχίζει από την προσχολική ηλικία και ν' ολοκληρώνεται στο τέλος του

Οι προκαταλήψεις αρκετών εκπαιδευτικών θέτουν σε μειονεκτική θέση την εξέλιξη αρκετών παιδιών τα οποία παρουσιάζουν δυσκολίες στη μάθηση, αναφέρει ο δρ Μιχάλης Παπαδόπουλος.

γυμνασιακού κύκλου, με ιδιαίτερη έμφαση στο Δημοτικό. Η πολιτική δεν θα πρέπει να στοχεύει κυρίως προς την κατεύθυνση της ειδικής εκπαίδευσης και τη δημιουργία διαχωριστικών σχολικών δομών για τα παιδιά που αποτυγχάνουν.

Το ζήτημα της συνεχούς κατάρτισης-επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που δεν συμβαίνει στην Κύ-

προ αποτελεί επίσης θεμελιακό άξονα της πολιτικής πρόληψης και αντιμετώπισης της σχολικής αποτυχίας και του λειτουργικού αναλφαβητισμού. Επιπλέον, ο κ. Παπαδόπουλος τονίζει ότι η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας θα πρέπει να ενισχυθεί και να αναβαθμιστεί. Η επαρκής στελέχωση της Υπηρεσίας θα επιτρέψει και την ποιοτική αναβάθ-

μιση των προσφερόμενων υπηρεσιών, τόσο όσον αφορά τον τομέα της αντιμετώπισης των ειδικών περιπτώσεων αλλά κυρίως όσον αφορά τον τομέα των ειδικών προγραμμάτων, μελετών και ερευνών. Αφού συνδεθεί η λειτουργία της Υπηρεσίας με την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας τότε η ενίσχυση της μπορεί να γίνει σε πρώτο στάδιο χωρίς οικονομικό κόστος, στο πλαίσιο της ανακατανομής των πόρων και του προσωπικού που ασχολείται με την ειδική εκπαίδευση.

Ο κ. Παπαδόπουλος θεωρεί επιβεβλημένο να αλλάξει η λειτουργία του Υπουργείου Παιδείας την οποία χαρακτηρίζει ως γραφειοκρατική. Η ανάπτυξη και θεσμική κατοχύρωση διευρυμένων οργανωτικών και οικονομικών αυτονομίας στα σχολεία, με παράλληλη αποκέντρωση εξουσιών από το Υπουργείο Παιδείας είναι ακόμη μία εισήγηση για την ενιαία διατηρητική πολιτική πρόληψης και αντιμετώπισης της σχολικής αποτυχίας και του λειτουργικού αναλφαβητισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να κατοχυρωθεί η διευρυμένη παιδαγωγική και οργανωτική αυτονομία στον εκπαιδευτικό ώστε να μπορεί να επιλέγει παιδαγωγικές και αξιολογικές μεθόδους και πρακτικές, οι οποίες να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα της τάξης του, δηλαδή την ετερογένεια των ικανοτήτων, των μαθησιακών ρυθμών, των αναγκών, των προσδοκιών και των κοινωνικοοικονομικών βιωμάτων των μαθητών του.

Ο ρόλος των γονιών

Σύμφωνα με τον κ. Παπαδόπουλο, η κινητοποίηση των γονιών και η ενεργός εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία για να επιτευχθεί η εκπαιδευτική κοινότητα που αποτελεί το ιδεώδες πλαίσιο για μια παιδαγωγική της επιτυχίας συγκαταλέγεται στις εισηγήσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας αντίληψης που θεωρείται δασκάλους, γονείς και παιδιά ως συντάκτες στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα μπορούσαν να εισαχθούν διάφορα μέτρα όπως: ● Εθελοντική βοήθεια γονιών, ανάλογα με το επάγγελμά και τις ικανότητές τους, για βελτίωση των συνθηκών της τάξης π.χ. κατασκευή μικρής βιβλιοθήκης. ● Επισκέψεις σε τόπους εργασίας γονιών των μαθητών, πρόσκληση επαγγελματιών γονιών στην τάξη για να μιλήσουν για το επάγγελμά τους. ● Χρησιμοποίηση της βιβλιοθήκης και από τους γονείς. ● Ενεργός και δημιουργική εμπλοκή των γονιών σε διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες του σχολείου. ● Εκπαίδευση των αναλφάβητων γονιών παράλληλα με τα παιδιά τους.

Εντονος ο σεξισμός στην κυπριακή κοινωνία

Πολλοί και διαφορετικοί οι τρόποι εκδήλωσης του φαινομένου – Στη Βουλή προτάσεις νόμου για ποινικοποίησή του

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Ποικίλα είναι τα παραδείγματα σεξισμού στην κυπριακή κοινωνία τα οποία ωστόσο παραμένουν χωρίς ουσιαστική αντιμετώπιση, καθώς το θεσμικό πλαίσιο είναι μέχρι σήμερα, ανύπαρκτο. Ωστόσο, ξεκίνησαν να γίνονται τα πρώτα βήματα, αφού πρόσφατα ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βουλής παρουσιάστηκαν προτάσεις νόμου ποινικοποίησης του σεξισμού.

Η πρόεδρος Δ.Σ. του Ιδρύματος Προώθησης Ισότητας «ΥΠΑΤΙΑ» και εμπειρογνώμονας σε θέματα φύλου, δρ Άννα Πηλαβάκη, αναφέρει στην «Κ» ότι στα παραδείγματα σεξισμού που έχουν συμβεί στην Κύπρο συγκαταλέγονται η μη πρόσληψη ή απόλυση εγκύων, οι προφορικές ερωτήσεις που γίνονται σε γυναίκες κυρίως στη διαδικασία πρόσληψης για την οικογενειακή τους κατάσταση (εάν είναι παντρεμένες, εάν έχουν παιδιά και πόσων χρονών είναι κτλ.), ο γλωσσικός σεξισμός με τη χρήση του αρσενικού γένους με τρόπο που καλύπτει και το θηλυκό γένος και

Στην Κύπρο δεν υπήρξε προώθηση πολιτικών ή λήψη μέτρων προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης σεξιστικών συμπεριφορών.

το καθιστά αόρατο, η ταύτιση συγκεκριμένων επαγγελμάτων με τους άνδρες ή με τις γυναίκες, η «συνήθεια» να καλούν τις γυναίκες να κάνουν τους καφέδες ή να καθαρίσουν το γραφείο, άσκοπα σκόλια για την εξωτερική εμφάνιση ή τον τρόπο ντυσίματος μιας γυναίκας, η αντικειμενοποίηση του γυναικείου σώματος και το έμφυλο χάρμα αμοιβών. Επιπλέον, η σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία είναι μια μορφή σεξισμού.

Ωστόσο, στην Κύπρο δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στατιστικά

Σύμφωνα με την κ. Πηλαβάκη, είναι σημαντικό να τονιστεί επίσης ότι ο σεξισμός συνδέεται με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών, όπου ο «καθημερινός» σεξισμός συνιστά μια συνεχή βία.

στοιχεία για τον σεξισμό στην απασχόληση, παρά το γεγονός ότι, όπως τονίζει η κ. Πηλαβάκη, πρόκειται για ένα καθημερινό πρόβλημα που βιώνουν οι εργαζόμενες γυναίκες και όχι μόνο.

Ο ορισμός του σεξισμού

Όπως εξηγεί η κ. Πηλαβάκη, το Συμβούλιο της Ευρώπης, θεματοφύλακας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ενέκρινε στις 28 Μαρτίου 2019 κείμενο που ενσωματώνει τον «πρώτο ορισμό του σεξισμού σε διεθνή κλίμακα» ώστε

να συμβάλει για «να τερματιστεί το φαινόμενο αυτό». Το κείμενο, μια σύσταση που απευθύνεται στις 47 χώρες μέλη του πανευρωπαϊκού οργανισμού, και εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ορίζει τον σεξισμό ως «ως «μία εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων δύναμης» ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες «που οδηγεί στη διάκριση και εμποδίζει την πλήρη χειραρέτηση των γυναικών στην κοινωνία».

Το κείμενο, που εγκρίθηκε στον

απόηχο των κινημάτων που συνδέονται με το #MeToo, καλεί τις χώρες να «εντείνουν τη μάχη τους κατά του σεξισμού σε όλα τα πεδία» εφόσον πρόκειται για ένα φαινόμενο που είναι παρόν «σε όλους τους τομείς και όλες τις κοινωνίες». Η σύσταση «δίνει έμφαση στη σεξιστική συμπεριφορά και προτείνει στους διάφορους θεσμικούς μηχανισμούς συγκεκριμένα μέσα προκειμένου να την αναγνωρίσουν και να την αντιμετωπίσουν». Καταρτίζει επίσης «έναν πλήρη κατάλογο μέτρων και κα-

ταστάσεων όπου εκφράζεται ο σεξισμός, από τη διαφήμιση στα ΜΜΕ μέχρι τους τομείς της εργασίας, της δικαιοσύνης, της εκπαίδευσης και του αθλητισμού». Το ΣΤΕ εκφράζει επίσης τη λύπη που, αν και οι νέες τεχνολογίες είναι «φορείς της ελευθερίας της έκφρασης και της ισότητας γυναικών και ανδρών», επιτρέπουν επίσης την έκφραση «προσβλητικών απόψεων και την ύπαρξη βίαιων συμπεριφορών».

Οι μορφές εκδήλωσης

«Ο σεξισμός εκδηλώνεται δυστυχώς παντού, στην οικογένεια, στην εκπαίδευση, στην εργασία, στα ΜΜΕ, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στις ένοπλες δυνάμεις, στη θρησκεία, στην επιστήμη, στη γλώσσα, στη δημόσια ζωή, στα σεξουαλικά δικαιώματα, στο διαδίκτυο μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κτλ.», αναφέρει η δρ Πηλαβάκη.

Ο σεξισμός, όπως αναφέρεται στη Σύσταση του ΣΤΕ, αποτελεί εμπόδιο για την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών, τα οποία επηρεάζονται δυσανάλογα από τη σεξιστική συμπεριφορά και τα έμφυλα στερεότυπα και οι εγγενείς προκαταλήψεις διαμορφώνουν τις αντιλήψεις, τη συμπεριφορά και τις προσδοκίες των ανδρών και των αγοριών και ως εκ τούτου οδηγούν σε σεξιστικές πράξεις.

Σύμφωνα με την κ. Πηλαβάκη, είναι σημαντικό να τονιστεί επίσης ότι ο σεξισμός συνδέεται με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών, όπου ο «καθημερινός» σεξισμός συνιστά μια συνεχή βία, δημιουργώντας ένα κλίμα εκφοβισμού, φόβου, διακρίσεων, αποκλεισμού και ανασφάλειας που περιορίζει τις ευκαιρίες και την ελευθερία.

«Ο σεξισμός και η σεξιστική συμπεριφορά διαπράττονται σε ατομικό, θεσμικό και διαρθρωτικό επίπεδο και έχουν βλαπτικές συνέπειες και στα τρία επίπεδα και για αυτό πρέπει να ληφθούν μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση του σε όλα τα επίπεδα», σημειώνει η ίδια.

Συστάσεις από ΣΤΕ για μέτρα

Στην Κύπρο δεν υπήρξε προώθηση πολιτικών ή λήψη μέτρων προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης σεξιστικών συμπεριφορών.

«Η καταπολέμηση όμως των έμφυλων στερεοτύπων και του σεξισμού και η διασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης/οπτικής της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές και τα μέτρα αποτελούν στόχους προτεραιότητας στα έγγραφα και τις συστάσεις στρατηγικής για την ισότητα των φύλων του Συμβουλίου της Ευρώπης», τονίζει η κ. Πηλαβάκη.

Η Σύσταση του ΣΤΕ προτρέπει τις κυβερνήσεις των κρατών μελών:

- Να λάβουν μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση του σεξισμού και των εκδηλώσεών του στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα και να ενθαρρύνουν τους εμπλεκόμενους φορείς να εφαρμόσουν κατάλληλη νομοθεσία, πολιτικές και προγράμματα, χρησιμοποιώντας τον ορισμό και τις κατευθυντήριες γραμμές που αποτελούν παράρτημα της παρούσας Σύστασης.

- Να παρακολουθούν την πρόοδο της εφαρμογής της Σύστασης και να ενημερώνουν την αρμόδια διευθύνουσα επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί και την πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα αυτό.

- Να διασφαλίσουν ότι η παρούσα Σύσταση, συμπεριλαμβανομένου του παραρτήματός της, θα μεταφραστούν και να διαδοθούν (σε προσβασίμες μορφές) στις αρμόδιες αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Αυτό που δεν θέλουν οι γυναίκες...

Οι προκαταλήψεις καλά κρατούν – Πολλές φορές αναπαράγονται ασυνείδητα

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Ας μας συγκωρήσουν οι αναγνώστες μας για την παρακάτω φρασολογία, αλλά είναι χρήσιμο να γνωρίζουν –και όσοι δεν τη ξέρουν– με τι έρχονται αντιμέτωποι οι γυναίκες στον δρόμο, εκεί όπου δεν πιάνει το μελάνι της πολιτικής ορθότητας και ο σεξισμός αποκαλύπτεται απογυμνωμένος. Στην διασταύρωση ακριβώς έξω από το κτίριο της «Καθημερινής» Ελλάδας, μια γυναίκα κόρνταρ σε οδηγό που πέρασε με κόκκινο. Κατά τα ειωθότα, εκείνος γκάζωσε, βγήκε ο μισός έξω από το παράθυρο και φώναξε «άει πάγαινε, ρε μπάζο!». Το στερεότυπο όχι μόνο θέλει τις «σοφερίνες» κακές οδηγούς και τις γυναίκες εν γένει υστερικές στις αντιδράσεις τους, αλλά θέτει ως ελάχιστο προαπαιτούμενο να είναι και... κουκλάρες.

Στην προκειμένη περίπτωση, η προκατάληψη είναι ευδιάκριτη, με ολοφάνερες τις αρνητικές επιπτώσεις στην καθημερινότητα των γυναικών. Όμως, έμφυλες διακρίσεις πυροδοτούνται και από στερεότυπα που αναπαράγονται ασυνείδητα, συχνά με καλές προθέσεις. Ένα από τα πιο «κλασικά» τέτοια στερεότυπα είναι ότι οι γυναίκες είναι «εκ φύσεως» καλύτερες στη φροντίδα και στην επικοινωνία από ό,τι οι άνδρες. «Πολλές φορές χρησιμοποιείται από άτομα που θέλουν να τονίσουν πόσο σημαντικά είναι ο ρόλος, η συνεισφορά, η αξία των γυναικών, αλλά στην πραγματικότητα κρύβει από πίσω του μια αδιαλόγητη προκατάληψη και μια αποποίηση ευθυνών, η οποία οδηγεί

σε πολλές από τις εκφράσεις της ανισότητας που βλέπουμε σήμερα γύρω μας», λέει στην «Κ» η Στέλλα Κάσδαγλη, συγγραφέας και συνιδρύτρια του οργανισμού Women On Top. Αυτό πάντως που πραγματικά τη... διαολίζει είναι όταν της λένε ότι τα βιβλία της είναι για κορίτσια, επειδή έχουν γυναίκες ως κεντρικές ηρωίδες. «Απλάδη είναι ΟΚ να μεγαλώνουν τα κορίτσια διαβάζοντας “Μικρό Νικόλα”, αλλά όχι και το να μεγαλώνουν τα αγόρια διαβάζοντας περιπέτειες κοριτσιών! Και επίσης, αν εξακολουθούσαμε

Μέλη φεμινιστικών οργανώσεων μιλούν στην «Κ» για τις διαστάσεις και τους τρόπους διαίωξης του προβλήματος.

να προβάλλουμε γυναικεία πρότυπα μόνο στις γυναίκες, τότε τα στεγανά που θέλουμε να καταρρίψουμε δεν θα καταρριφθούν ποτέ».

Η Αρετή Γεωργιλή, Regional Leader της Lean In, οργάνωσης που έχει στόχο την εργασιακή ενδυνάμωση των γυναικών, φέρνει ως παράδειγμα το σποτ της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με πρωταγωνιστή τον Χρήστο Λούλη. «Το σποτ αυτό διαιωνίζει μια παμπάλαια σεξιστική προκατάληψη της ελαφράς, ανεπάγγελτης γυναίκας, η οποία βασίζεται στην ανδρική παρουσία για να προχωρήσει τη ζωή της», λέει στην «Κ». «Και όμως, τα στοιχεία που έχουμε τα χέρια μας κατά τη διάρκεια του εγ-

κεισμού, δείχνουν ότι οι γυναίκες δυσκολεύτηκαν πολύ περισσότερο από τους άνδρες να τα καταφέρουν και στη δουλειά και στην οικογένεια και στη φροντίδα των ηλικιωμένων γονιών. Για την ακρίβεια, ο ημερήσιος χρόνος απασχολήσεώς τους με αυτές τις δουλειές περίπου διπλασιάστηκε. Πόσοι το γνωρίζουν αυτό; Όσο λοιπόν έχουμε στο μυαλό μας ότι η γυναίκα είναι μια ανεπάγγελη νοικοκυρά, ποτέ δεν θα δούμε την πραγματική κατάσταση και ποτέ δεν θα την αντιμετωπίσουμε».

Φυσικά, μια σειρά από σεξιστικά στερεότυπα βάλλει ευθέως κατά της αυτονομίας και αυτοδιάθεσης του γυναικείου σώματος. Όπως λέει στην «Κ» η συνιδρύτρια του οργανισμού Women On Top και πιστοποιημένη Personal and Business Coach Πηνελόπη Θεodorάκου, «για υποθέσεις βιασμού ακούς ότι “τα θέλουν και τα παθαίνουν”, για κακοποιτικές σχέσεις “ας έφρευγε άμα δεν τις άρεσε”, για περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης ότι “θέλει τα λεφτά του”». Για την ίδια, το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι «η επιμονή της κοινωνίας, παρά τα νούμερα, τα δεδομένα, τις στατιστικές και τις παγκόσμιες έρευνες, να θεωρεί ότι δεν υπάρχει πρόβλημα. Ή ότι έχει λυθεί το πρόβλημα ή στις παραπάνω περιπτώσεις ότι φταιμε εμείς, οι γυναίκες, γι’ αυτά που παθαίνουμε αλλά και γι’ αυτά που “δεν θέλουμε αρκετά”».

Το πρώτο βήμα για την εξέλιξη των σεξιστικών στερεοτύπων είναι η αναγνώριση τους. Αυτός είναι ο στόχος του καταλόγου των πιο συνηθισμένων σεξιστικών στε-

ρεοτύπων της ελληνικής γλώσσας και κοινωνίας, που συνέταξαν από κοινού μετά ενδελεχή έρευνα οι Women On Top και Lean In. Βέβαια, το να αλλάξουμε τον τρόπο που εκφραζόμαστε είναι σαν να πρέπει να ξεκολλήσουμε ένα βαρύ, σκουριασμένο γρανάζι. Χρειάζεται όλοι ναβάλουν «πλάτη». «Η γλώσσα εκφράζει πιο άμεσα και αφιλτράριστα το ασυνείδητο κομμάτι μας και τις συμπεριφορές ή πεποιθήσεις με τις οποίες έχουμε μεγαλώσει», λέει η κ. Κάσδαγλη.

Δύσκολη προσπάθεια

«Το να πιάσουμε και να διορθώσουμε τα στερεότυπα που εκφράζονται μέσα από τη δική μας γλώσσα δεκάδες φορές την ημέρα είναι δύσκολο και να το κάνουμε στους άλλους είναι σχεδόν αντικοινωνικό. Είναι βαθιά ριζωμένες στην ελληνική κοινωνία», τονίζει η κ. Γεωργιλή. «Η επιμονή οργανώσεων που εκπροσωπούν το γυναικείο κίνημα δεν είναι μια εμμονή. Στοχεύει στο να κάνει ακριβώς τον μέσο πολίτη να καταλάβει πού είναι το λάθος. Όσο οι προκαταλήψεις αναπαράγονται ασυνείδητα, δεν μπορούμε να μιλάμε για πραγματική ισότητα στην κοινωνία». Και όπως προσθέτει, σε θέματα ισότητας η ελληνική δεν είναι προηγμένη κοινωνία. «Οχι, όταν μόλις 17 από τους 350 δήμους έχουν καταφέρει να εκλέ-

Ενα από τα πιο «κλασικά» στερεότυπα είναι ότι οι γυναίκες είναι «εκ φύσεως» καλύτερες στη φροντίδα και στην επικοινωνία από ό,τι οι άνδρες. Πολλές φορές κρύβει από πίσω του μια αδιανόητη προκατάληψη και μια αποποίηση ευθυνών, η οποία οδηγεί σε πολλές από τις εκφράσεις της ανισότητας.

ξουν γυναίκες, όταν γυναίκες δηλώνουν ακόμη και σήμερα ότι έχουν ελλιπή πρόσβαση στη γνώση και λιγότερες ευκαιρίες από τους άνδρες, όταν δυσκολεύονται οι επι κεφαλής των ψηφοδελτίων να πιάσουν την ποσότητα, για την ακρίβεια όταν ακόμη χρειάζεται ποσότητα για να εκλεγούν γυναίκες».

Βοηθάει, πάντως, να έχουμε στον νου ότι η γλώσσα δημιουργεί σκέψη και ότι η σκέψη δημιουργεί συμπεριφορά. «Παράδειγμα: λέω σε μια μαθήτριά μου “αν και κορίτσι, είσαι πολύ καλή στα μαθηματικά, μπράβο”» εξηγεί η Στέλλα Κάσδαγλη. «Τι νοητική εικόνα σχηματίζουν οι συμπαθήτριές της που με ακούνε; Οτι η φίλη τους είναι

εξάιρεση και ότι πιθανότατα οι ίδιες θα επιβεβαιώσουν τον “κανόνα”, και ας πρόκειται για έναν κανόνα που βασίζεται σε στερεότυπο, το οποίο έχει καταρριφθεί επανειλημμένως από έρευνες σε όλο τον κόσμο. Άλλο παράδειγμα: όταν διαβάξω μια αγγελία για μηχανικούς, η οποία δεν χρησιμοποιεί σε κανένα σημείο της το θηλυκό γένος, “υποψήφιες”, “εργαζόμενες”, τότε η νοητική εικόνα που δημιουργώ για την εταιρεία είναι αυτή ενός ανδροκρατούμενου περιβάλλοντος. Θα κάνω αίτηση πιθανότατα, αλλά θα πάω στη συνέντευξη μαγκωμένη και θα μου χρεώσουν ότι δεν είμαι αρκετά δυναμική – “γυναίκες, βλέπετε”».

Life is short, for bad souvlaki

2000 reasons to go out

wiz-guide.com

wizguide
LiveBetter

Θερμός Σεπτέμβριος με τέσσερα προβλήματα

Πανδημία, ελληνοτουρκικά, οικονομία και συχνά ακραία καιρικά φαινόμενα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ**

«Είμαστε εδώ για τα δύσκολα», θυμίζει συχνά ο πρωθυπουργός στον κύκλο των στενών συνεργατών του που, χωρίς διακοπή, σε όλα τα μέτωπα και τα επίπεδα, οργανωμένοι σε ομάδες εργασίας, παρακολουθούν τις εξελίξεις, επεξεργάζονται σενάρια και λύσεις και διαμορφώνουν το πλαίσιο εντός του οποίου λαμβάνονται στο ανώτατο επίπεδο οι αποφάσεις.

«Ε, δεν μας έχουν τύχει και λίγα», εκμυστηρεύεται στην «Κ» στέλεχος εκ του περιβάλλοντος του πρωθυπουργού, σχολιάζοντας τις απανωτές κρίσεις που έχει κληθεί να διαχειριστεί η κυβέρνηση ήδη από τον Μάρτιο, με την κρίση στον Εβρο, στη συνέχεια τον κορωνοϊό και μετά τα ελληνοτουρκικά. Η αποστολή αυτή, διευκρινίζει, ωστόσο, δεν εκφράζει κάποια ενδεχόμενη τάση αναζήτησης «επιείκειας» στην κριτική αντιμετώπιση της κυβέρνησης, αλλά εμπεριέχει τη σιγουριά και την ικανοποίηση από τα αποτελέσματα της έως τώρα διαχείρισης.

Το έργο κάθε άλλο παρά εύκολο είναι: τέσσερα συν δύο μεγάλα και πολυμορφικά προβλήματα προμηνύουν ένα «καυτό» φθινόπωρο και έναν αχαρτογράφητο χειμώνα, μέσα σε περιβάλλον που ανάλογό του δεν φαίνεται να έχει αντιμετωπίσει άλλη κυβέρνηση τις τελευταίες δεκαετίες. Ο κορωνοϊός, η κατάσταση στις οικονομίες –που επιμεινίζεται τόσο από την πανδημία όσο και από τις χρόνιες και γνωστές ελληνικές αδυναμίες–, τα ελληνοτουρκικά, καθώς και η αντιμετώπιση των ολοέναν και συχνότερα εμφανιζόμενων «ακραίων καιρικών φαινομένων», αποτελούν το τετράπτυχο των κύριων προβλημάτων που καθιστούν επιβεβλημένη την κυβερνητική λειτουργία σαν να τρέχεις σε μαραθώνιο με ρυθμούς αγώνα ταχύτητας.

«Αν δεν αντέχεις τη ζέστη, μην μπαίνεις στην κουζίνα», συνηθίζει να επαναλαμβάνει ο Κυριάκος Μητσοτάκης στους συνεργάτες του, δανειζόμενος τη γνωστή αγγλοσαξονική ρήση.

Διορθωτικές δράσεις

Εντός αυτού του περιβάλλοντος, σημειώνεται ιδιαίτερα το στοιχείο των αντανakλαστικών που –όπως σχολιάζεται– έχει επιδείξει το κυβερνητικό στρατηγείο, όχι μόνο μέσω των επιτυχιών, αλλά και της περιπτώσεως των λαθών που αναποφρακτα γίνονται. «Όπου εντοπιστηκαν λάθη και αστοχίες, διορθώθηκαν», σημειώνουν κύκλοι συνεργατών του, και αυτό από παρατηρητές καταγράφεται ως θετικό, δεδομένης και της άρνησης προηγούμενων κυβερνήσεων στην παραδοχή αντίστοιχων

Οι **συσκέψεις** για τον κορωνοϊό είναι τακτικές στο Μέγαρο Μαξίμου. Η αύξηση των κρουσμάτων και οι σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία είναι δύο από τους μεγάλους νοκοκεφάλους του κυβερνητικού επιτελείου.

Αύριο θα εισαχθούν στη Βουλή οι συμφωνίες με Ιταλία και Αίγυπτο για τις ΑΟΖ και θα ανακοινωθεί ο τρόπος λειτουργίας όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.

καταστάσεων και, φυσικά, στην ανάληψη διορθωτικών δράσεων, πριν γίνει μεγαλύτερη ζημιά.

Πέραν τούτων, ωστόσο, καταγράφονται δύο παράπλευρα ενδυνάμει προβλήματα, η διαχείριση των οποίων μπορεί να εκτρέψει το κυβερνών κόμμα από τα μείζονα: το πρώτο έχει σχέση με την πολιτική-επικοινωνιακή ανάγκη άμυνας έναντι της κριτικής που ασκεί ολόένα και περισσότερο έντονα και με ιδιαίτερη σκληρότητα πλέον η αντιπολίτευση. Το δεύτερο, ψήγματα του οποίου εντοπίζονται κυρίως στη Βουλή και στις δημόσιες εμφανίσεις κυβερνητικών στελεχών, έχει άμεση αναφορά στην αίσθηση την οποία άφησαν πίσω τους οι εκλογές, ότι δηλαδή η σημερινή κυβέρνηση δεν έχει ουσιαστικά αντίπαλο, καθώς η εμπειρία από την προηγούμενη πολιτική περίοδο των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ θα αργήσει πολύ να ξεχαστεί από την κοινή γνώμη. Το τελευταίο αυτό στοιχείο οδηγεί αρκετές φορές είτε σε φαινόμενα τουλάχιστον έλλειψης συντονισμού ως προς τον δημόσιο λόγο είτε σε (νομοθετικό) χαρακτηρισμό επαναλήψεως αρνητικών επιλογών του παρελθόντος – περιπτώσεις προβληματικών πολυνομοθετημάτων και άσχετων τροπολογιών.

Το τρίπτυχο της μάχης κατά του κορωνοϊού

Οι **επισημόσεις** που έκανε ο πρωθυπουργός κατά την τακτική τηλεδιάσκεψη της Παρασκευής, πως η κυβέρνηση «πάντα με απόλυτη ευθύνη και με απόλυτη διαφάνεια θα ενημερώνει την ελληνική κοινωνία για το τι πρόκειται να κάνει, για τις εξελίξεις, για τα δεδομένα, είτε αυτά είναι θετικά είτε αυτά είναι αρνητικά», καθώς και ότι «είμαστε πάντα έτοιμοι να αναλάβουμε την ευθύνη διορθωτικών κινήσεων, που ενδεχομένως να πρέπει να γίνονται, όταν αντιμετωπίζουμε μια πρωτόγνωρη κατάσταση», είναι ενδεικτικές του κλίματος που επικρατεί στην ηγεσία του κυβερνώντος κόμματος για την κατάσταση στη χώρα μας, όσον αφορά την εξέλιξη της πανδημίας.

Όπως σημειώνουν κυβερνητικά στελέχη, «η επιτυχής πορεία της χώρας στην πρώτη φάση έχει ανεβάσει ψηλά τον πήχυ, και στο Μέγαρο Μαξίμου πιστεύουν ότι μπορεί η επιτυχία αυτή να καταγραφεί και το φθινόπωρο».

Δίδεται έμφαση στην καταπολέμηση του κλίματος χαλάρωσης και εφησυχασμού, που αποτελούν τον νέο και δυσκολότερο «αντίπαλο».

Το τρίπτυχο «Εγκαιρος σχεδιασμός – Συνέχιση της θωράκισης του εθνικού συστήματος υγείας με εξοπλισμό και προσωπικό – Εγκύρην ενημέρωση των πολιτών» θεωρείται συνταγή επιτυχίας, που όπως αποδείχθηκε αποτελεσματικό στην πρώτη φάση της πανδημίας, έτσι θα λειτουργήσει θετικά και τώρα, παρά το γεγονός ότι η κατάσταση είναι πρωτόγνωρη για ολόκληρο τον πλανήτη και ο ερχόμενος χειμώνας είναι απρόβλεπτος για όλους.

Παρά το ότι παρατηρείται αύξηση των κρουσμάτων, κορυφαία

Τα γεγονότα της τρέχουσας συγκυρίας, ωστόσο, δεν αφήνουν πολλά περιθώρια στο Μέγαρο Μαξίμου για ιδιαίτερη ενασχόληση με τα της επικοινωνίας ή της αντιμετώπισης του εσωτερικού πολιτικού μετώπου.

Για λόγους προφανείς, στην κορυφή της ατζέντας του κ. Κυρ. Μητσοτάκη είναι η αντιμετώπιση της πανδημίας, οι χειρισμοί στα ελληνοτουρκικά και η κατάσταση στις οικονομίες. Ενδεικτικό της ιεράρχησης των θεμάτων στην καθημερινή στρατηγική της ηγεσίας του κυβερνώντος κόμματος είναι ότι, αύριο Δευτέρα, αφενός στη Βουλή εισάγονται προς επεξεργασία οι συμφωνίες με Ιταλία και Αίγυπτο για τις ΑΟΖ, ενώ ταυτόχρονα προγραμματίστηκε από την υπουργό Παιδείας η ανακοίνωση των τελικών αποφάσεων για το πώς θα λειτουργήσουν όλες οι βαθμίδες της εκπαίδευσης μέσα σε ένα περιβάλλον αύξησης των κρουσμάτων COVID-19.

Το μόνο θετικό σε αυτή την εξαιρετικά δύσκολη εξίσωση για την κυβέρνηση είναι πως αμφότερα τα ζητήματα έχουν σαφή διεθνή χαρακτηρισμό: σε αντίθεση με την κρίση των μνημονίων, είναι προβλήματα που ξεπερνούν τα σύνορα της χώρας. Ως προς την πανδημία, ο όρος μιλάει από μόνος του, ενώ και το ζήτημα του ρόλου της Αγκυρας και των δραστηριοτήτων της, που έχουν εμφανώς επιθετικό χαρακτήρα έναντι της Ελλάδας, έχει καταστεί σαφές στη διεθνή κοινότητα ότι είναι κάτι που αφορά ευρύτερα την Ευρώπη, τις ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ, τις μεσογειακές χώρες στο σύνολό τους, καθώς και τον αραβικό χώρο.

Όσα συμβαίνουν σε άλλες χώρες του κόσμου όσον αφορά την

πανδημία, καθώς και εκείνα που διαδραματίζονται σε μεγάλες πρωτεύουσες αναφορικά με το τουρκικό ζήτημα, απεγκλωβίζουν έως τώρα την Αθήνα από τη δυσχερή θέση μιας «απομόνωσης».

Υφρεσιακές πιέσεις

Ανάλογη είναι και η αφετηρία σχετικά με τα οικονομικά θέματα: η ελληνική οικονομία δεν είναι η μοναδική που δέχεται και θα δεχθεί τεράστιες υφρεσιακές πιέσεις, ενώ παράλληλα έχουν διασφαλιστεί σημαντικά ευρωπαϊκά κονδύλια στήριξης των προσεχών βημάτων σε αναπτυξιακή κατεύθυνση.

«Ελπίζουμε ότι θα κρατήσουμε τα κρούσματα γύρω από έναν αριθμό που θα μπορούμε εύκολα να τα διαχειριστούμε. Διότι αν παραμείνουν εκεί, δεν θα ήμουν ιδιαιτέρως ανήσυχος για το ενδεχόμενο να δεχθεί πίεση το σύστημα υγείας μας», υπογράμμισε τις προάλλες ο πρωθυπουργός στη συνέντευξη του στο CNN. Στην ίδια συνέντευξη, οι αναφορές του στα άλλα μέτωπα, στην οικονομία και στις σχέσεις με την Τουρκία, διακρίνονταν επίσης από την ίδια διάθεση να εκπέμψει μήνυμα ψυχραιμίας και σιγουριάς στον κυβερνητικό βηματισμό. Κάτι το οποίο δεν είναι απλώς επικοινωνιακό, λέει συγκεκριμένα του: «Ο πρόεδρος διακρίνεται από “στρατηγική ψυχραιμία”, ακόμα και στις πιο δύσκολες στιγμές. Ποτέ δεν σου μεταδίδει πανικό», λέει χαρακτηριστικά.

Η καθημερινότητα και η εξέλιξη που θα καταγράφεται σε κάθε ένα από τα μεγάλα μέτωπα θα θέσουν διαρκώς σε δοκιμασία αντοχής αυτού το αποδιδομένο στον κ. Μητσοτάκη χαρακτηριστικό.

παρατηρείται ξανά τις τελευταίες εβδομάδες διεθνώς, σημειώνεται ότι «ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο ο μέσος όρος κρουσμάτων είναι 2.831 ανά 1.000.000 κατοίκους, στη χώρα μας ανέρχονται σε 693 ανά 1.000.000 κατοίκους. Και ενώ ο μέσος όρος θανάτων παγκοσμίως είναι 100/1.000.000 κατοίκους, στην Ελλάδα είναι 22/1.000.000, δηλαδή περίπου πέντε φορές μικρότερος. Έτσι, η χώρα μας κατατάσσεται στην 132η θέση ως προς τα κρούσματα του κορωνοϊού και στην 108η θέση ως προς τους θανάτους ανά εκατομμύριο κατοίκους».

Η συγκριτικός για την Ελλάδα καλύτερη εικόνα, προστίθεται, δεν είναι παρά το αποτέλεσμα σωστών χειρισμών, με την προσοχή ειδικά αυτή την περίοδο να επικεντρώνεται περισσότερο στην καταπολέμηση πλέον του κλίματος χαλάρωσης και εφησυχασμού, που αποτελούν τον νέο και δυσκολότερο «αντίπαλο» στη μάχη κατά του κορωνοϊού.

Ο Τσίπρας ψάχνει τη «χρυσή τομή» για την ψηφοφορία

Διχοτομημένος ο ΣΥΡΙΖΑ στα εθνικά

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

«Ο **Αύγουστος** δεν ταιριάζει στον ΣΥΡΙΖΑ». Αυτό διαπιστώνουν στην Κουμουνδούρου τα στελέχη που θυμούνται την περυσινή «καλοκαιρινή καταιγίδα» στο κόμμα, με αφορμή τις επικές-διαρροές κατά του Πάνου Σκουρλέτη. Ολοι πλέον περιμένουν τη φετινή παρέμβαση του Αλέξη Τσίπρα, αφού το κλίμα στην αξιωματική αντιπολίτευση, με αφορμή τα ελληνοτουρκικά αυτή τη φορά, είναι εκρηκτικό. Τα εσωκομματικά πάθη ζύπηνσαν, όταν ο Νίκος Κοτζιάς και οι πιο σκληροί προεδρικοί συνεπικουρούμενοι από τους παλαιούς παπανδρείκους διαφώνησαν με την αριστερή πτέρυγα και τους προερχόμενους από το εκσυγχρονιστικό μπλοκ που αρθρογράφησαν θετικά για τη συμφωνία με την Αίγυπτο. Το facebook για άλλη μία φορά πήρε φωτιά και ο ΣΥΡΙΖΑ ξαναπληγίστηκε στην εσωστρέφεια.

Στη συνεδρίαση του προεδρείου της κοινοβουλευτικής ομάδας, που θα πραγματοποιηθεί στη Βουλή τη Δευτέρα, ο Αλέξης Τσίπρας μαζί με τα στελέχη που συμμετέχουν στον πρώην καφέ θα επιχειρήσει να βάλει τέλος στη «Βαβέλ» των τελευταίων ημερών. Ο πρόεδρος έχει δεχθεί εισηγήσεις τόσο για απόρριψη της Συμφωνίας όσο και για την επιλογή το κόμμα να ψηφίσει «παρών». Η ανάληψη που έχει γίνει έως τώρα από στελέχη στην Κουμουνδούρου αναφέρει πως στο «ζύγι» ενόψει της ψηφοφορίας της Τετάρτης υπάρχει κατ' αρχάς το «όχι» του Νίκου Κοτζιά. Εκτιμάται πως έχει μια «δεξιά απόκλιση» και δυσκολεύει την προοπτική της Χάγης και των διερευνητικών επαφών που αποτελεί τον πυρήνα της στρατηγικής του ΣΥΡΙΖΑ. Πιο προβληματική θεωρείται η άρνηση του μέλους της ΚΕΑ Σωτήρη Βαλντέν περί τορπιλισμού του πιο ανοικτού διαλόγου με την Τουρκία, ενώ στην εξίσωση θα πρέπει να υπολογιστεί και η μικροπολιτική διάσταση του θέματος, με τον Αλέξη Τσίπρα να δείχνει με ένα «όχι» τα δόντια του απέναντι στους «53+». Ποιος θα έπαιρνε τη ευθύνη της αμφισβήτησης του προέδρου στην αρχή της πολιτικής σεζόν με τον ΣΥΡΙΖΑ να επιχειρεί να κάνει ένα restart; Το δίλημμα δεν είναι απλό, με την ηγετική ομάδα, ωστόσο, να μην μπορεί να είναι σίγουρη για τη στάση 6-7 βουλευτών σε περίπτωση καταψήφισης της συμφωνίας. Ωστόσο, στελέχη της προεδρικής τάσης φαίνεται πως στηρίζουν αυτή την επιλογή.

Από το περιβάλλον του αρχηγού της αξιωματικής αντιπο-

λίτευσης τονίζεται πως η τελική απόφαση για την ψηφοφορία θα ληφθεί με όρους εθνικού συμφέροντος και όχι με τη λογική των εσωκομματικών ισορροπιών που επιχειρούν κάποιοι να επιβάλουν.

Η επιλογή του «παρών» φαντάζει η πιο εύκολη για τον Αλέξη Τσίπρα. Θα αποφορτίσει το κλίμα και παράλληλα θα εξαλείψει την πιθανότητα να υπάρχουν διαρροές στην κοινοβουλευτική ομάδα. «Είναι η πιο ενοποιητική απόφαση», τόνιζε κορυφαίο κομματικό στέλεχος στην «Κ», ωστόσο οι δεύτερες σκέψεις του Αλέξη Τσίπρα φαίνεται να επικεντρώνονται στο ότι επιλέγοντας

το κλίμα στην αξιωματική αντιπολίτευση, με αφορμή τα ελληνοτουρκικά αυτή τη φορά, είναι εκρηκτικό.

το «παρών» σε ένα θέμα εξωτερικής πολιτικής, υπάρχει ο κίνδυνος να μη δοθεί με σαφήνεια το στίγμα του ΣΥΡΙΖΑ. Αλλά και ότι θα κατηγορηθεί από την κυβέρνηση ότι επηρέεζε μια «μεσοβέζικη και ανεξέλεγκτη λύση».

Στο βάθος συνέδριο

Σε μια άκρως αντιπαραγωγική διαδικασία για τον ΣΥΡΙΖΑ ο Αλέξης Τσίπρας καλείται να ζυγίσει το εσωκομματικό κόστος και να βάλει τέλος στις αντιδικίες που είναι σαφές πως πηγαίνουν πολύ πιο πέρα από τα εθνικά ζητήματα και αφορούν τον καταγραφή των δυνάμεων εντός της συνεδρίου. Η κυρίαρχη άποψη που υπάρχει είναι πως η εκκρεμότητα της διεξαγωγής του πρέπει πολύ γρήγορα να λυθεί και να βρεθεί μια λύση που να εξαντλεί όλες τις δυνατότητες που υπάρχουν για αναλυτική συζήτηση στις περιφερειακές οργανώσεις. Εξετάζεται το σενάριο της διεξαγωγής του σε ανοικτού διαλόγου, με συνδυασμό ψηφιακής, αλλά και φυσικής παρουσίας ή ακόμα και σε δύο φάσεις.

Όσον αφορά τον ανασχηματισμό των τομεαρχών, ο Αλέξης Τσίπρας φέρεται να βρίσκεται στη φάση των τελικών αποφάσεων για μια ανανέωση στο σημερινό σχήμα. Αλλαγές σχεδιάζονται αρκετές, ενώ για τον Νίκο Παππά οι τελευταίες πληροφορίες δεν αποκλείουν τη μετακίνησή του από τον τομέα της Οικονομίας. Ο χρόνος θεωρείται πλέον ουδέτερος μετά όλα όσα διημιέφθησαν τον Ιούνιο με τα ηχητικά Μιωνή, με τον πρόεδρο να επιχειρεί να στείλει ένα μήνυμα τόσο στον ίδιο όσο σε όσους εισηγήθηκαν την παραδοχή του.

Ωδή στην πατρίδα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΟΥΣΗ**

Πατρίδα που σε γνώρισα στ' αναγνωστικά του σχολείου πάνω στο λόφο του Κολωνού Πατρίδα που σ' αγάπησα στις διηγώσεις του περὶ φανου παππού πλάι στη σβησμένη ξυλόσομπα Πατρίδα που σε ανακάλυψα μέσα στις σκοπιές της ομιχλώδους Λάρισας Πατρίδα που σε θαύμασα στις απαντοχές της Κομοτηνής Πατρίδα που σε λησμονήσα τρέχοντας από δω κι από κει για να βρω μιαν άλλη ταυτότητα Πατρίδα που σ' έχασα –ετυχώς για λίγο– χαμένος κι εγώ στις φρούδες υποσχέσεις

μιας παγκοσμιοποιημένης ειρήνης Πατρίδα που σε πλήγωσα αρνούμενος την ιστορία και τους ήρωές σου Πατρίδα που σε πρόδωσα κρατώντας και κυματίζοντας άλλες σημαίες Πατρίδα-μάνη πρέπει να ξαναγυρίσεις κοντά μας να προστατεύσεις όλα σου τα παιδιά στην Ελλάδα και στην ξενιτιά από τους κινδύνους του μέλλοντος Χωρίς εσένα κρατάμε τη δάδα μιας δόξας που μας καίει δίχως ποτέ να μας φωτίζει

Τα διλήμματα και οι αστοχίες με τον ιό

Κορυφαίοι λοιμωξιολόγοι-επιδημιολόγοι εξηγούν στην «Κ» πώς φτάσαμε σε τριψήφιο αριθμό κρουσμάτων

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Δευτέρα 10 Αυγούστου, ώρα 14.45. Τα μέλη της ειδικής επιτροπής λοιμωξιολόγων - επιδημιολόγων για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού στη χώρα μας λαμβάνουν από το γραφείο του γενικού γραμματέα Δημόσιας Υγείας, Παναγιώτη Πρεζερράκου, το εξής email: «Αξιότιμες Κυρίες, Αξιότιμοι Κύριοι, καλείστε όπως συμμετάσχετε σε τηλεδιάσκεψη τη Δευτέρα 10-08-2020 και ώρα 15.00 προκειμένου να συμβάλετε επιστημονικά σε θέματα σχετικά με τον SARS-CoV-2. Ημερήσια διάταξη: Λήψη μέτρων περιορισμού της διάδοσης της νόσου Covid-19».

Κάποιοι από τους επιστήμονες δυσανασχετούν. Πρόσκληση σε τηλεδιάσκεψη για τόσο σοβαρό θέμα μόλις δεκαπέντε λεπτά πριν από την έναρξή της και μάλιστα σε περίοδο διακοπών για τους περισσότερους; Την ίδια μέρα, λίγο πριν τα ρολόγια δείξουν πέντε, η αναπληρώτρια κυβερνητική εκπρόσωπος Αριστοτελία Πελώνη είχε ήδη ολοκληρώσει την ανακοίνωση των νέων μέτρων για την αναχαίτιση της πανδημίας –μεταξύ των οποίων ήταν η ακύρωση της φετινής Διεθνούς Εκθεσης Θεσσαλονίκης και η υποχρεωτική προσκόμιση αρνητικού τεστ μοριακού ελέγχου για όλους τους εισερχόμενους από τα χερσαία σύνορα– «σε συνέχεια εισήγησης της επιτροπής», όπως ανέφερε. Πότε πρόλαβε η επιτροπή να συνεδριάσει, να εκτιμήσει την κατάσταση, να συζητήσει τις εναλλακτικές που υπήρχαν και να εισπληθεί μέτρα και, στη συνέχεια, τότε πρόλαβε η κυβέρνηση να τα αξιολογήσει και να λάβει τις τελικές αποφάσεις είναι απορίας άξιον...

Μόνιμη επωδός στα κυβερνητικά χείλη είναι τους τελευταίους μήνες το «κατόπιν εισηγήσεως της επιτροπής των ειδικών». Οι ειδικοί χαράσσουν, λοιπόν, τη στρατηγική στον πόλεμο με τον ιό. Κι αν ναι, γιατί τα πράγματα δεν πάνε καλά; Υπήρξαν λανθασμένες αποφάσεις και αστοχίες που οδήγησαν στην έξαρση της πανδημίας; Ποιοι ευθύνονται για αυτές; Οι επιστήμονες, η κυβέρνηση ή και οι δύο;

Ποιο μερίδιο ευθύνης αναλογεί σε κάθε πλευρά; Ισχύουν οι πληροφορίες που θέλουν ένα μικρό χάσμα να έχει αρχίσει να δημιουργείται ανάμεσα τους από τον Ιούνιο; Έχουν δικίο όσοι από τους «σοφούς» υποστηρίζουν πως η επιτροπή αρκετές φορές χρησιμοποιείται ως άλλοθι για τις αποφάσεις κάποιων υπουργών;

Συζητήσαμε όλους αυτούς τους προβληματισμούς με μέλη της επιτροπής εμπειρογνομόνων του υπουργείου Υγείας. Τους θέσαμε και το ερώτημα τι μας οδηγεί εδώ: σε τριψήφιο αριθμό κρουσμάτων, σε ανησυχητική έξαρση της πανδημίας σε πολλές περιοχές, στην αγωνία για ένα δύσκολο

Τη χαλάρωση όλων -πολιτών, πολιτείας, ακόμη και ειδικών- αμέσως μετά την επιτυχή αντιμετώπιση του πρώτου κύματος της πανδημίας επισμαίνουν οι επιστήμονες. Οι εικόνες συνωστισμού, όχι μόνο των νέων στα πάρτι και στα μπαρ, ήταν συχνές (φωτ. από αναχώρηση αδειούχων από το λιμάνι του Πειραιά στις 3 Αυγούστου).

Οι δυσλειτουργίες και το σπασμένο τηλεφώνο μεταξύ επιστημονικής επιτροπής και κυβέρνησης.

λο φθινόπωρο. Κάποιοι απάντησαν επιωνύμως. Άλλοι, προτίμησαν την επιλογή του off the record, επιβεβαιώνοντας τις πληροφορίες που η «Κ» είχε εδώ και καιρό. Όλοι μας έδωσαν μια σαφή εικόνα του τι συμβαίνει, του τι πρέπει να περιμένουμε και, κυρίως, του τι πρέπει να γίνει για να ανακοιπει η επέλαση του ιού.

«Αν γίνει κατανοητό ότι η επιτροπή απλώς εισπνέεται, ενώ η κυβέρνηση αποφασίζει, λαμβάνοντας υπ' όψιν και παραμέτρους πολιτικές και οικονομικές, τότε οι περισσότεροι θα συμφωνήσουν πως σε γενικές γραμμές κάναμε καλά αυτό που μας ανατέθηκε. Τα λάθη και οι αστοχίες είναι μέσα στο παιχνίδι», λέει στην «Κ» ο καθηγητής Παθολογικής Φυσιολογίας Λοιμώξεων της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Νικόλαος Σύψας. «Εννοώ πως οι κυβερνητικές αποφάσεις δεν παίρνονται με κριτήρια αμιγώς επιστημονικά. Αν ήταν στο χέρι μας, για παράδειγμα, θα λέγαμε “κλείστε τα σύνορα”, “να μη λειτουργήσει κανένα κέντρο διασκέδασης” κ.ο.κ. Αυτό όμως δεν είναι εφικτό. Δεν μπορεί να καταστραφεί η οικονομία και να πεινάσει ο

κόσμος. Στην ερώτησή σας περί χάσματος, τώρα, ρήξη δεν υπάρχει. Διαφορετικές απόψεις και διαφωνίες, ναι. Ακόμα και μεταξύ μας. Είκοσι πέντε άνθρωποι είμαστε, δεν μπορούμε να γίνουμε... Βόρεια Κορέα».

Βόρεια Κορέα, όχι. Ούτε... Βιετνάμ. Υπήρξαν όμως εκπλήξεις και αιφνιδιασμοί από την πλευρά της κυβέρνησης που δυσaréστησαν την επιτροπή, όπως η απόφαση που πήρε αίφνης το υπουργείο Ανάπτυξης, στις αρχές Ιουλίου, για ανάρτηση της υποχρέωσης χρήσης μάσκας στα εμπορικά κέντρα την ώρα που η πανδημία φούντωνε και πάλι. «Αυτό συνέβη επειδή προφανώς κάποιοι παράγοντες πίεσαν τον υπουργό. Εμείς δεν ερωτηθήκαμε. Από την άλλη μας ζητούσαν να ασχοληθούμε με λεπτομέρειες ήσσονος σημασίας: πόσα τραπέζια θα έχει ένα ρεστοράν ή από ποια πλευρά της μουσικοπόρτας θα γίνεται η επιβίβαση στα πλοία...», λέει μέλος της επιτροπής που θέλει να διατηρήσει την ανωνυμία του.

Παρατράγουδα με τον ΕΟΔΥ

Δεν έλειψαν και κάποια παρατράγουδα με τον ΕΟΔΥ. Όπως οι ανακοινώσεις για τα «αυτοβούλους προσερχόμενα κρούσματα», όρο που οι επιστήμονες δεν γνώριζαν ότι θα χρησιμοποιηθεί και ουδέποτε είχαν συζητήσει.

Συχνά η επιτροπή δεν είχε στα χέρια τις επικαιροποιημένα δεδομένα για τα κρούσματα και την κατανόη τους ανά την επικράτεια. Τους ζητούσαν, δηλαδή, να προτείνουν λύσεις χωρίς να έχουν

σαφή εικόνα για το μέγεθος του προβλήματος. Γνωμοδότηση στα τυφλά...

Πρέκυψαν όμως και ζητήματα επιστημονικής φύσεως, όπως η κακή, μερικές φορές, ποιότητα των στοιχείων που τους παρείχε ο ΕΟΔΥ. Η εμφάνιση του να κρατηθεί χαμηλός ο δείκτης αναπαραγωγής του ιού, ο περίφημος R0, επίσης προκάλεσε δυσθυμία σε πολλούς. «Στις 28 Ιουλίου μας ενημέρωσαν ότι ο R0 ήταν πολύ χαμηλός, μόλις 0,41. Αυτό μας δημιούργησε έναν εύλογο εφρησυχασμό, ότι όλα πάνε καλά, ότι η επιδημία σβήνει, ενώ στην πραγματικότητα η πορεία ήταν επικίνδυνα ανοδική», αναφέρει ένας εκ των ειδικών.

Άλλη μία απόδειξη των όχι σπάνιων δυσλειτουργιών ανάμεσα στην επιτροπή και την κυβέρνηση είναι όσα συμβαίνουν στο μετρό και στα λεωφορεία. «Έχουν αποκλείσει ορισμένα καθίσματα ώστε οι καθημενοί επιβάτες να τηρούν τις αποστάσεις. Αντίθετα κάτι τέτοιο δεν ισχύει για τους όρθιους, που είναι πολύ περισσότεροι. Συμπερασματικά, λοιπόν, φαίνεται ότι πιστεύουν πως ο ιός μεταδίδεται μεταξύ των καθημενων και όχι των όρθιων.

Όμως αποκλείοντας καθίσματα πυκνώνουν τις τάξεις των όρθιων», ήταν η ενδιαφέρουσα επιδημιολογική παρατήρηση που συζητήθηκε –μετάφραση σε αστείο– από τα μέλη της επιτροπής σε μία από τις θερινές τηλεδιασκέψεις τους. Προφανώς κανείς δεν τους ρώτησε για το savoir faire της λειτουργίας των μέσων μαζικής μεταφοράς...

Εφρησυχάσαμε όλοι αρχές καλοκαιριού

«**Η κυβέρνηση** παίρνει πολιτικές αποφάσεις κι αυτές καμιά φορά αναγκαστικά εστιάζουν περισσότερο στο πρακτέον, με ρεαλισμό και, ναι, με παραχωρήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο ήταν και είναι αναμενόμενο να υπάρχουν διαφωνίες με εμάς, όχι όμως απόσταση ούτε αντιπαραθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, δεν θα αρνηθώ ότι παρατηρήθηκαν κάποια πισωγυρίσματα και κενά στην ενημέρωσή μας», παραδέχεται ο Χαράλαμπος Γώγος, καθηγητής Παθολογίας στο Ιατρικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών και μέλος της επιτροπής εμπειρογνομόνων. «Αμέσως μετά την άρση του lockdown, περάσαμε έναν ολόκληρο μήνα καθορίζοντας λεπτομερώς τα πρωτόκολλα της επανεκκίνησης διάφορων κλάδων.

Υποτιμήσαμε ίσως τη δυσκολία της εφαρμογής τους. Καλώς ή κακώς, στηρικτήκαμε στον πατριωτισμό των Ελλήνων, στη φιλοδοξία του πληθυσμού. Κάναμε “ισχυρές συστάσεις” και αποφύγαμε να μπει η λέξη “υποχρεωτικός” δίπλα στα μέτρα. Τη φοβηθήκαμε, γιατί η υποχρέωση συνεπάγεται έλεγχο, αστυνόμευση και πρόστιμα. Αν πρέπει να κάνω κριτική –και αυτοκριτική– θα πω ότι στην αρχή του καλοκαιριού περάσαμε τη φάση του εφρησυχασμού. Και εμείς, και η κυβέρνηση, και οι πολίτες. Το ότι τα σχολεία άνοιξαν και δεν είχαμε κρούσματα μας έδωσε έναν αέρα σιγουριάς και την ψευδαίσθηση ότι η κατάσταση ελέγχεται. Επίσης, έπρεπε να υπάρχει μια πιο στοχευμένη ενημέρωση

της κοινής γνώμης», συνεχίζει ο κ. Γώγος.

Σάφης είναι και ο Νικόλαος Σύψας για τους παράγοντες που οδήγησαν στην αναζωπύρωση της πανδημίας, τις τελευταίες εβδομάδες. «Κυρίως οι νέοι παρβίασαν όλους τους κανόνες: τηρηση αποστάσεων, απολύμανση, χρήση μάσκας. Δεν τους πείσαμε για την αναγκασιότητα να υπακούσουν στις συστάσεις, είναι προφανές. Αν για αυτή την αποτυχία φταίμε εμείς οι επιστήμονες ή το μερίδιο των τουριστών στην κυβέρνηση, δεν μπορώ να σας το πω. Ο δεύτερος παράγων ήταν η ανομία του τουρισμού, αλλά το ρίσκο που συνεπάγεται το γνωρίζαμε εκ των προτέρων και το μερίδιο των τουριστών είναι πολύ μικρότερο. Δεν χρειάζεται πολλά επιστημονικά σκέψη, λοιπόν: οι νέοι συμπολίτες μας ευθύνονται για τη μεγάλη διασπορά του ιού. Αυτή είναι η αλήθεια, την οποία οι πολίτες δεν θέλουν να πουν για να μη χάσουν ψήφους. Αν θυμάστε τα τηλεοπτικά ρεπορτάζ, από τις αρχές Ιουνίου ήδη παντού γίνονταν το “έλα να δεις”. Ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων συμπεριφέρονταν σαν να μην υπήρχε αύριο. Και σίγουρα σαν να μην υπήρχε πανδημία...».

Μαζεύεται η κατάσταση; ρωτά τον καθηγητή του ΕΚΠΑ. «Είλικρινά, δεν ξέρω», απαντά. «Στο τέλος του μήνα θα δούμε αν θα έχουν αποδώσει τα μέτρα που πάρθηκαν στις αρχές Αυγούστου. Αν δεν είναι καλά τα αποτελέσματα, τότε μάλλον θα μπορούμε σε ένα πολύ δύσκολο φθινόπωρο.

Γιατί σταμάτησε η ενημέρωση των πολιτών;

«**Η επιτροπή** είναι όργανο συμβουλευτικό/γνωμοδοτικό προς τον υπουργό Υγείας, ο οποίος μεταφέρει τις προτάσεις της στην κυβέρνηση. Εκείνη αποφασίζει, σταθμίζοντας και άλλους παράγοντες –όπως οι οικονομικές διαστάσεις ή το γενικότερο κοινωνικό όφελος– και έχει την ευθύνη των αποφάσεών της», διευκρινίζει από την πλευρά του ο Μάριος Λαζανάς, διευθυντής Παθολογικής - Λοιμωξιολογικής Κλινικής του ΙΑΣΩ General και επίσης μέλος της επιτροπής. «Στην πρώτη φάση της πανδημίας όλα πήγαν καλά – αλλά ήταν εύκολο να γίνει αυτό: εφαρμόστηκαν μερικά κατ’ ουσίαν αστυνομικά μέτρα, ο κόσμος τα κατανόησε και τα εφάρμοσε και έτσι περιορίστηκε η επιδημία. Η δική μας συμβολή σε εκείνη τη φάση ήταν ότι εισπληθήκαμε τη λήψη μέτρων εγκαίρως, σίγουρα νωρίτερα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες υπήρξε

«Ο κόσμος έμεινε με την εντύπωση ότι ο ιός πέρασε. Επίσης, έπρεπε να γίνονται περισσότερα τεστ, σε κάθε νομό, σε κάθε πόλη».

τρομακτική έκρηξη της πανδημίας, έπειτα από λίγες εβδομάδες. Ήταν αναμενόμενο να δούμε αύξηση των κρουσμάτων μετά την άρση των μέτρων, την οποία επέβαλε η ανάγκη να κινηθεί η οικονομία».

Και ο κ. Λαζανάς θεωρεί λάθος το ότι η τακτική ενημέρωση των πολιτών σταμάτησε στην αρχή του καλοκαιριού. «Μεγάλο σφάλμα, πράγματι. Ουσιαστικά έτσι κάναμε ένα βήμα πίσω. Ο κόσμος έμεινε

με την εντύπωση ότι η πανδημία πέρασε, ενώ παράλληλα φούντωσε η συνωμοσιολογία και το πεδίο έμεινε ελεύθερο για τους αρνητές του ιού. Εγώ δεν θα ρίξω το φταίξιμο στους πολίτες, χωρίς να αρνηθώ ότι έχουν μερίδιο ευθύνης όσοι δεν τηρούν τα μέτρα. Ας είμαστε ειλικρινείς: η πολιτεία φταίει, που δεν μπόρεσε να τους πείσει. Υπήρξαν όμως και άλλες δυσλειτουργίες του κρατικού μηχανισμού. Ο ΕΟΔΥ όφειλε να έχει κάνει περισσότερους ελέγχους, ώστε να γνωρίζουμε ποια είναι η ακριβής επίπτωση της COVID-19 σε κάθε νομό, σε κάθε πόλη. Είναι άδικο να εφαρμόζονται οριζόντια μέτρα και η Φωκίδα, για παράδειγμα, που δεν έχει περιστατικά, να υφίσταται ό,τι η Αθήνα ή η Χαλκίδα που είναι στο κόκκινο», συνεχίζει ο συννομιλητής μου. «Και κάτι άλλο: δεν ξέραμε τι γίνεται κάθε καλοκαίρι στη Μύκονο και στην

Πάρο; Δεν ξέραμε ότι τα νέα παιδιά κάθε χρόνο επιστρέφουν από τις διακοπές τους με ιογενείς λοιμώξεις; Δεν έπρεπε να το έχουμε προλάβει; Υπάρχει και η ευρωπαϊκή ευθύνη.

Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι έπρεπε να γίνει άνοιγμα του τουρισμού και είναι γεγονός ότι από τους ελέγχους στα αεροδρόμια δεν προέκυψαν πολλά κρούσματα. Δεν έπρεπε να έχει θεσπιστεί ένα ευρωπαϊκό διαβατήριο υγείας; Για να ταξιδέψεις στη Λατινική Αμερική πρέπει να διαθέτεις βεβαίωση ότι έχεις εμβολιαστεί για τον κίτρινο πυρετό. Τέλος, για να έρθω στα χερσαία σύνορα μας: το πρόβλημα κατά τη γνώμη μου ξεκίνησε από τους εισερχόμενους από την Αλβανία, η οποία είναι πολύ επιβαρυνμένη επιδημιολογικά. Και αυτό θα έπρεπε να το έχουν προλάβει. Δεν το έκαναν. Και ιδού πού φτάσαμε», επισημαίνει ο Μάριος Λαζανάς.

Η πλειονότητα των πολιτών τηρεί πλέον τα μέτρα, επιστρατεύοντας ακόμη και το χιούμορ – αναγκάιο «όπλο» σε δύσκολες καταστάσεις.

Η Γερμανία είναι τάνκερ, δεν στρίβει πάντα γρήγορα

Ο αναλυτής Φρανσουά Εζμπούρ στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΛΟ**

«**Ένα τρένο** μπορεί να κρύψει ένα άλλο τρένο» («Un train peut cacher un autre»), ήταν η πρώτη δημοφιλής γαλλική φράση που χρησιμοποίησε ο Φρανσουά Εζμπούρ στη συζήτησή μας, για να περιγράψει την περιπλοκότητα της γεωπολιτικής κατάστασης στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής. Η φράση αυτή χρησιμοποιείται για τις διαβάσεις των τρένων, ώστε να προειδοποιήσει όσους επιθυμούν να τις περάσουν ότι μπορεί να περνούν παραπάνω από μία αμαξοστοιχίες.

Ο κ. Εζμπούρ, σύμβουλος για θέματα Ευρώπης στο Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (IISS) και επί σειράν ετών στέλεχος στη Διεύθυνση Πολιτικού Σχεδιασμού του Κε ντ' Ορσέ, εκ των συγγραφέων της Λευκής Βίβλου της Γαλλίας για την εθνική αμυντική πολιτική υπό τους προέδρους Νικολά Σαρκοζί (2007-08) και Φρανσουά Ολάντ (2012-13), και εκ των υποστηρικτών του Εμανουέλ Μακρόν, εκτιμά ότι «το ελληνοτουρκικό “τρένο” βρίσκεται στο κέντρο της δράσης», επικαλύπτοντας τις υπόλοιπες εξελίξεις στην περιοχή.

«Αν με ρωτούσατε ποια είναι η γαλλική προτεραιότητα σήμερα, ο Λίβανος, το Σααέλ, η Λιβύη, οι ελληνοτουρκικές σχέσεις θα δυσκολευόμουν πολύ να σας απαντήσω, αναφέρει ο κ. Εζμπούρ στην «Κ».

Στην ερώτησή μας αν η ενέργεια αποτελεί κεντρικό στοιχείο στην κρίση της Ανατολικής Μεσογείου, απαντά «είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο γύρω από την Κύπρο», ωστόσο εκτιμά ότι η κινητοποίηση της Τουρκίας τα τελευταία χρόνια «είναι πολιτική» και έχει απόλυτη σχέση με τον ρόλο που επιθυμεί να διαδραματίσει ως χώρα που εκπροσωπεί κατά κύριο λόγο το πολιτικό Ισλάμ. «Ακριβώς ίδια είναι η κατάσταση και στη

Λιβύη, όπου από τη μια πλευρά υπάρχουν οι Μουσουλμάνοι Αδελφοί και οι Σαλαφιστές», αναφέρει.

Για τον Φρανσουά Εζμπούρ είναι ξεκάθαρο ότι αν η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποκτήσει ενοποιημένη φωνή έναντι της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο, τότε δεν θα μπορέσει να προχωρήσει παρακάτω γενικότερα. «Προς το παρόν, η Ε.Ε. είναι δικασμένη. Αν η Ε.Ε. δεν μπορεί να συμφωνήσει στην προστασία των μελών της, τότε δεν θα κατορθώσει να συμφωνήσει σε τίποτε άλλο».

Στην ερώτηση αν θεωρεί ότι η Γερμανία μπορεί να προχωρήσει σε μια πιο ευρωπαϊκή στάση και να υιοθετήσει απόψεις πιο κοντά στην ανάγκη για υπεράσπιση της Ελλάδας και της Κύπρου έναντι της Τουρκίας, ο Εζμπούρ εμφανίζεται αισιόδοξος. «Είδατε τι συνέβη με το Ταμείο Ανάκαμψης. Αν σας έλεγα πριν από πέντε μήνες, στην αρχή της κρίσης της πανδημίας, ότι η Γερμανία θα ανάγκαζε τους Ολλανδούς, τους Σουηδούς και άλλους ότι η Ε.Ε. πρέπει να αντλήσει χρήματα από τις κεφαλαιαγορές εκ μέρους των κρατών-μελών, θα με λέγατε ονειροπόλο. Κι όμως, μέσα σε λίγους μήνες οι Γερμανοί άλλαξαν τη βασική θέση τους ριζικά. Δεν δέχθηκαν απλά τις γαλλικές απόψεις, αλλά τις υπερασπίστηκαν», λέει ενδεικτικά ο κ. Εζμπούρ, ο οποίος, μάλιστα απέδωσε αυτή την εξέλιξη στο γεγονός ότι ο πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν μίλησε «παραδόξως με τους πάντες», ώστε να πειστεί η γερμανική πλευρά ότι δεν επρόκειτο για μια γαλλική προσπάθεια ώστε «ο βορράς να πληρώσει για τον νότο». «Και όλα αυτά συνέβησαν γρήγορα», πρόσθεσε ο κ. Εζμπούρ.

«Στο θέμα της Ανατολικής Μεσογείου δεν αισθάνθηκα καθόλου χαρούμενος όταν είδα την πρώτη ανακοίνωση του γερμανικού

Ο **Φρανσουά Εζμπούρ** είναι σύμβουλος για θέματα Ευρώπης στο Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (IISS) και επί σειράν ετών στέλεχος στη Διεύθυνση Πολιτικού Σχεδιασμού του Κε ντ' Ορσέ, εκ των συγγραφέων της Λευκής Βίβλου της Γαλλίας για την εθνική αμυντική πολιτική υπό τους προέδρους Νικολά Σαρκοζί (2007-08) και Φρανσουά Ολάντ (2012-13).

υπουργείου Εξωτερικών που αντιμέτωπιζε την Ελλάδα σχεδόν με τον ίδιο τρόπο που αντιμετώπιζε την Τουρκία», συνέχισε ο κ. Εζμπούρ, ο οποίος και υπογράμμισε: «Η Ελλάδα δεν είναι πια η Ελλάδα της ευρωπαϊκής κρίσης. Η αίσθηση ότι η Ελλάδα είναι ένας εποικοδομητικός παίκτης και όχι μεγάλο οικονομικό πρόβλημα, δεν ήταν πάντα κατανοητό με την ίδια ταχύτητα σε όλες τις πρωτεύουσες. Νομίζω, ωστόσο, ότι στο Βερολίνο το καταλαβαίνουν πια αυτό».

«Δεν απελπίζομαι»

Επιστρέφοντας στο αρχικό, αισιόδοχο μήνυμά του, ο κ. Εζμπούρ επισημαίνει ότι δεν απελπίζεται. Θεωρεί ότι «υπάρχει δυνατότητα να κάνουμε τους Γερμανούς να μετακινηθούν από τη θέση τους που βλέπουν τους παίκτες αυτής της κρίσης σαν να ήταν όλοι τρίτα μέρη, αλλά να αντιληφθούν ότι όταν ένα μέλος της Ε.Ε. έχει πρόβλημα, αυτό είναι πρόβλημα για όλη την Ένωση». Για τον Εζμπούρ οι αντιδράσεις της ελληνικής σύνδεσης της Ανατολικής Μεσογείου με τη Λευκωσία στις πρόσφατες συνε-

δριάσεις των ευρωπαϊκών οργάνων δεν έγιναν δεκτές με «κραυγές οργής» από το Βερολίνο.

«Η Γερμανία είναι ένα σούπερ τάνκερ. Δεν στρίβει πάντα πολύ γρήγορα. Αλλά όταν η πραγματικότητα αλλάξει, το ΝΑΤΟ δεν είναι πια παίκτης, τότε πρέπει να δούμε την Ε.Ε. να μετατρέπεται σε ένα εντελώς διαφορετικό “γεωπολιτικό ζών”», (σ.σ. προφανώς με την αριστοτελική έννοια), σημειώνει. Για τον έμπειρο Γάλλο ειδικό στην ερώτηση «ναι, αλλά τι γίνεται τώρα;», η απάντηση είναι απλή. «Οι Γερμανοί θα πρέπει να αποφασίσουν αν δρουν στη βάση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης ή όχι. Κατά τη διάρκεια του Brexit, οι Βρετανοί προσπάθησαν να ασκήσουν πίεση στην Ιρλανδία, αλλά το σύνολο της Ε.Ε. στάθηκε δίπλα της. Πρέπει να γίνει το ίδιο», διευκρινίζει.

Ο κ. Εζμπούρ επιμένει ιδιαίτερα στην ανάγκη η Ε.Ε. να αντικαταστήσει το ΝΑΤΟ ως ο κατεξοχόν πολυμερής οργανισμός επίλυσης των διαφορών στην περιοχή. Όπως λέει, η «τουρκική φιλοδοξία» είναι ο βασικός λόγος διαταραχής των ισορροπιών στην περιοχή και υπενθυμίζει

“

Δεν αισθάνθηκα καθόλου χαρούμενος όταν είδα την πρώτη ανακοίνωση του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών, που αντιμετώπιζε την Ελλάδα σχεδόν με τον ίδιο τρόπο που αντιμετώπιζε την Τουρκία.

“

Οι Γάλλοι έχουν μάθει το μάθημά τους, ότι «όταν χρειάζεσαι το ΝΑΤΟ, το ΝΑΤΟ δεν είναι εκεί».

“

Αν η Ε.Ε. δεν μπορεί να συμφωνήσει στην προστασία των μελών της, τότε δεν θα κατορθώσει να συμφωνήσει σε τίποτε άλλο.

το περιστάτικό ανάμεσα σε γαλλική και τουρκική φρεγάτα στα ανοικτά της Λιβύης. «Η γαλλική αντίδραση ήταν η κατάλληλη. Κατήγγειλε την παρενόχληση στο ΝΑΤΟ. Φυσιολογικά. Το ΝΑΤΟ αρνήθηκε στην πράξη να ασχοληθεί σοβαρά με την υπόθεση. Το ΝΑΤΟ και στην περίπτωση του ελληνοτουρκικού συμπλέγματος, έχει αποσύρει τον εαυτό του ως παίκτη. Το φόρουμ του ΝΑΤΟ δεν είναι συνηθισμένο, όσο θα μπορούσε, να προσπαθεί να μειώνει τις εντάσεις», λέει ο Εζμπούρ και προσθέτει ότι «οι Γάλλοι έχουν μάθει το μάθημά τους, ότι όταν χρειάζεσαι το ΝΑΤΟ, το ΝΑΤΟ δεν είναι εκεί». Αυτή η πραγματικότητα, συνεχίζει, εκ των πραγμάτων μεταφέρει την Ε.Ε. στο μέτωπο σε όρους πολυμέρειας. «Και το βασικό έργο της Ε.Ε., είναι να προσπαθήσει να υποστηρίξει τα μέλη της», κατά τον Φρανσουά Εζμπούρ.

Η Μεσόγειος και οι ΗΠΑ

Στο ζήτημα της Λευκωσίας, ο Φρανσουά Εζμπούρ παρατηρεί ότι η Ελλάδα κινήθηκε «με ασυνήθιστο, αλλά όχι ακατάλληλο» τρόπο, εκτιμώντας πως όλη η υπόθεση της τουρκικής επιθετικότητας στην Ανατολική Μεσόγειο και η στάση της Ευρώπης «θα μπορούσαν να είναι ο καταλύτης της προόδου ή της κατάρρευσης του πυλώνα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Για τον αμερικανικό παράγοντα ο κ. Εζμπούρ είναι ιδιαίτερος σκεπτικός για το μέγεθος της δέσμευσής του στην περιοχή, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα των εκλογών της 3ης Νοεμβρίου. «Αν επανεκλεγεί ο Τραμπ, τότε η έλλειψη αμερικανικής ηγεσίας θα επηρεάσει κι άλλο την κατάσταση της Ανατολικής Μεσογείου, και το ΝΑΤΟ θα συνεχίσει να μην είναι σημαντικό παίκτης στην κρίση. Αν αναδειχθεί το διδύμο Τζο Μπάιντεν - Κάμαλα Χάρις, τότε ίσως δούμε την επιστροφή των Αμερικανών ως ενεργών παικτών στην Ανατολική Μεσόγειο». Ωστόσο, σημειώνει ότι ακόμα και με Μπάιντεν/Χάρις, «βασική θα παραμείνει η κινεζική προτεραιότητα». Η στάση των Μπάιντεν/Χάρις «θα είναι εποικοδομητική, αλλά με περιορισμένη δράση. Θα έκανε τη ζωή μας ευκολότερη. Κάτι που σημαίνει ότι, εκ των πραγμάτων, οι Ευρωπαίοι θα πρέπει να μάθουμε να εργαζόμαστε μαζί και όχι ξεχωριστά». Ο κ. Εζμπούρ βρίσκει ότι στην περιοχή της Μεσογείου η Ιταλία έχει σαφώς διαφορετική, πιο εποικοδομητική, στάση από το παρελθόν, κάτι το οποίο αποδίδει και στη γαλλική συνεπιδιοποίηση ότι δίχως ευθυγράμμιση με τη Ρώμη, την Αθήνα και τη Μόσχα, δύσκολα μπορούν να επιτευχθούν κοινόι στόχοι.

ΑΠΟΨΗ

Η Ευρώπη πρέπει να πάρει σαφή θέση απέναντι στην Τουρκία

Του **KEBIN ΦΕΔΕΡΣΤΟΥΝ***

Ξέρει κανείς στη Δύση πώς να αντιμετωπίσει τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν; Ο Τούρκος πρόεδρος δεν είναι αυτό που ελπίζαμε ότι θα μπορούσε να ήταν. Αποτελεί πλέον σαφή απειλή για τους κανόνες και τις αξίες μας και για αυτά που θεωρούσαμε πως αποτελούν κοινά στρατηγικά μας συμφέροντα. Είναι ένας αναξιοπύτος ηγέτης που υποτιθέεται πως είναι σύμμαχος της Δύσης. Αποσταθεροποιεί περαιτέρω τη Λιβύη, αναπτύσσει στρατεύματα στη βόρεια Συρία, αγοράζει αμυντικούς πυραύλους S-400 από τη Ρωσία, και πλέον κλιμακώνει την ένταση απέναντι στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Όπως και ο Πούτιν, παραβιάζει το διεθνές δίκαιο και τα διεθνή πρότυπα. Εργαλείοποιεί τους πρόσφυγες. Χαλινάγεται τα εγκλήματα μέσα ενημέρωσης και τα πανεπιστήμια με μεθόδους που θα έκαναν τον Λουκασένκο περίφημο. Δεν είναι φορέας δυτικών αξιών: φαίνεται να έχει μετατραπεί σε πολέμιό τους.

Η αδίστακτη στάση του μας προκαλεί να πάρουμε θέση: τι πρέπει να υπερασπιστούμε και με ποιον είμαστε; Αυτή ακριβώς η σκέψη με οδήγησε, αυτή την εβδομάδα, να συνυπογράψω (μαζί με τον πρώην πρόεδρο του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα, John Kitterer) μια επι-

στολή στους Times του Λονδίνου, ζητώντας από την Ευρώπη να σταθεί δίπλα σε χώρες, όπως η Ελλάδα και η Κύπρος, που έχουν δεσμευθεί για την τήρηση βασικών αρχών διεθνούς συμπεριφοράς και δικαίου ως μέσων επίλυσης των διαφορών τους για τα ενεργειακά στην Ανατολική Μεσόγειο. Η επιστολή φέρει τις υπογραφές δημοσίων προσώπων από τις τέχνες, τον ακαδημαϊκό χώρο και την πολιτική. Υπογράφοντες όπως ο Λουί ντε Μπερνιέρ, ο Στίβεν Φράι και η Βικτόρια Χίσλοπ, μεταξύ άλλων, προσέδωσαν κύρος και δημοσιότητα στο περιεχόμενο της επιστολής.

Η επιστολή απευθύνεται κυρίως σε Βρετανούς αξιωματούχους. Το υπουργείο Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου δεν θα αλλάξει εύκολα την τακτική υπολογισμών με βάση την πολιτική εξουσίας, τη θόλωση των ζητημάτων αρχής και την αποδοχή νέων αμφιβολιών που αποδίδονται σε παλαιότερες συνθήκες. Μετά το Brexit, αυτοί οι υπολογισμοί θα είναι ακόμα ισχυρότεροι.

Ωστόσο, η επιστολή απευθύνεται και στη βρετανική κοινή γνώμη, με την ελπίδα ότι θα ευαισθητοποιηθεί περισσότερο. Οι υπογράφωντες θέλησαν να εκφράσουν τις βαθιές τους ανησυχίες για τον αυταρχισμό του Ερντογάν. Όσοι μοιράζονται την αίσθηση ότι η κατάσταση στην Τουρκία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι τίποτα εάν δεν στηρίζει τα φιλελεύθερα ιδεώδη της.

γίνεται ολόένα και πιο ανησυχητική, δεν δίστασαν να υποστηρίξουν την πρωτοβουλία μας. Η επιστολή κέρδισε ακόμη και την υποστήριξη αρκετών Τούρκων διανοουμένων.

Πολλοί στο Ηνωμένο Βασίλειο αισθάνονται απογοητευμένοι και προβληματικοί από τον Ερντογάν. Πριν από μερικά χρόνια, φαινόταν ως η νέα ελπίδα για τη Μέση Ανατολή, μια ισλαμική εκδοχή ενός «Χριστιανο-δημοκρατία». Θυμάμαι όταν τον είχα φιλοξενήσει για μια συνέντευξη Τύπου στο Λονδίνο το 2003, για να ανακοινώσω ότι το LSE είχε δημιουργήσει μια έδρα για σύγχρονες τουρκικές σπουδές. Τότε του είχε τεθεί η προφανής, αλλά άβολη, ερώτηση: τι θα σκεφτόταν ο ίδιος αν το LSE διόριζε έναν καθηγητή ο οποίος είχε διαφορετική άποψη από εκείνη της κυβερνήσεώς του για το θέμα της Γενοκτονίας των Αρμενίων; Ήμουν ανήσυχος για την αντίδρασή του. Ωστόσο, η απάντησή του ήταν σχεδόν τέλεια: «Τα πανεπιστήμια», είπε «είναι ελεύθερα ιδρύματα που συζητούν ανοικτά με σκοπό την αναζήτηση της αλήθειας». Δίχως

Η Ένωση είχε δικίο να ζητεί διάλογο, ωστόσο ο Ερντογάν πρέπει να κληθεί στο τραπέζι, γνωρίζοντας πως η Ε.Ε. είναι ενωμένη και έτοιμη να δράσει.

να μιλάει αγγλικά, με χτύπησε στην πλάτη και με ρώτησε αν θεωρώσα ότι η απάντησή του –την οποία σημείωσα εντυπωσιασμένος ενώ μιλούσε– ήταν «εντάξει». Επιβεβαίωσε ότι, πράγματι, ήταν εντάξει.

Περίπου την ίδια περίοδο, έμαθα από έναν εξέχοντα Έλληνα πολιτικό –τον οποίο δεν θα ονοματίσω– ότι είχε μακρά συζήτηση με τον Ερντογάν, κατόπιν πρόσκλησής του

ιδίου, για τα ζητήματα του Πατριρχείου και της Θεολογικής Σχολής της Χάλκας. Ο Ερντογάν ήθελε πραγματικά να ενημερωθεί για τα ζητήματα αυτά, για τα οποία εμφανίζονταν μάλιστα διαλλακτικός. Ως θρησκευόμενος άνθρωπος ο ίδιος, φαινόταν να σέβεται τα δικαιώματα των αλλόθρησκων πιστών.

Πέσαμε, λοιπόν, τόσο έξω στην εκτίμησή μας για τον Ερντογάν ή άλλαξε ο ίδιος τόσο πολύ; Ίσως ισχύουν και τα δύο. Μερικοί θεωρούν πως ο ίδιος αναζητούσε, εξ αρχής, τη δημιουργία ενός νέου είδους Χαλιφάτου στην Τουρκία. Εν τα μεταξύ, όμως, ο κόσμος γύρω του άλλαξε ραγδαία και τα βασικά του σχέδια βρέθηκαν σε αδιέξοδο. Η Ε.Ε. «πάγωσε» τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία και η Μουσουλμανική Αδελφότητα πττήθηκε στην Αίγυπτο, υποσκάπτοντας τις βλέψεις του για μεγαλύτερη επιρροή στη Μέση Ανατολή. Στο εσωτερικό της Τουρκίας έχασε πολύτιμους συμμάχους και η απόπειρα πραξικοπήματος τον συγκλόνησε σε προσωπικό επίπεδο. Εγινε πολύ πιο αμυντικός, υπερβολικά καχύποπτος και, φαινομενικά, εθισμένος στην εξουσία.

Η συζήτηση τώρα αφορά το πώς θα συγκρατήσουμε τον αναθεωρητισμό του και πώς θα διατηρήσουμε τη σταθερότητα στην περιοχή. Η Ε.Ε. παραμένει διστακτική. Το πε-

ρασμένο Σάββατο απέτυχε να συμφωνήσει στην επιβολή κυρώσεων στην Αγκυρα. Φυσικά, η Ε.Ε. είχε δικίο να ζητάει διάλογο – όπως ζητάμε και εμείς στην επιστολή μας. Ωστόσο, ο Ερντογάν πρέπει να κληθεί στο τραπέζι γνωρίζοντας πως η Ε.Ε. είναι ενωμένη και έτοιμη να δράσει. Σκέφτομαι τον νεαρό Έλληνα στρατιώτη ο οποίος κάνει τη θητεία του στη Λέρο, και ο οποίος μου έγραψε την περασμένη εβδομάδα με ανησυχία για τα προβλήματα που προκαλεί ο Ερντογάν.

Η Ε.Ε. δεν είναι τίποτα εάν δεν στηρίζει τα φιλελεύθερα ιδεώδη της. Δεν πρέπει να επηρεαστεί από τη βρετανική πολιτική στο θέμα της Τουρκίας. Η μετάβαση από τον Τραμπ στον Μπάιντεν μπορεί να βοηθήσει στην αποκατάσταση της ενότητας στη Δύση και στον έλεγχο της Τουρκίας. Ο πρόεδρος Μακρόν εμφανίστηκε ως φάρος ευρωπαϊκών αξιών στέλλοντας τα πλοία του στην περιοχή. Η στάση του Ερντογάν θα πρέπει να αναδείξει τον καλό εαυτό της Ευρώπης και να συμβάλει στη διαμόρφωση μιας στρατηγικής που να εδράζεται πάνω στις κοινές μας αξίες.

* Ο κ. Κέβιν Φέδερστουν είναι καθηγητής της έδρας Σύγχρονων Ελληνικών Σπουδών «Κελευθέριος Βενιζέλος» και διευθυντής του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του London School of Economics.

Το φθινόπωρο του πατριάρχη στο Μινσκ

Οι τελευταίοι σπασμοί του καθεστώτος Λουκασένκο και τα διλήμματα Πούτιν

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Στις 21 Δεκεμβρίου του 1989, ενώ η Ρουμανία συγκαλύπτονταν από ένα κύμα αντικαθεστωτικών κινητοποιήσεων που είχαν ξεκινήσει από τη Τιμισοάρα, ο πρόεδρος της χώρας Νικόλαε Τσαουσέσκου επιχείρησε να ανακτήσει τον έλεγχο των εξελίξεων με μια συγκεντρωτική οπαδών του στο Βουκουρέστι. Εκεί όμως που αράδιαζε, σε πλήρη άρνηση της πραγματικότητας, επιτεύγματα και υποσχέσεις, κάποιος από το πλήθος άρchiσιν να τον γιουχαρούν κι ύστερα κάποιος άλλοι βάλθηκαν να φωνάζουν ρυθμικά «Τιμισοάρα». Λίγο αργότερα η εξέγερση είχε επεκταθεί στο Βουκουρέστι και την επομένη το καθεστώς Τσαουσέσκου ήταν παρελθόν.

Δεν αποκλείεται η Ιστορία να καταγράψει την περασμένη Δευτέρα ως τη «στιγμή Τσουςέσκου» για τον Αλεξάντερ Λουκασένκο. Ο επιβεβαιωμένος ηγέτης της Λευκορωσίας βρισκόταν με την πλάτη στον τοίχο από τη νύχτα της 9ης Αυγούστου, όταν οι κεντρικοί δρόμοι πολλών πόλεων γέμισαν διαδηλώσεις που αμφισβητούσαν την υποτιθέμενη νίκη του στις προεδρικές εκλογές. Την περασμένη Κυριακή, το Μινσκ γνώρισε το μεγαλύτερο συλλαλητήριο στην ιστορία της χώρας με γύρω στις 200.000 πολίτες να ζητούν την παραίτησή του.

Σε μια προσπάθεια να αντιστρέψει το κλίμα, επισκεύθηκε το πρώτο Δευτέρως το μεγάλο εργοστάσιο τρακτέρ της κρατικής εταιρείας MZTK, θεωρώντας το ένα από τα πιο ανθεκτικά οχήματα του. Προς μεγάλη του έκπληξη, οι εργάτες του αποδοκίμασαν και πολλοί τόλμησαν να του φωνάζουν κατάμουτρα «παραιτήσου». Κι όταν τους είπε ότι δεν πρόκειται να φύγει παρά

μόνο αν τον σκοτώσουν, άκουσε, κεραυνοβολημένος, να του λένε «καλύτερα να αυτοκτονήσεις». Τα επόμενα είκοσιτετράωρα, πολλά μεγάλα εργοστάσια, αλλά ακόμη και δημοσιογράφοι της κρατικής τηλεόρασης κατέβαιναν σε απεργία, ενισχύοντας την αίσθηση ότι η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει.

Είναι αλήθεια ότι η εποχή Λουκασένκο είχε ξεκινήσει με καλύτερους οίωτους. Ο παλιός διεθνής αγροτικής κολεκτίβας απέφυγε τις θεραπείες σοκ του άγριου καπιταλισμού, που προκάλεσαν πραγματικές κοινωνικές εκατόμβες στις υπόλοιπες πρώην σοβιετικές δημοκρατίες. Ο κατά Λουκασένκο «σοσιαλισμός της αγοράς» κράτησε τις κρατικές βιομηχανίες και την αγροτική παραγωγή ως βασικούς πυλώνες της οικονομίας. Διασώζοντας τα μεγάλο

Η κρίση στη Λευκορωσία θα επηρεάσει καταλυτικά τις κλονισμένες σχέσεις μεταξύ Ε.Ε. και Ρωσίας.

βαθμό το κοινωνικό κράτος, εκτίσσε τον μύθο του Batka, του πατερούλη, σε ένα πατεναρλιαστικό σύστημα που του χάριζε για αρκετά χρόνια σημαντική λαϊκή νομιμοποίηση.

Άλλος παράγοντας που συνεβέλε στην πολιτική του μακροπρόθεσμη ήταν η επιδεξία εκμετάλλευσου του ανταγωνισμού Δύσης - Ρωσίας. Έκοντας υπογράψει με τον Γέλτσιν, τη δεκαετία του 1990, συμφωνίες για τη συνένωση των δύο αδελφών λαών σε ενιαίο κράτος - συμφώνως που δεν εξάρμοσε ποτέ - εξασφάλισε προκλητικά φτηνό φυσικό αέριο και σειρά επιδοτήσεων από τη Μό-

A black and white photograph capturing a massive crowd of people gathered at night. The scene is filled with numerous small, bright lights, likely candles or small lamps, held aloft by the participants, creating a shimmering effect across the crowd. In the foreground, a large flag is visible, featuring a prominent emblem of a unicorn or a similar mythical creature. The crowd extends far into the background, where the silhouettes of city buildings are visible under a dark sky. The overall atmosphere suggests a significant public demonstration or protest.

Με την πλάτη στον τοίχο από τη νύχτα της 9ης Αυγούστου βρίσκεται ο επί 26 χρόνια ηγέτης της Λευκορωσίας Αλεξάντερ Λουκασένκο. Εκτοτε, οι κεντρικοί δρόμοι πολλών πόλεων γέμισαν διαδηλωτές που αμφισβητούσαν την υποτιθέμενη νίκη του στις προεδρικές εκλογές.

Η Λευκορωσία δεν είναι Ουκρανία

«Η Λευκορωσία δεν είναι Ευρώπη. Βρίσκεται ανάμεσα στην Ευρώπη και τη Ρωσία. Συνδέεται πολύ στενά με τη Ρωσία και η πλειονότητα του πληθυσμού ευνοεί στενούς δεσμούς με τη Ρωσία». Αυτά δήλωσε την περασμένη Τετάρτη όχι κάποιος εκπρόσωπος του Κρεμλίνου, αλλά ο επίτροπος Ενιαίας Αγοράς της Ε.Ε., ο Γάλλος Τιερί Μπρετόν. Και είχε δίκιο. Η Λευκορωσία δεν είναι ούτε Ουκρανία ούτε Γεωργία. Οι πολιτικές της έχουν ως πρώτη γλώσσα τα ρωσικά και θεωρούν τους Ρώσους αδελφό έθνος. Η χώρα εξαρτάται με χίλιους δυο τρόπους από τη Ρωσία, στην οποία κατευθύνεται περίπου το 50% των εξαγωγών της. Η κρίση στην Λευκορωσία προσφάγει στην Ε.Ε. τη δυνατότητα να εξομαλύνει τις κλονισμένες σχέσεις της με τη Ρωσία, καθώς και οι δύο πλευρές έχουν συμφέρον από μια οραλή διέξοδο στη σοβούσα κρίση. Αρκεί βέβαια να μην επαναληφθούν τα σφάλματα του 2014 και να μη βάλουν τη σφραγίδα τους οι κατ' εχθρην ρωσοφρονικές δυνάμεις της Βαλτικής.

στα. Παράλληλα, κρατούσε πάντα ανοικτές πόρτες προς την Ε.Ε., κάτι που μεταξύ άλλων του προσέφερε πρόσβαση σε ευνοϊκά δάνεια και κατά περιόδους πολιτική ανοχή αν όχι και στήριξη από τους συμπερινομένους επικριτές του. Μετά την κρίση της Ουκρανίας και την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία το 2014, οι Ευρωπαίοι εκτίμησαν τις χειρονομίες του και ήταν τις κυρώσεις που του είχαν επιβάλει για φαινόμενα νοθείας σε προηγούμενη εκλογική αναμέτρηση.

Ωστόσο, ενώ ο κόσμος και η κοινωνία άλλαζαν, ο Batka παρέμενε

ο ίδιος, το καθεστώς του αποστεω-
νόταν, η οικονομία λαχάνιαζε και η
αμφισβήτηση διευρυνόταν. Κα-
ταλυτικό ρόλο έπαιξε η τραγική δι-
αχείριση της COVID-19. Θέλοντας
να αποφύγει τις οικονομικές και
κοινωνικές επιπτώσεις, απέφυγε
να κηρύξει lockdown και παρατά-
θηκε πάλι στον Μπόλσονάρο, τον
Τραμπ και όλους εκείνους που εί-
χαν τον κορωνοϊό σαν γροπιάλα, αν-
οχι και συνωμοσία. Συμβούλευσε,
μάλιστα, δημοσίως τους ομοεθνείς
του να πίνουν βότκα και να κάνουν
σάουνα για να σκοτώσουν τον ιό.

Ούτε η άγρια καταστολή τις

πρώτες μέρες μετά τις εκλογές (τρεις νεκροί, περίπου 7.000 συλλήψεις), ούτε ο εξαναγκασμός της ανθρωποπώληψις του Σβετλάνα Τικνιόφσκαγια να αυτοεξοριστεί στη Λιθουανία κατάφεραν να εκφοβίσουν τους διαδηλωτές. Αναζητώντας έξοδο κινδύνου, τη μία μέρα αναγνωρίζει ότι «δεν είναι άγγελος» και προσφέρεται να μοιραστεί την εξουσία με την αντιπολίτευση ύστερα από αλλαγή του συντάγματος και δημοψήφισμα, ενώ την επομένη δίνει εντολή στην αστυνομία να «αποκαταστήσει την τάξη» με κατασταλτικά μέτρα.

Δύο ατού

Επί της ουσίας, δεν του έχουν απομείνει παρά μόνο δύο ατούς: ο νομιμοποιημένος των δυνάμεων ασφαλείας και η στήριξη του από τη Ρωσία ως ανάχωμα απέναντι στη Δύση. Και τα δύο, όμως, είναι πολύ αμφιβολακά πόσον και για πόσο ακόμη θα τον προστατεύουν. Η ιστορία των λαϊκών εξεγέρσεων βρήκε από παραδείγματα απότομης κατάρρευσης ή μεταστροφής σιδηρόφρακτα μηχανισμών καταστολής όταν η πίεση του δρόμου και του αίματος γίνεται ασφυκτική.

Όσο για τον Βλαντιμίρ Πούτιν, δεν έχει κανένα λόγο να διασώσει έναν ετοιμόρροπο ηγέτη ο οποίος

μέσα στην προεκλογική περίοδο, για να ασφαλίσει τα νώτα του προς τη Δύση και να εμφανιστεί στον λαό του με τη λεοντή του πατριωτισμού, συνέλαβε 33 Ρώσους με την ασύστητη κατηγορία ότι ήταν μισθοφόροι που ετοίμαζαν εξέγερση εναντίον του. Βεβαίως, ένας εξασθενημένος Λουκασένκο, όπως οπότε στο Κρεμλίνο, θα ήταν μια καλή εξέλιξη για τη Ρωσία εάν η διάσωσή του δεν είχε τεράστιο πολιτικό κόστος τόσο απέναντι στον λαό της Λευκορωσίας όσο και στον διεθνή στίβο. Με τη δυναμική που έχουν αποκτήσει τα πράγματα, όμως, φαίνεται ότι το παράθυρο ευκαιρίας πάει να κλείσει.

Τούτων δοθέντων, δεν αποκλείεται ο πραγματιστής Πούτιν να επιλέξει τελικά μια ευέλικτη γραμμή μεσολάβησης ανάμεσα στο στρατόπεδο Λουκασένκο και την αντιπολίτευση ώστε η επόμενη κυβέρνηση, όποια κι αν είναι αυτή, να μη θέσει υπό αμφισβήτηση τις παραδοσιακές σχέσεις της χώρας με τη Ρωσία. Κάτι ανάλογο, δηλαδή, με αυτό που πέτυχε η Μόσχα στην κρίση της Αρμενίας το 2018: ο αντικυβερνητικός διαδλωλώς έφεραν στην εξουσία τον γιγάντη των αντιπολίτευσεων Νικόλ Πασινιάν, αλλά η στρατιωτική συνεργασία με τη Μόσχα όχι μόνο δεν ακυρώθηκε, αλλά ενισχύθηκε.

Τα μυστήρια της υπόθεσης του Ρώσου ακτιβιστή Ναβάλνι

Καθώς οι σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ρωσίας δοκιμάζονται από την κρίση στη Λευκορωσία, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έστειλε, την περασμένη Πέμπτη, χείρα συνεργασίας προς τη Μόσχα. «Ουδείς επιθυμεί να επαναληφθούν όσα συνέβησαν στην Ουκρανία (το 2014). Η Λευκορωσία δεν είναι Ουκρανία, ο λαός της δεν επιδιώκει συντόμερη σύνδεση με την Ε.Ε.», δήλωσε ο Σαρλ Μισέλ, απευθύνοντας έκκληση συνεργασίας με το Κρεμλίνο για μια ομαλή έξοδο από την κρίση στο Μινσκ, «χωρίς να ανατραπεί η γεωπολιτική ισορροπία μεταξύ Ε.Ε. και Ρωσίας».

Την ίδια στιγμή, όμως, ένα άλλο, πολύ διαφορετικό σε εξέλιξη δράμα που βρίσκεται σε εξέλιξη στο μακρινό Ομσκ της Σιβηρίας δυσκόλευε κατά πολύ τις προσπάθειες να λειτουργήσουν γέφυρες συνεννόησης. Ο Αλεξέι Ναβάλνι, το πλέον προβεβλημένο, την τελευταία δεκαετία, πρόσωπο της ρωσικής αντιπολίτευσης έδινε μάχη για τη ζωή του σε θάλαμο εντατικής θεραπείας, με στενούς συνεργάτες του να κατηγορούν ότι δηλητηριάστηκε κατά' ενόλην του Κρεμλίνου στο αεροδρόμιο μιας άλλης πόλης της Σιβηρίας, του Τομσκ, προτού επιβιβαστεί σε πτήση προς τη Μόσχα. Ένα γερμανικό αεροπλάνο περίμενε να τον μεταφέρει σε κλινική του Βερολίνου, όπως επιθυμούσε ο οικογενεία του, ενώ η Αγκελα Μόικελ και ο Εμανουέλ Μακρόν ζητούσαν ανεξάρτητη έρευνα για να εξακριβωθούν τα αίτια της δραματικής επιδείνωσης της υγείας του.

Μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, πυκνή ομίχλη περιέβαλε την κατάσταση και την τύχη του Ναβάλνι. Οι θεράποντες

ιατροί του δεν είχαν ανακοινώσει ακριβή διάγνωση, αν και ανέφεραν ότι δεν βρῆκαν ενδείξεις να ἔχει δηλητηριαστεί και πιθανολογούσαν ότι υπέστη σοβαρή μεταβολική διαταραχή λόγω χαμηλής συγκέντρωσης σασκάρου στο αίμα. Ενώ αρχικά ο εκπρόσωπος Τύπου του Κρεμλίνου Ντμίτρι Πεσκοφ είχε δηλώσει ότι θα δοθεί ἄδεια να μεταφερθεί στην Ευρώπη, αν αυτό ζητηθεί από τους οικείους του, στη συνέχεια οι γιατροί αρνούσανταν να δώσουν το πράσινο φως, υποστηρίζοντας ότι η κατάσταση της υγείας του δεν είχε σταθεροποιηθεί αρκετά – κάτι που αμφισβητήσαν

Το ομακλώδες σκηνικό δηλητηριάζει τις σχέσεις μεταξύ Ευρωπαίων και Ρωσίας – Αντιφατική προσωπικότητα, έκανε πολλούς εχθρούς στην περιπετειώδη πολιτική του διαδρομή.

οι Γερμανοί γιατροί που τον εξέτασαν στο Ορσκ. Από την πλευρά τους, συνεργάτες του Ναβάινι υποστήριζαν ότι πίσω από τους ανθρώπους με τις άσπρες μπλούζες των νοσοκομείων βρίσκονταν η γκριζα κουστούμια του Κρεμλίνου που παίζιχαν να κερδίσουν χρόνο έτσι ώστε, όταν τελικά δοθεί η άδεια μεταφοράς του, να μην είναι πλέον αναντικείμενα στον οργανισμό του τα τεκμήρια του εγκλήματός. Τελικώς, η επίμαχη άδεια μεταφοράς του στη Γερμανία, δόθηκε αργά το βράδυ της Παρασκευής.

Οι θεράποντες ιατροί του Ναβάλνι ανέφεραν ότι δεν βρήκαν ενδείξεις πως έχει δηλητηριαστεί και πιθανολογούσαν ότι υπέστη σοβαρή μεταβολική διαταραχή λόγω χαμηλής συγκέντρωσης σακχάρου στο αίμα.

Καθώς η Ρωσία δεν είναι ξένη μεμπτηρώδεις δολοφονίες, ειδικά μέσα τοξικών ουσιών, δεν είναι περίεργο που τα μέσα ενημέρωσης στη Δύση έκαναν συνηρηούς με άλλες, πολυήροτες περιπτώσεις των τελευταίων χρόνων. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν, χωρίς να είναι οι μόνες, ο θάνατος του πρώην πρόκτορα της ρωσικής, μυστικής υπηρεσίας FSB Αλεξάντερ Λιτβένκο, που είχε δηλητηριαστεί από πολώνιο στο Λονδίνο το 2006, η εκτέλεση του αντιπολιτευόμενου πολιτικού Μπόρις Νεμτσόφ από

Τσετσένους στη Μόσχα το 2015 και η απόπειρα δολοφονίας του πρώην διπλού πράκτορα Σεργκέι Σκριπάλ και της κόρης του με νευροτοξικό αέριο Novichok στο Σόλσπερι της Αγγλίας, το 2018.

Από την άλλη πλευρά, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή με κλειστά μάτια ούτε η εκδοχή ότι το Κρεμλίνο προσέφυγε σε μεθόδους που χρησιμοποιούν οι μυστικές υπηρεσίες (όχι μόνο της Ρωσίας) ή οι μαφίες του Καυκάσου για ξεκαθάρισμα λογαριασμών προκείμενου να εξοντώσει έναν πασίγνωστο

μπλόγκερ, ακτιβιστή και πολιτικό. Αντιφατική προσωπικότητα, με περιπετειώδη πολιτική διαδρομή, ο Αλεξέι Ναβάλνι ήταν βέβαια μια ενόχληση για τον Βλαντιμίρ Πούτιν, αλλά σε καμία περίπτωση δεν αντιπροσώπευε άμεση απειλή για την εξουσία του.

Επικοινωνιακό χάρισμα

Γιος αξιωματικού του Κόκκινου Στρατού, ο Ναβάλνι εντάχθηκε στη πρώτη δεκαετία του αιώνα μας στο φιλελεύθερο, αντιπολιτευόμενο κόμμα Yabloko και ανέβηκε γρήγορα στην ιεραρχία του κόμματος επικινησιακά του χαρίσματος. Σύντομα όμως το Yabloko τον απέπεμψε από τις τάξεις του και είχε καλούς λόγους για αυτό. Κάνοντας στροφή προς τον «δημοκρατικό εθνικισμό», όπως τον περιέγραφε, ο λαϊκιστής και αριβίστας Ναβάλνι πρωταγωνίστησε σε πορείες εναντίων των μεταναστών και υπέρ της Μεγάλης Ρωσίας. Γεννημένος μετά τη Ρωσία - Γεωργίας, το 2008, αποκάλυψε σε συλλληβδην τους Γεωργιανούς «τρωκτικά» και κάλεσε τον στρατό να ρίξει πύραυλο Κρουζ στο γενικό επιτελείο της Τιφλίδας. Τα επόμενα χρόνια τάχθηκε υπέρ της ενσωμάτωσης Ουκρανίας και Λευκορωσίας στη Ρωσική Ομοσπονδία, υποστηρίζοντας ότι «είμαστε όλοι ένας λαός».

Αργότερα αναίρεσε τις πιο ακραίες, εθνικιστικές απόψεις του, έχοντας ενδοχόμενως βοηθηθεί από την υποτροφία που του προσέφερε το πανεπιστήμιο του Γέιλ στο πλαίσιο προγράμματος που φιλοδοξούσε «να δημιουργήσει ένα παγκόσμιο δίκτυο αναδυόμενων ηγετών». Μετά το 2011 ρίχνει το κέντρο βάρους της πολιτικής του δραστηριότητας στο ίδρυμα που συγκρότησε για την καταπολέμηση

ση της ενδημικής, στη Ρωσία, δια-
 φθοράς. Οι καταγγελίες του, που
 φτάνουν μέχρι τον πρώην πρω-
 θυπουργό Ντιμίτρι Μεντβένεφ,
 βρίσκουν αρκετή απήχηση, όπως
 υποδηλώνει το 27% που έλαβε στις
 δημοτικές εκλογές της Μόσχας, το
 2013. Ήθελε μάλιστα να κατέβει
 εναντίον του Πούτιν στις προε-
 δρικές εκλογές του 2018, αλλά δεν
 του επιτράπηκε λόγω προηγουμέ-
 νης καταδίκης του για υπόθεσης
 διαφθοράς – ο ίδιος και οι οπαδοί
 του κάνουν λόγο για πόλεμο λά-
 σης χωρίς καμία βάση.

Ούτε οι πιο πιστοί οπαδοί του δεν ισχυρίζονται ότι, αν κατέβαινε, θα μπορούσε να νικήσει τον Πούτιν. Η απήχυσή του περιορίζεται μέχρι σήμερα στη σημασία τάξης των μεγάλων αστικών κέντρων και κυρίως της Μόσχας, ενώ στη «βαθιά Ρωσία» δεν έχει πολλές συμπάθειες. Βεβαίως, με τις αποκαλύψεις του για περιπτώσεις διαφθοράς κρατικών αξιωματούχων και επιχειρηματιών, ο Ναβάλνι έκανε πολλούς εχθρούς και μπορεί να φανταστεί κανείς ότι κάποιοι εξ αυτών δεν θα είχαν ενδοιασμούς να φτάσουν στα άκρα.

Τίποτα δεν μπορεί να ανακλείσει κανείς, βέβαια, σε μια χώρα με τόσο έντονη κουλτούρα πολιτικής βίας όσο η Ρωσία. Σε κάθε περίπτωση, ο Βλαντιμίρ Πούτιν θα δεχθεί πολύ έντονες πιέσεις τουλάχιστον από τον διεθνή παράγοντα να πειστικές απαντήσεις γύρω από το τελευταίο δράμα. Είτε κερδίσει τη μάχη για τη ζωή του είτε όχι –ίσως μάλιστα ακόμη περισσότερο στην δεύτερη, απευθεία περίπτωση– ο Ναβάλνι θα είναι αύριο περισσότερο επικίνδυνος για το σύστημα εξουσίας του Κρεμλίνου.

П. Г. П.

Συνέδριο συσπείρωσης του Δημοκρατικού Κόμματος

Αναδείχθηκε η ικανότητα του Τζο Μπάιντεν να γεφυρώνει πολιτικές διαφορές

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Παρότι το δημοσκοπικό προβάδισμα του Τζο Μπάιντεν παραμένει ακλόνητο εδώ και αρκετές εβδομάδες, το διακύβευμα του φετινού συνεδρίου των Δημοκρατικών ήταν αρκετά υψηλό. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων της πανδημίας και του αντίκτυπου της στην προεκλογική περίοδο, ο υποψήφιος των Δημοκρατικών υπήρξε «σχετικά απών» το φετινό καλοκαίρι, ενώ δεν ήταν λίγοι οι αναλυτές που παρατήρησαν ότι, μέχρι στιγμής, η υπεροχή των Δημοκρατικών έγκειται περισσότερο στην απογοήτευση των ψηφοφόρων με την προεδρία του Τραμπ και όχι τόσο στη δημοφιλία του τέως αντιπροέδρου των ΗΠΑ. Το τετραήμερο συνέδριο έπρεπε να ξεπεράσει τις προκλήσεις της ψηφιακής μορφής του, προβάλλοντας ταυτόχρονα μια ξεκάθαρη ατζέντα και συσπειρώνοντας τις πτέρυγες του κόμματος γύρω από την υποψηφιότητα Μπάιντεν, έτσι ώστε να αποφύγει μια επανάληψη του

Ο νυν ένοικος του Λευκού Οίκου δέχθηκε ομοβροντία επιθέσεων σχεδόν από όλους τους επιφανείς ομιλητές.

απογοητευτικού αποτελέσματος των εκλογών του 2016.

Μέσα από δεκάδες προγραμματισμένες ομιλίες, σύντομες παρεμβάσεις και ολιγόλεπτα βίντεο, το κεντρικό επιχείρημα των Δημοκρατικών έγινε αρκετά ξεκάθαρο: ο Τζο Μπάιντεν είναι ο πλέον ενωτικός υποψήφιος των φετινών εκλογών, τη στιγμή κατά την οποία η χώρα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει έναν βαθύ δικασμό, που έχει παραλύσει το πολιτικό της σύστημα και έχει εξαντλήσει την κοινωνία. Κερδίζοντας τη στήριξη ενός ασυνήθιστα ευρέως πολιτικού φάσματος, ο Μπάιντεν υπογράμμισε την ικανότητά του να γεφυρώνει τις κομματικές διαφορές, προβάλλοντας τον εαυτό του ως ηγέτη με πολυετή εμπειρία, αξίες και ενσυναίσθηση.

Ισως η πιο ουσιαστική πρόκληση για τον Μπάιντεν ήταν η ίδια η ομιλία του κατά την κορύφωση του συνεδρίου, με την οποία κλήθηκε να αποδείξει τις ρητορικές του ικανότητες και να απαντήσει στις επί μινες επιθέσεις από τον Ντόναλντ Τραμπ, που τον χρωματίζουν ως αργό, ηλικιωμένο και διανοητικώς «λίγο». Το αποτέλεσμα ήταν σαφώς ικανοποιητικό, με την ομιλία του υποψηφίου των Δημοκρατικών να επικεντρώνεται στο πόσο διαφορετικά θα διαχειριζόταν ο ίδιος τα επείγοντα ζητήματα της πανδημίας και του οικονομικού αντίκτυπου της συγκριτικά με το επιτελείο του Τραμπ. «Δεν πρόκειται για μια κομματική στιγμή, αλλά για μια αμερικανική στιγμή», ανέφερε ο Μπάιν-

Ο Τζο Μπάιντεν ανάμεσα στη σύζυγό του Τζιλ (αριστερά) και την υποψήφια αντιπρόεδρο Κάμαλα Χάρις, αμέσως μετά την επίσημη αποδοχή του ως προεδρικού υποψηφίου των Δημοκρατικών για τις εκλογές του 2020.

Ρεπουμπλικανοί εναντίον Τραμπ

Στη συσπείρωση μετριοπαθών στελεχών του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος γύρω από την υποψηφιότητα Μπάιντεν συνέβαλε και νέα επιστολή, που υπεγράφη από 73 Ρεπουμπλικανούς, πρώην αξιωματούχους Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ, και δημοσιεύθηκε μόλις λίγα λεπτά πριν από την κορύφωση του συνεδρίου των Δημοκρατικών. Η επιστολή χαρακτήρισε τον Ντόναλντ Τραμπ «διεφθαρμένο και ακατάλληλο για την προεδρία», κατηγορώντας τον πως έχει αποδείξει επανειλημμένως πως είναι ανίκανος να κυβερνήσει και περιγράφοντας την τετραετία του στον προεδρικό θώκο ως χειρότερη από ό,τι την είχαν φανταστεί. Μεταξύ των υπογραφόντων βρίσκονται πρώην αξιωματούχοι της κυβέρνησης του Ρόναλντ Ρέιγκαν, σύμβουλοι που υπηρέτησαν τις δύο προεδρίες του Τζορτζ Μπους, καθώς και μερικοί επιφανείς ανεξάρτητοι πρώην αξιωματούχοι, όπως ο Τζον Νεγκροπόντε, πρώην διευθυντής Εθνικών Μυστικών Υπηρεσιών, και ο Μάικλ Χένινγκ, πρώην διευθυντής της αμερικανικής Υπηρεσίας Εθνικής Ασφαλείας.

ντεν στην έναρξη της ομιλίας του, απευθύνοντας μία ακόμη άμεση έκκληση στο πολιτικό κέντρο και στον μέσο Αμερικανό ψηφοφόρο.

Πέρα από την έμφαση στην ενωτική υποψηφιότητα του Μπάιντεν, στην καρδιά του φετινού συνεδρίου βρέθηκε επίσης το επιχείρημα της «υπαρξιακής απειλής» που αντιμετωπίζει η χώρα εξαιτίας πιθανής επανεκλογής του Τραμπ. Ο νυν κάτοικος του Λευκού Οίκου δέχθηκε ομοβροντία επιθέσεων σχεδόν από όλους τους επιφανείς ομιλητές του Δημοκρατικού Κόμματος, με τον τέως πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα να κάνει λόγο για σοβαρές ζημιές στην αμερικανική Δημοκρατία και τον Μπιλ Κλίντον να κατηγορεί τον Τραμπ ότι ξοδεύει τον χρόνο του «χαζεύοντας» στην τηλεόραση και

στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αντί να ασχολείται με την καταπολέμηση της επιδημίας. «Ο Νέρων έπαιζε άρπα ενώ καίγεται» η Ρώμη, ο Τραμπ παίζει γκολφ» ήταν το λιτό μήνυμα του Μπέρνι Σάντερς.

Φανερά επηρεασμένο από τα διδάγματα της εμπειρίας του 2016, το συνέδριο έλαβε υπόψη του και δύο παράγοντες που συνέβαλαν σημαντικά στην ήττα της Χίλαρι Κλίντον: το μήνυμα της έγκαιρης εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους και την ανάγκη να θρυμματιστεί η εικόνα του Δημοκρατικού Κόμματος ως παράταξη της αμερικανικής ελίτ. Κάθε μία από τις τέσσερις νύχτες του συνεδρίου έκλεισε και με μία έκκληση προς τους ψηφοφόρους να προγραμματίσουν τη συμμετοχή τους στις εκλογές του Νοεμβρίου,

ενώ η ανάγκη για έγκαιρη εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους υπήρξε ένα από τα κεντρικά μηνύματα της ομιλίας της Μισέλ Ομπάμα – η οποία έκλεψε τις εντυπώσεις την πρώτη ημέρα του συνεδρίου. Ταυτόχρονα, η πλαισίωση των ομιλιών των στελεχών του κόμματος με παρεμβάσεις καθημερινών πολιτών –όπως της νεαρής Κριστίν Ουρκίτσα, η οποία έχασε τον πατέρα της από την επιδημία του κορονοϊού– συνέβαλε στο να χτιστεί η εικόνα μιας άμεσης και προσίτης πολιτικής παράταξης.

Όπως ήταν αναμενόμενο, ο Ντόναλντ Τραμπ παρακολούθησε στενά το συνέδριο, δημοσιεύοντας ασταμάτητες κριτικές κατά των ομιλητών του και εξαπολύοντας δριμύτατη επίθεση εναντίον του Τζο Μπάιντεν, κάνοντας λόγο για τον «χειρότερο πιθανό εφιάλτη» για τους Αμερικανούς και παρουσιάζοντας την πιθανή προεδρία του ως Αρμαγεδδώνα. «Διακυβεύεται η επιβίωση της χώρας μας, αυτοί οι άνθρωποι τρελάθηκαν», ανέφερε χαρακτηριστικά στην προεκλογική συγκέντρωσή του στο Ολντ Φορτζ. Μόνο που πλέον, όπως έδειξε και το συνέδριο των Δημοκρατικών, απέναντί του βρίσκονται ξεκάθαρα δεκάδες μετριοπαθή στελέχη των Ρεπουμπλικανών –από τον Τζον Κέισικ και τη χήρα του Τζον Μακκίν, Σίντι, μέχρι τον πρώην υπουργό Εξωτερικών Κόλιν Πάουελ– καθώς και ένα κόμμα πολύ πιο συστημένο από εκείνο που αντιμετώπισε το 2016.

Υπό αμφισβήτηση η αμερικανική δημοκρατία

Κινδυνεύει η αξιοπιστία της κάλπης

Του **THOMAS FRIEDMAN**
THE NEW YORK TIMES

Ποτέ στη ζωή μου δεν θα φανταζόμουν ότι οι ΗΠΑ μπορεί, για πρώτη φορά στην ιστορία τους, να μην πραγματοποιήσουν ελεύθερες εκλογές και ότι ο σημερινός πρόεδρος ενδέχεται να αρνηθεί να παραδώσει την εξουσία, εάν χάσει. Αν η μισή χώρα πιστεύει ότι η δολιοφθορά κατά των ταχυδρομικών δεν επέτρεψε στην ψήφο της να μετρηθεί αζή-όπιστα και η άλλη μισή πιστεύει ότι η επιστολική ψήφος υπέρ του Μπάιντεν είναι νόθα, τότε η αμερικανική δημοκρατία, όπως τη γνωρίζαμε, έχει τελειώσει και ο σπόρος ενός νέου εμφυλίου έχει σπαρεί.

Ο,τι και να γίνει, λοιπόν, είμαι πρόθυμος να χρησιμοποιήσω κάθε μέσο για να προσεγγίσω το εκλογικό μου τμήμα για να ψηφίσω υπέρ του Τζο Μπάιντεν και της Κάμαλα Χάρις στις 3 Νοεμβρίου. Οχι γιατί είμαι κανένας λυσσάλεος αριστερός, αλλά γιατί πιστεύω ότι οι ΗΠΑ παραμένουν στον πυρήνα τους μία κεντρικά χώρα, η οποία διοικείται καλύτερα από όποιον είναι ικανότερος να συμβιβάσει την Αριστερά με τη Δεξιά. Είμαι βέβαιος ότι ο Μπάιντεν είναι ο μόνος ικανός να το κάνει και αυτή είναι η αιτία της δημοτικότητάς του.

Συνειδητοποιώ ότι, εν μέσω πανδημίας, η διά ζώσης ψήφος, όπως αυτή που σχεδιάζω να ρίξω, δεν αποτελεί ρεαλιστική επιλογή για πολλούς συμπολίτες μας. Πολλοί συνταξιούχοι, οι οποίοι στελεχώνουν συνήθως τα εκλογικά τμήματα, θα αποφύγουν να προσφέρουν τον χρόνο τους φοβούμενοι τον κορωνοϊό. Πολλοί άλλοι δικαίως ανησυχούν ότι η πολύωρη αναμονή σε ουρές εκλογικών τμημάτων αυξάνει τις πιθανότητες τους να προσβληθούν από τον ιό.

Οφείλω, επίσης, να αναγνωρίσω ότι δεν φταίει μόνο ο Τραμπ που η ταχυδρομική υπηρεσία δεν έχει την ικανότητα να διαχειριστεί εγκαίρως τον τεράστιο όγκο επιστολικών ψήφων. Ο Τραμπ ευθύνεται, όμως, για την απόφασή του να μην πείσει –πιο σωστά: σύρει– το Κογκρέσο και όλους τους κυβερνώντες πολιτευόντες να συστασιν επείγουσας διαδικασίας για την παραλαβή και αξιόπιστη καταμέτρηση της επιστολικής ψήφου. Αντίθετα, αξιοποίησε τον χρόνο των συνεντεύξεων Τύπου του για να πείσει τη χώρα ότι κάθε επιστολική ψήφος –εκτός από εκείνες σε πολιτείες που τον στηρίζουν, όπως η Φλόριδα– πρέπει να αντιμετωπισθεί ως προϊόν νοθείας. Την ίδια στιγμή, επεδίωξε να αποστέρησει με δόλιο τρόπο κεφάλαια που χρειαζόταν η υπηρέτεια ταχυδρομικών για να διαχειρισθεί αποτελεσματικά τον όγκο των ψηφοδελτίων.

Ο Τραμπ είπε σε συνέντευξη Τύπου την περασμένη Τετάρτη ότι δεν θα υπογράψει τη χορή-

γηση 25 δισ. δολαρίων προς τα ταχυδρομεία ή την έκτακτη επιχορήγηση ύψους 3,5 δισ. προς τις πολιτείες για την ενίσχυση των εκλογικών τους υποδομών, τις οποίες πρότειναν οι Δημοκρατικοί. «Χρειάζονται αυτά τα κεφάλαια για να μπορέσει το ταχυδρομείο να λάβει αυτά τα εκατομμύρια ψηφοδέλτια. Δεν θα τα έχουν, όμως, γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να τα διαχειρισθούν», είπε ο Τραμπ μιλώντας στο δίκτυο Fox. Εχω κάνει ρεπορτάζ σε δικτάτορες μπανανιών οι οποίοι ήταν πιο προσεκτικοί στις προπαιθείς τους να νοθεύσουν εκλογές.

Τι μπορούμε να κάνουμε; Να βομβαρδίσουμε τους βουλευτές και τους γερουσιαστές με επιστολές διαμαρτυρίας, να εμποδίσουμε την αφαίρεση του ταχυδρομικού κιβωτίου στη γειτονιά μας και –το πιο σημαντικό– να διαδηλώνουμε μπροστά στην κατοικία του διορισμένου από τον Τραμπ διοικητή των τα-

Οι ΗΠΑ διοικούνται καλύτερα από όποιον είναι ικανότερος να συμβιβάσει την Αριστερά με τη Δεξιά.

χυδρομείων, Λούι Ντετζόι. Ο κύριος αυτός θα πρέπει να καταλάβει ότι για την υπόλοιπη ζωή του δεν θα μπορεί να κυκλοφορεί στην Ουάσινγκτον χωρίς να ακούει για τις ευθύνες του στη σκόπιμη υποβάθμιση των ταχυδρομείων. Η προοπτική αυτή μοιάζει να έχει ήδη επηρεάσει τον Ντετζόι. Παρότι ο πρόεδρος συνεχίζει να προωθεί τη δική του και την αμφιβολία για την αξιοπιστία της επιστολικής ψήφου, ο Ντετζόι ανακοίνωσε την Τρίτη την αναστολή των αμφιλεγόμενων μεταρρυθμίσεων των ταχυδρομείων.

Δεν μπορούμε, όμως, να βασιστούμε στον Ντετζόι ή στον Τραμπ για την αξιοπιστία της εκλογικής διαδικασίας. Ο διοικητής της ταχυδρομικής υπηρεσίας, λ.χ., δεν υποσχέθηκε να αναστρέψει τις αμφιλεγόμενες μεταρρυθμίσεις, που δημιουργούν προσκόμματα στην πρόσβαση πολιτών στην επιστολική ψήφο, παρά μόνο να τις αναστείλει. Πρέπει, λοιπόν, να βοηθήσουμε κάθε κοινότητα να προσλάβει περισσότερους εκλογικούς αντιπροσώπους.

Αν είστε νέος και υγιής ή έχετε αποθεραπευθεί από COVID-19, δηλώστε εθελοντές στις εκλογές. Για μένα, αυτή είναι η καθοριστική στιγμή της γενιάς μας, μια νέα 6η Ιουνίου 1944. Οι Αμερικανοί στρατίτες που αποβίβασθηκαν τότε στις ακτές της Νορμανδίας «ψήφισαν» με τις ζωές τους για να μπορούμε εμείς να ψηφίσουμε σήμερα στην κάλπη, με επιστολική ή διά ζώσης ψήφο.

Διαδηλωτές έξω από την κατοικία του Λούι Ντετζόι, στην Ουάσινγκτον. Με κεντρικό σύνθημα «Αφήστε την Αμερική να ψηφίσει», διαμαρτυρούνται για τις μεταρρυθμίσεις των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Συμφωνία για κατάπαυση πυρός στη Λιβύη

ΚΑΙΡΟ. Αμοιβαία κατάπαυση του πυρός κήρυξαν οι αντιμαχόμενες πλευρές στον εμφύλιο της Λιβύης. Το μεσημέρι, η κυβέρνηση της Τρίπολης υπό τον πρωθυπουργό Φαγέζ αλ Σαράζ, που υποστηρίζεται από την Τουρκία και το Κατάρ, ανακοίνωσε κατάπαυση του πυρός σε όλη τη χώρα, κάλεσε σε αποστρατιωτικοποίηση της διαφιλονικούμενης, στρατηγικής σημασίας πόλης της Σύρτης και δεσμεύτηκε για προεδρικές και βουλευτικές εκλογές τον Μάρτιο.

Αμέσως μετά ακολούθησε ταυτόσημη ανακοίνωση από τον Αγκίλα Σάλεχ, πρόεδρο του εκλεγμένου κοινοβουλίου που εδρεύει στην ανατολική Λιβύη και στηρίζεται από τις στρατιωτικές δυνάμεις του Χαλίφα Χαφτάρ. Ο Σάλεχ κάλεσε τις δυνάμεις που τον στηρίζουν να

σταματήσουν τις εχθροπραξίες και συμφώνησε τόσο στην αποστρατιωτικοποίηση της Σύρτης όσο και στη διεξαγωγή εκλογών. Την ευθύνη για την ασφάλεια της Σύρτης θα αναλάβει αστυνομική δύναμη κοινής αποδοχής. Τη συμφωνία για ανακωχή καιρέτισε ο πρόεδρος της Αιγύπτου Αμπντέλ Φατάχ αλ Σισί, ο οποίος είχε απειλήσει με στρατιωτική επέμβαση αν οι δυνάμεις του Σαράζ και οι σύμμαχοι τους επιχειρούσαν να καταλάβουν τη Σύρτη.

Την ικανοποίησή της γι' αυτή την εξέλιξη εξέφρασε και η αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στη Λιβύη. «Οι δύο πρωτοβουλίες δημιουργήσαν κάποιες ελπίδες για ειρηνική, πολιτική επίλυση της μακροχρόνιας κρίσης στη Λιβύη. Η όποια λύση θα πρέπει να λάβει υπόψη της την επιθυμία του λιβυκού λαού να

Ο **Φαγέζ αλ Σαράζ** σε παλιότερη συνέντευξη Τύπου στην Τρίπολη.

ζήσει ειρηνικά και με αξιοπρέπεια», είπε η επικεφαλής της αποστολής του ΟΗΕ Στέφανι Ουίλιαμς.

Και οι δύο πλευρές τόνισαν ότι επιθυμούν να τερματιστεί το μπλο-

κάρισμα των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων που επέβαλαν οι δυνάμεις του Χαφτάρ πριν από λίγους μήνες. Συμφώνησαν επίσης ότι τα πετρελαϊκά έσοδα πρέπει να κατατίθενται σε λογαριασμό της Εθνικής Εταιρείας Πετρελαίων εκτός Λιβύης και να διανέμονται δίκαια.

Τα αντιμαχόμενα στρατόπεδα του εμφυλίου στη Λιβύη δέχονταν τους τελευταίους μήνες ασφυκτικές πιέσεις από τους ξένους «πάτρονους», έτσι ώστε να ανασταλούν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στη Σύρτη, πύλη εξόδου του λιβυκού πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η χθεσινή εξέλιξη ανοίγει τον δρόμο για την επανέναρξη διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα του ΟΗΕ προς αναζήτηση πολιτικής λύσης στη λιβυκή κρίση.

A.P.

Ο εφιάλτης της διδυμης πανδημίας

Επιτακτική η ανάγκη καθολικού αντιγριπικού εμβολιασμού, ώστε να μη συμπέσουν COVID-19 και γρίπη το φθινόπωρο

Της **JAN HOFFMAN**
THE NEW YORK TIMES

Η έλευση του φθινοπώρου και η πιθανότητα ενός δεύτερου κύματος της πανδημίας COVID-19 κάνουν πελιδνούς από φόβο τους αξιωματούχους των φορέων δημόσιας υγείας. Όμως το σενάριο επιδεινώνεται, καθώς τίποτα δεν αποκλείει η επόμενη να είναι μια ιδιαίτερα βαριά περίοδος γρίπης. Ακόμα, όμως, και μια ήπια περίοδος θα επιβαρύνει σημαντικά τα νοσοκομεία, που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα κρούσματα COVID-19. Αν και επί του παρόντος οι ειδικοί αγνοούν τι επακριβώς θα συμβεί τους επρχόμενους μήνες, εκφράζουν έντονη ανησυχία ότι πολλοί δεν θα εμβολιαστούν, πυροδοτώντας την εμφάνιση επιδημικών εστιών γρίπης.

Η ανησυχία της επερχόμενης «διδυμης πανδημίας» είναι τόσο έντονη ώστε σε ολόκληρο τον κόσμο οι υγειονομικοί φορείς ενθαρρύνουν τον αντιγριπικό εμβολιασμό, προτού ακόμα το φετινό εμβόλιο βρεθεί στα ράφια των φαρμακείων. Ο επικεφαλής του αμερικανικού Κέντρου Ελέγχου Νοσημάτων και Πρόληψης (CDC), δρ Ρόμπερτ Ρέντφιλντ, συμβάλλει στην προσπάθεια καλώντας τους επιχειρηματίες να βρουν τρόπους εμβολιασμού του προσωπικού τους. Το CDC συνήθως εφοδιάζεται με 500.000 δόσεις αντιγριπικού εμβολίου για τους ανασφάλιστους ενήλικους, αλλά φέτος προμηθεύθηκε επιπλέον 9,3 εκατ. δόσεις.

Ο δρ Αντονι Φάουτσι, επικεφαλής του Εθνικού Ινστιτούτου Αλλεργιών και Λοιμωδών Νόσων των ΗΠΑ, απηύθυνε έκκληση στους πολίτες να εμβολιαστούν κατά της γρίπης, «ώστε τουλάχιστον να ελαχιστοποιήσετε τον κίνδυνο για τη μία από τις δύο αναπνευστικές λοιμώξεις». Ανάλογο εκστρατεία υπέρ του αντιγριπικού εμβολιασμού έχει ξεκινήσει και ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Μπόρις Τζόνσον, ο οποίος πριν από μερικές ημέρες δήλωσε ότι οι αρνητές των εμβολίων είναι «για δέσιμο».

Η γρίπη, μια αναπνευστική λοίμωξη που μπορεί να επιφέρει θάνατο, έχει κάποια κοινά συμπτώματα με την COVID-19: πυρετός,

Ουρά για τεστ COVID-19 στο Λος Άντζελες. Οι Καλιφορνέζοι επιδημιολόγοι ανησυχούν για τους ελάχιστους εμβολιασμούς κατά της γρίπης εν μέσω πανδημίας.

Απείρως δυσκολότερο από τα οργανωτικά προβλήματα του μαζικού εμβολιασμού στις ΗΠΑ είναι να πεισθούν οι πολίτες για αυτόν.

πονόλαιμο, βήχα, μυαλγίες και κόπωση. Επίσης, καθιστά τους ασθενείς πιο ευάλωτους στον κορωνοϊό. Μια συνδυαστική λοίμωξη, εκτιμούν οι ειδικοί, κατά πάσα πιθανότητα θα αποδειχθεί καταστροφική.

Η περίοδος της γρίπης 2019-2020 στις ΗΠΑ ήταν ήπια, σύμφωνα με το CDC. Παρ' όλα αυτά, τα κρούσματα ανήλθαν σε 39 έως 56 εκατ., 740.000 άνθρωποι χρειάστηκαν νοσηλεία και οι θάνατοι κυμάνθηκαν μεταξύ 24.000 και 62.000. Η προσπάθεια πρό-

ληψης της γρίπης μεσούσης της πανδημίας είναι μια πραγματική πρόκληση, όχι μόνο ως προς την οργάνωση ασφαλούς και εγκαίρου μαζικού εμβολιασμού, αλλά κυρίως, λόγω της ανάγκης να πεισθούν οι Αμερικανοί να κάνουν ένα εμβόλιο για το οποίο δυσπιστούν.

Ήδη, οι υγειονομικές αρχές οργανώνουν μεγάλους κλίμακας εκστρατεία ενημέρωσης έως τις 31 Οκτωβρίου, με τη βοήθεια μέσων κοινωνικής δικτύωσης, φωτεινών πινακίδων, τηλεόρασης και ραδιοφώνων. Φέτος, λόγω της πανδημίας, ο εμβολιασμός θα είναι πρακτικά δυσχερέστερος και οι ειδικοί συνιστούν στους πολίτες να εμβολιαστούν το ταχύτερο δυνατόν, παρότι η ανοσία που προσφέρει το εμβόλιο φθίνει με το πέρασμα του χρόνου. Οι φαρμακοβιομηχανίες υποστηρίζουν ότι οι δόσεις του εμβολίου που θα χρησιμοποιηθούν στις ΗΠΑ θα αυξηθούν κατά 15%

συγκριτικά με την περυσινή χρονιά. Επίσης, τα φαρμακεία, αλλά και τα σουπερ μάρκετ, θα διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο από ό,τι τα περασμένα χρόνια στην προσπάθεια. Κάποιες αλυσίδες, μάλιστα, θα διαθέτουν εμβόλια ήδη από αυτή την εβδομάδα.

Απείρως δυσκολότερο από τα οργανωτικά προβλήματα του μαζικού εμβολιασμού είναι να πεισθούν οι πολίτες για αυτόν. Παραδόξως, η συννηθέστερη δικαιολογία που επικαλούνται όσοι δεν εμβολιάζονται είναι ότι το αντιγριπικό εμβόλιο δεν είναι εξίσου αποτελεσματικό με άλλα, όπως, λ.χ., αυτό κατά της ιλαράς. Η αλήθεια είναι ότι το αντιγριπικό εμβόλιο δεν είναι θαυματουργό. Επιβάλλεται η επείγουσα επανάληψή του, ενώ η ανάπτυξη της ανοσίας που πυροδοτεί χρειάζεται τουλάχιστον δύο εβδομάδες. Η αποτελεσματικότητά του εξαρτάται κυρίως

από την ακρίβεια των εκτιμήσεων των κέντρων λοιμωδών νόσων σε όλο τον κόσμο, σχετικά με το ποια στελέχη του ιού πρόκειται να «κυκλοφορήσουν» την επόμενη χρονιά. Επίσης, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα στελέχη της γρίπης μεταλλάσσονται διαρκώς. Όπως και να έχει, το εμβόλιο παρέχει ανοσία έξι μήνες αφότου το λάβουν, αλλά αυτή φθίνει στους άνω των 65. Η αποτελεσματικότητά του, που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, κυμαίνεται γύρω στο 40%-60%.

«Ένα εμβόλιο που δεν θα γίνει, δεν προσφέρει προστασία σε κανέναν», τονίζει η δρ Τζέιν Ζάκερ, επικεφαλής της υπηρεσίας εμβολιασμών της πόλης της Νέας Υόρκης. Επίσης, οι ειδικοί επισημαίνουν ότι ακόμα και αν κάποιος που εμβολιάστηκε, προσβληθεί από γρίπη, η βαρύτητα της νόσου θα είναι σαφώς ελαττωμένη και δεν θα χρει-

αστεί νοσηλεία. Όλα αυτά, σημειώνουν οι υγειονομικοί, δείχνουν ότι το εμβόλιο της γρίπης είναι μια πολύ καλή ιδέα.

Ορισμένοι αρνούνται να εμβολιαστούν επειδή πιστεύουν ότι το εμβόλιο θα τους αρρωστήσει. «Ο κόσμος λέει "δεν θα κάνω το αντιγριπικό εμβόλιο, επειδή θα μου προκαλέσει γρίπη"», επισημαίνει η δρ Πάτσι Στίντσφιλντ, υπεύθυνη του τμήματος πρόληψης λοιμωξεων στο παιδιατρικό νοσοκομείο της Μινεσότα και μέλος της ομάδας εργασίας του CDC για τη γρίπη. «Αυτό που νιώθουμε είναι η ανοσοοποιητική αντίδραση του οργανισμού μας στα αντιγόνα της γρίπης», εξηγεί. «Μπορεί κανείς να νιώθει "γριπιασμένος" μετά τον εμβολιασμό, αλλά αυτό είναι θετικό. Μέσω αυτής της κακουχίας ο οργανισμός μάς λέει "είμαι έτοιμος για τη γρίπη και αν κολλήσω δεν θα αρρωστήσω και τόσο"».

Κάποιοι ειδικοί αισιοδοξούν ότι φέτος θα εμβολιαστούν περισσότεροι, καθώς, εξαιτίας της πανδημίας, κατανόησαν ότι οι επιλογές τους μπορεί να επηρεάσουν δυσμενώς άλλους. Ενδεικτικά, στην Αυστραλία ο αντιγριπικός εμβολιασμός φέτος κατέγραψε υψηλά ποσοστά. Η έναρξη του έγινε νωρίτερα από το συνήθες για τον χειμώνα, που διρκεί από τον Ιούνιο έως τον Αύγουστο, και ήταν ένας από τους ελάχιστους λόγους για τον οποίο οι Αρχές επέτρεπαν την έξοδο από την κατοικία, όπου εφαρμόστηκε καραντίνα. Μάλιστα, τα κρούσματα γρίπης στη χώρα έχουν μειωθεί κατά 99% συγκριτικά με το 2019, αποτέλεσμα στο οποίο συνέβαλαν πολλοί παράγοντες, όπως τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης, η ελαχιστοποίηση των μετακινήσεων, οι μάσκες και, φυσικά, ο αντιγριπικός εμβολιασμός.

Συνήθως, οι υγειονομικοί φορείς των ΗΠΑ παρακολουθούν ως «οιωνό» την εξέλιξη της γρίπης στην Αυστραλία. Αυτό φέτος δεν μπορεί να ισχύει, καθώς στις ΗΠΑ δεν επιβλήθηκαν τα ίδια μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Το μόνο που μπορούν να κάνουν φέτος οι Αμερικανοί είναι να εμβολιαστούν εγκαίρα κατά της γρίπης. Όπως, άλλωστε, πρέπει να κάνουν όλοι.

Βαρύ για κάποιους πρίγκιπες το φορτίο της μοναρχίας

Η υπόθεση του στέμματος είναι ένα πολύπλοκο και επώδυνο παιχνίδι, το οποίο ο Χάρι και η Μέγκαν δεν θέλησαν να παίξουν

Τι απαιτείται, άραγε, ώστε να σταθεί κάποιος στο ύψος των απαιτήσεων της βρετανικής μοναρχίας; Η απάντηση είναι προφανής, καίτοι οδυνηρή και εξευτελιστική: η απόλυτη προθυμία εκείνου που του έπεται ο κλάρος να «καταβροχθιστεί».

Βλέποντας τον δωδεκάχρονο πρίγκιπα Χάρι να ακολουθεί πεζή το φέρετρο της μητέρας του, πριγκίπισσας Νταϊάνας, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι η μοναρχία δεν είναι μια εθνική απόλαυση ή μια φάρσα, αλλά μια εθνική ασθένεια. Είναι δύσκολο για τους αλλοδαπούς να κατανοήσουν τι ζητούν οι Βρετανοί από τη βασιλική οικογένεια. Κάποιες φορές, ακόμα και ορισμένα μέλη της, εξαιτίας του ενστικτού της αυτοσυντήρησης που διαθέτουν, δεν επιτρέπουν στους εαυτούς τους να το γνωρίζουν. Αν ο πρίγκιπας Χάρι και η Μέγκαν, η δούκισσα του Σάσεξ, τελικά το έμαθαν, είναι βέβαιο ότι απογοητεύθηκαν.

Το νεαρό ζευγάρι αποσύρθηκε από τα βασιλικά του καθήκοντα και εγκαταστάθηκε στην ονειρική έπαυλή του στην Καλιφόρνια, από όπου δημοσιοποίησε μια λίστα με όλες τις περιπτώσεις που πληγώθηκε από τα ΜΜΕ και τη βασιλική αυλή. Αυτή η λίστα, που στην πραγματικότητα είναι βιβλίο, τιτλοφορείται «Finding freedom» («Βρίσκοντας την ελευθερία»). Πρόκειται για τη νέα βιογραφία των Σάσεξ, την οποία υπογράφουν οι Κάρολιν Ντρίνκ και Ουίλντ Σκόμπι. Προφανώς, το βιβλίο εγκρίθη-

κε από τον Χάρι και τη Μέγκαν προτού κυκλοφορήσει και δεν αποκλείεται καθόλου να συνγράψαν κάποια αποσπάσματά του οι ίδιοι. Σίγουρα μοιάζει πολύ με αυτοβιογραφία. Στην πραγματικότητα, όμως, είναι ένα θρηνητικό κείμενο που περιλαμβάνει εντυπωσιακές λεπτομέρειες για τη ζωή του ζευγαριού. Η Μέγκαν, λ.χ., κατηγορήθηκε από τα ΜΜΕ ότι φορούσε λανθασμένο χρώμα βερνικιού νυχιών (πολύ σκούρο) στην απονομή των βραβείων της Εβδομάδας Μόδας του Λονδίνου. Οι συγγραφείς του βιβλίου επισημαίνουν ότι δεν υπάρχει «βασιλικό πρωτόκολλο για το χρώμα των νυχιών». Σε μια άλλη περίπτωση, η Μέγκαν, λίγο πριν

Η βιογραφία του ζεύγους, που εκδόθηκε πρόσφατα, δίνει αποκαλυπτικές πληροφορίες για όσα εκτυλίσσονταν εντός των ανακτόρων.

από τον γάμο της, ζήτησε από την Αντζελα Κέλι, ενδυματολόγο της βασίλισσας Ελισάβετ και στενή φίλη της, παρότι προέρχεται από την εργατική τάξη, να κάνει πρόβα την κόμμωση και την τιάρα της. Η Κέλι αδιαφόρησε για το αίτημα, μέχρι τη στιγμή που παρενέβη η ίδια η βασίλισσα.

Το πριγκιπικό ζεύγος φωτογραφημένο δίπλα στη βασίλισσα Ελισάβετ, τον Ιούνιο του 2018, σε επίσημη εκδήλωση στα ανάκτορα του Μπάκιγχαμ.

Η αλήθεια είναι ότι κανένα μέλος της βασιλικής οικογένειας δεν «κακοποιείται» σαφώς μέσα από τις σελίδες του βιβλίου. Ο πρίγκιπας Ουίλιαμ και η σύζυγός του Κέιτ περιγράφονται ως «ψυχροί», αν και στην πραγματικότητα είναι απλώς Βρετανοί. Ο Ουίλιαμ κατηγορείται ότι αποκάλεσε τη νύφη του «αυτό

το κορίτσι», ενώ η Κέιτ κατακρίνεται επειδή πήγε για ψώνια χωρίς να προσφερθεί να μεταφέρει με το αυτοκίνητό της τη Μέγκαν, παρότι είχαν τον ίδιο προορισμό.

Είναι προφανές ότι ο βασικός στόχος του βιβλίου είναι να αποτελέσει τη φωνή της Μέγκαν, η οποία είναι τελειομανής και η απο-

τυχία της ως μέλους της βασιλικής οικογένειας την εξοργίζει. Η αλήθεια, ωστόσο, αποκαλύπτεται μέσα από τις δηλώσεις υψηλόβαθμου αυλικού, που συγκρίνει τη Μέγκαν με τη σιωπηλή –και ως εκ τούτου λατρευτή– Κάθριν. «Η Μέγκαν μιλάει για τη ζωή, για το πώς πρέπει να ζήσουμε», επισημαίνει ο αυλικός στους συγγραφείς. «Αυτό είναι εντελώς αμερικανικό. Ο κόσμος στη Βρετανία, όταν συμβεί αυτό, σκέφτεται "ποια νομίζει πώς είναι;"».

Ο πρίγκιπας Χάρι είναι βέβαιο ότι πάντα αναζητούσε, έστω υποσυνείδητα, τη γυναίκα που θα τον απελευθέρωνε. Αυτό, ακριβώς, αποδεικνύει το «Finding freedom». Πηγή από το περιβάλλον των δουκών του Σάσεξ επισημαίνει: «Βασικά, ο Χάρι ήθελε να φύγει. Στην πραγματικότητα, στο βάθος της ψυχής του, δυσκολευόταν στον κόσμο των γαλαζοαιμάτων. Η Μέγκαν απλώς του άνοιξε την πόρτα».

Οι συγγραφείς προσθέτουν ότι ο πρίγκιπας «είχε σιχαθεί την υποκρισία των βρετανικών ΜΜΕ, που τη μία ημέρα εκθείαζαν τη Μέγκαν και την επομένη την καταβαράθρωναν». Αυτό, όμως, δεν είναι υποκρισία, είναι κυνισμός. Οι εφημερίδες ούτε λατρεύουν ούτε μισούν τη Μέγκαν. Άλλοτε αντλούν από αυτήν έμπνευση, άλλοτε την υποβάλλουν σε μαρτύριο. Προφανώς, τα πράγματα θα πρεμούσαν εάν έπρατταν το ίδιο και οι Σάσεξ. Είναι, πιστεύω, θαυμάσιο ότι δεν συνέβη αυτό.

THE NEW YORK TIMES

Πικρές αλήθειες

Η βασιλική οικογένεια είναι μια θυσία στο κέντρο της εθνικής ζωής της Βρετανίας. Είναι το καύσιμο για τη δημιουργία της εθνικής ψυχής, επειδή ακριβώς αδυνατούμε να σκεφτούμε κάτι καλύτερο. Κάποιες φορές, ο θεσμός λειτουργεί αποτελεσματικά. Συχνά –και ολόένα συχνότερα, πλέον– δεν έχει κανένα αποτέλεσμα. Τους ντύνουμε με μανδύες, τους φοράμε στέμματα και παίζουμε μαζί τους σαν να ήταν πλαστικές κούκλες. Αυτό δεν έχει καμία σχέση με τον σεβασμό ή την αγάπη. Στην πραγματικότητα, αυτοί υποτάσσονται σε εμάς και όχι το αντίθετο. Αν τελικά επιβιώσουν αυτού του τερατώδους παιχνιδιού, κάνουν ακριβώς ό,τι απαιτούμε: οι γυναίκες τοποθετούν βαρίδια στο στρίφωμα του φερόματος τους από τον φόβο μήπως ανασκωχθεί στο φύσημα του ανέμου. Οι άνδρες είναι διακριτικοί και ενδοτικοί. Τα μέλη της βασιλικής οικογένειας επιτρέπουν στο έθνος να προβάλει πάνω τους τις επιθυμίες του. Προφανώς, το ζεύγος των δουκών του Σάσεξ δεν το κατανόησε.

Η μάχη για το UEFA Ranking

Τι πρέπει να καταφέρουν οι εκπρόσωποι της Κύπρου στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις

Η Κύπρος, με την Ομόνοια να περνά (έστω και δύσκολα) με επιτυχία το πρώτο εμπόδιο στη νέα προσπάθεια και μεγάλη φιλοδοξία της να προκριθεί στους ομίλους μιας εκ των δύο Ευρωπαϊκών διοργανώσεων, μπήκε στη «μάχη» για μια όσο το δυνατόν καλύτερη θέση στο UEFA Ranking.

Τα αποτελέσματα των εκπροσώπων μας στην περσινή (2019-2020) αγωνιστική περίοδο, μας έφεραν στην 16η θέση κάτι που σημαίνει ότι στην επόμενη σεζόν 2021-2022 η χώρα μας θα εκπροσωπηθεί στα ευρωπαϊκά κύπελλα με τέσσερεις ομάδες, ως εξής:

- Ο πρωταθλητής μας θ' αρχίσει από τον 2ο προκριματικό γύρο του Champions League.
- Ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος θα αρχίσουν από τον 2ο προκριματικό γύρο του Europa Conference League.

Απλά δεν θα έχουμε ομάδα στο Europa League, κάτι που θα πρέπει ν' αλλάξουμε από την μεθεπόμενη περίοδο. Πολύ πιο δύσκολη και άσχη-

Στην επόμενη σεζόν 2021-2022 δεν θα έχουμε ομάδα στο Europa League, κάτι που θα πρέπει ν' αλλάξουμε από την μεθεπόμενη περίοδο.

μη είναι η κατάσταση για την Ελλάδα η οποία θα ριχτεί στη «μάχη» της βαθμολογίας της UEFA από τη 18η θέση. Στόχος των Ελληνικών συλλόγων είναι να καταφέρουν ξανά να επανέλθουν στα... παλιά με 5 ομάδες στις Ευρωπαϊκές διοργανώσεις, δύο εκ των οποίων στο Champions League και εκπροσώπηση με μια τουλάχιστον ομάδα στο Europa League και άλλες δύο στο Europa Conference League το οποίο θ' αρχίζει από την επόμενη σεζόν.

Από τη νέα εβδομάδα αρχίζουν οι προκριματικοί και εκεί οι πέντε εκπρόσωποι της Ελλάδας θα πρέπει να υπερβάλουν εαυτό. Πλέον, το ενδιαφέρον στρέφεται στη βαθμολογία της UEFA για το 2020-21. Η Ελλάδα θα

Για να ελπίζουμε σε μια καλή, προνομαϊκή θέση για την Κύπρο, θα πρέπει δύο τουλάχιστον από τους τέσσερις εκπροσώπους μας (Ομόνοια, Ανόρθωση, ΑΠΟΕΛ και Απόλλων), να καταφέρουν να προκριθούν στην φάση των ομίλων.

ξεκινήσει από την 18η θέση και θα πρέπει να προσπεράσει τουλάχιστον τρεις χώρες, μήπως και καταφέρει να επιστρέψει στην πολυπόθητη 15η θέση, από την οποία απέχει 3.000 πόντους.

Τι θα σημαίνει η 15η θέση

Η 15η θέση, την οποία θα διεκδικήσουν και η Κύπρος και η Ελλάδα, θα σημαίνει ότι για την περίοδο 2021 –2022:

- Ο πρωταθλητής στον 2ο προκριματικό γύρο των ChampionsLeague.
- Ο δεύτερος στον 2ο προκριματικό γύρο του ChampionsLeague.
- Ο τρίτος στον 3ο προκριματικό γύρο του EuropaLeague.

- Ο τέταρτος και ο πέμπτος στον 2ο προκριματικό γύρο του Europa Conference League.

Το σύστημα βαθμολόγησης

Το σύστημα βαθμολόγησης έχει διαφοροποιηθεί. Φέτος είναι ειδικές οι συνθήκες και οι πόντοι μοιράζονται αλλιώς. Υπάρχει μια νέα φόρμουλα βαθμολόγησης, καθώς τα ματς είναι μονά.

Η νίκη στην κανονική διάρκεια δίνει 1.500. Η ήττα 500, ενώ αν ο αγώνας πάει στα πέναλτι οι δυο ομάδες θα πάρουν από 1.000 ανεξάρτητα του ποιος θα περάσει.

Ως προς τους ομίλους, ισχύουν όσα ξέραμε: η νίκη δίνει 2.000 πόντους

και η ισοπαλία 1.000 πόντους. Διά τέσσερα η Κύπρος, διά πέντε η Ελλάδα. Η Κύπρος κάθε βαθμό που παίρνει τον διαιρεί δια τέσσερα, όσοι και οι εκπρόσωποί της (όπως και η Σκωτία και Δανία), ενώ η Ελλάδα κάθε βαθμό τον διαιρεί διά πέντε (όπως και η Κροατία, η Τσεχία).

Για να ελπίζουμε σε μια καλή, προνομαϊκή θέση για την Κύπρο, θα πρέπει δύο τουλάχιστον από τους τέσσερις εκπροσώπους μας (Ομόνοια, Ανόρθωση, ΑΠΟΕΛ και Απόλλων), να καταφέρουν να προκριθούν στην φάση των ομίλων. Θα είναι εξαιρετικά καλά τα πράγματα αν προκριθούν στους ομίλους τρεις από τις τέσσερις κυπριακές ομάδες.

Η υπέρβαση που χρειάζεται φέτος η Ελλάδα

Champions League και Europa League μπήκαν ήδη στον χορό με τον 1ο προκριματικό γύρο. Όπως προαναφέραμε η εκπρόσωπος της Κύπρου (Ομόνοια), αλλά και της Σερβίας, Σκωτίας ξεκίνησαν με προκρίσεις στον πρώτο προκριματικό του Champions League, κάτι που δυσκολεύει ακόμα περισσότερο τον στόχο της Ελλάδας να ανέβει τουλάχιστον τρεις θέσεις.

Οι Ελληνικές ομάδες μπαίνουν στον «χορό» από τον Β' προκριματικό

Μόνο αν προκριθούν τρεις ελληνικές ομάδες σε ομίλους η Ελλάδα θα έχει ελπίδες για να χτυπήσει και πάλι την 15η θέση.

γύρο και δεν συζητάμε καν το ενδεχόμενο για μη προκρίσεις με το «καλημέρα». Μόνο αν προκριθούν τρεις ελληνικές ομάδες σε ομίλους η Ελλάδα

θα έχει ελπίδες για να χτυπήσει και πάλι την 15η θέση. ΠΑΟΚ και ΑΕΚ πρέπει να τα καταφέρουν. Γιατί δύσκολα Άρς και ΟΦΗ θα πετύχουν την υπέρβαση και θα μουν σε όμιλο του Europa League.

Με τον ΠΑΟΚ να αντιμετωπίζει την Μπεσίκτας στο δεύτερο προκριματικό γύρο του Champions League, οι ελληνικές ομάδες αρχίζουν την προσπάθειά τους για... αντεπίθεση στη βαθμολογία της UEFA, έχοντας έναν παραπάνω εκπρόσωπο από τους

άμεσους «αντιπάλους» τους. Η Ελλάδα έχει χάσει δεδομένα ένα ευρωπαϊκό «εισιτήριο» για τη σεζόν 2021-22, οπότε και δεν θα έχει εκπρόσωπο απευθείας στο Europa League (με δύο ομάδες στη νέα διοργάνωση της UEFA, το Europa League Conference). Αλλά της δίνεται η δυνατότητα φέτος να «παλέψει» για ένα καλύτερο πλαίσιο στην σεζόν 2022-23. Στόχος της λοιπόν είναι η 15η θέση, που δίνει... πίσω τον 5ο εκπρόσωπο στην Ευρώπη.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Μας φτύνουν, δε βρέχει

Όχι δεν έπιασαν βροχές μες τον Αύγουστο στο νησί. Σπάνιο φαινόμενο είναι και με κίτρινες και πορτοκαλί προειδοποιήσεις της μετεωρολογικής υπηρεσίας είναι που ζούμε. Όμως είναι αλήθεια πως κάτι νιώθουμε όσοι ασχολούμαστε με το κυπριακό ποδόσφαιρο να μας λερώνει. Είναι το «φτύσιμο» του φιλόθλου κοινού που για άλλη μια φορά παρακολουθεί το θέατρο του παραλόγου. Το πρωτάθλημα ξεκινά και τον καλούν να πληρώνει για να πάει δει ποδόσφαιρο σε γήπεδα που μια μέρα πριν την έναρξη των αγώνων κρίνοντας επικίνδυνα για την ασφάλειά του! Έχουν μάλιστα και την ευκολία οι εμπλεκόμενοι να ρίχνουν ο ένας τις ευθύνες στον άλλο Λες και δεν είναι το ίδιο άθλημα που (θα έπρεπε να) υπηρετούν όλοι. Ο πρόεδρος της ΚΟΠ διαφωνίζει το άθλημα με τους αξιωματούχους της UEFA στην Πορτογαλία, η βιτρίνα του μας θέλει να διεκδικούμε δεύτερη θέση στο Champions League, αλλά από μέσα τι γί-

νεται; Ο κόσμος πλέον μας φτύνει και καλά μας κάνει.

* * * * *

Χαμένοι στη μετάφραση

Δεν είναι η ανοργανωσιά, ο ερασιτεχνισμός, ούτε τα τραγελαφικά που συμβαίνουν, ούτε το μπάχαλο που δημιουργείται... έτσι και αλλιώς όλα αυτά αποτελούν ανέκαθεν μέρος της ζωής μας. Το ν' ακούς όμως ραδιοφωνικά τους «υπευθύνους» να επιχειρηματολογούν επί του αυτονόητου... δύσκολο μπορείς να το διαχειριστείς. Χαμένοι στη μετάφραση, απλά συμπεραίνεις ότι δεν υπάρχει ελπίδα.

* * * * *

Ομόνοια – Τσάμπιονς Λιγκ

Δεν ήταν καλή η εμφάνιση της Ομόνοιας στην Αρμενία, καμιά κυπριακή ομάδα όμως, δεν εντυπωσίασε στον πρώτο προκριματικό και στο πρώτο επίσημο της παιχνίδι. Ζητούμενο, σε

ποιο βαθμό μπορεί η ομάδα του Χένιγκ Μπεργκ να παρουσιαστεί βελτιωμένη την Τετάρτη στην Πολωνία. Λογική η προσδοκία για καλύτερη αγωνιστική εικόνα, την ίδια στιγμή, ωστόσο, δεν θα πρέπει να αγνοούμε και τη λογική πιθανότητα βελτίωσης και στην πλευρά της Λέγκια, σε σχέση με τον πρώτο της αγώνα. Καλή και σημαντική η χρησιμοποίηση νεαρών κύριων ποδοσφαιριστών από τον Χένιγκ Μπεργκ, το θέμα, ωστόσο, είναι να μην αποδειχθεί το βράδυ της Τετάρτης, πως θα ήταν αναγκαίες και κάποιες ακόμη επιλογές στο ρόστερ, από μεταγραφές οι οποίες εκκρεμούν εδώ και καιρό...

* * * * *

Πρωτάθλημα - αναβολές

Τελικά με τις αναβολές αγώνων στο πρωτάθλημα δεν ξεμπερδέψαμε και ας τροποποιηθήκαν κάποιοι κανονισμοί. Όπως όλα δείχνουν και λόγω κορωνοϊού, τις αναβολές και μάλλον αρκετές, θα κληθεί και φέτος να διαχει-

ριστεί η ΚΟΠ. Προσθέστε και τα «απρόοπτα» όπως τα πρόσφατα με την Αρχή Αδειοδότησης αλλά και τυχόν προβλήματα από κακοκαιρία. Την ίδια ώρα, απαραίτητη η υπενθύμιση, για την ανάγκη ολοκλήρωσης της φετινής αγωνιστικής περιόδου, νωρίτερα απ' ότι τα τελευταία χρόνια (τέλος Απριλίου) και με δεδομένες τέσσερις περισσότερες αγωνιστικές στο πρωτάθλημα, από την... ιστορική απόφαση του περασμένου Μάη, για αύξηση των ομάδων της πρώτης κατηγορίας, από δώδεκα σε δεκατέσσερις.

* * * * *

Μεταγραφές «πατάτες»

Ολοένα και φουντώνουν φήμες στα δημοσιογραφικά γραφεία που φέρουν κάποιες από τις μεταγραφές μεγάλων ομάδων να αποδεικνύονται αποτυχημένες. Ονόματα διαθέτουμε... πριν όμως θεθούν ενώπιον του καθρέφτη γηπέδου, τίποτα δεν μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Καμία ελπίδα...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

«Και εκεί που η σκέψη σου αρμενίζει στα ήρεμα και γαλήνια νερά που πλέει το άθλημα στη φύση του, ευθύς αμέσως οδηγείσαι στις φουρτούνες, στους βάλτους και τα έλη που κόλλησε εδώ και χρόνια το κυπριακό πρωτάθλημα», γράφame μόλις την προηγούμενη εβδομάδα στην στήλη της «Κ», περιμένοντας την έναρξη του φετινού πρωταθλήματος.

Ούτε αξιώνουμε μαντικές ικανότητες, πολύ περισσότερο δεν υποφέρουμε από ξερολιισμό. Ούτε φυσικά μας διακατέχει αίσθημα ικανοποίησης για τυχόν επιβεβαίωση της σκέψης και των επιχειρημάτων μας. Αντιθέτως, είναι από τις σπάνιες φορές που κάθεται να γράψεις και η σχέση σου με το πλνκτρολόγιο μοιάζει απομακρυσμένη. Απλά δεν επιθυμείς να προσθέσεις το στιδήποτε, το κουράγιο έχει εξαντληθεί πλήρως, η ελπίδα μήπως και δεν επιβεβαιωθεί έχει σβήσει παντελώς... και τίθεται πια ενώπιον μιας κατάστασης που δεν μπορείς να διαχειριστείς.

«Επί τούτου, μετά σιγουριάς θεωρώ ότι το τραγελαφικό στοιχείο θα εισβάλει για τα καλά στη ζωή μας» διατυπώναμε μόλις πριν από μια εβδομάδα και λίγες μέρες μετά η κυπριακή ποδοσφαιρική κοινωνία και όχι μόνο, βρίσκεται ενώπιον μιας κατάστασης που προκαλεί θλίψη, απέχθεια και οργή.

Η οργή, η απαισιοδοξία, η απαξίωση και κάθε λογής παρόμοιο συναίσθημα γιγαντώνεται μέσα σου, ακούγοντας τους αρμόδιους να επιχειρηματολογούν, να υπερασπίζονται τη θέση τους και να προσπαθούν να αποποιηθούν τις ευθύνες. Ακόμη χειρότερα, σκεπτόμενοι αυτούς που κρύβονται στις κρίσιμες στιγμές, στρουθοκαμηλιζοντας, περιμένοντας να καταλαγιάσει η οργή για να επανεμφανιστούν ως σωτήρες, ηγέτες ή ως σούπερ ικανοί. Πέντε μήνες μακριά από την αγωνιστική δράση, με τ' άδεια γήπεδα, όλοι αυτοί οι ανεύθυνοι 48 ώρες πριν ξεκινήσει το πρωτάθλημα, διαπίστωσαν ότι τα περισσότερα εκ των γηπέδων είναι ακατάλληλα για να φιλοξενήσουν αγώνες!

Μια ακόμη φορά δια του ποδοσφαίρου ζεις στο πετσί, την κατάντια αυτής της χώρας, με νοοτροπίες αναξιοκρατικές, με άτομα που ορίζονται απλά και μόνο επειδή τους το επιτρέπει η κομματική ταυτότητα τους, με ανίκανους και άσχετους στο αντικείμενο ανθρώπους να λαμβάνουν αποφάσεις, να διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα, κινούμενοι στην κορυφή της πυραμίδας μιας κοινωνίας, που σε πληγώνει και συνάμα σου προκαλεί οργή...

Στέρεψαν οι λέξεις, χάθηκε η έμπνευση μα κυρίως, κυρίως διαπιστώνεις ότι δεν υπάρχει καμία ελπίδα για κάτι καλύτερο.

Μονίμως ανεξιστατέοι...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Στο κυπριακό ποδόσφαιρο, μας προέκυψαν τα τελευταία χρόνια, κόκκινοι φάκελοι ένα σωρό, διαιτησίες για γέλια και για κλάματα, βία στα γήπεδα, σημαντικές αποφάσεις για τις οποίες μόνο σημαντικά δεν ήταν τα κίνητρα, γενικότερα καταστάσεις που έπληξαν το κύρος και την αξιοπιστία του χώρου, που απομάκρυναν τον κόσμο από τα γήπεδα. Τελικά, δεν τα είχαμε δει όλα!

Γελούσαμε τις προάλλες, με τις εξελίξεις στην Ελλάδα. Που αποφάσισαν να διοργανώσουν τον τελικό κυπέλλου της περσινής περιόδου, λίγο πριν την έναρξη της φετινής και απαιτούν από τις ομάδες να αγωνιστούν με τα περσινά ρόστερ! Υπάρχουν όμως και χειρότερα, τα δικά μας. Που αποφάσισε η Αρχή Αδειοδότησης να συνεδριάσει για να εγκρίνει τη λειτουργία των σταδίων – γηπέδων, λίγες μόνο ώρες πριν τους αγώνες της πρεμιέρας. Και φυσιολογικά εκεί και όπου υπήρχαν ελλείψεις ή παραλείψεις δεν αδειοδότησε.

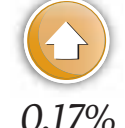
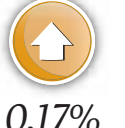
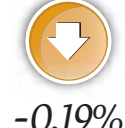
Κανείς δεν πρέπει να απαιτεί εκπτώσεις, χαλαρώσεις και κλειστά μάτια από τα μέλη της Αρχής Αδειοδότησης. Και καλά κάνει η Αρχή, εκεί όπου οι απαραίτητες πρόνοιες δεν τηρούνται, να μην επιτρέπει τη διεξαγωγή αγώνων. Κανείς, ωστόσο, δεν μπορεί να ελγήλσει, γιατί η καθοριστική συνεδρία της περασμένης Πέμπτης δεν έγινε δύο εβδομάδες νωρίτερα. Γιατί δεν τέθηκαν οι κόκκινες γραμμές στους αρμόδιους των σταδίων, μέρες πριν, και προκειμένου να υπάρχει χρόνος, να αποφευχθούν ανατροπές, εντάσεις, αντιδράσεις και φυσικά οι αναβολές.

Μόνιμη ανοργανωσιά, η μόνιμη έλλειψη επαγγελματισμού, απουσία αρμοδίων που να μπορούν να βλέπουν μπροστά και όχι πίσω τους, ότι τους προσπερνά... Για ποιο επαγγελματισμό στο χώρο μιλάμε. Την ώρα που κάποιες ομάδες θα έπρεπε ήδη να είχαν αποσυρθεί στο ξενοδοχείο για τον αγώνα της επόμενης μέρας, περίμεναν την ψηφοφορία για την αναβολή ή όχι της πρεμιέρας του νέου πρωταθλήματος!

Όσο για την αναβολή του αγώνα Εθνικός – ΕΝΠ, κανείς δεν μπορεί να διαφωνήσει με την απόφαση της ΚΟΠ. Ας είμαστε, μάλιστα, καλά προετοιμασμένοι, γιατί, λογικά, θετικά τεστ κορωνοϊού θα εντοπιστούν και άλλα. Γιατί άργησε τόσο πολύ να εκδοθεί η απόφαση για την αναβολή είναι το ζητούμενο.

Αν η... δυστοκία μέχρι την τελική απόφαση έχει να κάνει με ασάφεια ή κενό στο πρωτόκολλο, ας φροντίσουν οι αρμόδιοι, τώρα που είμαστε ακόμη στην αρχή, να διορθώσουν ό,τι χρειάζεται.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,66%Χ.Α.
-0,17%Dow Jones
0,17%Nasdaq
0,16%Nikkei
0,17%Dax
-0,51%FTSE 100
-0,19%ΔΙΕΘΝΗ
Στην τετράδα
των κροίσων
ανέβηκε
ο Ελον Μάσκ
Σελ. 10Πετρέλαιο
-0,47%€/€
-0,8%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ζητούν επανεκκίνηση των πλειστηριασμών

Επανεκκίνηση των πλειστηριασμών που έχουν «παγώσει» από τον Μάρτιο επιδιώκουν οι τράπεζες στην Ελλάδα. Η εκτέλεση των αναγκαστικών μέτρων κατά δανειοληπτών με κόκκινα δάνεια θεωρείται καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία των τιτλοποιήσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Μειώθηκαν οι αξίες των καταστημάτων

Με πτώση της τάξεως του 15% εκτιμάται ότι ολοκληρώθηκε το δεύτερο τρίμηνο του έτους για τις αξίες των εμπορικών καταστημάτων στην Ελλάδα, ενώ η αντίστοιχη κάμψη στα κτίρια γραφείων προσέγγισε το 12% σε σχέση με το υψηλό του 2019, καθότι το ενδιαφέρον ήταν μηδαμινό. **Σελ. 12**

Αμερικανικές πιέσεις για 5G στην Κύπρο

Διαβουλεύσεις για αυστηρότερες ρυθμίσεις σε σχέση με την προμήθεια κινητικού εξοπλισμού

Την ώρα που η Κύπρος τρέχει για να αδειοδοτήσει τις συχνότητες του 5G με χρονοδιάγραμμα μέχρι τέλος του 2020, οι ΗΠΑ παρεμβαίνουν παρασκηνιακά προς τους παρόχους. Πληροφορίες της «Κ» ανα-

φέρουν ότι πρόσφατα η αμερικανίδα πρέσβειρα στην Κύπρο είχε επαφές με τους CEO εταιρειών τηλεπικοινωνιών και τους κάλεσε να μην αναθέσουν στην κινεζική Huawei τον εξοπλισμό για το δίκτυο

5G. Από πλευράς των εταιρειών υπογραμμίζεται ότι οι ΗΠΑ δεν μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα με το να προσεγγίζουν τους παρόχους, αλλά με το να επηρεάσουν την ΕΕ να υιοθετήσει

στην πολιτική της συγκεκριμένες προτάσεις για το θέμα. Η στάση που τηρεί η ΕΕ δίνει άλλοθι στα κράτη μέλη για τον τρόπο χειρισμού του θέματος. Όπως επισημαίνουν πηγές στην «Κ», από την στιγμή

που δεν υπάρχει ξεκάθαρο οδηγία για την Huawei οι εταιρείες μπορούν να συνεχίσουν την συνεργασία τους με την εταιρεία, αν και θα ανοίξουν γέφυρες επικοινωνίας και με άλλες εταιρείες. **Σελ. 3**

Αυτόματοι πωλητές μάσκων

Το προϊόν που συνδέεται περισσότερο από κάθε άλλο με την πανδημία, οι προστατευτικές μάσκες, διατίθεται πλέον και από αυτόματους πωλητές. Οι τελευταίοι έχουν ήδη τοποθετηθεί σε πολυσύχναστα σημεία στη Γερμανία, στην Ελβετία και στην πρωτεύουσα της Ταϊλάνδης, Μπανγκόκ. Στη φωτογραφία, άνδρας στο μετρό του Βερολίνου διαλέγει την υφασμάτινη μάσκα που θα αγοράσει.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Ανεργία στην εποχή του κορωνοϊού και της αυτοματοποίησης

Ός ένας από τους σημαντικότερους κοινωνικό-οικονομικούς δείκτες, η ανεργία συγκεντρώνει ενδιαφέρον καθώς αντικατοπτρίζει τις συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης και παράλληλα την ποιότητα ζωής μιας κοινωνίας.

Η παρατηρούμενη τεχνολογική εξέλιξη δημιουργεί ανησυχία για το μέλλον της αγοράς εργασίας. Εξετάζοντας τη βιβλιογραφία, διαφαίνεται ότι η τεχνολογική πρόοδος έχει όντως οδηγήσει σε διαφοροποίηση των θέσεων εργασίας: επαγγέλματα ρουτίνας και περιορισμένης εξειδίκευσης έχουν αντικατασταθεί από υπολογιστές και ρομπότ ενώ ταυτόχρονα υπάρχει αυξημένη ζήτηση για επαγγέλματα υψηλής εξειδίκευσης όλων των επιπέδων. Πιο πρόσφατες έρευνες καταδεικνύουν ότι η εντεινόμενη τα τελευταία χρόνια

αυτοματοποίηση και η πρόοδος στον τομέα της τεχνικής νομοσύνης θα αλλάξουν ακόμη πιο ριζικά το εργασιακό τοπίο του μέλλοντος.

Η βαθιά ανθρωπιστική και οικονομική κρίση που προκάλεσε ο Covid-19 έχει επιδεινώσει τις προοπτικές εργοδότησης. Πρόσφατα, η Eurostat ανακοίνωσε ότι το ΑΕΠ της Ευρωζώνης μειώθηκε κατά 12% το δεύτερο τρίμηνο του 2020 ενώ η απασχόληση σημείωσε τη χειρότερη πτώση που έχει καταγραφεί. Πιο ανησυχητικό είναι η ανεργία στις νέες ηλικίες η οποία ανέρχεται στο 15%, ποσοστό διπλάσιο από το μέσο όρο. Στη χώρα μας οι τάσεις είναι παρόμοιες.

Η δυνατότητα των κυβερνήσεων και των δημόσιων αρχών να στηρίζουν τους ανέργους και τις

αιμάσσουσες επιχειρήσεις έχει ενισχυθεί ως αποτέλεσμα των επεμβατικών δημοσιονομικών και νομισματικών μέτρων που έχουν ληφθεί αλλά δεν είναι ανεξάντλητη.

Παρόλο που αναμφίβολα η κατάσταση είναι δύσκολη, μας προσφέρει τη δυνατότητα αναδόμησης του τρόπου λειτουργίας της αγοράς εργασίας. Εξετάζοντας το παρελθόν, γίνεται αντιληπτό ότι η προοπτική αυτοματοποίησης πρέπει δημιουργήσει ανησυχίες για το μέλλον της εργασίας. Σήμερα είναι δύσκολο να αντιληφθούμε το φόβο εργοδότησης των γραφείων όταν ανακαλύφθηκε ο πολυγραφος τον 15ο αιώνα ή τις ανησυχίες του υπουργού Εργασίας μιας, κατ'εξοχήν βασισμένης στη γεωργία, χώρας όταν παρουσιάστηκαν προηγμένα μηχανήματα γεωργικής παραγωγής τον 20ο

αιώνα. Τα μαθήματα όμως είναι πρόδηλα: ενώ ορισμένες θέσεις εργασίας καθίστανται παρωμένες λόγω νέων τεχνολογιών, ορισμένες δεξιότητες αναβαθμίζονται και γίνονται πιο πολύτιμες. Χώρες οι οποίες επιδεικνύουν ευελιξία και προσαρμοστικότητα και προωθούν την αναβάθμιση των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού θα εξέλθουν ενισχυμένες.

Σ' ένα κόσμο εντεινόμενης παγκοσμιοποίησης και ψηφιοποίησης, η Κύπρος οφείλει να αξιοποιήσει τις παρούσες ιδιαιτερείτες συνθήκες προς όφελος της οικονομίας και των ανθρώπων της.

Τώρα θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε με δημιουργικότητα τα αποθέματα προηγούμενων χρόνων και να αξιοποιήσουμε τη μέχρι

σήμερα επιτυχημένη στρατηγική αντιμετώπισης του Covid-19. Η πρόκληση των επόμενων μηνών είναι να εκμεταλλευτούμε με παραγωγικό τρόπο τα ευρωπαϊκά κονδύλια για να ενισχύσουμε τις ευάλωτες ομάδες που έχουν επηρεαστεί από την κρίση, να ενδυναμώσουμε την κοινωνική ενσωμάτωση και να προωθήσουμε παράλληλα την ψηφιακή τεχνολογία και την πράσινη ανάπτυξη, στοχεύοντας σε αναβάθμιση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε επαγγέλματα υψηλής εξειδίκευσης.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Ομήρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής σύμβουλος της Price Waterhouse Coopers Investment Services.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των GINA CHON ΚΑΙ PETE SWEENEY / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η τεχνολογική διαμάχη κοστίζει λιγότερο από τον εμπορικό πόλεμο

Η τεχνολογική διαμάχη μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας έχει μικρότερο κόστος σε σχέση με τον εμπορικό πόλεμο. Οι δύο χώρες θα επανεξετάσουν τη συμφωνία μείωσης των δασμών, ενώ παράλληλα ο Λευκός Οίκος στρέφει την προσοχή του στην απομάκρυνση πιο περιορισμένες από τους σαρωτικούς δασμούς στις εισαγωγές προϊόντων. Οι αξιωματούχοι έχουν αφήσει να εννοηθεί ότι η συμφωνία θα παραμείνει εν ισχύ. Το περασμένο Σάββατο, οι δύο πλευρές επρόκειτο να αξιολογήσουν τη λεγόμενη προκαταρκτική εμπο-

Κάθε είδους εταιρεία επιβαρύνθηκε και μετακύλισε το κόστος στους καταναλωτές.

Είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς το κόστος των δασμών για τις κινεζικές επιχειρήσεις, αλλά βρίσκονταν ήδη σε δύσκολη θέση λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης. Ο τομέας των εξαγωγών συνεισφέρει περίπου το ένα πέμπτο του ΑΕΠ και απασχολεί σημαντικό αριθμό χαμηλόμισθων εργαζομένων. Οι δασμοί σε αμερικανικά αγροτικά προϊόντα οδήγησαν σε αύξηση των τιμών των τροφίμων στην κινεζική αγορά, που είχαν ήδη ενισχυθεί λόγω της επιδημίας των χοίρων. Επίσης, πολλές ξένες επιχειρήσεις άρχισαν να μειώνουν την έκθεσή τους στην Κίνα μετακινώντας ή διευρύνοντας τις εφοδιαστικές τους αλυσίδες.

Ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ αντί να προβάλει την αδυναμία της Κίνας για τήρηση των συμφωνημένων στόχων στις εισαγωγές, στρέφεται κατά της TikTok και του WeChat και θέλει να «καθαρίσει» τα παγκόσμια δίκτυα από τον κινεζικό εξοπλισμό και από τις εφαρμογές για το κινητό. Αυτό εμποδίζει τη φιλοδοξία του Πεκίνου να καταστεί ηγετική δύναμη στον παγκόσμιο τεχνολογικό κλάδο. Ακόμα και έτσι, όμως, ο περιορισμός της διαμάχης σε έναν τομέα είναι καλύτερος από την επανεκκίνηση του πολέμου των δασμών, ο οποίος επηρεάζει χιλιάδες εφοδιαστικές αλυσίδες και κοστίζει εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια στο διμερές εμπόριο.

Στην προκαταρκτική συμφωνία οι δασμοί παρέμειναν σε ισχύ και στις δύο πλευρές. Παράλληλα, οι διπλωματικές σχέσεις επιδεινώνονται. Όσο άσχημη και αν είναι αυτή η νέα κατάσταση, η πλήρης κατάρρευση της εμπορικής εκκευρίας θα ήταν πολύ χειρότερη.

Η κατάρρευση της εμπορικής συμφωνίας μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας θα είναι η χειρότερη δυνατή εξέλιξη.

ρική συμφωνία που συνήψαν τον Ιανουάριο, όποτε το Πεκίνο δέχθηκε να αυξήσει τις εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων κατά 200 δισ. δολάρια σε βάθος δύο ετών. Το Πεκίνο δεν μπόρεσε να εκπληρώσει τις υποσχέσεις του μέχρι το τέλος του Ιουνίου, αλλά ο οικονομικός σύμβουλος του Λευκού Οίκου Λάρι Κούντλου έχει αφήσει να εννοηθεί ότι η συμφωνία θα εξακολουθήσει να ισχύει.

Οι επενδυτές έχουν επαναπαυθεί, καθώς οι αγορές και στις δύο χώρες βρίσκονται σε ράλι. Όσο αντάλλασσαν δασμούς, οι επιχειρηματικές επενδύσεις στις ΗΠΑ μειώθηκαν για τρία συναπτά τρίμηνα πέρυσσι και η παραγωγή των εργοστασίων μειώθηκε κατά 1,3% το 2019.

ΔΗΚΤΗΣ

Περί κανονικότητας

Η συνέχιση της προσπάθειας για επιστροφή στην κανονικότητα περνά μέσα από το δημόσιο σχολείο και τις αποφάσεις που θα λάβουν οι αρμόδιοι σε σχέση με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς. Η προσπάθεια προφανώς πρέπει να εστιάσει στην επιστροφή των παιδιών στις σχολικές αίθουσες. Ωστόσο, ορισμένοι ισχυρίζονται ότι δεν έχει γίνει κατάλληλη προετοιμασία για την επιστροφή στις σχολικές μονάδες και ότι ο χρόνος που απομένει δεν επαρκεί για ουσιαστικές βελτιώσεις. Η συνδικαλιστική πλευρά πάντως τηρεί αμυντική στάση, αρνούμενη προς το παρόν να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη για το τελικό αποτέλεσμα.

● ● ● ●

Πανεπιστημιακό προβάδισμα

Το εμβόλιο AZD122, γνωστό και ως το «εμβόλιο της Οξφόρδης», θα παρασκευαστεί σε 400εκ. δόσεις για την ευρωπαϊκή αγορά, σύμφωνα με σχετική απόφαση της AstraZeneca, η οποία σε συνεργασία με τη θυγατρική του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης vaccitech, αναπτύσσει εμβόλιο κατά του κορωνοϊού. Το συγκεκριμένο εμβόλιο βρίσκεται αυτήν την περίοδο στο στάδιο δοκιμών ΙΙ/ΙΙΙ ενώ έλαβε σημαντική δημοσιότητα όταν στο προηγούμενο στάδιο δοκιμών (Ι/ΙΙ) τα αποτελέσματα κρίθηκαν ως πολύ ενθαρρυντικά, αφού κατάφερε να δημιουργήσει ανοσολογικές αποκρίσεις στους συμμετέχοντες. Η εταιρεία vaccitech ανήκει στο Jenner Institute-είναι ένα από τα παλαιότερα ερευνητικά πανεπιστημιακά κέντρα στο θέμα των εμβολιασμών παγκοσμίως και τα τελευταία χρόνια εξειδικεύεται στην έρευνα για την παρασκευή εμβολίων για μολυσματικές ασθένειες και τον καρκίνο.

● ● ● ●

Περιβαλλοντικό κόστος

Μια πρωτοποριακή άσκηση ολοκλήρωσε το υπουργείο Περιβάλλοντος της Γερμανίας, το οποίο δημοσίευσε τα αποτελέσματα της πρώτης προσπάθειας κοστολόγησης της συλλογής σκουπιδιών. Μόνο για τη συλλογή των αποβλήτων η γερμανική αρχή υπολόγισε ότι το συνολικό κόστος ανέρχεται στα €225εκ. ετησίως. Το κόστος αυτό επωμίζονται σήμερα οι τοπικές αρχές ενώ, όπως δήλωσε ο αρμόδιος υπουργός, θα πρέπει σύντομα να το επωμιστούν εκείνοι που το δημιουργούν. Σε αντίστοιχη μέτρηση, η συλλογή των πλαστικών ποτηριών μιας χρήσης κοστίζει στην Γερμανία €120εκ. ετησίως. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή

diktis@kathimerini.com.cy

Οι κυβερνήσεις επιλέγουν επέκταση της χαλαρής δημοσιονομικής πολιτικής και κατά το νέο έτος προκειμένου να αντιμετωπίσουν μια απρόσμενη παράταση της κρίσης.

νομοθεσία, από τον επόμενο χρόνο θα απαγορευθούν συγκεκριμένα είδη πλαστικών μιας χρήσης, όπως είναι τα πιάτα και τα καλαμάκια.

● ● ● ●

Ανοδική πορεία

Η αισιοδοξία για την πορεία του ευρώ το επόμενο διάστημα βρίσκεται στο υψηλότερο σημείο από τότε που κρατούνται επίσημα στοι-

χεία, δηλαδή το 1999. Ξεκάθαρα, λοιπόν, οι επενδυτές βλέπουν την Ευρώπη να βγαίνει γρηγορότερα από την κρίση του κορωνοϊού σε σύγκριση με την Αμερική. Θετικά αποτιμάται για το ευρωπαϊκό νόμισμα και η πρόσφατη αποφασιστική ενέργεια των ηγετών να αναλάβουν κοινή δράση για την αντιμετώπιση της πανδημίας και να θωρακίσουν τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Το αξιοσημείωτο είναι ότι διευθύνει αναλυτές εκτιμούν πως η μετατόπιση των επενδυτικών χαρτοφυλακίων από δολάρια σε ευρώ δεν έχει ολοκληρωθεί, γεγονός που αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την περαιτέρω ενίσχυση του ευρώ έναντι του δολαρίου.

● ● ● ●

Χωρίς σχέδιο

Η αδυναμία έως άρνηση του προέδρου Trump να έρθει σε συμφωνία με την Nancy Pelosi, εκπρόσωπο των Δημοκρατικών στη Βουλή των Αντιπροσώπων, στερεί από τους Αμερικανούς ένα πακέτο τόνωσης μέχρι 3 τρις. δολάρια για την αντιμετώπιση της κρίσης που μαστίζει τη χώρα. Η άρνηση του Αμερικανού προέδρου να έρθει σε συμβιβασμό με τους Δημοκρατικούς, πολλαπλασιάζει τις αντιδράσεις προς το πρόσωπό του αναφορικά με τη διαχείριση της όλης κατάστασης και τον αφήνει χωρίς κάποιο συγκροτημένο σχέδιο, εκτός από κάποιες εκτελεστικές αποφάσεις που αφορούν στην πληρωμή επιδομάτων ανεργίας.

SOS εκπέμπει το Αμστερνταμ, που καταβυθίζεται

Στα κανάλια του Αμστερνταμ μπορεί κανείς εύκολα να διακρίνει ρωγμές και σημεία όπου το έδαφος έχει υποχωρήσει. Δεν είναι λίγες οι φορές που ποδηλάτες κατέληξαν στο νερό όταν οι τσιμεντένιες πλευρές των καναλιών κατέρρευσαν κάτω από τους τροχούς τους. Οι κρηπιδότικοι κατεδαφίζονται πάνω στα πλωτά σπίτια και οι γέφυρες εγκυμονούν κινδύνους. Οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας, βέβαια, ανακούφισαν κάπως την πρωτεύουσα της Ολλανδίας από τη μάστιγα του υπερτουρισμού. Η πόλη, όμως, αντιμετωπίζει μια πολύ σοβαρότερη υπαρκτική κρίση: κινδυνεύει να καταρρεύσει και να καταποντιστεί στα νερά της και μόνο μια ανάπλαση γιγαντιαίων διαστάσεων μπορεί να τη σώσει. Επί του παρόντος, η κατάσταση της δεν έχει, ευτυχώς, προκαλέσει θύματα, αλλά αν δεν εξευρεθούν τρόποι για την πραγματοποίηση λεπτεπίλεπτων εργασιών με κόστος εκατομμυρίων ευρώ, η μεσαιωνική της υποδομή, αυτή που καθιστά το Αμστερνταμ έναν τόσο προσφιλή προορισμό, θα χαθεί. Πολλές από τις 1.600 γέφυρες του Αμστερνταμ και περίπου 200 χιλιόμετρα καναλιών χρειάζονται αφενός να ελεγχθούν και αφετέρου να αντικατασταθούν. Παρότι η «μοίρα» της πόλης ήταν γνωστή επί χρόνια, το μόνο που έκαναν μέχρι φέτος οι Ολλανδοί ήταν να εύχονται ότι δεν θα συμβεί κάτι κακό.

Σήμερα, όμως, η κατάσταση άλλαξε και οι Αρχές εξετάζουν πώς θα φέρουν εις πέρας μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετώπισαν ποτέ. Εμφαλώς της προσπάθειας είναι η δημοτική σύμβουλος και υπεύθυνη για την κυκλοφορία και τις μεταφορές, Σάρον Ντίκσμαν, η οποία απαίτησε να ελεγχθεί από ανεξάρτητο φορέα η υποδομή της πόλης. Η έκθεση που συντάχθηκε μετά τους ελέγχους δείχνει ότι το 5% των μήκους 200 χλμ. τοιχιών των καναλιών βρίσκεται σε κακή κατάσταση και κινδυνεύει με καθίζηση. Στην ίδια έκθεση περιλαμβάνονται προτάσεις για τη μετατροπή του τρόπου

Τα κανάλια του Αμστερνταμ προσελκύουν επισκέπτες από όλο τον κόσμο, αλλά πολλά κινδυνεύουν να καταρρεύσουν εάν δεν αναστηλωθούν.

Επιτακτικώς αναγκαία η συντήρηση της μεσαιωνικής υποδομής της πόλης, των ετοιμόρροπων καναλιών και γεφυρών.

συμβίωσης της σύγχρονης πόλης με τη μεσαιωνική της υποδομή. Οπου κριθεί αναγκαίο για την αποκατάσταση των ζημιών, θα κοπούν δένδρα, θα κλείσουν χώροι στάθμευσης και δρόμοι για φορτηγά άνω των 3,5 τόνων. Επίσης, σε ετήσια βάση θα δαπανώνται 22,5 εκατομμύρια ευρώ για τα έργα συντήρησης. Στα σημεία που θεωρούνται υψηλού κινδύνου, θα γίνουν άμεσα παρεμβάσεις. Ήδη έξι γέφυρες είναι μερικώς ή ολικώς κλειστές.

Σύμφωνα με το ισχύον πρόγραμμα, μέχρι το 2023 θα ανακαινιστούν 27 γέφυρες και 800 μέτρα κρηπιδότοιχων και θα πραγματοποιηθούν και πολλά άλλα έργα, το συνολικό κόστος των οποίων υπολογίζεται σε 450 εκατομμύρια ευρώ.

Πέρα από τις τεχνικές δυσκολίες του προγράμματος ανάπλασης, η Σάρον Ντίκσμαν τονίζει ότι είναι αναγκαίο να επανεξεταστεί και ο τρόπος καθημερινής λειτουργίας της πόλης. «Η πόλη οικοδομήθηκε για άλογα και αμάξια και σήμερα στις ίδιες οδούς κινούνται φορτηγά», λέει. «Οφείλουμε να εξετάσουμε τον εφοδιασμό του Αμστερνταμ και να τον αναβαθμίσουμε, δημιουργώντας σταθμούς στα περικόρια από όπου τα προϊόντα θα φτάνουν στην πόλη με ελαφρύτερους και πιο καθαρούς τρόπους μεταφοράς», καταλήγει η δημοτική σύμβουλος.

CNN

Η λάσπη άγγιξε τον Μεγάλο Βούδα

Μέχρι τα δάκτυλα των ποδιών του Μεγάλου Βούδα του Λεσάν, ενός μνημείου πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας, αναγνωρισμένο από την Unesco, έφτασαν τα λαοπτόνερα από τις πρωτοφανείς βροχοπτώσεις και τις πλημμύρες του ποταμού Γιανγκτσέ, του μεγαλύτερου ποταμού της Ασίας. Στρατιώτες τοποθέτησαν σάκους με άμμο στη βάση του αγάλματος, που έχει ύψος 71 μέτρων, προκειμένου να το προστατέψουν από τα νερά. Πρόκειται για την πρώτη φορά που τα πόδια του αγάλματος καλύπτονται από τα νερά, μετά το 1940, αρκετά χρόνια πριν από την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας.

Το έργο που έχει σκαλιστεί στην πρόσοψη ενός βράχου κοντά στην πρωτεύουσα της επαρχίας Σετσουάν, Τσενγκντού, χρονολογείται από τον 8ο αιώνα μ.Χ. Συνήθως δεσπόζει πολύ υψηλότερα από την επιφάνεια των υδάτων, αλλά η περιοχή όπου βρίσκεται τις τελευταίες ημέρες βρίσκεται στο έλεος θεομηνίας: των χειρότερων πλημμυρών των τελευταίων 70 ετών. Περισσότεροι από 100.000 κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους και να μεταφερθούν σε ασφαλή καταλύματα. Πολλοί δρόμοι έχουν μεταβληθεί σε χειμάρρους και κάτοικοι που αποκλείστηκαν σε χωριά αντιμετώπισαν ελλείψεις σε τρόφιμα και πόσιμο νερό. Το άγαλμα του Μεγάλου Βούδα του Λεσάν αποτελεί δημοφιλή τουριστικό προορισμό για χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο, και συχνά περιλαμβάνεται στις κρουαζιέρες που πραγματοποιούνται στον ποταμό Γιανγκτσέ και τα Τρία Φαράγγια. Οι Αρχές ανακοίνωσαν, μάλιστα, ότι αναγκάστηκαν να απομακρύνουν από το άγαλμα τουλάχιστον 180 τουρίστες, που κινδύνευσαν από την άνοδο των υδάτων.

Σύμφωνα με τις δοξασίες των ντόπιων, το άγγιγμα των ποδιών του Βούδα από τα νερά προμηνύει την πλημμύρα της Τσενγκντού, που έχει περίπου 16 εκατομμύρια κατοίκους.

Ήδη η επαρχία Σετσουάν έχει κηρυχθεί σε κατάσταση ανάγκης και έχουν εκδοθεί προειδοποιήσεις για πλημμύρες στις περιοχές

Το άγαλμα του Μεγάλου Βούδα έχει σκαλιστεί στην πρόσοψη ενός βράχου και χρονολογείται από τον 8ο αιώνα μ.Χ.

Σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης η επαρχία Σετσουάν, στην Κίνα, ύστερα από τις σφοδρότατες πλημμύρες.

γύρω από τον Γιανγκτσέ και άλλους ποταμούς, ενώ υπάρχει και αυξημένος κίνδυνος κατολισθήσεων. Εξαιτίας των πλημμυρών έκλεισε και το Εθνικό Πάρκο Κοιλιάδας Τζι-σουζαϊγκού, ακόμα ένα σημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Unesco.

Τέλος, οι Αρχές επισμαίνουν ότι από τους τεράστιους όγκους των υδάτων δεν κινδυνεύει το φράγμα των Τριών Φαραγγιών το οποίο, όπως δηλώνουν, είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει τη μεγάλη πρόκληση.

BBC, REUTERS

Αποδυναμώνεται η σχέση Κύπρου - Κίνας για 5G

Παρασκηνιακές διαβουλεύσεις για αυστηρότερες ρυθμίσεις σε σχέση με την προμήθεια κινεζικού εξοπλισμού

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας και οι διαστάσεις που λαμβάνει τους τελευταίους μήνες στην ανάπτυξη δικτύων 5G, δεν αφήνει αμέτοχη την Κύπρο η οποία τρέχει για να αδειοδοτήσει τις συχνότητες του 5G με χρονοδιάγραμμα μέχρι τέλος του 2020. Πληροφορίες αναφέρουν ότι έγιναν παρασκηνιακά επαφές σε επίπεδο της Αμερικανίδας πρέσβειρας στην Κύπρο με τους CEO των εταιρειών τηλεπικοινωνιών κατά τις οποίες τους κάλεσε να μην αναθέσουν στην κινεζική Huawei τον εξοπλισμό για το δίκτυο 5G. Από πλευράς των εταιρειών πάντως αυτό

Διπλωματικοί οι χειρισμοί της ΕΕ στο θέμα των κινεζικών τεχνολογικών εταιρειών η οποία εξέδωσε τον Ιανουάριο συστάσεις για τα κράτη μέλη και τα καλεί να περιορίσουν τους προμηθευτές 5G υψηλού κινδύνου.

Εντός Σεπτεμβρίου αναμένεται το τελικό κείμενο που θα διέπει την Κυβερνοασφάλεια Δικτύων και Υπηρεσιών 5G στην Κύπρο από το ΓΕΡΗΕΤ.

που υπογραμμίζεται είναι ότι οι ΗΠΑ δεν μπορούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα με το να προσεγγίζουν τους παρόχους αλλά με το να επηρεάσουν την ΕΕ να υιοθετήσει στην πολιτική της συγκεκριμένες προτάσεις για το θέμα. Η στάση που τηρεί για το θέμα η ΕΕ δίνει ισχυρό άλλοθι στα κράτη μέλη για τον τρόπο χειρισμού του θέματος. Μέχρι στιγμής τα κράτη καλύπτονται από την εργαλειοθήκη προτάσεων την οποία υιοθέτησε η Κομισιόν αρχές του 2020, μέχρι τουλάχιστον να διαμορφώσουν το δικό τους τελικό κείμενο κανονισμών

για την ασφάλεια του νέου δικτύου. Πάντως το κείμενο της εργαλειοθήκης έχει χαρακτηριστεί εν πολλοίς ως μια διπλωματική απάντηση εκ μέρους της ΕΕ ώστε να μην διαταράξει τις σχέσεις της με τις ΗΠΑ διατηρώντας παράλληλα γέφυρες και με την Κίνα. Θεωρείται εντούτοις ότι οι συστάσεις τις οποίες περιλαμβάνει αναπόφευκτα θα επηρεάσουν την χρήση εξοπλισμού από τις κινεζικές εταιρείες. Πιο συγκεκριμένα, η εφαρμογή των συστάσεων αναμένεται ότι θα μειώσει σταδιακά την εξάρτηση από την Huawei. Αυτό εξάλλου συνεπάγεται από το ότι η ΕΕ καλεί τα κράτη μέλη να περιορίσουν τους προμηθευτές υψηλού κινδύνου και να μην ελέγχεται από χώρα εκτός ΕΕ. Υπονοείται, χωρίς να αναφέρεται ξεκάθαρα ότι η απα-

γόρευση αφορά τις κινεζικές εταιρείες, Huawei και ZTE. Επισημαίνεται επίσης ότι είναι καλό οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών να επιλέγουν περισσότερους από ένα προμηθευτές.

Αλλάζουν οι ισορροπίες

Όπως επισημαίνουν πηγές στην «Κ» από την στιγμή που δεν υπάρχει ξεκάθαρα οδηγία για την Huawei οι εταιρείες μπορούν να συνεχίσουν την συνεργασία τους με την εταιρεία, αν και θα ανοίξουν γέφυρες επικοινωνίας και με άλλες εταιρείες. Για παράδειγμα η Cyta ήδη συνεργάζεται με δύο εταιρείες και αναμένεται ότι θα συνεχίσει στο ίδιο πλαίσιο, ενώ εταιρείες οι οποίες δεν έχουν κλείσει ακόμα νέες συμφωνίες, προσανατολίζονται σε αριθμό προμηθευτών πέραν του ενός. Πάντως πηγές από

την Cyta αναφέρουν ότι η εταιρεία θα αρχίσει να μειώνει σταδιακά σε σχέση με το παρελθόν το βαθμό συνεργασίας με την Huawei, χωρίς αυτό να σημαίνει τον τερματισμό της συνεργασίας με την εταιρεία. Εταιρείες τηλεπικοινωνιών αναφέρουν επίσης στην «Κ» ότι οι περιορισμοί που εισάγονται δεν φαίνεται να επηρεάζουν άμεσα την οποία συνεργασία με την κινεζική εταιρεία ως προς την ανάπτυξη ραδιοδικτύου, δηλαδή του δικτύου κεραιών 5G, αλλά το δίκτυο πυρήνα, η υλοποίηση του οποίου δεν αναμένεται πριν την παρέλευση πέντε ετών.

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο

Στα συμπεράσματα της εργαλειοθήκης όπως δημοσιεύτηκαν στις 24 Ιανουαρίου αναφέρεται ότι

τα κράτη μέλη συμφώνησαν να ενισχύσουν τις απαιτήσεις στον τομέα της ασφάλειας, να αξιολογούν τα προφίλ κινδύνου των προμηθευτών, να εφαρμόζουν σχετικούς περιορισμούς για τους προμηθευτές που θεωρούνται υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαιών αποκλεισμών για βασικά πάγια στοιχεία που θεωρούνται ζωτικής σημασίας και ευαίσθητα (όπως οι λειτουργίες του κεντρικού δικτύου), καθώς και να αναπτύξουν στρατηγικές για να εξασφαλίσουν τη διαφοροποίηση των πωλητών. Στην ουσία η εργαλειοθήκη της ΕΕ αφήνει στην ευχέρεια του κάθε κράτους μέλους να επιλέξει ένα πιο χαλαρό ή ένα πιο αυστηρό πλαίσιο, αναλόγως με το επίπεδο των διπλωματικών σχέσεων που διατηρεί με τις δύο υπό διαμάχη χώρες.

Σεπτέμβριο στην Κύπρο

Το πλαίσιο κανονισμών για την ασφάλεια του δικτύου 5G της Κύπρου αναμένεται να παρουσιαστεί εντός Σεπτεμβρίου σύμφωνα με το Γραφείο του Επιτρόπου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων. Πρόκειται εξάλλου για απαραίτητο εργαλείο στα χέρια των παρόχων ώστε να προχωρήσουν τον Σεπτέμβριο με την υποβολή του ενδιαφέροντος τους στον διαγωνισμό αδειοδότησης συχνοτήτων ο οποίος τρέχει από τα τέλη Ιουλίου.

Την ίδια περίοδο, ολοκληρώθηκε και η δημόσια διαβούλευση με την συμμετοχή των τεσσάρων παρόχων κινητής τηλεφωνίας οι οποίοι έχουν δώσει τις δικές τους εισδηγίες επί του προσχεδίου για τους κανονισμούς ασφάλειας του νέου δικτύου.

Το περιεχόμενο των προτάσεων

Όπως αναφέρουν πηγές στην «Κ» το τελικό ρυθμιστικό πλαίσιο δεν αναμένεται να διαφέρει σημαντικά από τις αρχικές εισδηγίες, οι οποίες βασίστηκαν στις συστάσεις της εργαλειοθήκης της ΕΕ. Στο κείμενο του προσχεδίου αναφέρεται ότι η διαδικασία σύναψης συμβάσεων εξαρτημάτων ή υπηρεσιών που σχετίζονται με το δίκτυο 5G πρέπει να συμμορφώνεται με τις συστάσεις εγγράφου ENISA το οποίο είναι σύμφωνο με την απαίτηση της ΕΕ για συμμόρφωση με τα ειδικά πρότυπα ασφαλείας στη διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Αναφέρεται επίσης ότι ο προμηθευτής εξοπλισμού 5G θα πρέπει να συμμορφώνεται με νόμους περί απορρίπτου δεδομένων όπως είναι ο GDPR. Ως εκ τούτου, η εκτίμηση επικινδυνότητας πρέπει να περιλαμβάνει θέση δεδομένων και κατά πόσο αποθηκεύονται δεδομένα εκτός της ΕΕ, καθώς και κατά πόσο θα έχει πρόσβαση σε εμπιστευτικά ή ιδιωτικά δεδομένα που σχετίζονται με τα δεδομένα τελεικού χρήστη εντός του δικτύου κινητής τηλεφωνίας. Για την επιλογή του προμηθευτή λαμβάνεται υπόψη, η πιθανότητα του προμηθευτή να υποστεί παρέμβαση από τρίτη χώρα, χώρα δηλαδή εκτός ΕΕ καθώς και το ενδεχόμενο άσκησης πίεσης σε προμηθευτές εξοπλισμού 5G για τη διευκόλυνση των κυβερνοεπιθέσεων που εξυπηρετούν τα εθνικά συμφέροντα εθνικών τρίτων χωρών.

**Πανεπιστήμιο
Νεάπολις
Πάφος**
www.nup.ac.cy

ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΔΙΠΛΑ ΣΟΥ!

ΣΠΟΥΔΑΣΕ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ!

Κάνε μετεγγραφή

Συμβατικά Προγράμματα - Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα (BSc) - Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια (BSc) - Ψηφιακό Μάρκετινγκ (MSc) - Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια (MSc) - Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση (MSc) - Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία (MSc) - Οικονομικό Έγκλημα και Ποινική Δικαιοσύνη (MA) - Ανθεκτικότητα Κατασκευών σε Ακραίες Συνθήκες Φόρτισης (MSc)	Εξ Αποστάσεως Προγράμματα - Ψηφιακό Μάρκετινγκ (MSc) - Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια (MSc) - Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση (MSc) - Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία (MSc) - Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο των Επιχειρήσεων (LLM)
--	---

Μάθε περισσότερα:
T.: +357 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ:

**Middlesex
University
London**

**UNIVERSITY
OF HULL**

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανάκλα στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απέρριπτο, κατανητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρίου, Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

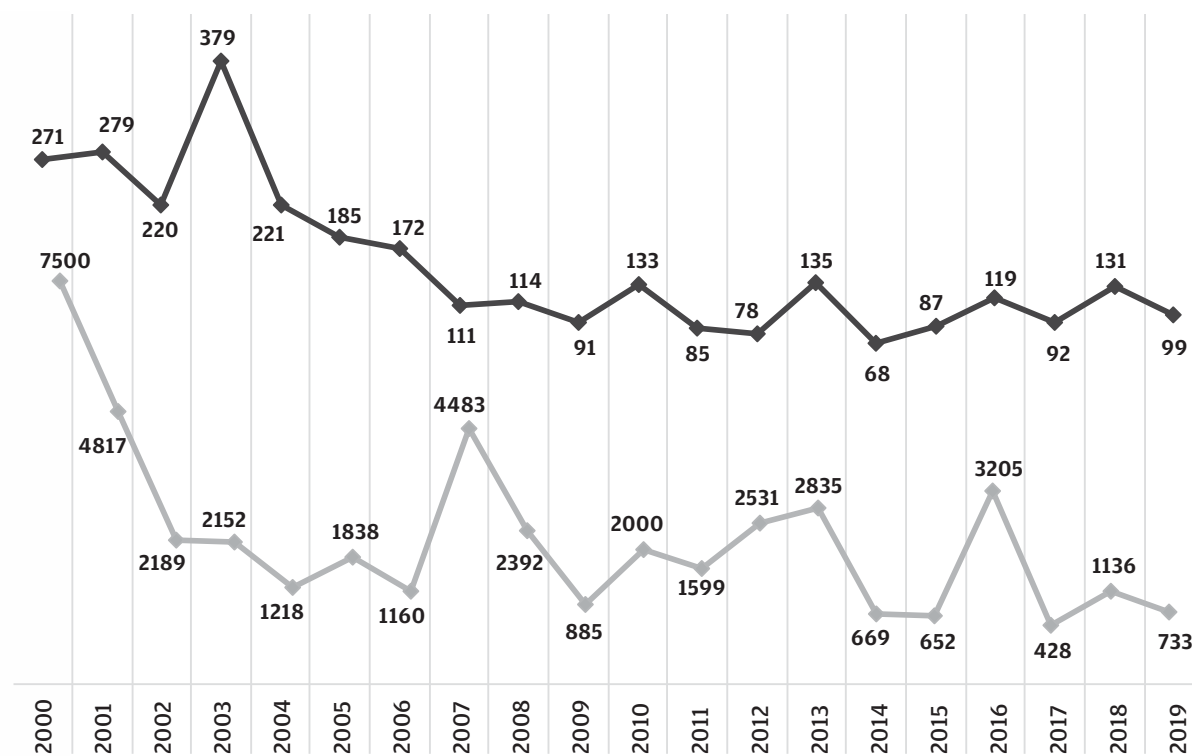
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
 ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκέντιος 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φοράκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
 Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Ανασκόπηση δασικών πυρκαγιών 2000-2019

■ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ
■ ΕΚΤΑΣΗ ΠΟΥ ΚΑΗΚΕ (ha)

Καίγονται για προσωπικό στο Τμήμα Δασών

Μεγάλο θα είναι το πρόβλημα μέχρι το 2021 εάν δεν αναπληρωθούν οι κενές θέσεις, τονίζει ο Χαράλαμπος Αλεξάνδρου

Της **ΑΝΤΡΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Για ακόμα ένα καλοκαίρι οι δασικές πυρκαγιές είναι ένα αρκετά μεγάλο πρόβλημα το οποίο καλούνται να αντιμετωπίσουν οι αρμόδιοι.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν οι πυρκαγιές που ξέσπασαν στην επαρχία Πάφου στις αρχές Αυγούστου και οδήγησαν στην απαγόρευση της διακίνησης ιδιωτικών οχημάτων σε δασικούς δρόμους μέχρι την Δευτέρα 17 Αυγούστου.

Φέτος ωστόσο, προέκυψε και ένα μεγάλο ζήτημα σε ό,τι αφορά το προσωπικό του τμήματος Δασών αφού σύμφωνα με τις πληροφορίες, δεν έχουν γίνει προσλήψεις στην υπηρεσία τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα για να καλυφθούν οι ανάγκες που προκύπτουν να γίνεται πολλές φορές ανάκληση προσωπικού. Συνολικά 43 θέσεις πρέπει να καλυφθούν φέτος στην υπηρε-

Το 84% των δασικών πυρκαγιών οφείλεται στον ανθρώπινο παράγοντα. Το 31% ήταν σκόπιμες και το 69% ήταν από αμέλεια.

Για κάλυψη των αναγκών, που είναι μεγάλες, αρκετοί υπάλληλοι του τμήματος Δασών δουλεύουν 60-70 ώρες την εβδομάδα αντί 40.

σία αφού φαίνεται ότι θα υπάρξει σοβαρό πρόβλημα μέχρι τον επόμενο χρόνο, οπότε θα υπάρξουν περίπου 7-8 αφυπηρετήσεις, με αποτέλεσμα να υπάρξει σοβαρό πρόβλημα.

Αλλαγές μετά από χρόνια

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στην κατοχή της η «Κ», δεν έχει γίνει καμία πρόσληψη στο τμήμα Δασών εδώ και χρόνια, αφού με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου εξαιρέθηκε από τα τμήματα του Δημοσίου όπου θα γίνονται προαγωγές.

Συγκεκριμένα για το 2019:

- 279 δασικοί υπάλληλοι
- 5 χειριστές αεροσκαφών (2 μόνιμοι και 3 με σύμβαση)

- 2 μηχανικοί αεροσκαφών (1 μόνιμος και 1 με σύμβαση)
- 450 δασοπυροσβέστες
- 40 πυροφύλακες

Σε ό,τι αφορά το 2020:

- 279 δασικοί υπάλληλοι
- 5 χειριστές αεροσκαφών (2 μόνιμοι και 3 με σύμβαση)
- 1 μηχανικός αεροσκαφών
- 458 δασοπυροσβέστες
- 40 πυροφύλακες

Σε ό,τι αφορά τον στόλο της Υπηρεσίας το 2019:

- 2 πυροσβεστικά αεροπλάνα
- 88 πυροσβεστικά οχήματα (43 μεγάλα, 13 μεσαίου τύπου και 32 μικρά)
- 13 προωθητές γαιών
- 4 φορτηγά οχήματα για μεταφορά προωθητών γαιών

- 1 Κινητό Κέντρο Επιχειρήσεων

Ενώ το 2020:

- 4 πυροσβεστικά αεροπλάνα (2 Τμήματος Δασών και 2 εκμισθωμένα)
- 96 πυροσβεστικά οχήματα (51 μεγάλα, 13 μεσαίου τύπου και 32 μικρά)
- 13 προωθητές γαιών
- 4 φορτηγά οχήματα για μεταφορά προωθητών γαιών
- 1 Κινητό Κέντρο Επιχειρήσεων

Ωστόσο σε δηλώσεις του την περασμένη βδομάδα στην «Κ» ο υπουργός Γεωργία Κώστας Καδής ανέφερε πως πρόκειται να καλυφθούν συνολικά 15 θέσεις με την διαδικασία των προαγωγών. «Έχου-

με τεκμηριώσει ως υπουργείο τις ανάγκες μας και είμαστε σε διαβούλευση με το Υπουργείο Οικονομικών και το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και προσωπικού για να δούμε πώς προχωρούμε με την πλήρωση των θέσεων», σημείωσε ο κ. Καδής.

Αλεξάνδρου: Μεγάλη ανάγκη

Τον προβληματισμό του εξέφρασε ο Διευθυντής του Τμήματος Δασών Χαράλαμπος Αλεξάνδρου σε δηλώσεις του στην «Κ». Όπως σημείωσε, υπάρχει μεγάλη ανάγκη προσωπικού και έχει ζητηθεί από το αρμόδιο υπουργείο να καλυφθούν οι κενές θέσεις, έτσι ώστε να μπορεί η υπηρεσία να ανταποκριθεί στις ανάγκες των δασικών

πυρκαγιών αλλά και των περιπολιών που πρέπει να γίνονται. «Οι σταθμοί είναι πολλοί και το προσωπικό λίγο», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Αλεξάνδρου τονίζοντας παράλληλα πως αν δεν αναπληρωθούν οι συγκεκριμένες θέσεις, οι οποίες στο σύνολό τους είναι 43, τότε μαζί με τις αφυπηρετήσεις οι οποίες θα γίνουν εντός του χρόνου, μέχρι το 2021 η υπηρεσία θα έχει σοβαρό πρόβλημα. Όπως αναφέρει, το πρόβλημα έχει ξεκινήσει από το 2015 με την κατάργηση του δασικού κολεγίου μέσω αυτού, η υπηρεσία είχε πάντα πλήρες προσωπικό. Από εκεί και πέρα, και λόγω της κρίσης αλλά και λόγω κλεισίματος του κολεγίου αλλά και την παγοποίηση

των προσλήψεων, ξεκίνησαν τα προβλήματα με τις θέσεις προσωπικού στην υπηρεσία, με αποτέλεσμα σήμερα αρκετοί να δουλεύουν 60-70 ώρες την εβδομάδα αντί 40.

Στην Πυροσβεστική

Σε ό,τι αφορά την Πυροσβεστική, φαίνεται ότι το προσωπικό έχει μειωθεί περίπου 110 άτομα σύμφωνα με τα στοιχεία της «Κ». Ωστόσο υπάρχουν περίπου 730 εγκριμένες θέσεις από τις οποίες έχουν καλυφθεί μόλις οι 25. Σε δηλώσεις του ο Εκπρόσωπος Τύπου της Υπηρεσίας, ανέφερε πως γίνεται σημαντική δουλειά από πλευράς προσωπικού έτσι ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζονται όλα τα περιστατικά.

Στατιστικά πυρκαγιών

Σε ό,τι αφορά της πυρκαγιές, σύμφωνα με τα στοιχεία του Τμή-

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στην κατοχή της η «Κ», δεν έχει γίνει καμία πρόσληψη στο Τμήμα Δασών εδώ και χρόνια.

ματος Δασών, το 2019 οι δασικές πυρκαγιές μειώθηκαν στις 99, σε σύγκριση με 130 που ήταν το 2018, εκ των οποίων οι 51 ήταν εντός της ζώνης 2χλμ από την οριοθέτηση του Κρατικού Δάσους και οι 81 ήταν ευθύνης τους Τμήματος Δασών. Αναφορικά με την καμένη έκταση το 2019 κάπνισαν συνολικά 733 εκτάρια γης σε σύγκριση με 1,136 το 2018. Σε σχέση με τις αιτίες των δασικών πυρκαγιών, το 84% οφείλεται στον ανθρώπινο παράγοντα ενώ το 31% εξ αυτών ήταν σκόπιμες και το 69% ήταν από αμέλεια. Από αυτές το 36% προέρχονται από γεωργικές δραστηριότητες. Τα ποσοστά αυτά προέρχονται μετά την καταγραφή πυρκαγιών από το 2000 μέχρι το 2019.

ΑΡΘΡΟ / Τον **HOLGER SCHMIEDING, KALLUM PICKERING ΚΑΙ FLORIAN HENSE*** / BERENBERG BANK

Μετά το lockdown οι αριθμοί δεν λένε όλη την αλήθεια

Από τα τέλη Μαρτίου είχαμε προβλέψει ότι η πανδημία θα επέφερε ύφεση και πως στη συνέχεια η διεθνής οικονομία θα ανέκαμπτε. Επειτα από μια πρωτοφανή υποχώρηση στις οικονομικές δραστηριότητες κατά την περίοδο του lockdown, οι οικονομίες θα ανέκαμπταν αρχικά με μεγάλη ταχύτητα λόγω της επανεκκίνησης της παραγωγικής διαδικασίας. Στη συνέχεια, ο ρυθμός ανάκαμψης θα σταθεροποιείτο εξαιτίας της επιφυλακτικότητας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

Μέχρι στιγμής τα οικονομικά δεδομένα για τον ανεπτυγμένο κόσμο έχουν προκαλέσει μόνον τέσσερις

μικρές εκπλήξεις. Πρώτον, η οικονομική δραστηριότητα κατέρρευσε τον Απρίλιο ελαφρώς περισσότερο από το αναμενόμενο. Δεύτερον, οι λιανικές πωλήσεις ανέκαμψαν ταχύτερα τον Μάιο και τον Ιούνιο. Τρίτον, σε γενικές γραμμές η αγορά εργασίας και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού είναι σε καλύτερη κατάσταση από το προβλεπόμενο. Τέλος, το βρετανικό ΑΕΠ υποχώρησε περισσότερο το δεύτερο τρίμηνο, με συρρίκνωση 20,4% σε τριμηνιαία βάση. Μολονότι οδηγηθήκαμε σε αξιοσημείωτη αναθεώρηση των προβλέψεων για τη Βρετανία και σε ήπια αναθεώρηση των προβλέψεών μας για τις ΗΠΑ και την Ευ-

Η μεγάλη ύφεση του β' τριμήνου λειτουργεί παραμορφωτικά στα στοιχεία των επόμενων τριμήνων.

ρωζών, η γενική εικόνα παραμένει ίδια.

Από εδώ και στο εξής κάθε τρίμηνο που δεν θα περιέχει lockdown αντίστοιχο του Απριλίου θα είναι αναπόφευκτα καλύτερο από το δεύτερο τρίμηνο του έτους. Το λεγόμενο base effect (μεγαλύτερη άνοδος των οικονομικών στοιχείων σε κάποια περίοδο, όταν η άνοδος της προηγούμενης περιόδου είναι μικρή) θα μπορούσε να δημιουργήσει αποκλίσεις. Για παράδειγμα, η Βρετανία δημοσιεύει κάθε μήνα τα στοιχεία του ΑΕΠ. Εάν κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου το βρετανικό ΑΕΠ απλώς παραμείνει σταθερό στα επίπεδα του Ιουνίου, τότε θα έχει ενι-

σχυθεί κατά 6,4% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο. Για τη Γαλλία το base effect θα προκαλέσει ακόμα μεγαλύτερες αποκλίσεις. Βάσει των μηνιαίων στοιχείων οικονομικής δραστηριότητας από την κεντρική τράπεζα της χώρας, η οικονομία θα αναπτυχθεί κατά 10% το τρίτο τρίμηνο μετά την ύφεση 13,8% του δεύτερου τριμήνου.

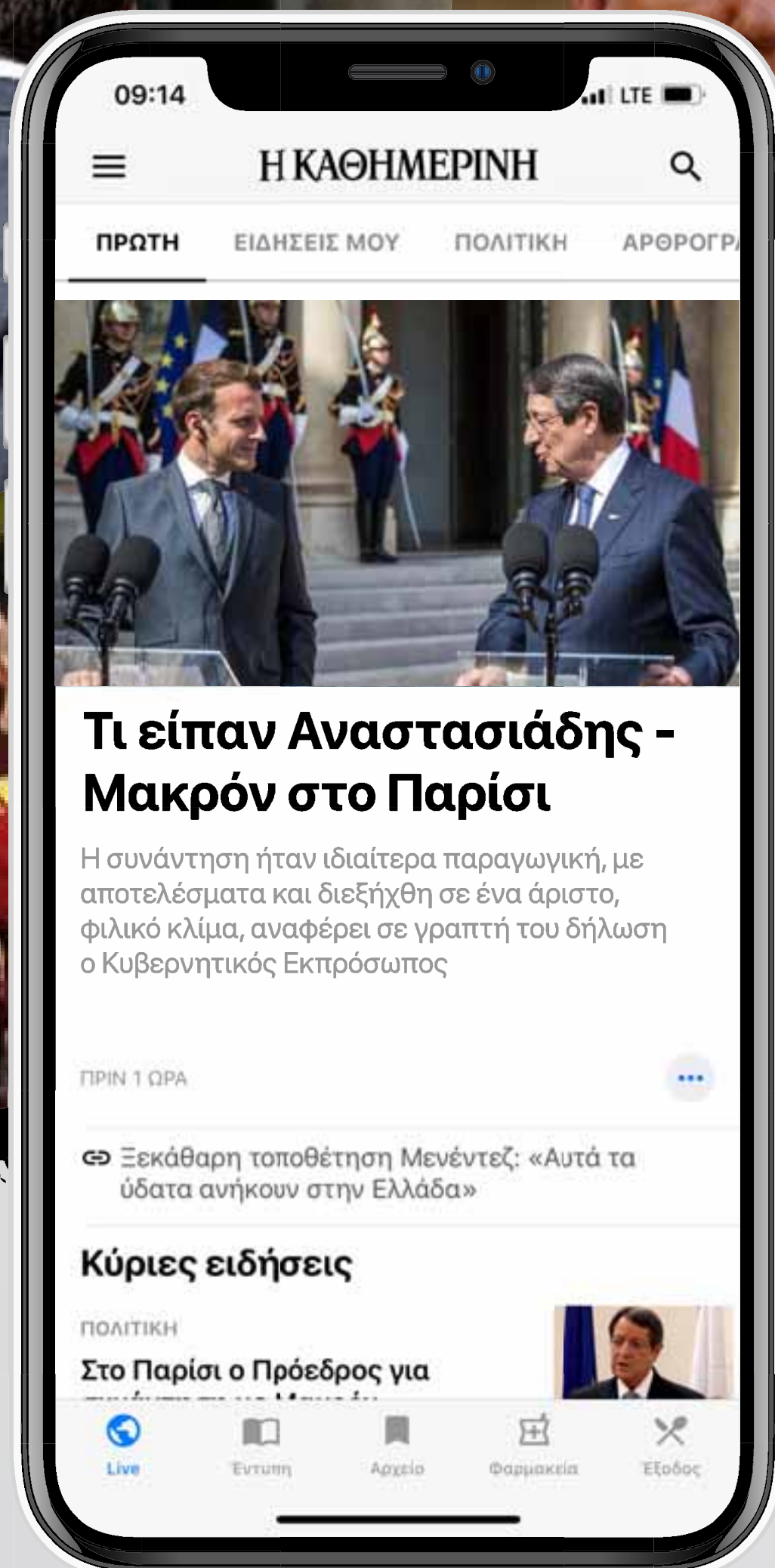
Μετά το πέρας του τρίτου τριμήνου ο ρυθμός της ανάκαμψης θα παραμείνει επίπεδος. Το πιθανότερο είναι πως οι οικονομίες θα μπορέσουν να φτάσουν στα επίπεδα της περιόδου πριν από την πανδημία μόνο μετά το επόμενο έτος. Οι ΗΠΑ θα φτάσουν στο ίδιο επίπεδο το

δεύτερο τρίμηνο του 2022, η Ευρωζώνη το τρίτο τρίμηνο του 2022 και η Βρετανία το πρώτο τρίμηνο του 2023. Βραχυπρόθεσμα, η έξαρση των κρουσμάτων κορωνοϊού θα επιβαρύνει τον τουρισμό, τον κλάδο της ψυχαγωγίας και ορισμένες καταναλωτικές υπηρεσίες, έως ότου περιοριστεί ξανά η μετάδοση. Ευτυχώς, κάρη στα εισιτήρια στοιχεία της μεταποίησης στην Ευρωζώνη και στην Κίνα, οι οικονομίες θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν για λίγο καιρό στις τρέχουσες δυσκολίες.

* Οι Holger Schmieding, Kallum Pickering και Florian Hense είναι οικονομολόγοι της τράπεζας Berenberg.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1 ειδησεογραφική εφαρμογή στην Κύπρο

Live

Ειδήσεις μου

Live Scores

Φαρμακεία

Έξοδος

Μειωμένη η ζήτηση, πάνω οι τιμές ακινήτων

Αύξηση 1,8% κατέγραψε το α' τρίμηνο του 2020, μεγαλύτερες οι αυξήσεις στις τιμές διαμερισμάτων - Έκθεση Κεντρικής Τράπεζας

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τις εκτιμήσεις και τα συμπεράσματα των παραγόντων της αγοράς ακινήτων ότι δηλαδή ο τομέας έχει επηρεαστεί αρνητικά τόσο λόγω της πανδημίας, όσο και λόγω των αυστηρότερων κριτηρίων στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, έρχεται να επιβεβαιώσει η τελευταία έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας για τον Δείκτη Τιμών Κατοικιών. Σύμφωνα με την έκθεση καταγράφεται μείωση της ζήτησης ακινήτων από ξένους και Κύπριους επενδυτές, η οποία έχει ως αποτέλεσμα επιβράδυνση της αύξησης των τιμών. Η ζήτηση ξένων επενδυτών ξεκίνησε να παρουσιάζει κάμψη μετά την αλλαγή στα κριτήρια του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος τον Μάιο του 2019. Στις προκλήσεις του τομέα

Σε ιστορικό χαμηλό από το 2014 η ζήτηση οικιστικών δανείων λόγω της αβεβαιότητας σε σχέση με την εξέλιξη της πανδημίας.

Κορωνοϊός και κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα επηρεάζουν αρνητικά τον τομέα των ακινήτων καταγράφει η έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας.

προστέθηκαν οι συνέπειες από την πανδημία Covid-19. Αναφέρεται μάλιστα ότι ενώ το προηγούμενο τρίμηνο οι Κύπριοι αγοραστές έδωσαν σημαντική στήριξη στην αγορά ακινήτων, το α' τρίμηνο του 2020, η εγκώρια ζήτηση κινήθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα καθώς η κατάσταση που επικρατούσε και η αβεβαιότητα λόγω πανδημίας, οδήγησε σε αναβολής μέρους επενδύσεων ή άλλων σχεδίων. Ωστόσο, αύξηση καταγράφεται της τάξης του 1,8% κατά το α' τρίμηνο του 2020 σε σχέση με 2,2% του τελευταίου τριμήνου του 2019. Ετήσια αύξηση καταγράφουν τόσο οι τιμές οικιών όσο και διαμερισμάτων, αν και καταγράφεται μικρότερη αύξηση στις τιμές κατοικιών. Και αυτό κυρίως λόγω της χαμηλότερης ζήτησης των αγοραστών για το προϊόν, αλλά και λόγω του ότι τα διαμερίσματα που βρίσκονται κυρίως σε κεντρικά σημεία της κάθε επαρχίας, είναι πιο ανθεκτικά σε πιέσεις στις τιμές. Όπως καταγράφει η έκθεση, αν και η κατάσταση παραμένει αβέβαιη λόγω

της εύθραυστης κατάστασης της πανδημίας, εντούτοις εκτιμάται ότι τα μέτρα που εξήγγειλε η κυβέρνηση για στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων και τα μέτρα της Κεντρικής Τράπεζας για διευκόλυνση των δανειοληπτών, αναμένεται να βοηθήσουν την ανάκαμψη της ζήτησης και της οικονομικής δραστηριότητας στο μέλλον.

Πιο ψηλά τα διαμερίσματα

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 ο Δείκτης Τιμών Κατοικιών σε τριμηνιαία βάση σημείωσε αύξηση σε όλες τις επαρχίες με εξαίρεση την επαρχία Λεμεσού η οποία σημείωσε τριμηνιαία μείωση της τάξης του 0,3%. Μεγαλύτερες αυξήσεις στις τιμές καταγράφουν τα διαμερίσματα σε όλες τις επαρχίες, με πρώτη την επαρχία Πάφου, όπου η αύξηση σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2019 ανέρχεται στο 4,4%. Από την άλλη οι τιμές των κατοικιών στην Πάφο κατέγραψαν μείωση 0,6% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2019. Αυξημένες κατά 1,5% οι τιμές

των διαμερισμάτων στην επαρχία Λάρνακας, ακολουθεί η Λεμεσός με 1,3%, η Λευκωσία με 0,8% και η Αμμόχωστος με 0,4%. Μείωση καταγράφεται την ίδια ώρα στις τιμές κατοικιών στη Λεμεσό κατά 1%, και μικρή αύξηση στις υπόλοιπες επαρχίες, πλην όπως έχει προαναφερθεί, της Πάφου.

Μειώθηκαν οι δόσεις

Ετήσια μείωση της τάξης του 5,6% σημείωσε ο αριθμός εγκεκριμένων αδειών οικοδομής για το πρώτο τρίμηνο του 2020 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Συγκεκριμένα τα ακίνητα που έλαβαν αδειοδότηση το α' τρίμηνο του έτους ανέρχονται σε 1.101 σε σύγκριση με 1.166 το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Την ίδια ώρα το επιτόκιο των οικιστικών δανείων παραμένει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα από τότε που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (2,8%). Μείωση παρουσιάζουν και τα πωλητήρια έγγραφα τα οποία σε εξαμηνιαία βάση μειώθηκαν κατά 41,2% σε σχέση με την αύξηση του

24,4% που καταγράφηκε το α' εξάμηνο του 2019. Η μείωση οφείλεται τόσο στην αγορά από ξένους επενδυτές όσο και από Κύπριους αγοραστές με μείωση 44% και 38,9% αντίστοιχα. Την ίδια ώρα ο δείκτης παραγωγής στις κατασκευές παρουσιάζει αύξηση μόλις 0,5% κατά το α' τρίμηνο του έτους και καταγράφει σημαντική επιβράδυνση στις συνεχόμενες ετήσιες αυξήσεις.

Χαμηλά τα οικιστικά δάνεια

Μειωμένη είναι και η ζήτηση για οικιστικά δάνεια σύμφωνα με την έρευνα τραπεζικών χορηγήσεων της Κεντρικής Τράπεζας. Ενώ η ζήτηση επιχειρηματικών δανείων αναμένεται αμετάβλητη για το 2ο τρίμηνο του 2020, η καθαρή ζήτηση δανείων από νοικοκυριά αναμένεται να μειωθεί για πρώτη φορά από το 4ο τρίμηνο του 2014, λόγω κυρίως της αβεβαιότητας σε σχέση με την εξέλιξη της πανδημίας. Σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα η καθαρή ζήτηση δανείων από νοικοκυριά και στην ζώνη του Ευρώ.

Αύξηση ανεργίας στον κλάδο

Σύμφωνα με την έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας η επιβράδυνση στην οικοδομική βιομηχανία αναμένεται να είναι εντονότερη το β' τρίμηνο του 2020, λόγω και πάλι του κορωνοϊού και των περιοριστικών μέτρων που εφαρμόστηκαν. Μάλιστα ως αποτέλεσμα, καταγράφεται άλλη μια παράπλευρη απώλεια, αυτή της αύξησης της ανεργίας στον κλάδο, για πρώτη φορά από το α' τρίμηνο του 2014. Αρνητικές ήταν εξάλλου οι απόψεις και οι προσδοκίες 120 επιχειρηματιών του κατασκευαστικού τομέα από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούνιο του έτους. Ταυτόχρονα, ο δείκτης προσδοκιών εργοδότησης στον κατασκευαστικό τομέα μειώθηκε κατά μέσο όρο στο 2,8% το β' τρίμηνο του 2020 σε σύγκριση με 11,9 την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Πάντως, σύμφωνα με τα στοιχεία της στατι-

Οι εγγεγραμμένοι άνεργοι στον τομέα των κατασκευών ανήλθαν στους 1.573 τον Ιούνιο και στους 1.549 τον Ιούλιο του 2020.

στικής υπηρεσίας, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι στον τομέα των κατασκευών ανήλθαν στους 1.573 τον Ιούνιο και στους 1.549 τον Ιούλιο του 2020, παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

ΑΠΟΨΗ / Του ΝΙΚΟΥ ΚΑΤΣΑΡΟΥ*

Επτά μύθοι για τον κορωνοϊό που καταρρίπτονται

Καθώς τα κρούσματα από τον κορωνοϊό υπερβαίνουν παγκόσμια τα 20 εκατομμύρια και συνεχίζουν αυξανόμενα, ειδήσεις, άρθρα και κοινωνικά μέσα δικτύωσης, διοχετεύουν έναν χειμαρο πληροφωριών, που είναι δύσκολο να διακρίνεις τον μύθο από την πραγματικότητα. Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται διάφοροι μύθοι για τον κορωνοϊό SARS-CoV-2, COVID-19, που καταρρίπτονται επιστημονικά. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις οι μύθοι αυτοί εκτός της παραπληροφόρησης μπορούν να αποβούν και επικίνδυνοι. Ο κορωνοϊός δεν οδήγησε στον θάνατο μόνο εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους, αλλά η παραπληροφόρηση ενάντια σε κάθε λογική επέφερε το μοιραίο σε εκατοντάδες συνανθρώπους μας. Σύμφωνα με μελέτη που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση American Journal of Tropical Medicine and Hygiene, τουλάχιστον 800 άτομα έχασαν τη ζωή τους από την κατανάλωση οινόπνευματος με την ελπίδα ότι έτσι θα αποστειρώναν τον οργανισμό τους από τον κορωνοϊό. Επίσης, άλλοι 5.900 νοσηλεύτηκαν γιατί ήπιαν μεθανόλη και άλλοι 60 τυφλώθηκαν. Κέντρα παραπληροφόρησης στην Ινδία ενθάρρυναν τους πολίτες να πίνουν ούρα αγελάδας ή να τρώνε την κοπριά τους. Στη Σαουδική Αραβία πολλοί επέλεξαν να θωρακίσουν την υγεία τους πίνοντας ούρα καμύλας με λίγες σταγόνες μωσχολέμονο.

Μύθος 1ος: Ο κορωνοϊός παρασκευάστηκε σε εργαστήριο ή είναι βιολογικό όπλο.

Δεν υπάρχουν μέχρι σήμεραδείξεις ότι ο κορωνοϊός παρασκευάστηκε σε εργαστήριο. Ο κορωνοϊός, SARS-CoV-2 είναι παρόμοιος με τα δύο άλλα είδη κορωνοϊών SARS-CoV and MERS-CoV, που και οι τρεις προήλθαν από τις νυχτερίδες. Επίσης δεν είναι βιολογικό όπλο που χρηματοδοτήθηκε από τον Μπιλ Γκέιτς για να προωθήσει τις πωλήσεις εμβολίου που είχε ετοιμάσει.

Μελέτη που παρουσιάστηκε τον Μάρτιο στο περιοδικό Nature Medicine παρουσίασε ισχυρά επιχειρήματα ότι ο κορωνοϊός δεν παρασκευάστηκε σε εργαστήριο. Η μελέτη έδειξε ότι οι πρωτεΐνες-ακίδες με τις οποίες προσδένεται ο κορωνοϊός στα ανθρώπινα κύτταρα προήλθαν από τη φύση και όχι από εργαστήριο.

Μύθος 2ος: Τα κατοικίδια ζώα μεταδίδουν τον κορωνοϊό.

Τα κατοικίδια ζώα, γάτες, σκύλοι κ.λπ. δεν μεταδίδουν τον κορωνοϊό. Παρόλο που αναφέρθηκαν σπάνιες περιπτώσεις όπου κατοικίδια προσβλήθηκαν από τον κορωνοϊό, σε καμία περίπτωση δεν το μετέδωσαν σε άνθρωπο. Αν κάποιο άτομο προσβληθεί από κορωνοϊό, καλό θα είναι να αναθέσει τη φροντίδα του κατοικίδιου σε άλλο άτομο. Αυτά αναφέρει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας.

Παρόλο που αναφέρθηκαν σπάνιες περιπτώσεις όπου κατοικίδια προσβλήθηκαν από τον κορωνοϊό, σε καμία περίπτωση δεν τον μετέδωσαν σε άνθρωπο.

Η επιστήμη απαντά στα ερωτήματα για το πού «γεννήθηκε» ο ιός, για τη μετάδοση μέσω των κατοικίδιων και τα δίκτυα 5G.

Μύθος 3ος: Βιταμίνη C ή άλλα σκευάσματα βιταμινούχα και ιχνοστοιχεία προφυλάσσουν από τον κορωνοϊό.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δηλώνει ότι η βιταμίνη C ή άλλα σκευάσματα δεν προφυλάσσουν από τον κορωνοϊό. Η βιταμίνη C υποστηρίζει βασικές λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού και ενισχύει τη λειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος. Ως αντιοξειδωτικό η βιταμίνη C εξουδετερώνει τις ελεύθερες ρίζες που προκαλούν βλάβες στον οργανισμό, ενώ συγχρόνως βοηθά στη σύνθεση ορμονών, κολαγόνου κ.λπ. και προ-

στατεύει από παθογόνα βακτηρίδια. Συνεπώς συνιστάται η χρήση της βιταμίνης C για την καλή λειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος όχι όμως υπερδοσολογία, που μπορεί να προκαλέσει βλάβες. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, ο Αμερικανικός Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων και ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός οργανισμός δηλώνουν ότι δεν υπάρχουν μέχρι σήμερα σκευάσματα τα οποία προφυλάσσουν ή θεραπεύουν τον κορωνοϊό.

Μύθος 4ος: Πακέτα από την Κίνα ή φαγητό σε κινεζικό εστιατόριο μεταδίδουν τον κορωνοϊό.

Πακέτα από την Κίνα ή οπουδήποτε αλλού δεν μεταδίδουν τον κορωνοϊό σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων και τον Αμερικανικό Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων ο κορωνοϊός δεν μεταδίδεται μέσω των τροφίμων ούτε από κινεζικά ή άλλα εστιατόρια, παρά μόνον εάν άτομο είναι μολυσμένο και μεταδώσει τον κορωνοϊό στο φαγητό.

Μύθος 5ος: Πίνοντας αλκοόλη ή μεθανόλη ή απορρυπαντικό, ή τρώγοντας σκόρδο κ.λπ., θεραπεύεις ή προλαμβάνεις τον κορωνοϊό.

Πίνοντας αλκοόλη ή τρώγοντας σκόρδο δεν εξασφαλίζεται προστασία ή θεραπεία από τον κορωνοϊό. Ούτε βέβαια πίνοντας ούρα αγελάδας ή καμήλας θα φέρει θε-

τικό αποτέλεσμα αλλά το αντίθετο σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

Μύθος 6ος: Τα δίκτυα 5G μεταδίδουν τον κορωνοϊό.

Είναι γεγονός ότι οι ιοί δεν μεταδίδονται μέσω ραδιοκυμάτων ή δικτύων κινητής τηλεφωνίας περιλαμβανομένων και των δικτύων 5G, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Παρ' όλα αυτά, καθώς οι θεωρίες συνωμοσίας οργάνων τον Απρίλιο σε Ολλανδία και Βρετανία, πολλοί πυλώνες κινητής τηλεφωνίας πυρπολήθηκαν ή καταστράφηκαν. Ιδιαίτερη διάδοση είχαν τέτοιες παρανοϊκές θεωρίες κατά τη διάρκεια του lockdown, καθώς πολλοί πίστευαν ότι υπήρχε κάποια κρυφή ατζέντα, καθώς επίσης είχαν περισσότερο ελεύθερο χρόνο να αναζητήσουν στο Διαδίκτυο τέτοια σενάρια.

Μύθος 7ος: Τα εμβόλια είναι επικίνδυνα.

Ο μεγαλύτερος μύθος από όλους. Οποίος διαδίδει αυτό εγκληματεί όχι μόνον ενάντια στον εαυτό του αλλά και ενάντια σε κάθε συνάνθρωπό του. Το εμβόλιο, όπως και τα εμβόλια έναντι άλλων ασθενειών και ιών, θα αποτελέσει ισχυρό όπλο στη μάχη με τον ιό.

* Ο κ. Νίκος Κατσαρός είναι πρ. διευθυντής Ερευνών ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», διευθυντής τμήματος Βιοϊατρικής New York College.

Επανεκκίνηση πλειστηριασμών από Οκτώβριο θέλουν οι τράπεζες

Θεωρούνται απαραίτητοι ενόψει των τιτλοποιήσεων που έχουν προγραμματίσει

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Στην ημερήσια ατζέντα από το προ-σεχές φθινόπωρο επιδιώκουν να επαναφέρουν οι τράπεζες τους πλειστηριασμούς ακινήτων, οι οποίοι έχουν «παγώσει» λόγω COVID-19.

Η επανεκκίνηση των πλειστηριασμών θεωρείται καθοριστική ενόψει των τιτλοποιήσεων που έχουν σχεδιαστεί και οι οποίες προϋποθέτουν ένα σαφές ρυθμιστικό περιβάλλον για την προσέλκυση επενδυτών που θα κληθούν να αγοράσουν μεγάλα πακέτα κόκκινων δανείων. Τους προσεχείς μήνες είναι προγραμματισμένες τρεις τιτλοποιήσεις συνολικού ύψους περίπου 25 δισ. ευρώ (από Alpha Bank, Τράπεζα Πειραιώς και Εθνική Τράπεζα) και η ομαλοποίηση στο καθεστώς των πλειστηριασμών θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη στην επενδυτική αγορά. Για τον λόγο αυτό η σταδιακή αποκατάσταση των ρευστοποιήσεων τίθεται επιτακτικά από τα funds που καλούνται να επενδύσουν σε δάνεια με υποθήκες ακίνητα, αλλά και τους servicers που διαχειρίζονται αυτά τα δάνεια. Η δυνατότητα τους να προχωρήσουν σε πλειστηριασμούς, όταν η οικονομική κρίση εκτονωθεί, επηρεάζει άλλωστε τις τιμές βάσει των οποίων θα γίνουν οι επικείμενες τιτλοποιήσεις και τυχόν παράταξη του «παγώματος» θα οδηγήσει σε χαμηλές αποτιμήσεις των χαρτοφυλακίων που οδηγούνται προς πώληση.

Οι πλειστηριασμοί ακινήτων έχουν ανασταλεί από τον Μάρτιο εξαιτίας της πανδημίας, που οδήγησε όχι μόνο στο «πάγωμα» των ρευστοποιήσεων αλλά και σε αναστολή δόσεων για στεγαστικά, καταναλωτικά και επιχειρηματικά δάνεια. Το μορατόριουμ στις πληρωμές δανείων έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα για οφειλές που προσεγγίζουν τα 20 δισ. ευρώ και, για ένα σημαντικό τμήμα αυτών των δανείων, το «πάγωμα»

Οι πλειστηριασμοί ακινήτων έχουν ανασταλεί από τον Μάρτιο εξαιτίας της πανδημίας, που οδήγησε όχι μόνο στο «πάγωμα» των ρευστοποιήσεων αλλά και σε αναστολή δόσεων για στεγαστικά, καταναλωτικά και επιχειρηματικά δάνεια.

Τόσο τα funds όσο και οι εταιρείες διαχείρισης πιέζουν για την αποκατάσταση των διαδικασιών ρευστοποίησης.

έχει επεκταθεί έως και τα τέλη του 2020. Σύμφωνα με στοιχεία από τις τράπεζες, ένα σημαντικό μέρος των δανείων –υπολογίζεται μεταξύ 70%-80%– για το οποίο είχε εφαρμοστεί 3μηνο μορατόριουμ, δηλαδή η αναστολή καταβολής δόσεων έληξε στα τέλη Ιουνίου, αποπληρώνεται πλέον κανονικά, εξέλιξη που προκαλεί σχετική αισιοδοξία σε σχέση με το μέγεθος των νέων κόκκινων δανείων που θα αφήσει πίσω της η κρίση.

Ειδικά σε ό,τι αφορά τα δάνεια που έχουν υποθήκη πρώτη κατοικία, είτε αυτά είναι επιχειρηματικά είτε στεγαστικά, το

υπουργείο Οικονομικών δίνει τη δυνατότητα ρύθμισης με 9μηνη επιδότηση από το κράτος μέσω από το πρόγραμμα «Γέφυρα» που τέθηκε σε εφαρμογή στις αρχές Αυγούστου.

Η προθεσμία για την υποβολή αιτήσεων λήγει στα τέλη Σεπτεμβρίου, παρέχοντας ένα ασφαλές πλαίσιο για την αποπληρωμή αυτών των δανείων με την κρατική στήριξη κατά το κρίσιμο διάστημα των προσεχών εννέα μηνών. Όπως εξηγούν αρμόδια στελέχη, τα εργαλεία που έχουν τεθεί σε εφαρμογή για τη ρύθμιση τόσο των νέων όσο και των παλαιών κόκκινων δανείων θα πρέπει να συμπληρωθούν με την επανεκκίνηση των πλειστηριασμών από τα τέλη Σεπτεμβρίου και μετά. «Οποιοί δεν θα έχουν ρυθμίσει τις οφειλές τους έως τότε θα είναι ουσιαστικά στρατηγικοί κακοπληρωτές και η ρευστοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους θα αποτελεί μονόδρομο στην προσπάθεια να αποκαλυφθούν και

να πειθαναγκαστούν σε συμβιβασμό με την τράπεζα ή τα funds», επισημαίνουν χαρακτηριστικά στελέχη που εμπλέκονται στη διαδικασία. Να σημειωθεί ότι στο πρόγραμμα «Γέφυρα» έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα περίπου 30.000 οφειλές, αλλά με βάση τους υπολογισμούς του υπουργείου Οικονομικών οι δικαιούχοι μπορούν να φτάσουν έως και τις 330.000.

Το θέμα των πλειστηριασμών θεωρείται καθοριστικό ενόψει και της δημιουργίας του φορέα που θα μπορεί να αγοράζει την πρώτη κατοικία όσων οφειλετών αδυνατούν να αποπληρώσουν το δανειό τους. Για τα ακίνητα αυτά θα εφαρμοστεί το μοντέλο της εκμίσθωσής τους στα νοικοκυριά που έχασαν την κυριότητα τους και, σύμφωνα με το σκεδιασμό του υπουργείου Οικονομικών, τα ακίνητα θα αποκτώνται μέσω πλειστηριασμού και στη συνέχεια θα μπορούν να εκμισθώνονται σε εύλογα νοικοκυριά έναντι χαμηλού μισθώματος.

Το φθινόπωρο η καταβολή των αναδρομικών

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Η απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τα αναδρομικά που διεκδικούν οι συνταξιούχοι του Δημοσίου, που αναμένεται να εκδοθεί εντός του Σεπτεμβρίου, θα ανοίξει τον δρόμο για την καταβολή των ποσών, συνολικού ύψους 1,4 δισ. ευρώ, πιθανότατα στο τέλος του επόμενου μήνα. Πηγές από το οικονομικό επιτελείο ξεκαθάριζαν μάλιστα ότι ακόμη κι αν η απόφαση καθυστερήσει, η κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να καταβάλει εντός του φθινοπώρου τα ποσά τόσο στους δικαιούχους του ιδιωτικού τομέα όσο και σε αυτούς του Δημοσίου.

Να σημειωθεί ότι, με βάση την τροπολογία που ψηφίστηκε στη Βουλή, τα αναδρομικά είναι «ψαλιδισμένα», αφορούν μόνο το 11μηνο μεταξύ Ιουνίου 2015-Μαΐου 2016 και αποκλειστικά τις κύριες συντάξεις που κόπηκαν πριν από 8 χρόνια και 3 χρόνια μετά οι περικοπές κρήθηκαν αντισυνταγματικές. Μάλιστα, η τροπολογία αφορά μόνο τον ιδιωτικό τομέα, με το κόστος να ανέρχεται σε 900 εκατ. ευρώ. Η κυβέρνηση δεσμεύθηκε ότι τα ποσά θα επιστραφούν και στους συνταξιούχους του Δημοσίου, όμως εκκρεμεί η έκδοση αντίστοιχης απόφασης από το Ελεγκτικό Συνέδριο προκειμένου στη συνέχεια να κατατεθεί και να ψηφιστεί από τη Βουλή και η σχετική διάταξη.

Οι συνολικοί δικαιούχοι βάσει της κυβερνητικής απόφασης ανέρχονται σε περίπου 1 εκατομμύριο και το κόστος εκτιμάται σε 1,4 δισ. ευρώ.

Τα ποσά που θα εισπράξουν οι συνταξιούχοι αφορούν τις περικοπές των κύριων συντάξεων που επήλθαν με το δεύτερο μνημόνιο και τους νόμους 4051 και 4093 του 2012. Μάλιστα, αν και αρχικά είχε ανακοινωθεί ότι τα αναδρομικά θα τα λάβουν εφάπαξ έως το τέλος του 2020, η επίσπευση της πληρωμής, η δυνατόν εντός του Σεπτεμβρίου, επαναφέρει σενάρια καταβολής τους σε δύο δόσεις – μία τον επόμενο μήνα και μία έως το τέλος Δεκεμβρίου. Η σχετική διάταξη για τον ιδιωτικό

Τα ποσά θα δοθούν τόσο στους δικαιούχους του ιδιωτικού τομέα όσο και του Δημοσίου.

Η απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου τον Σεπτέμβριο θα ανοίξει τον δρόμο για να δοθούν στους συνταξιούχους πιθανότατα στο τέλος Οκτωβρίου.

τομέα, που αναμένεται να αποτελέσει «πilotο» και για την αντίστοιχη νομοθετική ρύθμιση που θα αφορά τους συνταξιούχους του δημοσίου τομέα, προβλέπει μάλιστα πως οι συνταξιούχοι που θα λάβουν τα αναδρομικά παραιτούνται από τις δυννητικές μελλοντικές διεκδικήσεις τους για καταργήσεις δώρων και μειώσεις επικουρικών. Με την καταβολή του ποσού όλες οι άλλες αξιώσεις διαγράφονται. Από τη γενική αυτή ρήτρα εξαιρούνται μόνο όσοι έχουν προσφύγει στα δικαστήρια και έχουν εκκρεμείς ενώπιον των δικαστηρίων δίκες.

Βέβαια, εκτός των επιστροφών μένουν οι αντισυνταγματικές περικοπές των επικουρικών συντάξεων και η κατάργηση των δώρων που επήλθαν με τους ίδιους νόμους, για τη διεκδίκηση των οποίων αναμένεται ένας νέος κύκλος δικαστικών προσφυγών.

Κίνητρα στους ιδιοκτήτες για μείωση των ενοικίων

Για να παραμείνουν και μετά τον Αύγουστο τα χαμηλότερα μισθώματα

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Εναλλακτικά σενάρια ενόψει της λήξης, στο τέλος Αυγούστου, της ισχύος της υποχρεωτικής μείωσης των ενοικίων κατά 40%, στους κλάδους εστίασης, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και μεταφορών, εξετάζει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης.

Ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας έχει δηλώσει κατ'επανάληψιν στο παρελθόν ότι το κράτος δεν μπορεί να παρεμβαίνει για πολύ καιρό σε μια συναλλαγή μεταξύ δύο ιδιωτών και έχει καλέσει τις δύο πλευρές να προχωρήσουν σε διάλογο για να ισορροπήσουν τα ενοίκια στη νέα πραγματικότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται το σενάριο να τερματιστεί η υποχρεωτική μείωση ενοικίων που ισχύει σήμερα για τους 5 κλάδους, με παρέμβαση του κράτους, και να αφεθούν οι ιδιοκτήτες με τους ενοικιαστές να προβούν ελεύθερα σε διαπραγματεύσεις για τα νέα ενοίκια, με βάση την οικονομική πραγματικότητα. Στην περίπτωση αυτή στο τραπέζι των συσκέψεων που γίνονται στο υπουργείο Οικονομικών έπρεπε η πρόταση να προμνηστεί το κράτος με κάποιο τρόπο τον ιδιοκτήτη που θα συμφωνεί σε μείωση του ενοικίου του ακινήτου του.

Ακόμη καμία απόφαση δεν έχει ληφθεί, όπως διαμνύουν από το οικονομικό επιτελείο. Η ιδέα, όμως, είναι συναφής με την πρόταση της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ιδιοκτητών Ακινήτων (ΠΟΜΙΔΑ) και

Στο τραπέζι των συσκέψεων στο υπουργείο Οικονομικών έπρεπε η πρόταση να προμνηστεί το κράτος με κάποιο τρόπο τον ιδιοκτήτη που θα συμφωνεί σε μείωση του ενοικίου. Από την πλευρά της η ΠΟΜΙΔΑ ζητεί να συνεχιστεί το σημερινό επίπεδο στήριξης, δηλαδή η κάλυψη του 30% της μείωσης του ενοικίου από το κράτος, αλλά μόνο για οικειοθελείς μειώσεις.

Το μέτρο θα αφορά επιχειρήσεις που πλήττονται από την κρίση του κορωνοϊού.

του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών «να τελειώσουν οριστικά οι αναγκαστικές μειώσεις και να νομοθετηθεί επιστροφή του 30% σε όσους ιδιοκτήτες δεχθούν να κάνουν οικειοθελείς μειώσεις μέχρι -40% και μέχρι

31.12.2020, ώστε από 1.1.2021, που ελπίζουμε ότι θα έχει βελτιωθεί η κατάσταση, να ισχύσουν τα κανονικά μισθώματα».

Με άλλα λόγια, η πρόταση της ΠΟΜΙΔΑ προβλέπει να συνεχιστεί το σημερινό επίπεδο στήριξης, δηλαδή η κάλυψη του 30% της μείωσης του ενοικίου από το κράτος, αλλά μόνο για οικειοθελείς μειώσεις.

Σημειώνεται ότι με βάση το υφιστάμενο καθεστώς, προβλέπεται η κάλυψη του 30% της μείωσης του ενοικίου από το κράτος, μέσω συμπληρωσμού με φόρους

του ιδιοκτήτη. Η μείωση, όμως, του ενοικίου είναι υποχρεωτική και ορίζεται στο 40%. Σύμφωνα με την πρόταση ΠΟΜΙΔΑ, θα είναι οικειοθελής και θα μπορεί να είναι και μικρότερη από 40%.

Τα σενάρια

Το οικονομικό επιτελείο, πάντως, προς το παρόν δεν έχει αποφασίσει αν θα κινηθεί σε αυτή την κατεύθυνση ή θα παρατείνει την υποχρεωτική μείωση. Εφόσον αποφασίσει θετικά για την κατάργηση της υποχρεωτικής μείωσης και τη χορήγηση κινήτρων για οικειοθελή μείωση, εξετάζεται κατά πόσον θα αφορά μόνο τα ακίνητα των 5 κλάδων στους οποίους εφαρμόζεται σήμερα η υποχρεωτική μείωση ή όχι, αν θα επεκταθεί σε όλο το λιανεμπόριο ή σε ορισμένους πληττόμενους τομείς.

Οι αποφάσεις θα ληφθούν τις επόμενες ημέρες. Σε κάθε περίπτωση, η σκέψη είναι να καλυφθεί κατά πρώτο λόγο η επαγγελματική στέγη. Οι υποχρεωτικές μειώσεις ενοικίων για τις κατοικίες έχουν καταργηθεί από τις 30 Ιουνίου.

Σημειώνεται ότι οι ιδιοκτήτες που έχουν υπαχθεί στο υφιστάμενο καθεστώς βρίσκονται ακόμη σε αναμονή για να δουν με ποιο τρόπο θα συμπληφιστούν οι απώλειές τους.

Σύμφωνα με την ΠΟΜΙΔΑ, εξάλλου, η πρόταση να υπάρξουν συμφωνίες μεταξύ των συλλογικών φορέων ιδιοκτητών και ενοικιαστών θα αποτελούσε παραβίαση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Πτώση 3,8% του τζίρου της βιομηχανίας τον Ιούνιο

Μείωση 3,8% σημείωσε ο τζίρος της βιομηχανίας τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα πέρυσι, εξαιτίας, μεταξύ άλλων, της συρρίκνωσης του κύκλου εργασιών σε επιμέρους τομείς του κλάδου, όπως είναι η μεταποίηση αλλά και τα ορυχεία - λατομεία. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο γενικός δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (σύνολο εγχώριας και εξωτερικής αγοράς) του Ιουνίου 2020 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Ιουνίου 2019 παρουσίασε μείωση 3,8%, έναντι μείωσης 7,7% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του 2019 με το 2018. Βελτιωμένα ωστόσο είναι τα μεγέθη του κλάδου κατά τον φετινό Ιούνιο σε σύγκριση με τον Μάιο του 2020, οπότε ξεκίνησε το σταδιακό άνοιγμα της οικονομίας.

Συγκεκριμένα, ο γενικός δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους παρουσίασε αύξηση 27,6% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη, έναν μήνα πριν, δηλαδή τον Μάιο του 2020.

Το δωδεκάμηνο Ιουλίου 2019 - Ιουνίου 2020 ο μέσος γενικός δείκτης μειώθηκε 7,7% σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη του 12μήνου Ιουλίου 2018 - Ιουνίου 2019, έναντι αύξησης 5,7% που σημειώθηκε από τη σύγκριση των αντίστοιχων προηγούμενων δωδεκάμηνων.

Όπως καταδεικνύουν τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η μείωση του τζίρου της βιομηχανίας τον φετινό Ιούνιο σε σχέση με πέρυσι προήλθε αρχικά από τις μεταβολές του κύκλου εργασιών σε επιμέρους

Η μείωση του τζίρου της βιομηχανίας τον φετινό Ιούνιο σε σχέση με πέρυσι προήλθε αρχικά από τις μεταβολές του κύκλου εργασιών σε επιμέρους τομείς της βιομηχανίας.

Ισχυρότερο πλήγμα δέχθηκε ο τζίρος των κλάδων ποτοποιίας, κατασκευής ειδών ένδυσης, παραγωγής βασικών μετάλλων κ.λπ.

τομείς της βιομηχανίας. Ενδεικτικά, διψήφια μείωση (28,8%) σημείωσε ο δείκτης κύκλου εργασιών των ορυχείων - λατομείων, ενώ συρρίκνωσε κατά 3,4% παρουσίασε ο αντίστοιχος δείκτης που αφορά τον τομέα της μεταποίησης. Ισχυρότερο πλήγμα δέχθηκε ο τζίρος των κλάδων ποτοποιίας, κατασκευής ειδών ένδυσης, παραγωγής βασικών μετάλλων κ.λπ. Επιπλέον, κατά 2,2% μειώθηκε ο δείκτης κύκλου εργασιών της εγχώριας αγοράς και κατά 6,7% ο αντίστοιχος δείκτης που αφορά την εξωτερική αγορά.

«Ανάσα» μιας εβδομάδας για τον τουρισμό από τη Βρετανία

Δεν μπαίνουν σε καραντίνα οι Βρετανοί τουρίστες που επιστρέφουν από την Ελλάδα

Του **Τ. ΤΕΛΟΓΛΟΥ**

Ο **ελληνικός** τουρισμός πήρε ανάσα μιας εβδομάδας καθώς οι Αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάσισαν να μη θέτουν τους κατοίκους τους που επιστρέφουν από διακοπές στη χώρα μας σε καραντίνα δύο εβδομάδων, σε αντίθεση με εκείνους που γυρίζουν από την Κροατία.

Πολλοί επαγγελματίες του τουριστικού κλάδου περίμεναν την εξαγγελία προκειμένου να λάβουν τις δικές τους αποφάσεις για το αν θα έκλειναν πρόωρα τη φετινή τουριστική σεζόν. Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Γιάννης Ρέτσος είχε προειδοποιήσει για την κρίσιμότητα της απόφασης με tweet του χθες το μεσημέρι:

«Πολύ κρίσιμο για το υπόλοιπο της φετινής πολύ δύσκολης τουριστικής χρονιάς το να μη συμπεριληφθεί η χώρα μας στη λίστα των χωρών που ανακοινώνει απόψε το Ηνωμένο Βασίλειο για 14ήμερη καραντίνα κατά την επιστροφή από αυτές. Ελπίζουμε και προσπαθούμε...», έγραψε. Το μαρτύριο της σταγόνας θα συνεχιστεί βέβαια, καθώς οι Βρετανοί, όπως και οι άλλες χώρες, επανεξετάζουν κάθε εβδομάδα τα όρια.

Κρατήσεις ανά εβδομάδα

«Είναι η πρώτη φορά σε 20 χρόνια δραστηριότητας στα ξενοδοχεία που οι κρατήσεις μας μέσα στον Αύγουστο κλείνουν ανά εβδομάδα, καθώς εξαρτώνται από τις αποφάσεις των χωρών προέλευσης των τουριστών να αφήσουν ανοικτές τις χώρες τους για την επιστροφή ή να ξαναεπιβάλουν μια καραντίνα, που λειτουργεί αποτρεπτικά για οποιονδήποτε επισκέπτην», λέει στην «Κ» διευθυντής ξενοδοχείου από τη Χερσόνησο της Κρήτης. Χθες η ΤUI, μετά την απόφαση των φινλανδικών αρχών να επιβάλουν 15νθημέρη καραντίνα για τους Φινλανδούς που γυρίζουν από την Ελλάδα, ανακοίνωσε ακύρωση όλων των πτήσεων της έως τις 7 Σεπτεμβρίου. Προηγούμενος η νορβηγική κυβέρνηση είχε ανακοινώσει τη δική της 10ήμερη καραντίνα για

Η επιβολή ή μη καραντίνας στους τουρίστες που επιστρέφουν στις χώρες τους είναι καθοριστική για την πορεία του ελληνικού τουρισμού. Χθες η ΤUI, μετά την απόφαση των φινλανδικών αρχών να επιβάλουν 15νθημέρη καραντίνα για τους Φινλανδούς που γυρίζουν από την Ελλάδα, ανακοίνωσε ακύρωση όλων των πτήσεων της έως τις 7 Σεπτεμβρίου.

Το Ηνωμένο Βασίλειο, όπως και άλλα κράτη, εξετάζει κάθε εβδομάδα ποιες χώρες είναι στην επικίνδυνη ζώνη.

όσους γυρίζουν από την Ελλάδα.

Χθες το πρωί το Ινστιτούτο Ρόμπερτ Κox, ο επίσημος σύμβουλος της γερμανικής κυβέρνησης για τις μολυσματικές νόσους, χαρακτήρισε δύο σημαντικές τουριστικές περιοχές της Κροατίας –το Σίμπενικ και το Σπλιτ– «περιοχές με μεγάλο επιδημιολογικό φορτίο», κάτι που οδηγεί στον περιορισμό των μετακινήσεων των Γερμανών προς αυτές. Οι δύο αυτές περιοχές είναι από τις πιο δημοφιλείς στην Κεντρική Ευρώπη. «Αυτό που γίνεται», είπε στην

«Κ» μέλος της 27μελούς επιτροπής των καθηγητών Ιατρικής και Επιδημιολογίας, «είναι ότι όλες αυτές οι χώρες στις οποίες αναφέρεστε (Φινλανδία, Νορβηγία και Γερμανία) έχουν βάλει έναν «κόφτη» στα 20 ή στα 50 κρούσματα ανά 100.000 κατοίκους. Μόλις μια περιοχή ή μια χώρα περάσει αυτό το όριο, τότε δεν μπορούν πλέον να ισχύουν τα γενικά μέτρα, αλλά θα πρέπει να ισχύουν ιδιαίτερα μέτρα (καραντίνα, τεστ ή συνδυασμός)».

Στην Κρήτη, στην Κέρκυρα και στη Ρόδο ανέμεναν με αγωνία χθες το απόγευμα την αντίστοιχη βρετανική απόφαση. «Αν οι Βρετανοί επιστρέψουν στην καραντίνα 14 ημερών, για μας η σεζόν έχει τελειώσει», παραδέχθηκε μιλώντας στην «Κ» κυβερνητική πηγή. Οι τουρίστες από το Ηνωμένο Βασίλειο αποτέλεσαν φέτος τη μεγαλύτερη μερίδα επισκεπτών που ήρθαν στη

χώρα μας. «Αν είμαστε γύρω στα 20 κρούσματα ανά 100.000 κατοίκους, και όχι πάνω από αυτά, έχουμε επιχειρήματα», είπε μια άλλη κυβερνητική πηγή.

Το δίλημμα

Για τις μεγάλες μονάδες που έκαναν το βήμα και άνοιξαν, το δίλημμα με τις αλληπάλλες αποφάσεις των κυβερνήσεων για επιβολή καραντίνας είναι μεγάλο, καθώς δεν γνωρίζουν ακόμη αν θα συνεχίσουν να λειτουργούν τον Σεπτέμβριο ενόψει του επικείμενου δεύτερου κύματος στις χώρες προέλευσης των επισκεπτών. Σε προορισμούς όπως η Χαλκιδική άρχισαν ήδη οι απολύσεις ενόψει Σεπτεμβρίου, ενώ σε περιοχές με ικανοποιητική ακόμη πληρότητα υπάρχει ο προβληματισμός αν εξαιτίας της αδυναμίας να θέσουν σε αναστολή εργαζομένους θα πρέπει να κλείσουν πρόωρα οι μονάδες.

Αυξήθηκε κατά 13% η ανεργία τον Ιούλιο συγκριτικά με πέρυσι

Παγώνονται οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στην αγορά εργασίας, όπως φαίνεται από τα στατιστικά στοιχεία του ΟΑΕΔ για την εγγεγραμμένη ανεργία κατά τον Ιούλιο. Οι άνεργοι παρέμειναν σταθερά πάνω από 1 εκατομμύριο άτομα και συγκεκριμένα 1.095.997, αριθμός αυξημένος κατά 125.796 σε σύγκριση με τις 970.201 που είχαν καταγραφεί ένα χρόνο νωρίτερα. Πρόκειται για μια αύξηση της τάξης του 12,97% εν μέσω θέσεων, που υπό κανονικές συνθήκες, λόγω της εποχικής απασχόλησης λόγω τουρισμού, θα έπρεπε να έχει περιοριστεί.

Βέβαια, σε σχέση με τον Ιούνιο της φετινής χρονιάς, όταν οι άνεργοι είχαν φτάσει το 1.126.173, διαπιστώνεται μια μείωση κατά 30.176 ή κατά 2,68%, που όμως δεν μπορεί να καλύψει όπως φαίνεται τις σημαντικές απώλειες σε θέσεις εργασίας από τους προηγούμενους μήνες.

Αυξημένος παρέμεινε τον Ιούλιο και ο αριθμός των επιδοτούμενων ανέργων, οι οποίοι έφτασαν τις 147.524, αριθμός υψηλότερος κατά 35.534, σε σχέση με τις 111.990 που είχαν καταγραφεί πριν από 12 μήνες. Το γεγονός εξηγείται από την παράταση στην καταβολή του επιδόματος, ενώ λόγω της απόφασης της κυβέρνησης να συνεχίσει το μέτρο και τους επόμενους μήνες, ο αριθμός των επιδοτούμενων ανέργων αναμένεται να παραμείνει υψηλός.

Αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, το σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων, με κριτήριο την αναζήτηση εργασίας (αναζητούντων εργασία), για τον μήνα Ιούλιο 2020, ανήλθε σε 1.040.852 άτομα. Από αυτά

537.029 (51,60%) είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα ίσο ή και περισσότερο των 12 μηνών και 503.823 (48,40%) είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα μικρότερο των 12 μηνών. Οι άνδρες ανέρχονται σε 363.530 (34,93%) και οι γυναίκες ανέρχονται σε 677.322 (65,07%).

Το σύνολο των εγγεγραμμένων λοιπών (μη αναζητούντων εργασία), για το ίδιο διάστημα, ανήλθε σε 55.145 άτομα. Οι άνδρες ανέρχονται σε 17.847 (32,36%) και οι γυναίκες σε 37.298 (67,64%).

Οι επιδοτούμενοι άνεργοι (αφορά τον αριθμό των δικαιούχων που

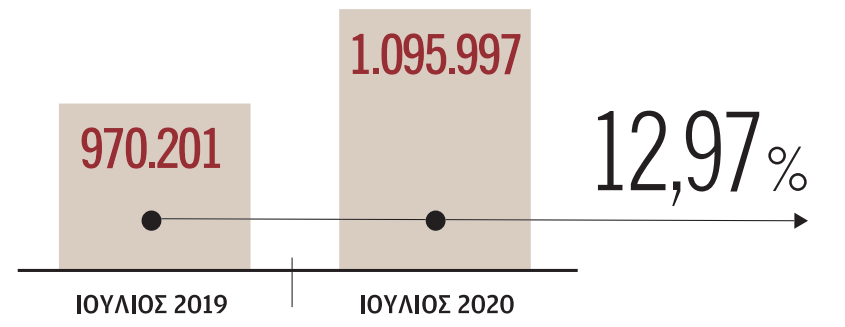
Οι άνεργοι παρέμειναν πάνω από ένα εκατομμύριο, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ.

πληρώθηκαν εντός του αντίστοιχου μήνα) ανέρχονται σε 147.524 άτομα, από τα οποία οι 124.220 (84,20%) προέρχονται από κοινές επιχειρήσεις και οι 23.304 (15,80%) είναι εποχικοί τουριστικών επαγγελματιών. Σε επίπεδο ηλικίας, οι πιο πολλοί άνεργοι (406.121 ή 37%) είναι 30-44 ετών.

Αντίστοιχα καταγράφηκαν 479.078 άνεργοι ή 43,71% του συνόλου, οι οποίοι είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Υπάρχουν όμως και άλλοι 222.399 άνεργοι (20,29%), οι οποίοι είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ

ΠΗΓΗ: ΟΑΕΔ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στα 678 εκατ. τα τουριστικά έσοδα το εξάμηνο από 5,4 δισ. πέρυσι

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Δραματικές διαστάσεις προσλαμβάνει η υστέρηση των εσόδων του τουρισμού όπως αποκαλύπτουν τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδας για το πρώτο εξάμηνο του έτους.

Παράλληλα, η εν εξέλιξη κλιμάκωση του δεύτερου κύματος της πανδημίας και οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί ή οι ταξιδιωτικές οδηγίες που έχουν αρχίσει να επιβάλλονται από τρίτες χώρες όπως οι ΗΠΑ ή η Φινλανδία εξανεμίζουν τις προσδοκίες για παράταση της τουριστικής σεζόν τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, μήνες κατά τους οποίους ο ελληνικός τουρισμός ευελπιστούσε πως θα μπορούσε να ανακτήσει ένα μικρό μέρος των διαφυγόντων εσόδων του καλοκαιριού.

Τον Ιούνιο οι αφίξεις μη κατοίκων ταξιδιωτών και οι σχετικές εισπράξεις παρουσίασαν μείωση κατά 93,8% και 97,5% αντίστοιχα. Στο πρώτο εξάμηνο του 2020 οι αφίξεις μη κατοίκων ταξιδιωτών και οι σχετικές εισπράξεις παρουσίασαν μείωση κατά 76,9% και 87,5% αντίστοιχα όπως έδειξαν την Πέμπτη τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδας.

Ειδικότερα οι εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό στο εξάμηνο, από 5,413 δισεκατομμύρια πέρυσι, διαμορφώθηκαν στα 678 εκατομμύρια φέτος.

Μόνον κατά τον Ιούνιο η Ελλάδα ενέγραψε φέτος ταξιδιωτικές εισπράξεις μόλις 64,3 εκατομμυρίων

έναντι 2,55 δισεκατομμυρίων τον αντίστοιχο περυσινό μήνα...

Πρώτοι οι Γάλλοι

Σημαντικές μεταβολές βεβαίως παρατηρούνται και στις εθνικότητες των φετινών ξένων επισκεπτών της χώρας με όλα τα δεδομένα να δείχνουν τουλάχιστον προσώπως πως την πρώτη θέση των ξένων αφίξεων καταλαμβάνουν οι Γάλλοι. Κάτι το οποίο δεν πρέπει να προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση δεδομένου ότι η αμερικανική ή η βρετανική αγορά παρέμειναν ουσιαστικά κλειστές, ενώ η γερμανική αγορά επηρεάστηκε πολύ από τις παροτρύνσεις της γερμανικής κυβέρνησης για διακοπές εντός των συνόρων τους. Επιπλέον, η

Εξανεμίζονται οι προσδοκίες για παράταση της τουριστικής σεζόν τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο.

βαθιά ύφεση που είχε αρχίσει να πλήττει τις κύριες ελληνικές αγορές λειτουργεί επίσης αποτρεπτικά κατά στα ταξίδια προς την Ελλάδα.

Να σημειωθεί πως στα στοιχεία εξαμήνου, δηλαδή στα 678 εκατομμύρια των τουριστικών εσόδων από το εξωτερικό, περιλαμβάνονται και οι εισπράξεις του Ιανουαρίου και του Φεβρουαρίου περιόδου κατά την οποία δεν είχαν επιβλη-

Η εξέλιξη της πανδημίας διαμορφώνει κατά την τρέχουσα περίοδο την εκτίμηση εσόδων για το 2020 κάτω από το 20% και ειδικότερα κοντά στα 3 δισεκατομμύρια ευρώ έναντι των περυσινών 18,5 δισ. ευρώ.

θεί περιορισμοί σε καμιά σχεδόν χώρα που πληνίτη και η Ελλάδα σημείωνε θετική μεταβολή τόσο σε αφίξεις όσο και στις εισπράξεις σε σχέση με το πρώτο δίμηνο του 2019.

Ετσι η εξέλιξη της πανδημίας διαμορφώνει την τρέχουσα περίοδο την εκτίμηση εσόδων για το 2020 κάτω από το 20% και ειδικότερα κοντά στα 3 δισεκατομμύρια

ευρώ έναντι των περυσινών 18,5 δισεκατομμυρίων όπως έχει επισημάνει προ ολίγων ημερών και ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Γιάννης Ρέτσος. Τα 15 δισεκατομμύρια που θα λείψουν από τις φετινές ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό αντιστοιχούν σε ποσοστό που πλησιάζει τα επίπεδα του 7,5% του ΑΕΠ, ενώ αν συ-

νυπολογιστεί συντηρητικά και η πολλαπλασιαστική τους επίδραση στην οικονομία αγγίζουν το 15%.

Αλλά στο τρέχον περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από τη δυναμική επανάκαμψη της πανδημίας στην Ελλάδα ένας σημαντικός αριθμός των περίπου 5.000 ξενοδοχείων (σε σύνολο 10.000) που έχουν επιλέξει να λειτουργήσουν υπό τις πρωτοφανείες συνθήκες της

συγκυρίας, έχει αρχίσει να κλείνει ή να εξετάζει το ενδεχόμενο να κλείσει. Κάποια έχουν ήδη κλείσει και ολόενα και περισσότεροι ξενοδοχείο ανακοινώνουν πως θα κατεβάσουν ρολά στα τέλη Αυγούστου.

Κάτι που εξηγείται εύκολα να αναλογιστεί κανείς ως δημοσκοπήση της εταιρείας ερευνών YouGov, που διεξήχθη στις 13-23 Ιουλίου, δείχνει ότι τουλάχιστον οι μισοί Γερμανοί, Βρετανοί και Γάλλοι ταξιδιώτες –τρεις από τις πέντε πιο σημαντικές αγορές για τον ελληνικό τουρισμό– θα προτιμούσαν να ακυρώσουν τις διακοπές τους από το να υποστούν καραντίνα επιστρέφοντας ή ακόμα και από το να κάνουν τεστ κατά την άφιξή τους ή να φορούν μάσκα σε εξωτερικούς χώρους, όπως πλέον επιβάλλεται σε πολλούς ελληνικούς προορισμούς. Εκείνη η έρευνα, έδειξε ότι τα δύο τρίτα των Γερμανών που ταξιδεύουν συνήθως στο εξωτερικό θα ακυρώσουν διακοπές εάν χρειάζεται να κάνουν τεστ κατά την άφιξη. Στη Γαλλία οι μισοί από αυτούς που συνηθίζουν να κάνουν διακοπές στο εξωτερικό δήλωσαν ότι θα τις ακυρώσουν αν πρέπει να κάνουν τεστ. Το ίδιο ποσοστό θα ανέβαλε τις διακοπές του εάν έπρεπε να φορά μάσκα σε εξωτερικούς χώρους, όπως τις τελευταίες ημέρες έχει αρχίσει να συσπάζεται σε κάποια μεγάλα ελληνικά εποχιακά ξενοδοχεία.

Και έτσι και γίνεται με αποτέλεσμα το κλείσιμο των ξενοδοχείων να καθίσταται πλέον μονόδρομος για πολλά εξ αυτών.

Βροχή αιτημάτων για δάνεια με την εγγύηση του Δημοσίου

Από 5.700 επιχειρήσεις, το ύψος τους φθάνει τα 3,4 δισ. ευρώ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πάνω από 5.700 επιχειρήσεις έχουν κάνει αίτηση για να δανειοδοτηθούν από το Ταμείο Εγγυοδοσίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, μέσω του οποίου οι τράπεζες δίνουν κεφάλαια κίνησης με την εγγύηση του Δημοσίου. Το ύψος των αιτημάτων που έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα σχεδόν καλύπτει τον αρχικό προϋπολογισμό του ταμείου, καθώς φθάνει στα 3,4 δισ. ευρώ, σε σύνολο 3,5 δισ. ευρώ που είναι οι συνολικοί διαθέσιμοι πόροι που έχουν εξασφαλιστεί από κρατικά χρήματα και από κεφάλαια που συνεισφέρουν οι τράπεζες.

Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», από τις 5.700 επιχειρήσεις που έχουν κάνει αίτημα δανειοδότησης, οι 400 είναι μεγάλες, ενώ 5.300 είναι μικρομεσαίες εταιρείες. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αναμένεται να πάρουν τη μερίδα του λέοντος της διαθέσιμης ρευστότητας, καθώς τα δάνεια για τα οποία έχουν υποβάλει αίτημα ανέρχονται σε 1,9 δισ. ευρώ, ενώ οι 5.300 μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα μοιραστούν το ποσό του 1,5 δισ. ευρώ. Από την κατανομή των δανείων προκύπτει ότι ο μέσος όρος των δανείων για τις μεγάλες επιχειρήσεις προσεγγίζει τα 5 εκατ. ευρώ περίπου, ενώ στις 300.000 ευρώ διαμορφώνεται ο μέσος όρος του δανείου για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Υπενθυμίζεται ότι με βάση την κατανομή που είχε γίνει μέχρι σήμερα, οι πόροι της κρατικής εγγύησης επιμερίζονται ως εξής:

- 500 εκατ. ευρώ για δάνεια κεφαλαίου κίνησης με ανώτατο όριο εγγύησης «Cap Amount» 40% για λογαριασμό πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και συνολικό ύψος δανείων 1,5 δισ. ευρώ.
- 500 εκατ. ευρώ για δάνεια κεφαλαίου κίνησης με ανώτατο όριο εγγύησης «Cap Amount» 30% για μεγάλες επιχειρήσεις και συνολικό ύψος δανείων 2 δισ. ευρώ.

Στο υπουργείο Ανάπτυξης μελετούν ήδη τη δεύτερη φάση του προγράμματος για την παροχή πρόσθετης κρατικής εγγύησης 1

Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», από τις 5.700 επιχειρήσεις που έχουν κάνει αίτηση δανειοδότησης, οι 400 είναι μεγάλες, ενώ 5.300 είναι μικρομεσαίες εταιρείες. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αναμένεται να πάρουν τη μερίδα του λέοντος της διαθέσιμης ρευστότητας, καθώς τα δάνεια για τα οποία έχουν κάνει αίτημα ανέρχονται σε 1,9 δισ. ευρώ, ενώ οι 5.300 μικρομεσαίες θα μοιραστούν το ποσό του 1,5 δισ. ευρώ.

Συνωστισμός επιχειρήσεων για να δανειοδοτηθούν από το Ταμείο Εγγυοδοσίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, μέσω του οποίου οι τράπεζες δίνουν κεφάλαια κίνησης.

δισ. ευρώ που θα κινητοποιήσει πόρους 3,3 δισ. ευρώ και, σύμφωνα με πληροφορίες, η δεύτερη φάση του Ταμείου Εγγυοδοσίας θα «τρέξει» από τον Σεπτέμβριο. Στόχος είναι η κατανομή στη νέα φάση να γίνει υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που είναι πολυάριθμες σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις στη χώρα μας και οι οποίες, όπως διαπιστώνεται, έχουν αυξημένες ανάγκες ρευστότητας. Έτσι, ενώ στην πρώτη φάση του

προγράμματος το ποσό του 1 δισ. ευρώ της κρατικής εγγύησης είχε μοιραστεί (50%-50%) μεταξύ των μεγάλων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αυτή τη φορά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα λάβουν τη μερίδα του λέοντος της κρατικής εγγύησης, που υπολογίζεται στο 80%, δηλαδή 800 εκατ. ευρώ. Μαζί με τη μόχλευση με τραπεζικά κεφάλαια, τα δάνεια που θα δοθούν προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα φτάσουν στα 2,5 δισ. ευρώ, περιορίζοντας τους πόρους που θα διατεθούν για τις μεγάλες επιχειρήσεις στα 800 εκατ. ευρώ.

Να σημειωθεί ότι τα δάνεια του Ταμείου Εγγυοδοσίας θα πρέπει αυστηρά να διοικητευθούν στην αγορά έως τα τέλη του χρόνου και μέχρι σήμερα οι εκταμιεύσεις φθάνουν τα 2,2 δισ. ευρώ. Η συνολική ρευστότητα που έχει όμως φτάσει στην αγορά ανέρχεται στα 3,7 δισ. ευρώ, εάν στο ποσό αυτό προστεθεί και άλλο 1,5 δισ. ευρώ που έχει δοθεί μέσω του ΤΕΠΙΧ II. Μέσω του ΤΕΠΙΧ έχουν δανειοδοτηθεί ήδη 11.800 επιχειρήσεις, ενώ άλ-

λες 1.000 που έχουν κάνει αιτήσεις και εκκρεμούν, αναμένεται να δανειοδοτηθούν το προσεχές διάστημα, υπερκαλύπτοντας τον προϋπολογισμό του προγράμματος, που συνολικά ανήλθε στο 1,8 δισ. ευρώ. Ο μέσος όρος του δανείου που δόθηκε μέσω του ΤΕΠΙΧ ήταν περί της 128.000 ευρώ, όταν το όριο δανειοδότησης ήταν στις 500.000 ευρώ, επιβεβαιώνοντας ότι το ΤΕΠΙΧ λειτουργήσε πυροσβεστικά στην αρχή της κρίσης για την άμεση κάλυψη ρευστότητας.

Σύμφωνα με στοιχεία της «Κ», ο κύριος όγκος των χρημάτων τόσο του ΤΕΠΙΧ όσο και του Ταμείου Εγγυοδοσίας, δηλαδή περί τα 2,5 δισ. ευρώ, κατευθύνθηκε σε 6.300 επιχειρήσεις που έχουν έδρα την Αττική, ενώ 2.600 επιχειρήσεις της Κεντρικής Μακεδονίας έλαβαν δάνεια 708 εκατ. ευρώ. Μεγάλη συμμετοχή είχαν οι επιχειρήσεις από την Κρήτη και συγκεκριμένα 1.650 εταιρείες που μοιράστηκαν 475 εκατ. ευρώ, ενώ άλλα 305 εκατ. ευρώ έλαβαν 1.200 επιχειρήσεις του Νοτίου Αιγαίου.

Ανοικτά όλες τις Κυριακές τα καταστήματα σε Πλάκα, Μοναστηράκι, Ακρόπολη

Ανοικτά όλες τις Κυριακές του χρόνου θα μπορούν να είναι τα εμπορικά καταστήματα που βρίσκονται στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας, σύμφωνα με απόφαση του αντιπεριφερειάρχη κεντρικού τομέα Αθηνών Γιώργου Δημόπουλου, η οποία δημοσιεύθηκε πρόσφατα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μέχρι σήμερα, τα καταστήματα στην Πλάκα, στο Μοναστηράκι και στην Ακρόπολη, περιοχές έντονου τουριστικού ενδιαφέροντος, μπορούσαν βάσει νόμου να λειτουργήσουν προαιρετικά τις Κυριακές από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο, εκτός από τη δεύτερη Κυριακή του Αυγούστου.

Με την τελευταία απόφαση οι εμπορικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις συγκεκριμένες περιοχές θα μπορούν να λειτουργήσουν όλες τις Κυριακές του έτους, δηλαδή και τους μήνες από τον Νοέμβριο έως τον Απρίλιο.

Η συγκεκριμένη απόφαση ελήφθη έπειτα από σχετική διαβούλευση με τοπικούς και συλλογικούς φορείς και θα τεθεί σε ισχύ από τον Νοέμβριο του επόμενου έτους, δηλαδή το 2021. Όπως αναφέρει το σχετικό ΦΕΚ, η συγκεκριμένη απόφαση μπορεί να αναθεωρείται ετησίως με απόφαση που εκδίδεται τον Δεκέμβριο, ενώ σε περίπτωση μη έκδοσης νέας απόφασης, θεωρείται ότι ισχύει η προηγούμενη ρύθμιση, μέχρι την αντικατάστασή της από νεότερη.

Τέσσερις είναι οι λόγοι που συνεκτιμήθηκαν για να ληφθεί η συγκεκριμένη απόφαση, κατόπιν και σχετικής διαβούλευσης των αρμόδιων φορέων. Συγκεκριμένα, θεωρήθηκε, πρώτον, ότι η παραδοσιακή αγορά της Πλάκας αποτελεί στην πραγματικότητα την «παλιά πόλη της Αθήνας», όπως οριοθετείται στο πολεοδομικό διάταγμα (Δ' 1329/1993), όπου στο άρθρο 1 οριοθετείται ακριβώς η περιοχή της παλιάς αγοράς, που περιλαμβάνει την Πλάκα, το Μοναστηράκι και την Ακρόπολη. Επίσης, η απόφαση αναφέρει, κατά δεύτερον, ότι, σε όλες τις πρωτεύουσες της Ευρώπης, η «παλιά πόλη» παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού ενώ τα εμπορικά

καταστήματα λειτουργούν με ειδικό ωράριο. Τρίτον, τα εμπορικά καταστήματα που βρίσκονται στα σημεία της παραδοσιακής αγοράς της Αθήνας (Πλάκα-Μοναστηράκι-Ακρόπολη) στηρίζονται αποκλειστικά στον εισερχόμενο τουρισμό και η λειτουργία τους δεν περιορίζεται στις ημέρες της τυπικής λειτουργίας των καταστημάτων, δηλαδή Δευτέρα έως Σάββατο. Τέλος, στην περιοχή δραστηριοποιούνται κυρίως μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις και απασχολούν ως προσωπικό μόνιμους συνεργάτες.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, αποφασίστηκε ότι στην περιοχή του ιστορικού κέντρου της Αθήνας (Πλάκα-Μοναστηράκι-Ακρόπολη) επιτρέπεται η λειτουργία των εμπο-

Μέχρι σήμερα μπορούσαν, βάσει νόμου, να λειτουργήσουν προαιρετικά τις Κυριακές από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο.

ρικών καταστημάτων που πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 16 ν. 4177/2013 και όλες τις άλλες Κυριακές, πλέον εκείνων που ορίζονται στην παρ. 1 του ίδιου άρθρου, δηλαδή από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Απρίλιο του 2022. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαβούλευση των εμπλεκόμενων μερών διεξήχθη στα γραφεία του αντιπεριφερειάρχη κεντρικού τομέα στις 10 Ιουλίου 2020 και τα άτυπα πρακτικά υπεγράφησαν από όλους τους παρευρισκόμενους, και συγκεκριμένα από τον επικεφαλής του προϊστάμενου της Δημοτικής Αστυνομίας, από εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Εμπορικών Καταστημάτων, από τον αντιπρόεδρο του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών, από τον εκπρόσωπο των καταστηματαρχών Πλάκας και από την προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής της Περιφέρειας Αττικής.

Δ. Κ.

Σύμφωνα με την απόφαση, η παραδοσιακή αγορά της Πλάκας αποτελεί στην πραγματικότητα την «παλιά πόλη της Αθήνας» και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Τζίρος 20 δισ. χάθηκε το δεύτερο τρίμηνο

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Σημαντική μείωση εσόδων κατέγραψε το σύνολο των επιχειρήσεων σε βασικούς κλάδους της οικονομίας τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους, παρά την άρση των περιοριστικών μέτρων και το πλήρες άνοιγμα της οικονομίας.

Πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ-ΣΤΑΤ καταδεικνύουν ότι οι επιχειρήσεις έχασαν περίπου 3,6 δισ. ευρώ τον Ιούνιο, με τον τζίρο τους να ανέρχεται στα 18,6 δισ. ευρώ από 22,2 δισ. ευρώ το ίδιο διάστημα πέρυσι. Πρόκειται δηλαδή για μια μείωση της τάξεως του 16,4%. Το ίδιο ζοφερή είναι η εικόνα της αγοράς κατά το δεύτερο τρίμηνο

Μεγάλοι χαμένοι του lockdown οι μεταφορές, τα ξενοδοχεία και τα καταστήματα εστίασης.

του 2020, όταν ο κορωνοϊός βρισκόταν σε έξαρση και οι επιχειρήσεις βάλλονταν από το lockdown. Ο κύκλος εργασιών τους κατά το δεύτερο τρίμηνο μειώθηκε 25,1% και ανήλθε στα 58,9 δισ. ευρώ από 78,8 δισ. ευρώ, με τις απώλειες να αγγίζουν τα 20 δισ.

Η πτώση της τουριστικής κίνησης αλλά και ο περιορισμός των μετακινήσεων έπληξε περισσότερο τα ξενοδοχεία και την εστίαση, που είναι οι μεγαλύτεροι χαμένοι

Το διάστημα Απριλίου - Ιουνίου, οι επιχειρήσεις του κλάδου της εστίασης είδαν τον τζίρο τους να συρρικνώνεται κατά 59% σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

για όλο το τρίμηνο.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ-ΣΤΑΤ, τα έσοδα του συνόλου των επιχειρήσεων του κλάδου παροχής καταλυμάτων του δεύτερου τριμήνου του 2020 συρρικνώθηκαν κατά 94,3%, με τον τζίρο τους να μειώνεται στα 104,6 εκατ. ευρώ από 1,8 δισ. ευρώ το δεύτερο τρίμηνο του 2019.

Η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε στην περιφέρεια του Λαοσθίου (99,5%) ενώ η μικρότερη (11,7%)

καταγράφηκε στην περιφερειακή ενότητα Φλώρινας. Μικρότερης κλίμακας ήταν και η πτώση του τζίρου των επιχειρήσεων του κλάδου εστίασης, που είδαν τα έσοδά τους να συρρικνώνονται κατά 59% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Τη μεγαλύτερη μείωση κατέγραψε η περιφερειακή ενότητα Θήρας (95,6%) ενώ μικρότερες ήταν οι απώλειες στα Γρεβενά (33,3%), Σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις

στην περιφέρεια Αττικής και Θεσσαλονίκης, που αντιπροσωπεύουν και ένα μεγάλο ποσοστό του συνολικού τζίρου του κλάδου, κατέγραψαν απώλειες που ξεπερνούν το 50%.

Όσον αφορά τον Ιούνιο, μήνα επανεκκίνησης της οικονομίας, οι επιχειρήσεις του κλάδου παροχής καταλυμάτων είδαν τον τζίρο τους να συρρικνώνεται κατά 95,3% σε σύγκριση με πέρυσι, με την περιφερειακή ενότητα της Ιθάκης να καταγράφει απώλειες της τάξεως του 100%.

Συγκεκριμένα, τα έσοδά τους μειώθηκαν από 867,7 εκατ. ευρώ πέρυσι σε μόλις 40,5 εκατ. φέτος. Μειωμένος κατά 42,2% ήταν ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου εστίασης τον ίδιο μήνα, με τη μεγαλύτερη πτώση να σημειώνει η περιφερειακή ενότητα Ζακύνθου (95,1%), ενώ αύξηση 62,8% κατέγραψε η περιφερειακή ενότητα Αρτας.

Περαιτέρω συρρίκνωση εσόδων αναμένουν εκπρόσωποι της αγοράς του κλάδου εστίασης και τους μήνες που ακολουθούν, λόγω και του περιορισμού του ωραρίου λειτουργίας καταστημάτων σε συγκεκριμένες περιοχές τον Δεκαπενταύγουστο. Όπως αναφέρει στην «Κ» εκπρόσωπος του κλάδου, ο τζίρος των επιχειρήσεων εστίασης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο έχει μειωθεί έως και 60%, ενώ προειδοποιεί ότι, μέσα στους επόμενους μήνες, τουλάχιστον 40.000 επιχειρήσεις εστίασης που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα κινδυνεύουν με λουκέτο.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 3 Σεπτεμβρίου και ώρα 9μμ στη Δημοσιογραφική Εστία (δίπλα από το Αρχηγείο Αστυνομίας) στη Λευκωσία, θα διεξαχθεί Δημόσιος Πλειστηριασμός της Υπηρεσίας Κρατικών Αγορών που θα περιλαμβάνει 150 αντικείμενα όπως βάρκες, τροχόσπιτα, εξαρτήματα διαφόρων οχημάτων, ματεμένα εξαρτήματα σωλήνων, τραπανάκια, δοντές επιχωμάτωσης, ηλεκτρικούς δοντές σκυροδέματος, ηλεκτρογεννήτριες, chillers, πάγκοι για computers και ηλεκτροκολλήσεις. Θα περιλαμβάνει επίσης ένα ερπυσριοφόρο FIAT ALLIS, τρία AUDI A6, ένα SAAB, μία μοτοσυκλέτα SUZUKI AG100V και έναν αποεμφωττήρα.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν να εξετάσουν τα πιο πάνω αντικείμενα που βρίσκονται κυρίως στις Κεντρικές Αποθήκες δίπλα από το ΣΟΠΑΖ στην Παλλουριώτισσα από τη Τετάρτη 26/8/20 μέχρι και την Τετάρτη 2/9/20 μεταξύ των ωρών 8μμ-2μμ καθώς και το πρωί του πλειστηριασμού μεταξύ 7.30-8.30μμ. Για περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
(Απέναντι από Ξενοδοχείο «ΑΣΤΥ»)
ΤΗΛ 99639733, 22778751

Μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής αποταμιεύει 1 εκατ. Βρετανών

Το ψηφιακό πορτοφόλι έχει αναπτύξει η Plum, με γραφεία σε Λονδίνο και Αθήνα

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Σε μια περίοδο που οι καταναλωτές στρέφονται όλο και περισσότερο προς την αποταμίευση φοβούμενοι τις πωγές που θα αφήσει στην παγκόσμια οικονομία ο κορωνοϊός, η νεοφυής εταιρεία Plum τους βοηθάει να βελτιώσουν τη διαχείριση του εισοδήματός τους και να αυξήσουν τις αποταμιεύσεις τους.

«Είναι πολύ σημαντική η διαχείριση των οικονομικών μας εν μέσω μιας τέτοιας κρίσης», αναφέρει ο Κύπριος συνιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Βίκτωρ Τροκούδης, ο οποίος δημιούργησε την Plum στο Λονδίνο το 2016 μαζί με τον Αλεξ Μιχαήλ. «Η λύση που προσφέρει η εφαρμογή μας αφορά την αυτόματη αποταμίευση χρημάτων, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κατάσταση του εκάστοτε χρήστη». Η Plum, ουσιαστικά, κατόπιν έγκρισης του χρήστη, αποκτά πρόσβαση στον τραπεζικό του λογαριασμό και, μέσω ενός αλγορίθμου που έχει εφεύρει η ίδια, «σκανάρει» τις τραπεζικές συναλλαγές του. Ύστερα αναλύει τα έσοδα και τα έξοδά του, πραγματοποιώντας, για λογαριασμό του, μικρές τακτικές αποταμιεύσεις τις οποίες αποθηκεύει σε ένα ηλεκτρονικό πορτοφόλι.

Η δημιουργία της εταιρείας στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν ήταν άλλωστε τυχαία, αφού, βάσει και υπολογισμών της Plum, 11 εκατομμύρια Άγγλοι έχουν λιγότερες από 100 λίρες σε αποταμιεύσεις. Βέβαια η εικόνα έχει αρχίσει να αντιστρέφεται λόγω πανδημίας. «Παρατηρήσαμε πενταπλάσια αύξηση στα ποσά αποταμιεύσεις τους πρώτους έξι μήνες του 2020, με αποκορύφωμα την περίοδο του lockdown, δηλαδή από τον Μάρτιο και μετά», σημειώνει ο κ. Τροκούδης, προσθέτοντας ότι «έπειτα από μια

Ηδν, μέσω της εφαρμογής, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να τοποθετήσει τα χρήματα που έχει αποταμιεύσει σε συγκεκριμένα επενδυτικά κεφάλαια.

Από το τέλος Σεπτεμβρίου η εταιρεία επεκτείνεται σε Γαλλία, Ισπανία και Ιρλανδία.

έρευνα που πραγματοποιήσαμε τον Απρίλιο μεταξύ των χρηστών μας, διαπιστώσαμε ότι το 61% δαπανούσε λιγότερα χρήματα απ' ό,τι συνήθως. Ετσι, η Plum αποταμίευσε για λογαριασμό τους περισσότερα χρήματα». Σήμερα, η εφαρμογή μετράει 1 εκατομμύριο χρήστες στην Αγγλία ενώ σχεδόν το 50% είναι νέοι ηλικίας 25-34 ετών. Μάλιστα, στόχος της Plum είναι να μετατραπεί η εφαρμογή

σε ένα πολυεργαλείο, βοηθώντας τον χρήστη να πραγματοποιήσει όλες τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές του.

Ηδν, μέσω της εφαρμογής, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να επενδύει τα χρήματα που έχει αποταμιεύσει σε συγκεκριμένα επενδυτικά κεφάλαια, ενώ παράλληλα η Plum αντιπροτείνει εναλλακτικούς φθηνότερους παρόχους (π.χ. για ηλεκτρικό ρεύμα) αφού πρώτα «αναλύσει» τις πληρωμές του. Ωστόσο μπορεί να προκαλέσει ενδοιασμούς η πρόσβαση που αποκτά η εταιρεία στον λογαριασμό του χρήστη. «Η Plum είναι το 50% είναι νέοι ηλικίας 25-34 ετών. Μάλιστα, στόχος της Plum είναι να μετατραπεί η εφαρμογή

των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου. Όταν οι χρήστες τοποθετούν χρήματα στο ηλεκτρονικό πορτοφόλι της Plum, αυτά διατηρούνται σε έναν προστατευμένο λογαριασμό στην Τράπεζα της Αγγλίας. Εάν επιλέξουν να αποταμιεύσουν χρήματα ή να επενδύσουν σε κεφάλαια μέσω της Plum, ποσά έως και 85.000 λίρες καλύπτονται από το FSCS (Σύστημα Αποζημίωσης Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών), σε περίπτωση που η Plum ή η τράπεζα στην οποία κρατούνται τα χρήματα χρεοκοπήσει». Η ομάδα της Plum βρίσκεται μεταξύ Λονδίνου και Αθηνών, ενώ από τους 60 εργαζομένους, οι μισοί πλέον απασχολούνται στην Ελλάδα. «Κατά τη διάρκεια του lockdown προσλάβαμε και στις δύο χώρες επιπλέον 20 άτομα», αναφέρει ο κ. Τροκούδης.

Τον προηγούμενο μήνα η εταιρεία εξασφάλισε επιπλέον 10 εκατ. δολ. από διεθνείς και εγχώριους επενδυτές, ανεβάζοντας το σύνολο των κεφαλαίων που έχει αντλήσει στα 19,3 εκατ. δολ. Αυτό το ποσό θα της επιτρέψει να επεκτείνει την εφαρμογή και σε άλλες αγορές, εξαιρώντας ωστόσο για την ώρα τη χώρα μας. «Μέχρι σήμερα εξυπηρετούσαμε μόνο τους χρήστες της Αγγλίας, αλλά από τέλος Σεπτεμβρίου ξεκινάμε την επέκτασή μας σε τρεις μεγάλες αγορές, την Ιρλανδία, τη Γαλλία και την Ισπανία, όπου οι περισσότερες συστημικές τράπεζές τους διαθέτουν APIs συμβατά με το PSD2 (open banking)», δηλώνει ο κ. Τροκούδης. «Η Ελλάδα είναι στα πλάνα μας, ωστόσο διαπιστώσαμε ότι κάποιες από τις εγχώριες τράπεζες χρεώνουν τον χρήστη 0,40 ευρώ κάθε φορά που ένα μέρος των χρημάτων του μεταφέρεται στο ηλεκτρονικό πορτοφόλι που έχει δημιουργήσει η Plum», συμπληρώνει.

Μόδα πιο φιλική στο περιβάλλον από νεοφυείς εταιρείες

Η πανδημία έχει και θετικό πρόσημο πέραν των σαρωτικών δυσμενών συνεπειών στην παγκόσμια οικονομία. Όσο κι αν ο κλάδος του λιανεμπορίου και ειδικά της ένδυσης και της υπόδυσης δέχθηκε σφοδρό κτύπημα, που είχε ως αποτέλεσμα πολλές χρεοκοπίες ειδικά στις Ηνωμένες Πολιτείες (JC Penney, Tailored Brands) ή μαζικό κλείσιμο καταστημάτων (Zara) και αναδιοργάνωση δραστηριοτήτων (M&S, H&M κ.ά.), συντελέστηκαν και σημαντικές αλλαγές με γνώμονα τη βιωσιμότητα.

Το ότι οι εν λόγω όμιλοι και άλλοι στον κλάδο υποχρεώθηκαν να ακυρώσουν παραγγελίες τόνων ρούχων εξαιτίας της καραντίνας έκανε τους ανθράκους να γίνουν πολύ πιο συνειδητοί ως προς την προέλευση και τα υλικά των ενδυμάτων και αξεσουάρ τους. Τώρα πλέον δεν είναι «της μόδας» να καταναλώνεις, αλλά να ανακυκλώνεις, και αυτό το αντιλαμβάνεται η αγορά.

Στη Γηραιά Ήπειρο γεννιούνται ολοένα και πιο πολλές νεοφυείς εταιρείες οι οποίες επιδιώκουν να ανταποκριθούν στη ζήτηση αυτή προσφέροντας ρούχα προς ενοικίαση (βάσει όλων των παραγρικών υγιεινής), ενδύματα φτιαγμένα με φροντίδα για το περιβάλλον και χωρίς ζωικές ύλες, αλλά και φυτεύοντας δένδρα για κάθε αγορά προϊόντος.

Στο παρελθόν είχαν βρεθεί στο στόχαστρο μεγάλες αλυσίδες ρούχων είτε διότι χρησιμοποιούσαν παιδιά ως εργαζομένους στην παραγωγή των προϊόντων τους είτε γιατί αντλούσαν πρώτες ύλες καταστρέφοντας φυσικούς πόρους. Τα τελευταία δέκα χρόνια πολλές εταιρείες οργάνωσαν προγράμματα συλλογής και ανακύκλωσης μεταχειρισμένων ρούχων, μείωσης των πλαστικών μιας χρήσης και του αναθρακικού αποτυπώματός τους. Στο πλαίσιο της συνόδου της «Ομάδας των Επτά», πέρυσι, συνήφθη το

Σύμφωνο της Μόδας με τη συμμετοχή 50 εταιρειών, που αντιστοιχούν σε πάνω από 200 εμπορικά σήματα, με στόχο την αμβλυσση της υπερθέρμανσης του πλανήτη, την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και την προστασία των ωκεανών. Η λονδρέζικη Pursuit The Label, που ιδρύθηκε από τις επιχειρηματίες Αναμπέλ Χάμφρεϊ και Χάνα Ντέικιν, δημιουργεί μαγιό από εναλλακτικό νάιλον, που προέρχεται από 100% πλαστικά απορρίμματα των θαλασσών και ανακυκλωμένα δίκτυα (αυτά που προκαλούν τον θάνατο σε κελώνες, φώκιες κ.ά.).

Στη Rotation, μια άλλη νεοφυής επιχείρηση, δίνεται η δυνατότητα ενοικίασης ρούχων αναγράφοντας στο καθένα τον βαθμό βιωσιμότητάς του. Επίσης, οι ιδρυτές της συνεργάζονται με εταιρεία οικολογικού καθαρισμού και επιδιωρθεύσεων για τα παλαιότερα ρούχα. Οι χρήστες της Rotation ανέρχονται σε 20.000, ενώ μέσα στην καραντίνα αυξήθηκαν κατά 60%.

Η SupplyCompass, που στηρίζεται από επενδυτική καινοτομία κεφάλαια, δημιουργεί λογισμικό για τη βιομηχανία της μόδας ώστε να απλοποιήσει την αναζήτηση βιώσιμων υλικών και να καταστήσει πιο αποδοτική την προμηθευτική αλυσίδα. Η Public Fibre είναι μια ψηφιακή αγορά βιώσιμων ρούχων για άνδρες, η οποία συνεργάζεται με διάφορες οργανώσεις και φυτεύει 10 δένδρα για κάθε αγορά, ως δράση κατά της αποψίλωσης δασών.

Τέλος, η τεχνολογική meerl, που ιδρύθηκε στη Ζυρίχη από φοιτητές του τομέα μηχανικών υπολογιστών, προσφέρει σάβωμα σώματος τριών διαστάσεων μέσω κινητού, με το οποίο μπορεί κάποιος να κάνει αγορές ηλεκτρονικά σε ένα ψηφιακό δοκιμαστήριο χωρίς να επιλέξει λάθος νούμερο ή να αγοράσει άχρηστα ρούχα (που μάλλον θα καταλήξουν στα σκουπίδια).

Στην τετράδα των κροίσιων βρίσκεται πλέον ο Ελον Μασκ

Η περιουσία του ιδρυτή της αυτοκινητοβιομηχανίας Tesla φθάνει τα 84,8 δισ. δολ.

Στην τέταρτη θέση ανάμεσα στους πλουσιότερους ανθρώπους του κόσμου αναρριχάται πλέον ο Ελον Μασκ, συνιδρυτής της καινοτόμου αυτοκινητοβιομηχανίας Tesla. Τον οδήγησε σε αυτή τη θέση η νέα εκτίναξη της μετοχής της κατά 11%, καθώς προσέθεσε 7,8 δισεκατομμύρια δολάρια στην αξία της αλλά και στον προσωπικό πλούτο του Μασκ. Η περιουσία του τολμηρού αλλά και αμφιλεγόμενου Ελον Μασκ ανέρχεται τώρα σε 84,8 δισ. δολάρια και τον τοποθετεί στην τέταρτη θέση αμέσως μετά τον Μαρκ Ζούκερμπεργκ, ιδρυτή του Facebook, από τον πλούτο του οποίου υπολείπεται μόλις κατά 15 δισ. δολάρια.

Το νέο άλμα που σημείωσε η μετοχή της Tesla είναι ακόμη ένας θρίαμβος για τον καινοτόμο δισεκατομμυριούχο που κατορθώνει να απασχολεί τακτικά τα ΜΜΕ. Μόλις πριν από δύο χρόνια η αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς τον εξώθησε σε παραιτήση από τη θέση του προέδρου της Tesla, όταν υπέβαλε εναντίον του αγωγή για ανάρμηση tweets. Στη διάρκεια του έτους η μετοχή της Tesla έχει σημειώσει άνοδο 339% καθώς οι επενδυτές προσεξοφλούν πως η εταιρεία θα ενταχθεί σύντομα στον δείκτη S&P 500. Σημειώτέον ότι προ ολίγων μηνών η αξία της εκτινάχθηκε κατά 13 δισ. δολάρια εν μια νυκτί, ακριβώς εξαιτίας ενός θεαματικού άλματος της μετοχής της.

Ετσι η περιουσία του Μασκ έχει αυξηθεί από την αρχή του έτους κατά 57,2 δισ. δολάρια, καταγράφοντας τη δεύτερη σε μέγεθος αύξηση προσωπικού πλούτου μετά αυτήν της περιουσίας του Τζεφ Μπέζος, ιδρυτή της Amazon. Ο Τζεφ Μπέζος, πλουσιότερος άν-

Η περιουσία του Ελον Μασκ έχει αυξηθεί από την αρχή του έτους κατά 57,2 δισ. δολάρια, καταγράφοντας τη δεύτερη σε μέγεθος αύξηση προσωπικού πλούτου μετά αυτήν της περιουσίας του Τζεφ Μπέζος, ιδρυτή της Amazon.

Η θεαματική αύξηση του πλούτου του Μασκ αποδίδεται στο ράλι που πραγματοποιεί η μετοχή της Tesla, η οποία από την αρχή του χρόνου έχει ενισχυθεί κατά 339%.

ξηση προσωπικού πλούτου μετά την αύξηση της περιουσίας του Τζεφ Μπέζος, ιδρυτή της Amazon. Ο Τζεφ Μπέζος, πλουσιότερος άν-

θρωπος του κόσμου σήμερα σύμφωνα με τον δείκτη δισεκατομμυριούχων του Bloomberg, έχει δει τον πλούτο του να αυξάνεται συνολικά κατά 73 δισ. δολάρια μέσα στο έτος και σήμερα ανέρχεται σε 188 δισ. δολάρια.

Η περίπτωση του Μπέζος οφείλεται στη γενικότερη ευνοία που έδειξε φέτος η τύχη στους τεχνολογικούς κολοσσούς, όταν η πανδημία του κορωνοϊού ανάγκασε μεγάλη μερίδα των καταναλωτών ανά τον κόσμο να στραφεί στο ηλεκτρονικό εμπόριο και σε πολλές άλλες δραστηριότητες μέσω Διαδικτύου. Αυξήθηκαν έτσι οι περιουσίες των ιδρυτών αυτών των

τεχνολογικών κολοσσών, που στη συνέχεια βρέθηκαν στο στόχαστρο των αρχών ανταγωνισμού στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Μόλις προ ολίγων ημερών, ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ εντάχθηκε στο πάνθεον των βαδύπλουτων του κόσμου με περιουσία άνω των 100 δισ. δολαρίων μαζί με τον Τζεφ Μπέζος και τον Μπιλ Γκέιτς, που είναι ο δεύτερος πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο.

Σε ό,τι αφορά τώρα τον Ελον Μασκ, αναμένεται πως η εταιρεία που έχει ιδρύσει με σκοπό την εξερεύνηση του Διαστήματος, η SpaceX, σύντομα θα οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση τον προσωπικό του πλούτου. Η εταιρεία έχει σχεδόν συγκεντρώσει το ποσό των δύο δισεκατομμυρίων δολαρίων που άντλησε από επενδυτές και αναμένεται, έτσι, πως μαζί με αυτά τα κεφάλαια η χρηματιστηριακή της αξία θα φτάσει στα 46 δισ. δολάρια.

Όπως ανέφερε σε πρόσφατο ρεπορτάζ του το Bloomberg, στην περίπτωση αυτή θα είναι μια από τις ακριβότερες αμερικανικές εταιρείες που θα βασίζεται στα καινοτόμα επενδυτικά κεφάλαια. Ανάμεσα στους επενδυτές αυτού του τελευταίου γύρου άντλησης κεφαλαίων συγκαταλέγεται η επενδυτική Fidelity Investments. Σε προηγούμενο γύρο άντλησης κεφαλαίων έχουν επενδύσει σε αυτήν οι Founders Fund, Alphabet, Baillie Gifford και Valor Equity Partners. Σημειώτέον, άλλωστε, ότι η SpaceX συνεργάζεται με την αμερικανική αρχή αεροναυπηγικής και Διαστήματος, τη γνωστή NASA.

Ο ζαχαροπλάστης που κατέκτησε τη διεθνή αγορά σοκολάτας

Μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Ιταλός Μικέλε Φερέρο μετέτρεψε το συνοικιακό ζαχαροπλαστείο της οικογένειάς του σε εργοστάσιο σοκολάτας. Περίπου 70 χρόνια μετά, η σοκολατοβιομηχανία αυτή είναι γνωστή σε ολόκληρο τον κόσμο και οι ετήσιες πωλήσεις της ανέρχονται σε περίπου 10 δισεκατομμύρια δολάρια. Πρόκειται βέβαια για την παραγωγή της Nutella, της Kinder, των Tic Tac και των Ferrero Rocher.

Πλέον, ο γιος του Μικέλε, ο Τζοβάνι, χαράσσει τη δική του επιχειρηματική πορεία. Η αξία των περιουσιακών στοιχείων της επενδυτικής εταιρείας του Τζοβάνι, της CTH, ενισχύθηκε κατά 40% το 2019 και άγγιξε τα 2,8 δισεκατομμύρια δολάρια. Η αύξηση αυτή οφείλεται εν μέρει στην εξαγορά της Kelsen Group, της βιομηχανίας μπισκότων στη Δανία, η οποία είχε αξία 300 εκατομμυρίων δολαρίων. Η εξαγορά πραγματοποιήθηκε ώστε να ενισχυθεί η βιωσιμότητα της βιομηχανίας Ferrero με την επέκτασή της σε επιπλέον τομείς πέραν της σοκολάτας. Μέσω της CTH ο Τζοβάνι «έχει εδραιώσει την παρουσία του στην ευρύτερη αγορά συσκευασμένων γλυκισμάτων», σχολίασε στο Bloomberg ο Γκουίντο Τζανότα, υψηλόβαθμο στέλεχος της CTH και σύμβουλος για τη διαχείριση της περιουσίας της οικογένειας Φερέρο. Μια τέτοια κίνηση θα «αντικατοπτρίζεται η αξιολογική προσπέραση για μείωση των κινδύνων όσον αφορά αφενός τις καταπονήσεις προϊόντων, αφετέρου τη γεωγραφική εμβέλεια» των προ-

όντων της εταιρείας, συμπλήρωσε ο Τζανότα.

Η βιομηχανία Ferrero ξεκίνησε από ένα συνοικιακό ζαχαροπλαστείο στη βόρεια Ιταλία, το οποίο χρησιμοποιούσε το φουντούκι προκειμένου να καλύψει την περιορισμένη πρόσβαση του σε κακάο. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μετατράπηκε σε εταιρεία παραγωγής σοκολάτας, ανοίγοντας εργοστάσια και γραφεία στο εξωτερικό. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 ξεκίνησε την παραγωγή της Nutella, της Kinder και των Tic Tac και έπειτα διέυθυνε την γκάμα των προϊόντων της, εγκαθιδρύοντας τη Ferrero Rocher. Η CTH ιδρύθηκε το 2016 και εκτός από τον όμιλο Kelsen κατέχει τη βελγική βιομηχανία μπισκότων Delacre και την αμερικανική εταιρεία γλυκισμάτων Ferrara. Ο όμιλος Ferrero έχει επίσης επενδύσει σε κλάδους εκτός των γλυκών. Πέρυσι, μάλιστα, πραγματοποίησε επιχειρηματική συμφωνία ύψους 1,3 δισεκατομμυρίου δολαρίων με τις μονάδες των Kellogg που ασχολούνται με τα μπισκότα και τα σνακ φρούτων.

Σύμφωνα με το Bloomberg Billionaires Index, ο Τζοβάνι είναι εκτελεστικός πρόεδρος του ομίλου Ferrero και κατέχει πλειοψηφικό μερίδιο στην ιταλική εταιρεία Alba, η οποία έχει αξία 23 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Η Alba συνεισφέρει το μεγαλύτερο μερίδιο στη συνολική περιουσία της οικογένειας Φερέρο, η οποία ανέρχεται στα 32,9 δισεκατομμύρια δολάρια.

BLOOMBERG

Το xPoint είναι η μεγαλύτερη κοινότητα καταφυγίων επιβίωσης στη Γη, η οποία ανταγωνίζεται σε έκταση τη νήσο του Μανχάταν, και περιέχει πάνω από 570 μπουόνκερ.

Η καταστροφολογία οδηγεί στις «κοινότητες επιβίωσης»

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Μια καταπράσινη πεδιάδα εκτείνεται προς κάθε πιθανή κατεύθυνση, με έναν μακρύ ιδιωτικό δρόμο να την τέμνει σε μικρότερα τετράγωνα. Κατά μήκος του ορίζοντα ξεπετάγονται μικρά λοφάκια με βαριές χαλυβιδινες πόρτες. Το τοπίο θυμίζει κάτι μεταξύ σουρεαλιστικού αγροκτήματος και εγκαταλελειμμένης στρατιωτικής βάσης. Στην πραγματικότητα πρόκειται για το xPoint, τη μεγαλύτερη κοινότητα καταφυγίων επιβίωσης στη Γη, η οποία ανταγωνίζεται σε έκταση τη νήσο του Μανχάταν, και περιέχει πάνω από 570 μπουόνκερ. Για τον Μάικλ και τη σύζυγό του, οι οποίοι μετακόμισαν εκεί τον Μάρτιο λίγο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, πρόκειται για τη νέα τους γειτονιά. «Είναι ακριβώς όπως το φανταζόμασταν», δηλώνουν με ευτυχία.

Το xPoint είναι μόλις μία από τις τρεις γιγάντιες «κοινότητες επιβίωσης» της Vivos, μιας εταιρείας που εδώ και πάνω από μία δεκαετία προσφέρει υπόγεια καταφύγια σε όσους θέλουν να κρυφτούν για να αποφύγουν κάποια μελλοντικά βιβλική καταστροφή. Για την τιμή των περίπου 35.000 δολαρίων, η Vivos περnahνεύεται πως προσφέρει άνετα καταφύγια σε μία από τις ασφαλέστερες περιοχές της Βόρειας Αμερικής, διαφημιζόντας το xPoint ως μια περιοχή «εξαιρετικά μακριά από όλα τα μεγάλα υδάτινα σώματα και τους πλησιέστερους γνωστούς πυρηνικούς και στρατιωτικούς στόχους, μα ταυτόχρονα μόλις ένα 24ωρο οδήγησης μακριά από τους κυριότερους αστικούς προορισμούς της χώρας».

Η ιδέα της κοινότητας που αυτοαποκαλείται «το εφεδρικό σχέδιο της ανθρωπότητας» ανήκει στον επιχειρηματία Ρόμπερτ Βισίνο, διευθύνοντα σύμβουλο της Vivos, ο οποίος αγόρασε την κοιλιά που φιλοξενεί το xPoint έναντι εξευτελιστικά χαμηλής τιμής. Τα πρώτα χρόνια, ο Βισίνο παραδέχεται πως τα μπουόνκερ του δεν απολάμβαναν αρκετή δημοφιλία, και οι ελάχιστοι ενδιαφερόμενοι δίσταζαν να μετακομίσουν εκεί λόγω της φύσης της απομόνωσης και του κοινωνικού στίγματος. Σήμερα, ωστόσο, οι πωλήσεις της Vivos έχουν παρατη-

ρήσει μια αστρονομική αύξηση της τάξεως του 400%, ενώ ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας αναφέρει πως πλέον πουλάει κατά μέσον όρο ένα μπουόνκερ την ημέρα. Καταλύτης, φυσικά, υπήρξε η πανδημία του κορωνοϊού.

«Την πρώτη εβδομάδα της πανδημίας, οι εικόνες στην πόλη μας αντανάκλασαν ακριβώς αυτά που έχουν προβλέψει οι μεγάλοι συγγραφείς της επιστημονικής φαντασίας», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Μάικλ, περιγράφοντας με τρόμοιους συνωτισμούς στα σουπερ μάρκετ και την απόγνωση που συναντούσε στους δρόμους του Χιούστον όπου κατοικούσε με τη σύζυγό του. Εξηγεί πως εδώ και μερικά χρόνια εξέταζε το ενδεχόμενο μετακόμισης σε κάποια «κοινότητα επιβίωσης», και πως ο κορωνοϊός λειτούργησε ως απόδειξη για τους χειρότερους του φόβους. «Σήμερα, νιώθω μια ασύλληπτη γαλήνη και μια υπέροχη αίσθηση ασφάλειας», συμπληρώνει, προτού προσθέσει πως η πανδημία δεν τον απασχολεί πλέον καθώς, ακόμα και αν κάποιος φορέας κατέφτανε στο xPoint, τα ανεπτυγμένα φίλτρα εξαερισμού των μπουόνκερ «θα σκότωναν κάθε μικρόβιο». Δηλώνει πλέον πανέτοιμος «για τα γεγονότα της Ημέρας της Κρίσεως και όλες τις απαισιόδοξες προβλέψεις των προφητών».

Η πρόσφατη δημοφιλία της κοινότητας xPoint δεν είναι μεμονωμένο φαινόμενο – αντιθέτως ανταγωνιστές στον χώρο των «κοινοτήτων επιβίωσης» παρατηρούν τις πωλήσεις τους να τριπλασιάζονται. «Η αξιοπιστία των υπόγειων κοινοτήτων έχει, παραδόξως, ανέβει στα ύψη», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Λάρι Χολ, ιδιοκτήτης της εταιρείας Survival Condo Projects, η οποία συντηρεί γιγάντιες υπόγειες κατασκευές ικανές να φιλοξενήσουν δεκάδες χιλιάδες κατοίκους. Όσο για τη Vivos, λόγω της αυξημένης ζήτησης, ετοιμάζει πλέον αύξηση των μπουόνκερ της σε νέες κοινότητες στη Γερμανία και την Ασία. Μαζί με το επαυξημένο ενδιαφέρον, ωστόσο, έρχονται και οι αστρονομικές τιμές: τα νέα καταφύγια θα παρέχουν προστασία από κάθε πιθανή καταστροφή, έναντι του ποσού των 2 εκατομμυρίων δολαρίων.

Το πείραμα του εγγυημένου εισοδήματος στη Γερμανία

120 άτομα θα λαμβάνουν για τρία χρόνια 1.200 ευρώ κάθε μήνα

Ανάλογο των ρηξικέλευθων προγραμμάτων που δοκιμάστηκαν σε άλλες χώρες, το HartzPlus, το γερμανικό πρόγραμμα βασικού εισοδήματος, μελετά το πώς αλλάζουν η συμπεριφορά και η στάση των ανθρώπων όταν λαμβάνουν τακτικά χρήματα χωρίς προϋποθέσεις, προκειμένου να δουν εάν θα αναζητήσουν δουλειά ή θα αδρανήσουν. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του γερμανικού περιοδικού Der Spiegel, 120 άτομα, επιλεγμένα ουσιαστικά στην τύχη, θα λαμβάνουν 1.200 ευρώ τον μήνα επί τρία χρόνια. Τα άτομα αυτά θα επιλεγούν ανάμεσα σε ένα εκατομμύριο αιτούντες, που είναι ο στόχος όσων σχεδίασαν το πρόγραμμα και τη σχετική έρευνα. Μοναδική προϋπόθεση για να συμμετάσχει κανείς στο πρόγραμμα να είναι μόνιμος κάτοικος Γερμανίας.

Στη σχετική έρευνα συμμετέχουν το γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών (DIW) καθώς επίσης και το Ινστιτούτο Μαξ Πλανκ. Οι 120 δικαιούχοι του προγράμματος θα παρακολουθούνται συστηματικά και θα τους υποβάλλονται ερωτήσεις. Οι απαντήσεις τους και η στάση τους θα συγκρίνεται με μια ομάδα ελέγχου που δεν θα χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα. Όπως τονίζει το ρεπορτάζ του Spiegel, η ιδέα ξεκίνησε από την Ένωση «Το βασικό μου εισόδημα» που εδώ και έξι χρόνια κληρώνει 1.000 ευρώ τον μήνα και χρηματοδοτείται από ιδιώτες δωρητές. Η εν λόγω Ένωση οργανώνει τη χρηματοδότηση βασικού εισοδήματος και φέρεται να έχει ήδη συγκεντρώσει 140.000 ιδιωτές δωρητές.

Στην υπόλοιπη Ευρώπη

Η ιδέα της άνευ όρων παροχής βασικού εισοδήματος προκαλεί έντονη αντιπαράθεση στη Γερμανία. Το πρόγραμμα είχε αρχικά σχεδιασθεί για να αρχίσει τον Μάιο του περασμένου έτους στο Βερολίνο, καθώς έχουν προηγηθεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες πειράματα αυτού του είδους, που έλαβαν μάλιστα μεγάλη δημοσιότητα στη διάρκεια του 2017. Μεγαλύτερη δημοσιότητα από όλα πήρε το σχετικό πρόγραμμα της Φινλανδίας, γνωστό με τα αρχικά KEHA. Διήρκεσε δύο χρόνια μέχρι το τέλος του 2018 και προέβλεπε τη χορήγηση 560 ευρώ τον μήνα σε 2.000 ανέργους που επιλέχτηκαν τυχαία από όλη τη χώρα. Ζητούμενο ήταν και τότε να καταγραφεί η αντίδρασή

Τα 120 άτομα θα επιλεγούν ανάμεσα σε ένα εκατομμύριο αιτούντες. Μοναδική προϋπόθεση για να συμμετάσχει κανείς, να είναι μόνιμος κάτοικος Γερμανίας. Στη σχετική έρευνα λαμβάνουν μέρος το γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών (DIW) και το Ινστιτούτο Μαξ Πλανκ.

Το πρόγραμμα μελετά το πώς αλλάζουν η συμπεριφορά και η στάση των ανθρώπων όταν λαμβάνουν τακτικά χρήματα άνευ όρων.

τους, κατά πόσον θα έψαχναν δουλειά με περισσότερη ηρεμία ή θα επαναπαύονταν. Το πρόγραμμα έγινε τόσο δημοφιλές ώστε στην προεκλογική εκστρατεία θεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες πειράματα αυτού του είδους, που έλαβαν μάλιστα μεγάλη δημοσιότητα στην πολιτική του ατζέντα με τη διαφορά ότι μιλούσε για βασικό εισόδημα 800 ευρώ τον μήνα χωρίς να συνοδεύεται από την απώλεια άλλων επιδομάτων.

Κάπως διαφορετικά είναι τα αντίστοιχα προγράμματα που έχουν εφαρμοσθεί πιλοτικά σε ορισμένες περιοχές της Ολλανδίας από το 2015 και μετά, καθώς τότε η κυβέρνηση εξουσιοδότη-

σε τις τοπικές αρχές να πειραματισθούν κατά βούληση με καινοτόμες κοινωνικές πολιτικές. Οι δημοτικές αρχές εφάρμοσαν προγράμματα που ουσιαστικά αποτελούν ένα είδος βασικού εισοδήματος. Διαφέρουν μόνον ως προς το ότι περιορίζονται στους δικαιούχους κοινωνικών επιδομάτων ή απευθύνονται μόνον σε μεμονωμένα άτομα και όχι σε κοινότητες.

Στην Ισπανία, άλλωστε, η Βαρκελώνη εφάρμοσε το πρόγραμμα B-Mincome που είχε διάρκεια από τον Οκτώβριο του 2017 έως το τέλος του περασμένου έτους. Κατά την εφαρμογή του παρουσιάστηκε ως πείραμα που στοχεύει «να εντοπίσει τον κάλλιστο δυνατό τρόπο για τη μείωση της ανισότητας και την καταπολέμηση της φτώχειας». Είχε και αυτό τη διαίσταση του βασικού εισοδήματος αλλά τα χρήματα χορηγούντο στην οικογένεια και όχι σε ένα άτομο. Χορηγήθηκε, έτσι, σε 1.000 οικογένειες, η αντίδραση των οποίων συγκρίθηκε με μια ομάδα ελέγχου αποτελούμενη από 500 οικογένειες.

Ελβετία

Στην Ελβετία, άλλωστε, προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης η πρωτοβουλία Ελβετού παραγωγού ταινιών που εφάρμοσε πιλοτικό πρόγραμμα στο χωριό Ρεϊνάου, στο καντόνι της Ζυρίχης. Βασίστηκε στην ιδέα να δώσει σε 650 εθελοντές τη δυνατότητα να εισπράτουν κάθε μήνα επί ένα χρόνο ένα ποσό που θα ποικίλλει αναλόγως με την ηλικία του εκάστοτε δικαιούχου.

Ανάμεσά τους θα συγκαταλεγόταν και μια ομάδα που θα λάμβανε πάνω από 2.500 ελβετικά φράγκα, ποσό άνω των 2.300 ευρώ. Η ομάδα αυτή θα όφειλε πάντως να επιστρέψει εν ευθέτω χρόνο το ποσό όταν θα αυξάνονταν τα έσοδά της. Το πρόγραμμα τέθηκε, όμως, σε δημοψήφισμα όπως και πολλά άλλα κοινωνικά ζητήματα στην Ελβετία και προσέκρουσε ακριβώς στο μεγάλο ύψος του ποσού. Η πρωτοβουλία έλαβε, ωστόσο, μεγάλη δημοσιότητα και φαίνεται να κερδίζει την υποστήριξη της κοινής γνώμης.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Στη σκιά του κορωνοϊού το λιανεμπόριο στις ΗΠΑ

Των **JENNIFER VALENTINO-DE VRIES, ELLA KOEZE και SAPNA MAHESHWARI** THE NEW YORK TIMES

Τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα έχουν χαλαρώσει εδώ και αρκετές εβδομάδες, αλλά πολλοί Αμερικανοί εξακολουθούν να αποφεύγουν τα εμπορικά κέντρα, τα εστιατόρια και άλλου είδους επιχειρήσεις. Αυτή η αλλαγή επιπράζει ολόκληρο τον αμερικανικό κλάδο εμπορίου και δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με τη δυναμική και τον ρυθμό της ανάκαμψης. Μέχρι το τέλος της προηγούμενης εβδομάδας, οι καθημερινές επισκέψεις σε καταστήματα είχαν υποχωρήσει κατά 20% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, σύμφωνα με σχετική ανάλυση των New York Times. Μετά την κατακόρυφη πτώση την άνοιξη, οι καταναλωτικές συνήθειες ανακάμπτουν με αργό ρυθμό.

Όσο επανεισκανούσε η οικονομική δραστηριότητα, ο κόσμος αντιδρούσε διαφορετικά ανάλογα με τον τρόπο που αντιλαμβάνεται την επικινδυνότητα του κορωνοϊού. Οι καταναλωτικές συνήθειες διαφέρουν ανάλογα με τον αριθμό κρουσμάτων στην ευρύτερη περιοχή, ακόμα και

με τις πολιτικές πεποιθήσεις της κάθε πολιτείας.

Για παράδειγμα, στην Αλαμπάμα –κατά κανόνα συντηρητική πολιτεία των ΗΠΑ– οι επισκέψεις στα καταστήματα ανέκαμψαν περισσότερο από το πιο φιλελεύθερο Βερμόντ. Σε σχέση όμως με το 2019, οι κάτοικοι του Βερμόντ ψώνισαν περισσότερο από τους κατοίκους της Καλιφόρνιας, όπου ο ιός αποτελεί μεγαλύτερη απειλή. Οι επισκέψεις σε φαρμακεία και νοσοκομεία έχουν μειωθεί σε ολόκληρη τη χώρα, ενώ οι επισκέψεις σε βενζινάδικα και σουπερ μάρκετ βρίσκονται στα ίδια επίπεδα ή ακόμα και υψηλότερα. Οι καταναλωτικές τάσεις θα καθορίσουν ποιες επιχειρήσεις θα επιβιώσουν και ποιος θα κρατήσει τη θέση εργασίας του. Οι χρόνιες αδυναμίες του κλάδου της λιανικής επιβαρύνουν ακόμη περισσότερο την οικονομία, η οποία συρρικνωνόταν ήδη πριν από την επέλαση της πανδημίας.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα στις ΗΠΑ μειώθηκε κατακόρυ-

φα τον Μάρτιο κατά τη διασπορά του κορωνοϊού. Οι δαπάνες, όμως, είχαν μειωθεί ακόμα και πριν από την επιβολή των περιοριστικών μέτρων. Στη συνέχεια, όταν δηλαδή οι πολιτείες αποφάσισαν να ανοίξουν ξανά τις οικονομίες τους, οι επισκέψεις σε εμπορικές περιοχές αυξήθηκαν. Η δραστηριότητα όμως παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα, διότι ο ιός δεν έδειχνε σημάδια υποχώρησης. Μεταξύ των πολιτειών υπάρχουν μεγάλες διαφορές. Στο Μισισίππι οι επισκέψεις στα καταστήματα υποχώρησαν κατά μόλις 25% τον Μάρτιο, ενώ σε ολόκληρη τη χώρα το ποσοστό αυτό υποχώρησε σχεδόν κατά 48%. Αντιθέτως, στη Μασαχουσέτη, όπου ο αριθμός των κρουσμάτων εκτοξεύθηκε χωρίς, οι επισκέψεις στα εμπορικά καταστήματα υποχώρησαν περισσότερο από 50% τον Μάρτιο. Εκτοτε η πολιτεία έχει κινηθεί επιφυλακτικά: τα μπαρ παραμένουν υποχρεωτικά κλειστά και συνολικά οι επισκέψεις στα καταστήματα έχουν μειωθεί κατά 31%.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ανακοινώνει ότι στα πλαίσια του «Σχεδίου Ενισχύσεων Ύψους Σημασίας De Minimis προς κυπριακές επιχειρήσεις για συμμετοχή σε εκθέσεις του εξωτερικού, στις οποίες το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας συμμετέχει με κρατικό περίπτερο» προτίθεται κατά αρχήν να συμμετάσκει στις ακόλουθες εμπορικές εκθέσεις οι οποίες θα πραγματοποιηθούν εντός του 2021. Σημειώνεται ότι με την προκήρυξη των πιο κάτω εκθέσεων δεν αναλαμβάνεται εκ μέρους του Υπουργείου καμία δέσμευση σε περίπτωση μη έγκρισης του Προϋπολογισμού 2021, ή/και από μη συμμετοχή σε κάποιες από τις εκθέσεις αυτές.

Όνομα Διοργάνωσης	Ημερομηνία Διοργάνωσης
(I) ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΠΙΤΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	
1. Maison et Objet, Paris	22-26/1/2021
2. The Big Five, Dubai	12-15/9/2021
(II) ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	
1. Gulf Food and Hotel Equipment, Dubai	21-25/2/2021
2. FHA Food & Beverage, Singapore	2-5/3/2021
3. London Wine Fair	17-19/5/2021
4. ANUGA, Cologne	9-13/10/2021
(III) ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ	
1. Fruit Logistica, Berlin	3-5/2/2021

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μπορούν να προμηθευτούν Αίτηση Συμμετοχής με το ενσωματωμένο σχετικό Ενημερωτικό Έντυπο, από τον Κλάδο Προώθησης Εμπορίου Προϊόντων, καθώς επίσης και από την ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Εμπορίου στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.mcit.gov.cy/ts. Οι Αιτήσεις Συμμετοχής μπορούν να υποβάλλονται ιδιοχειρώς ή ταχυδρομικά με συστημένη επιστολή ή με ιδιωτικό courier από 13/8/2020 έως

16/9/2020. Αιτήσεις Συμμετοχής που θα υποβάλλονταν μετά την Τετάρτη 16/9/2020 θα θεωρούνται εκπρόθεσμες και δεν θα λαμβάνονται υπόψη.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Κλάδος Προώθησης Εμπορίου
Ανδρέα Αραούζου 6, 1421

Λευκωσία Κύπρος

Τηλ.: 22867331, 22867329, 22867224

Μειώθηκαν κατά 15% οι αξίες των εμπορικών καταστημάτων

Μηδαμινό το επενδυτικό ενδιαφέρον κατά τη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Με πτώση της τάξεως του 15% εκτιμάται ότι ολοκληρώθηκε το δεύτερο τρίμηνο του έτους για τις αξίες των εμπορικών καταστημάτων, ενώ η αντίστοιχη κάμψη στα κτίρια γραφείων προσέγγισε το 12% σε σχέση με το προηγούμενο υψηλό του 2019. Οι εκτιμήσεις αυτές προκύπτουν με βάση την πορεία του δείκτη τιμών Real Estate Value Index, τον οποίο επιμελείται η εταιρεία παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών ακινήτων Inventio Consulting. Αν και κατά τη συγκεκριμένη περίοδο οι συναλλαγές στην αγορά ακινήτων ήταν μηδαμινές, εντούτοις η εταιρεία προχωρεί σε κάποιες γενικές παραδοχές, με βάση την κατάσταση της οικονομίας και του επιχειρηματικού κλίματος, ώστε να εκτιμήσει την πορεία των τιμών. Στο πλαίσιο αυτό, στην αγορά καταστημάτων, οι αναλυτές της Inventio σημειώνουν ότι από τις αρχές του

Η κάμψη στις αξίες των γραφείων προσέγγισε το 12%, ενώ στον τομέα των logistics σημειώθηκε άνοδος 30%.

έτους το λιανικό εμπόριο έχει για ακόμα μία φορά δεχθεί πλήγμα και το επενδυτικό ενδιαφέρον περιορίζεται στον τομέα των υπεραγορών (σούπερ μάρκετ), που ήταν και ο μόνος τομέας που δεν είχε απώλειες λόγω της πανδημίας. Το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου «στράγγιξε» τη ρευστότητα των περισσότερων εμπορικών καταστημάτων, γεγονός που, σε συνδυασμό με την περιορισμένη τραπεζική χρηματοδότηση, θα οδηγήσει (εκτός απροόπτου) σε νέα λουκέτα ή τουλάχιστον σε σημαντική μείωση των σημείων πώλησης.

Επιπλέον, η αύξηση της ανεργίας και η νέα υποχώρηση της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών, ως αποτέλεσμα της μείωσης του ΑΕΠ κατά το 2020 και πιθανώς και το 2021, θα οδηγήσουν σε νέα πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης και της ζήτησης

Οι αναλυτές της Inventio Consulting σημειώνουν πως το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου «στράγγιξε» τη ρευστότητα των περισσότερων εμπορικών καταστημάτων, γεγονός που σε συνδυασμό με την περιορισμένη τραπεζική χρηματοδότηση θα οδηγήσει (εκτός απροόπτου) σε νέα λουκέτα ή τουλάχιστον σε σημαντική μείωση των σημείων πώλησης.

στην αγορά. Έτσι, «βραχυπρόθεσμα, τα ενοίκια και η πληρότητα των καταστημάτων αναμένεται να υποχωρήσουν, με τον δείκτη τιμών να διατηρεί την πτωτική του τροχιά έως ότου αποκατασταθεί η ομαλότητα στην οικονομία», σημειώνει η Inventio. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο δείκτης τιμών εμπορικών καταστημάτων της εταιρείας βρίσκεται σε επίπεδο 60% χαμηλότερο σε σχέση με το 2008 και κοντά στο χαμηλό του σημείο κατά το πρώτο τρίμηνο του 2013.

Στην αγορά γραφείων, η Inventio σημειώνει ότι η έξαρση της πανδημίας οδήγησε στο «πάγωμα» των επενδύσεων για απόκτηση ακινήτων, τόσο από τους εγχώριους όσο και από τους ξένους θεσμικούς επενδυτές. Τα ζητήματα βιωσιμότητας που αντιμετωπίζουν αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις, λόγω της οικονομικής ύφεσης, σε

συνδυασμό με την αυξανόμενη τάση της εξ αποστάσεως ή εκ περιτροπής εργασίας, έχουν ξεκινήσει να ασκούν πιέσεις στις τιμές ενοικίασης κτιρίων γραφείων και ασφαλώς και στην πληρότητα των ακινήτων.

Ως εκ τούτου, η εταιρεία επισημαίνει ότι η διόρθωση των αποδόσεων προς τα πάνω (λόγω της μείωσης των αξιών) θεωρείται αναπόφευκτη. Η διάρκεια και το εύρος της πτωτικής τάσης των αξιών των γραφείων θα εξαρτηθούν από το διάστημα που θα χρειαστεί για την επιστροφή της οικονομίας στην κανονικότητα. Πάντως, οι επενδυτές εξακολουθούν να βλέπουν θετικά την τοποθέτησή τους στην αγορά γραφείων, ιδίως αν συνεκτιμηθεί και η έλλειψη σύγχρονων υποδομών. Οι αξίες των κτιρίων γραφείων παραμένουν περίπου 35% χαμηλότερα από το 2008, όταν είχαν

βρεθεί στο απόγειό τους.

Στον αντίποδα, ο τομέας των logistics, στον οποίο στρέφονται πλέον οι περισσότεροι επενδυτές, οι αξίες έχουν αυξηθεί κατά 30% σε ετήσια βάση, έχοντας ολοκληρώσει έναν πλήρη κύκλο πτώσης και ανόδου, επιστρέφοντας στο σημείο όπου βρίσκονταν το 2008, δηλαδή πριν από την οικονομική κρίση. Η επενδυτική δραστηριότητα αυξάνεται συνεχώς και από τις εγχώριες ΑΕΕΑΠ, αλλά και από ξένους θεσμικούς επενδυτές, ενώ οι αποδόσεις των σύγχρονων εγκαταστάσεων μειώνονται συνεχώς, αν και εξακολουθούν να είναι υψηλότερες από τις περισσότερες ευρωπαϊκές πόλεις. Σύμφωνα με την Inventio, η επίδραση της πανδημίας αναμένεται να είναι αμελητέα για τα logistics, ιδίως για τις πιο σύγχρονες εγκαταστάσεις.

Αφορολόγητες οι γονικές δωρεές έως 150.000 για αγορά α' κατοικίας

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Μηδενικό φόρο για χρηματικές δωρεές ύψους έως 150.000 ευρώ από γονείς προς τα παιδιά τους για αγορά πρώτης κατοικίας και κλιμακωτούς συντελεστές από 1% έως 10% για μεγαλύτερα ποσά προβλέπει η διευκρινιστική εγκύκλιος που εξέδωσε η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

Όπως τονίζεται στην εγκύκλιο, το νέο καθεστώς έχει τεθεί σε ισχύ από τις 31 Ιουλίου, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύθηκε ο νόμος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ως εκ τούτου όλοι οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να κάνουν χρήση των ευεργετικών διατάξεων.

Σημειώνεται ότι μέχρι σήμερα οι χρηματικές δωρεές από γονείς προς τα παιδιά τους φορολογούνταν με συντελεστή 10% και μάλιστα από το πρώτο ευρώ.

Στήριξη

Μετά το «πάγωμα» του ΦΠΑ 24% στα ακίνητα για τρία χρόνια, το υπουργείο Οικονομικών δίνει μία ακόμα ανάσα για τη στήριξη της αγοράς ακινήτων, η οποία δέχεται χτυπήματα από την κρίση της πανδημίας.

Η νέα νομοθεσία προσφέρει τη δυνατότητα στις οικογένειες και συγκεκριμένα στα παιδιά να λάβουν σημαντικά χρηματικά ποσά για την αγορά πρώτης κατοικίας. Για παράδειγμα, μέχρι πρότινος για δωρεά 20.000 ευρώ ο φόρος έφθανε το ποσό των 2.000 ευρώ, ενώ πλέον ο φόρος μηδενίζεται.

Για 150.000 ευρώ ο φόρος έφθανε τις 15.000 ευρώ, ενώ με τις νέες αλλαγές ο φόρος μηδενίζεται. Για ποσό χρηματικής δωρεάς 300.000 ο φόρος θα περιοριστεί στο ποσό των 1.500 ευρώ, δεδομένου ότι το πρώτο κλιμάκιο (για ποσά από 150.000 έως 300.000 ευρώ) έχει συντελεστή 1%. Με το παλιό σύστημα ο φόρος έφθανε στις 30.000 ευρώ. Όπως προκύπτει από την εγκύκλιο της ΑΑΔΕ, στις χρηματικές δωρεές ισχύουν τα ακόλουθα:

1. Για τον υπολογισμό του φόρου χρηματικών δωρεών και γονικών παροχών που συνιστώνται από τους γονείς προς τα παιδιά τους για την αγορά πρώτης κατοικίας εφαρμόζεται η κλίμακα του κώδικα φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, που προβλέπει αφορολόγητο όριο 150.000 ευρώ. Για χρηματικά ποσά άνω των 150.000 και έως 300.000 ευρώ επιβάλλεται φόρος 1%, για ποσά πάνω από 300.000 και έως 600.000 ευρώ εφαρμόζεται φορολογικός συντελεστής 5%, ενώ για το τμήμα των χρημάτων που υπερβαίνει τις 600.000 ευρώ επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 10%.

2. Προϋπόθεση για την ευνοϊκή μεταχείριση των δωρεών και γονικών παροχών είναι να προκύπτει ότι η δωρεά ή η γονική παροχή γίνεται για την απόκτηση ακινήτου για το οποίο τα παιδιά έτυχαν της απαλλαγής πρώτης κατοικίας.

3. Η κατάργηση της αυτοτελούς φορολόγησης με συντελεστή 10% αφορά μόνο τις γονικές παροχές για την απόκτηση πρώτης κατοικίας από τα παιδιά και όχι για την απόκτηση άλλων περιουσιακών στοιχείων.

4. Διατηρείται το τεκμήριο απόκτησης του ποσού που δίνεται ως παροχή του γονιού προς το παιδί και θα πρέπει να δικαιολογείται από τα εισοδήματα του γονέα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Η αξία της τοπιοτεχνικής στα σημεία εισόδου

Η μεγαλύτερη μαγεία ενός ξενοδοχείου είναι η τοπιοτεχνική του και ιδιαίτερα πως αυτή εκπέμπει την αύρα της τις βραδινές ώρες. Είναι δηλαδή η μαεστρία με την οποία συνδυάστηκαν οι συνθέσεις φυτών και δέντρων με τον φωτισμό, τα υδάτινα στοιχεία, αλλά και άλλα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά του όλου οικοδομήματος, έτσι ώστε να υπάρχει μια αβίαστη, ανεπιτήδευτη και πολλές φορές απέρριπτη σύζευξη δημιουργώντας εικόνες που σε κάνουν να θέλεις να είσαι μέρος τους – αν είναι δυνατόν για πάντα. Τα τελευταία είκοσι χρόνια η τοπιοτεχνική σε ξενοδοχεία και resort στην Κύπρο έχει κάνει άλματα και τα αποτελέσματα είναι πραγματικά εντυπωσιακά. Κατ' αναλογία, ένα σπίτι δεν μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένο, αν οι κήποι του δεν είναι δημιουργημένοι. Δεν υπάρχει περίπτωση, ούτε μία στο εκατομμύριο, όταν δύο σπίτια πανομοιότυπης αρχιτεκτονικής προσέγγισις προσφερθούν προς αγορά, με το ένα να έχει ένα άρτια σχεδιασμένο και περιποιημένο ώριμο κήπο και το άλλο όχι, να μην αποτελεί το πρώτο την προτιμώμενη επιλογή έναντι του δεύτερου και μάλιστα με σοβαρή απόκλιση στην τιμή. Ο ωραίος κήπος δίνει υπεραξία στο όλο οικοδόμημα.

Τα τελευταία είκοσι χρόνια η τοπιοτεχνική σε ξενοδοχεία και resort στην Κύπρο έχει κάνει άλματα και τα αποτελέσματα είναι πραγματικά εντυπωσιακά.

Αυτή η διαπίστωση δεν είναι νέα – τουλάχιστον από εμένα – αλλά οι εσείς που αυτές τις μέρες γυρίσατε την Κύπρο και είδατε από κοντά διάφορα ξενοδοχεία, τουριστικά καταλύματα, επαύλεις, διαμερίσματα, δημόσιους κήπους και πεζοδρόμους, πιστεύω μπορείτε να συμφωνήσετε μαζί μου για την αξία της σύγχρονης προσέγγισις στην τοπιοτεχνική του δομημένου και άλλου περιβάλλοντος, που μας φέρνει στα επίσημα σημεία εισόδου των ξένων στην χώρα μας. Ο περιβάλλον χώρος των σημείων εισόδου είναι πολύ σημαντικός καθώς αποτελεί την τρίτη επαφή του επισκέπτη με την χώρα μας και μέχρι αυτό το σημείο το σκορ είναι ήδη ισόπαλο μεταξύ της αλγερινής εντύπωσης,

Ο περιβάλλον χώρος των σημείων εισόδου είναι πολύ σημαντικός καθώς αποτελεί την τρίτη επαφή του επισκέπτη με την χώρα μας και μέχρι αυτό το σημείο το σκορ είναι ήδη ισόπαλο μεταξύ της αλγερινής εντύπωσης,

και της αλγερινής εντύπωσης. Ως κτιριακές εγκαταστάσεις, είτε αυτό είναι αεροδρόμιο, ή αίθουσα επιβατών στο λιμάνι ή μια marina, μπορώ να πω μετά σιγουριάς πως η χώρα μας δεν έχει να ζηλέψει πολλά έως και καθόλου από οποιανδήποτε άλλη χώρα. Μετά φυσικά έρχεται η ανατροπή στις θετικές εντυπώσεις του επισκέπτη όταν έρθει ενώπιον του συστήματος που για κάποιο πλήθος λόγων συντηρούμε, αυτό των ταξί. Το μόνο που μένει να κάνουν εκεί

στην αναμονή των ταξί, είναι να έχουν φουκούδες για να ψήνουν σουβλές, λουκάνικα και παστουρμάδες.

Συνεπώς το πιο κοντινό σημείο που μπορούμε να ελπίζουμε πως θα διαγράψει το τι βίωσαν στα ταξί σαν κάτι on-off που μπορεί να το έφερε και η μέρα, είναι το landscaping του περιβάλλοντος χώρου, ενδεχομένως και των αυτοκινητοδρόμων που θα ακολουθήσουν προς τον προορισμό τους. Είναι η εικόνα που τους βοηθά

να κτίζουν θετικές προσδοκίες.

Ομολογούμενως, το καλύτερο παράδειγμα έχει να επιδείξει η εισοδος του Αεροδρομίου Λάρνακας στην περίμετρο και περίξ του αντιστόπεδου κόμβου. Εκεί φαίνεται να δόθηκε σημασία στον εξωραϊσμό και την τοπιοτεχνική η οποία είναι και συνεχής. Δηλαδή βλέπεις πως τυγχάνει συχνής περιοδικής συντήρησης και το αποτέλεσμα μιλάει από μόνο του. Μακάρι να δινόταν και η ίδια σημασία στις νησίδες και στις πλευρές του αυτοκινητοδρόμου αλλά εκεί τα πράγματα αφήνονται σε κάπως πιο τυχαία βάση. Φέτος για παράδειγμα, έτυχαν έγκαιρης περιποίησης, πλην όμως δεν είχαν τουρίστες. Πέρυσι που είχαμε τους περισσότερους τουρίστες στην ιστορία μας, έπρεπε να τους κράζαμε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να συγκινηθούν και να κλαδέψουν και να ξεχορτίσουν.

Στον αντίποδα έχουμε το λιμάνι της Λεμεσού. Έτυχε να το ζήσω σχεδόν από κατασκευής του. Ήμουν ένας από τους πιο συχνούς Λευκωσιτάτες επισκέπτες της παραλίας του Lady's Mile από τον καιρό που έχω καταγεγραμμένες μνήμες. Όταν μετά από πάρα πολλά χρόνια πέρασα από εκεί προχθές, ομολογούμενως τσαντίστηκα. Δεν μπορούσα να δια-

νοηθώ πως ενώ μέσα σε τόσα χρόνια έγιναν επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ σε επεκτάσεις υποδομών του λιμανιού, σε κατασκευή μιας αξιοζήλευτης αίθουσας επιβατών, σε επεκτάσεις οδικού δικτύου, σε αδειοδοτήσεις και κατασκευές εμπορικών κέντρων, καζίνο, βιομηχανικών περιοχών, νοσοκομείων και ό,τι φανταστεί ο νους, δεν βρέθηκε κάποιος να εκπονήσει σχέδιο τοπιοτεχνικής του κυκλικού κόμβου στην είσοδο του λιμανιού και των παρακείμενων νησίδων. Ούτε ένας επιχειρηματίας που να σέβεται τον εαυτό του και την πόλη του δεν βρέθηκε να κάνει δώρο μερικές εκατοντάδες φυτά να ομορφύνει η είσοδος του λιμανιού που είναι η είσοδος χιλιάδων επισκεπτών και δισεκατομμυρίων σε αξία εμπορευμάτων στην χώρα μας. Πίνεται να επικρατεί η ίδια άθλια εικόνα από κατασκευής του κυκλικού κόμβου;

Ό,τι θέλετε πείτε μου, είτε σας αρέσει ή όχι. Αυτό αποτελεί ντροπή. Αξία στην χώρα μας πρέπει πρώτοι να δίνουμε εμείς κάνοντας απλά πράγματα.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Διακεκριμένες προσωπικότητες μιλούν στην «Κ» και στηρίζουν Ελλάδα και Κύπρο απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις. Βικτόρια Χίσλοπ, Τζον Κίτμερ, Ρόντρικ Μπίτον, Ντέιβιντ Χόλτον και Πίτερ Φράνκοπαν.

Δεμένοι με τον ελληνικό πολιτισμό

Πέντε από τις 25 προσωπικότητες που υπέγραψαν την επιστολή στους «Τάιμς» μιλούν στην «Κ»

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Είναι όλοι τους διακεκριμένοι και γνωστοί για τα φιλελληνικά τους αισθήματα. Οι 25 προσωπικότητες από τον χώρο των γραμμάτων, των τεχνών και της πολιτικής της Μεγάλης Βρετανίας συνυπέγραψαν πριν από λίγες μέρες μία επιστολή, καλώντας τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να στηρίξουν την Ελλάδα και την Κύπρο απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις. Θα μπορούσαμε να πούμε απλώς ότι και οι 25 ήταν υπέροχοι και να κλείσουμε το θέμα εκεί. Αναρωτηθήκαμε, όμως, τι είναι αυτό που τους «δένει» με τον ελληνικό πολιτισμό. Ορίστε τι μας απάντησαν.

ΒΙΚΤΟΡΙΑ ΧΙΣΛΟΠ
Συγγραφέας

Η Δύση χρωστάει στην Ελλάδα

«Φυσικά η θέση μου και το πάθος μου για αυτό το θέμα ενισχύονται από την πρόσφατη τιμητική απονομή μου της ελληνικής ιπποκοΐτης, αλλά και χωρίς αυτή, πιστεύω ότι οι ενέργειες της Τουρκίας παραβιάζουν τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS). Αυτό δεν είναι μια άποψη, αλλά ένα γεγονός. Η Ελλάδα και ο ελληνικός πολιτισμός σημαίνουν πολλά για μένα, αλλά πρέπει να σημαίνουν πολλά και για τον κόσμο. Η Ελλάδα μπορεί να είναι μια μικρή χώρα, από άποψη έκτασης και πληθυσμού, αλλά η σημασία της είναι τεράστια και πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με το μέγεθός της. Στη Δύση χρωστάει πολλές, βαθύτατα σημαντικές, ιδέες στην Ελλάδα. Είναι σχεδόν αδύνατο να γράψω αυτό το κείμενο χωρίς να χρησιμοποιήσω λέξεις με ελληνικές ρίζες ή να συνθέσω σκέψεις χωρίς αναφορές στην ελληνική γλώσσα. Αλλά αυτό είναι κάτι αφηρημένο. Σε ένα πιο πρακτικό επίπεδο, πιστεύω ότι η χωρική παραβίαση (violation of territory) δεν είναι αποδεκτή. Εγγραφα ένα μυθιστόρημα για την Αμμόχωστο (σ.σ. το βιβλίο «Ανατολή», εκδ. Διόπτρα) και ακόμα το βρήκω περίεργο/εξοργιστικό που ένα μεγάλο μέρος της Κύπρου, δηλαδή ένα μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι κατεχόμενο από Τούρκους στρατιώτες. Το να φανταστώ ότι μπορεί να συμβεί αυτό ξανά, σε ένα άλλο τμήμα της Μεσογείου, είναι πολύ ενοχλητικό».

ΤΖΟΝ ΚΙΤΜΕΡ
Πρώην πρεσβευτής της Βρετανίας στην Ελλάδα

Μας συνδέουν βαθιές ρίζες

«Όπως πολλοί, οδηγήθηκα στην Ελλάδα μέσα από τη γλώσσα και τον πολιτισμό σας. Είμαι πολύ

«Η Ελλάδα και η Κύπρος ανήκουν σε μια οικογένεια εθνών τα οποία από κοινού στηρίζουν τις αξίες της δημοκρατικής λογοδοσίας και μιας διεθνούς τάξης που βασίζεται σε κανόνες. Για αυτό τον λόγο θεωρώσα απαραίτητο να συνυπογράψω την εν λόγω επιστολή προς τους «Τάιμς»», αναφέρει ο Ρόντρικ Μπίτον.

Αγγλος και αγαπώ τη χώρα μου. Αλλά σκέφτομαι συνεχώς την Ελλάδα από τα 14 μου. Σε εκείνη την ηλικία αποφάσισα να μάθω ελληνικά επειδή ήθελα να διαβάσω τη γλώσσα της Αγίας Γραφής. Όμως χρόνο με τον χρόνο, ερωτεύτηκα τις διαφορετικές πτυχές της Ελλάδας: την αρχαιότητα, το Βυζάντιο, τη σύγχρονη εποχή. Η γλώσσα σας, η ιστορία, η λογοτεχνία, η κουζίνα και η θρησκεία σας με συναρπάζουν. Ειδικά η λογοτεχνία. Είμαι το ίδιο χαρούμενος με ένα ποίημα του Σικελιανού όσο και με ένα χορικό του Σοφοκλή ή με την ποίηση του Ακάθιστου Υμνου. Οι ποιητές σας, η φιλοσοφία και η Ιστορία εμπλούτισαν τη ζωή μου. Αγαπώ επίσης τον κινηματογράφο σας, τον χορό, την τέχνη, τη μουσική, την κουζίνα, τον πολιτισμό της καθημερινότητας, τη φιλοξενία σας. Τώρα διευθύνω έναν οργανισμό που προωθεί τη φιλία μεταξύ Ελλήνων και Βρετανών. Συγκεντρώνουμε χρήματα για κοινωνικούς σκοπούς και προωθούμε την πολιτισμική συνεννόηση. Η κοινή μας ιστορία και το κοινό μας παρόν και το μέλλον μας, μετρούν. Όπως τα δένδρα στο δάσος συνδεμάστε με μεγάλες και βαθιές ρίζες. Όταν βλέπω απειλές στην ειρήνη και τη σταθερότητα της γειτονιάς μας ανησυχώ. Η επιστολή μας είναι μια έκφραση αλληλεγγύης προς εσάς».

ΡΟΝΤΡΙΚ ΜΠΙΤΟΝ
Επίτιμος καθηγητής στην έδρα Κοραή, King's College

Θαυμάζω και αγαπώ τη χώρα

«Για μένα η Ελλάδα και ο ελληνικός πολιτισμός είναι υπόθεση προσωπική. Από τα νεανικά χρόνια ακόμα, όταν για πρώτη φορά ταξίδεψα στα μέρη σας ως απλός τουρίστας και ταυτόχρονα μνηστήκα στα μυστήρια της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, δεν έπαψα να θαυμάζω και να αγαπώ τη χώρα, τους ανθρώπους, τους πολλούς Έλληνες φίλους μου – ακόμα και το κλίμα, το οποίο, σύμφωνα με τον Γερμανό ιστορικό της τέχνης και λάτρη του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού J.J. Winckelmann, είναι το ιδανικό για να καλλιεργηθεί το ανθρώπινο πνεύμα. Υπερβάλλει, βέβαια, ο Γερμανός διαφωτιστής (ο οποίος δεν πάτησε ποτέ πόδι σε ελληνικό χώμα – αλλιώς θα ήξερε καλύτερα την πραγματικότητα!). Η εξιδανίκευση της Ελλάδας και του αρχαίου πολιτισμού, έστω και εσφαλμένη πολλές φορές στις εκτιμήσεις και τις προσδοκίες που επιβάλλει άδικα στον νεότερο ελληνισμό, είναι έμφυτη στον σύγχρονο ευρωπαϊκό πολιτισμό που ουσιαστικά συγκροτήθηκε όχι στην αρχαιότητα αλλά στα μέσα του 18ου αιώνα. Και οι σημερινοί Έλληνες απαρτίζουν μέρος του πολιτισμού αυτού, όπως και οι κάτοικοι όλης της

πείρου μας (ακόμα και των γειτονικών νησιών – θέλουν δεν θέλουν οι θιασώτες του Brexit!). Η Ελλάδα και η Κύπρος ανήκουν σε μια οικογένεια εθνών τα οποία από κοινού στηρίζουν τις αξίες της δημοκρατικής λογοδοσίας και μιας διεθνούς τάξης που βασίζεται σε κανόνες. Για αυτό τον λόγο θεωρώσα απαραίτητο να συνυπογράψω την εν λόγω επιστολή προς τους «Τάιμς»».

ΠΙΤΕΡ ΦΡΑΝΚΟΠΑΝ
Καθηγητής Παγκόσμιας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης

Το Βυζάντιο απαντά σε όλα τα ερωτήματα

«Ερωτεύτηκα την ελληνική ιστορία, τη λογοτεχνία και τη γλώσσα όταν ήμουν μικρός. Ήμουν τυχερός και έμαθα αρχαία ελληνικά στο σχολείο – κάτι ασυνήθιστο σήμερα στη Βρετανία. Ωστόσο, δεν μπορούσα ποτέ να καταλάβω γιατί η Ιστορία της Ελλάδας έμοιαζε να τελειώνει με την άνοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ακόμη και όταν ήμουν νέος, ήθελα να καταλάβω πού εξαφανίστηκαν όλοι αυτοί οι έξυπνοι φιλόσοφοι, οι γενναίοι ηγέτες και οι θυμωμένοι θεοί. Όταν έμαθα για τον Μεσαίωνα, ήθελα περισσότερο να δω τι συνέβαινε στην Ανατολική Μεσόγειο παρά στα λασπωμένα

χωράφια της Γαλλίας. Αντίστοιχα, όταν έμαθα για τον Α΄ και Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τα επακόλουθα τους, ήθελα να δω τις επιπτώσεις τους στην περιφέρεια της Δυτικής Ευρώπης. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία είναι στο επίκεντρο της ακαδημαϊκής μου ζωής – κάτι που βοηθάει να απαντήσω σε όλα αυτά τα ερωτήματα. Ως μαθητής στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ, μελετούσα τις σχέσεις του Βυζαντίου με τους γείτονές του, στη Δύση με τη Ρώμη, τη Βενετία, τη Σικελία και ευρύτερα αλλά και με τη Νότια Αφρική, με τις σημερινές Ρωσία και Ουκρανία, τον Καύκασο, τους Αγίους Τόπους και τους μουσουλμάνους ηγέτες στη Μέση Ανατολή και τις πιο μακρινές σχέσεις με την Κίνα, για παράδειγμα, την Κεντρική Ασία και τον Ινδικό Ωκεανό. Για τους περισσότερους, η ελληνική Ιστορία είναι συνυφασμένη με τον αρχαίο κόσμο. Αλλά, παρόλο που και αυτό με ενδιαφέρει, εστιάζω στο τι έγινε μετά την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης, εν μέρει επειδή το Βυζάντιο προσφέρει έναν φακό μέσα από τον οποίο μπορείς να καταλάβεις τις τόσες διαφορετικές πτυχές της θρησκείας, της λογοτεχνίας, της γλώσσας και φυσικά της πολιτικής και διπλωματικής ιστορίας. Ως διευθυντής του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών της Οξφόρδης με τη στήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος επιβλέπω ένα ιδιαί-

τέρως πλούσιο και ποικίλο πρόγραμμα διαλέξεων, σεμιναρίων και έρευνας μέσα στον κόσμο του Βυζαντίου και τις διασυνδέσεις του. Αυτό εστιάζει κυρίως σε ελληνικό υλικό, εν μέρει επειδή έχουμε τόσο πολλά και υπέροχα κείμενα που διασώζονται από εκείνη την περίοδο. Δούλεψα για πολλά, πολλά χρόνια πάνω στην «Άλεξιάν» της Άννας Κομνηνής (και δημοσίευσα μια μετάφρασή της στα αγγλικά). Κείμενα σαν αυτό είναι κοσμήματα του παγκόσμιου πολιτισμού. Και έτσι βλέπω εν πολλοίς τη βυζαντινή ιστορία: ως έναν παγκόσμιο καμβά που δεν βοηθάει μόνο στην κατανόηση του κόσμου του παρελθόντος, αλλά έναν (καμβά) χωρίς τον οποίο το παρελθόν δεν μπορεί να κατανοηθεί πλήρως».

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΧΟΛΤΟΝ
Ομότιμος καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ

Πολιτισμός και παράδοση χωρίς σύνορα

«Μου λείπει η Ελλάδα φέτος. Συνήθως, αυτή την περίοδο θα βρισκόμασταν με τη γυναίκα μου σε κάποιο ελληνικό νησί, ή κάποιο άλλο απόμειο μέρος της Ελλάδας για διακοπές. Ή ίσως θα ερχόμουν στην Ελλάδα για ένα συνέδριο ή άλλη πολιτιστική εκδήλωση. Στην καλύτερη περίπτωση ο επιστημονικός σκοπός του ταξιδιού συνδυάζεται με διακοπές: το τερπνόν μετά του ωφελίμου. Φέτος δεν γίνεται, για λόγους που είναι περιττό να αναφέρω. Αυτά που μου λείπουν είναι η ίδια η χώρα και ο φιλόξενος λαός της. Αλλά όχι μόνο. Είναι και η άμεση επαφή με τον νεοελληνικό πολιτισμό και τη νέα ελληνική γλώσσα, στα οποία έχω αφιερώσει την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία μου. Αυτή την περίοδο βέβαια, ετοιμαζόμαστε να γιορτάσουμε τα ιστορικά γεγονότα του 1821, που οδήγησαν τελικά στη γέννηση ενός ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. Ο ελληνικός λαός απέκτησε έτσι έναν δικό του γεωγραφικό χώρο, που σιγά σιγά επεκτεινόταν στα σημερινά σύνορα. Δημιουργήθηκε τότε το νεοελληνικό κράτος. Όμως, ο πολιτισμός και η γλώσσα των Ελλήνων έχουν πίσω τους περισσότερο από τρεις χιλιετίες, μια μοναδική παράδοση που δεν έχει σύνορα. Εμένα με γοητεύουν ιδιαιτέρως οι μεσαιωνικές και νεότερες φάσεις της παράδοσης αυτής: το έπος του Διγενή Ακρίτα, τα ποιητικά κείμενα της Κρητικής Αναγέννησης, η συνεχής εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας και των διалέκτων της, η ποίηση του Καβάφη και του Σεφέρη, το δημοτικό τραγούδι, για να αναφέρω μόνο λίγα παραδείγματα. Αυτά δεν χάνονται. Ελπίζω όμως να επιστρέψω σύντομα σε χώρα ελληνικό».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

23-30.8.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

La Verite!

Η ταινία έκανε πρεμιέρα στο Φεστιβάλ Βενετίας. Υπόθεση: Η Φαμπιέν είναι μία μεγάλη star του γαλλικού κινηματογράφου. Η κόρη της, που ζει και εργάζεται ως σεναριογράφος στη Νέα Υόρκη, θα επιστρέψει στη Γαλλία, ώστε να παραστεί στην έκδοση της αυτοβιογραφίας της μητέρας της. Η επανασύνδεση θα φέρει στο φως αλήθειες του παρελθόντος. Το κερκτικό διδύμο Ντενέβ-Μπινός στους πρωταγωνιστικούς ρόλους είναι αξέχαστο. Σε σκηνοθεσία Hirokazu Kore-eda. Θερινός Κινηματογράφος Κωνσταντίνα, Σόλωνος Μιχαηλίδη, Λευκωσία. Κυριακή 26 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203 – 22349085.**

ΣΙΝΕΜΑ

Walk the line στο Κέντρο Τεχνών Κίμωνος

Στα μέσα της δεκαετίας του '50 στην πρωτεύουσα της αμερικανικής μουσικής, το Μέμφις, κάνει την εμφάνισή του ένας νεαρός τραγουδοποιός, με μια κλασική κιθάρα στο χέρι και ντυμένος με απλοϊκά μαύρα ρούχα, που από τις πρώτες κιόλας εμφανίσεις του κέρδισε την συμπάθεια των παραγωγών, την εκτίμηση των κριτικών και τις καρδιές των ακροατών. Ο θρυλικός Τζόνι Κας, διανύοντας μια πορεία πέντε δεκαετιών στο τραγούδι, με τη χαρισματική του βαριά σκοτεινή φωνή και τη θέληση να αποδράσει από τις σκιές των ψυχοτρόπων ουσιών, θα γράψει τη δική του ολόχρυση σελίδα στο βιβλίο του πενταγράμμου. Σε σκηνοθεσία James Mangold Πρωταγωνιστούν: Joaquin Phoenix, Paul Massey, Dallas Roberts. Κέντρο Τεχνών Κίμωνος, Κίμωνος, Πάφος. Παρασκευή 28 Αυγούστου στις 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 26102180.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Στη χώρα π' αναγιώθηκα

Η συναυλία «Στη χώρα π' αναγιώθηκα» περιλαμβάνει τραγούδια σε ποίηση των Κυπρίων ποιητών Κυριάκου Χαραλαμπίδη, Μιχάλη Πασιαρδή, Τεύκρου Ανθία, Κώστα Μόντη, Βασίλη Μιχαηλίδη, Δημήτρη Λιπέρτη, κ.α. μελοποιημένα από Κύπριους συνθέτες όπως ο Ευαγόρας Καραγιώργης, ο Μιχάλης Χριστοδουλίδης, ο Γιώργος Κοτσώνης, ο Κώστας Κακογιάννης, ο Γιώργος Καλογήρου κ.ά. Κάποια τραγούδια θα ακουστούν για πρώτη φορά. Συντελεστές: Γιώργος Καλογήρου: Λαούτο, κιθάρα, φωνή Αργυρώ Χριστοδούλου: Φωνή, κρουστά, Κωνσταντίνα Ξενοφώντος: Φωνή, κρουστά, Εύα Σταύρου: Φλάουτο, Χαράλαμπος Παντελής: Λαούτο, Βερόνικα Αλωνέντου: Σαντούρι. Αμφιθέατρο Καλού Χωριού Ορεινής 23 Αυγούστου. Θα ακολουθήσουν εμφανίσεις στην Περιστερώνα (Μόρφου), στο Φρέναρος και σε Σπήλια/Κούρδαλι/Καννάβια/Αγ. Ειρήνη τον Σεπτέμβριο. Ώρα έναρξης 8:30 μ.μ.

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Εκείνο** που με χαλάει είναι που όταν την άνοιξη τα είχαμε πάει καλά με τον κορωνοϊό, τότε η κυβέρνηση επιρόταν ότι “τα πήγε θαυμάσια”, • αλλά τώρα που τα πάμε χάλια, δεν φταίει αυτή, φταίει ο κόσμος που χαλάωσε και δεν προσέχει». • Καλά να τα λένε αυτά συρίζοι – εκ στόματος κοράκου κρα. • Αλλά τα λένε και τα γράφουν, και μάλιστα με ύφος και πόζα, δημοσιογράφοι μη ψε-κασμένων ραδιοσταθμών και εφημερίδων, οι οποίοι προφανώς βρήκαν την ευκαιρία να αποδείξουν πως είναι «αντικειμενικοί», • δεν χαρίζουν αυτοί κάστανά στην κυβέρνηση. • Έχουν παραπληθύνει οι «σχολιαστές» που ούτε συνέπεια ούτε ειρμό έχουν. • Τους ακούς να βαρούν επιπόλαια για στο καρφί και μια στο πέταλο, • χωρίς να τους νοιάζει ότι τους «ακούει» κόσμος • άσε τους προϊσταμένους τους, από τους οποίους μερικοί, αυτοί κι αν είναι ανεμοδείκτες, • Όπου τους φροσέει, ήξει και αφήξει. • Χρίστηκαν λοιπόν (ή αυτοχρίστηκαν) «σχολιαστές» • και μπουμπουνίζουν ό,τι τους κατέβει με την άνεση της ανεπάρκειάς τους • ή το θράσος της άγνοιάς τους. • Λες και δεν τους ακούν άνθρωποι, αλλά γιδοπρόβατα. • Στην προκειμένη περίπτωση, δεν αρκούνται να διαπιστώσουν ότι και η κυβέρνηση χαλάωσε τα λουριά τον Ιούλιο • γι' αυτό ευθύνεται κι αυτή για το σημερινό φούντωμα των κρουσμάτων, • αλλά ανακάλυψαν αίφνης και «την κυβερνητική έπαρση» της άνοιξης. • Τι στιγμή που κι αυτοί επισήμαιναν τότε ότι ο Μητσοτάκης απέφευγε «θριαμβολογίες» και φρόντιζε πάντα να μιλάει για «επίτευγμα των πολιτών, της χώρας». • Θυμάμαι μάλιστα δυο τρεις από τους λεγόμενους που σχολίαζαν τότε: • «Δεν θέλω να σκέφτομαι τι θα γινόταν αν ήταν κυβέρνηση οι προηγούμενοι!». • Πρρρ, τσομπάνη. Και τα γιδοπρόβατα έχουν μνήμη. • Η Ειρήνη Ιγγλέση. • Τι γλυκός άνθρωπος. • Τι όμορφα μάτια, καθρέφτες ευγενικής ψυχής. • Και τι καλή ηθοποιός. • Καταλαβαίνω μεν τους τίτλους του στυλ «Εφυγε η Ειρήνη Ιγγλέση – πρώην σύζυγος του Θάνου Μικρούτσικου», αλλά και ντρέπομαι λιγάκι για λογαριασμό τους. • Ισως επειδή έτυχε να την πρωτοδώ στο θέατρο Τέχνης • όταν έπαιζε κι αυτή, ξεπεταρούδι μόλις από τη δραματική σχολή του, αρχές του '70, σ' εκείνες τις αλησμόνητες, μυθικές παραστάσεις του Κουν. • «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» του Σαίξπηρ, «Παιχνίδι της σφαγής» του Ιονέσκο, «Βόιτσεκ» του Μπίκνερ, «Αντόνιο ή το μίνιμα» της Αναγνωστάκη, «Οπερέτα» του Γκομπρόβιτς... • Συγκαταλεγόταν κι αυτή στα «πρόσωπα» που, νεαρούδια κι εμείς τότε, είχαμε λατρέψει στο μαγικό θέατρο «του Κουν». • Μερικά χρόνια αργότερα ήρθε ο Θάναος στη ζωή της και τα δυο κορίτσια του. • Και οι ταινίες, και κάποιες σειρές στην τηλεόραση. • Τα επικήδεια δημοσιεύματα αυτές τις μέρες «θυμήθηκαν» μερικά πράγματα από την καλλιτεχνική της πορεία, όχι όμως ότι γεννήθηκε μέσα στο θέατρο Τέχνης ούτε τα χρόνια που έπαιζε με τον Κουν. • Πράγματα που είχαν σημασία κάποτε και συνόδευσαν τιμητικάώς και μετά θάνατον έναν ηθοποιό. • Για μένα, και πιστεύω όχι μόνο, ήταν πάντα και πρώτα η ξεχωριστή ηθοποιός Ειρήνη Ιγγλέση. • Και έτσι αυτόφωτη θα τη θυμάμαι. • Αναρωτιέμαι πώς και ο Ευσεβιάθους δεν συμπεριέλαβε στο κομποσχοίνι του με τις μετωνυμίες και την «Παξιμαδοκλέφτρα», • Πώς και του ξεφύγε. • Στη δικιά μου γενιά γυμνασιοπαίδων, ένα φεγγάρι πέφταμε κάτω από τα γέλια σκαρφιζόμενοι «μετωνυμίες», τα σεσβή μεράκια. • Η «Παξιμαδοκλέφτρα» είχε πάρει το Α΄ Βραβείο. • Βέβαια και τώρα, με τόσες ευλαβισοπλαστικές που αράδιασε ο Ευσεβιάθους, γέλασε και το παρδαλό κατσίκι. • Το άλλο όμως, αν κι εξίσου παρδαλό, συγχύστηκε. • Και βγήκε μετά ένα μάυρο πρόβατο κι έβρισε όλο το κοπάδι. • Κι εκεί ήταν τώρα που πέσαμε κάτω απ' τα γέλια.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης σε Λάρνακα και Λακατάμια

Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης μόνος επί σκηνής, παίζει και τραγουδάει τα τραγούδια του στην απλούστερη μορφή τους, μεταφέροντάς μας στη στιγμή της δημιουργίας τους. Το πρόγραμμα αυτό έχει παρουσιαστεί σε πολλές χώρες του εξωτερικού αλλά και στην Ελλάδα, σε μικρούς συναυλιακούς χώρους ή σε μεγάλα θέατρα, όπως το θέατρο Λυκαβηττού στην Αθήνα και το θέατρο Δάσους στην Θεσσαλονίκη. Ένα πρόγραμμα ακρόασης αλλά και συμμετοχής, που μας ταξιδεύει μέσα από τις εντάσεις και τις σιωπές του στον πυρήνα της ιερής αυτής τέχνης. Πρωταγωνιστές, όπως πάντα, τα ίδια τα τραγούδια. Στέκονται μπροστά μας γυμνά και ευάλωτα, όπως γεννήθηκαν, αλλά και δυνατά όσο ποτέ. Μαζί τους ζούμε την κατάργηση της απόστασης, την μαγεία της συνύπαρξης και την μετατροπή του μοναχικού σε συλλογικό. Πατίτσειο Λάρνακας, Πεζόδρομος Πατιχείου, την Δευτέρα 24 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ. Αμφιθέατρο Λακατάμιας, Γωνία Χαραλάμπου Μούσκου & Γρηγόρη Αυξεντίου, Λευκωσία, Τρίτη 25 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 7777040.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

We are still alive

Συνεχίζεται και αυτή τη βδομάδα η ομαδική έκθεση 'We are still alive' -«Είμαστε ακόμα ζωντανοί» στην Isnotgallery contemporary! Στην έκθεση συμμετέχουν οι Μαρία Κοφτερού, Αντρέας Σκουφάρης, Άντρος Ευσταθίου και ο Μιχάλης Βρυωνίδης. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει ο Άντρος Ευσταθίου. Η έκθεση αντικατοπτρίζει τον τίτλο της, αφού και οι τέσσερις καλλιτέχνες κατά κάποιον τρόπο δηλώνουν το εικαστικό τους παρών με μια μικρή έκθεση με δώδεκα έργα τέχνης και θέλει να περάσει το μήνυμά ότι είμαστε ακόμη ζωντανοί, είναι ένα μήνυμα ελπίδας και μια νότα θετικότητας. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. Τετάρτη-Πέμπτη-Παρασκευή 17:00-20:00. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Παύλος Παυλίδης dueto 2 στο Σκαλί

Ο Παύλος Παυλίδης στη σκηνή αυτό το καλοκαίρι μαζί με τον Φώτη Σιώτα. Ένα πρόγραμμα με τα τραγούδια του Παύλου σε διαφορετική προσέγγιση και νέα δυναμική, με αρκετά ακυκλοφόρητα, καθώς και άλλα αγαπημένα του. Κιθάρες, πλίκτρα, βιολί, βιόλα και λούπες, μπλέκουν με τη φωνή και τους στίχους σε ένα μοναδικό αποτέλεσμα. Αμφιθέατρο Σκαλί Αγλατζιάς, Αγίου Γεωργίου 15, Λευκωσία, την Κυριακή 30 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99810011.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ένας γάμος θα μας σώσει

Προέξτε τώρα στίχους «Κείνος είχε τον παρά, μια κοιλιά σαν κουμπάρα / Κείνη ήταν μια τσακπίνα / Ήτανε και θεατρίνα», και τώρα με το δικό σας θα μου πείτε τι σχέση έχουν αυτά τα στιχάκια, τα οποία προέρχονται από το τραγούδι του Τώνη Βαβάτσικου «Γάμος αλλόκοτος γινότανε», με τα πολιτιστικά πράγματα, τα οποία συνήθως θεραπεύει τούτη εδώ η στήλη εδώ και κάποια χρόνια. Να σας πω, εν τη σοφία του, το Υπουργικό Συμβούλιο που συνεδρίασε στη θερινή προεδρική κατοικία στο Τρόδος, αποφάσισε το όριο 50 ατόμων για συναθροίσεις σε σπίτια ή υποστατικά ιδιωτικής ή δημόσιας χρήσης, ενώ για γάμους και βαφτίσια ο μέγιστος αριθμός ατόμων σε δείπνο είναι 350 άτομα. Στα συγκαρητήρια ή τη δεξίωση η ροή δεν πρέπει να ξεπερνά τα 250 άτομα ανά ώρα. Ταυτόχρονα, παραμένει σε ισχύ η απαγόρευση διεξαγωγής διοργανώσεων πανηγυριών, φεστιβάλ, εκθέσεων και συ-

ναυλιών σε χώρους όπως γήπεδα, πάρκα, δρόμους, προαυλίες εκκλησιών και αλλού, αλλά επιτρέπεται η διοργάνωση συναυλιών και θεατρικών παραστάσεων σε υπαίθρια αμφιθέατρα, νοούμενου ότι οι θεατές θα είναι καθήμενοι και θα τηρείται αυστηρά το σχετικό πρωτόκολλο ως προς τις αποστάσεις και την πώληση εισιτηρίων. Εν πρώτοις ακούγεται λογικό, 350 άτομα στο δείπνο, 250 άτομα την ώρα η ροή σε δεξίωση και συγκαρητήρια, ενώ για τα θέατρα και τις συναυλίες επιτρέπεται να γίνονται, αρκεί όλοι να κάθονται, να είναι φρόνιμοι και να μην κάνουν τρέλες, να μην κάνουν ουρές, να μη φιλιούνται και να χειριούνται καθώς ορίζουν τα πρωτόκολλα. Όπως και να 'χει, δεν πιστεύω ότι η Πολιτεία έχει βάλει στο στόχαστρο τον πολιτισμό –το θέατρο, τα φεστιβάλ και τις συναυλίες– όχι, δεν το νομίζω, απλώς δεν τα φέρνει στην οικονομία, δεν γεμίζουν τα ταμεία από θεατράκια και οργανάκια, και προ πά-

Δεν πιστεύω ότι η Πολιτεία έχει βάλει στο στόχαστρο τον πολιτισμό, απλώς δεν τα φέρνει στην οικονομία, δεν γεμίζουν τα ταμεία από θεατράκια και οργανάκια, και προ πάντων δεν προσφέρονται για πολλές χαιρετούρες...

ντων δεν προσφέρονται για πολλές χαιρετούρες... Ας πούμε οι πολιτικοί μας όταν πάνε στο θέατρο ή σε κάποια συναυλία δεν μπορούν να περιφέρονται από διάζωμα σε διάζωμα και από κάθισμα σε κάθισμα να κοινωνικοποιούνται, απλώς πρέπει να καθίσουν στη θέση τους και να παρακολου-

θήσουν το θέαμα. Δικαίως οι άνθρωποι του θεάτρου και της μουσικής διαμαρτύρονται, αφού με τη δημιουργηθείσα κατάσταση και όσα λιγοστά είχαν προγραμματιστεί να γίνουν κυρίως στην επαρχία ακυρώνονται λόγω φόβου, άλλα αλλάζουν χώρο ξαφνικά και γενικά δημιουργείται ένα μπάχαλο. Για να μην παρεξηγηθώ, δεν εννοώ σε καμία περίπτωση να επιτραπούν άνευ όρων οι θεατρικές παραστάσεις και οι συναυλίες, να ξεχυθούμε όλοι σε αμφιθέατρα και πάλα, αλλά να εκπονηθεί επιτέλους από την Πολιτεία ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης του κράτους για την ανάσχεση των επιπτώσεων του κορωνοϊού στον πολιτισμό. Καλά τα 900 ευρώ, καλά τα βραχυπρόθεσμα σχέδια ενίσχυσης, και όλα όσα έγιναν έως τώρα. Μετά τι; Απ' ό,τι φαίνεται το φθινόπωρο και ο χειμώνας θα είναι δύσκολες εποχές για πολλούς κλάδους, μεταξύ αυτών και οι μουσικοί, οι ηθοποιοί, οι σκηνογράφοι, οι φωτιστές, οι ηχοηγίες και άλλοι. Τι θα γί-

νει με όλους αυτούς; Πολλοί δεν δούλεψαν για αρκετούς μήνες και έχουν οικογένεια (παιδιά, γατιά, σκυλιά και λοιπούς), τι θα γίνει με αυτές τις κατηγορίες; Είναι βέβαιο ότι ο ΘΟΚ και η ΣΟΚ δεν μπορούν να τους εργοδοτήσουν όλους, τα Κύπρια, αμφιβολο αν θα γίνουν είναι μια πονεμένη ιστορία, αλλά έχει προϋπολογισμό, που μπορεί να αποτελέσει μια καλή μαγιά (ας μη γίνουν), ας βρεθεί τρόπος τα χρήματά του να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση του εγχώριου δυναμικού, να βρεθεί τρόπος οι Δήμοι να συνδράμουν και αυτοί με τη σειρά τους τα θέατρα, τα σχήματα, τους ανθρώπους του πολιτισμού. Αν υπάρχει θέληση, υπάρχει και τρόπος. Δεν πιστεύω ότι οι άνθρωποι του πολιτισμού είναι μιας άλλης ανωτέρας τάξης, όχι είναι και αυτοί εργαζόμενοι και θα πρέπει να ζήσουν και αυτοί. Η τέχνη δεν τρέφει μόνο το πνεύμα, αλλά και τη γαστέρα. Και χωρίς τέχνη, μη γελιέστε, θα πετραδίζουμε!

Το μήνυμα το αφήνουμε για το αύριο

Μαρίνα Μακρή και Έλενα Καλλινίκου
μιλούν για τις «Καρέκλες» του Ιονέσκο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Μαρίνα Μακρή και η Έλενα Καλλινίκου από την ομάδα enacttheatre παρουσιάζουν τις «Καρέκλες» του Ευγένιου Ιονέσκο, που πραγματοποιείται με την υποστήριξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας FlashArt του Θεάτρου Ριάλτο. Αρχικά, το έργο θα παρουσιαζόταν θεατρικά, αλλά λόγω των νέων συνθηκών, αποφάσισαν να το αποδώσουν κινηματογραφικά. Το έργο διαδραματίζεται σε ένα ερμητικό νησί, μέσα στο διαμέρισμα ενός ακατοίκτου πύργου, όπου οι δύο ήρωες βρίσκονται εγκλειστοί και κοινωνικά απομονωμένοι εδώ και χρόνια. Η Μαρίνα και η Έλενα μού λένε ότι η συνθήκη της πανδημίας, της κρίσης, της απομόνωσης είχε μεγάλη επιρροή επάνω τους, καθώς και το πώς αντιλαμβάνονται το ίδιο το έργο: «Μας δόθηκε η ευκαιρία να κάνουμε μια νέα ανάγνωση του έργου».

—Οι «Καρέκλες» του Ιονέσκο προορίζονταν για τη σκηνή τον Απρίλιο, άλλαξε η προσέγγισή σας λόγω κινηματογραφικής απόδοσης, που δυσκολευτήκατε;

—Άλλαξε εντελώς. Με τα καινούργια δεδομένα που είχαμε, ενός άδειου θεάτρου και μιας κάμερας,

έπρεπε να το προσεγγίσουμε από την αρχή διαφορετικά όσο αφορά και τη σκηνοθεσία αλλά και την ερμηνεία. Επίσης, η συνθήκη αυτή της πανδημίας, της κρίσης, της απομόνωσης είχε μεγάλη επιρροή για εμάς και το πώς αντιλαμβανόμαστε το έργο. Μας δόθηκε η ευκαιρία να κάνουμε μια νέα ανάγνωση του έργου. Δυσκολευτήκαμε πάρα πολύ σε πολλά επίπεδα.

—Πώς οι «Καρέκλες» του Ιονέσκο «κάθονται» στο σήμερα;

—Πρόκειται για δύο ηλικιωμένους που βρίσκονται απομονωμένοι σε ένα σπίτι. Λίγο πριν να δώσουν τέλος στη ζωή τους αποφασίζουν να φανταστούν ότι καλούν κόσμο στο σπίτι τους έτσι ώστε να ανακοινώσουν το μήνυμά τους. Αυτό το μήνυμα είναι το απόλυτο τίποτα. Μόνο από τη περιγραφή είναι ξεκάθαρο το πως θεωρήσαμε ότι είναι σωστό να το κινηματογραφήσουμε αντί να γίνει ζωντανά. Έτσι βρεθήκαμε σε ένα άδειο θέατρο να παίζουμε θέατρο. Και αυτό λέει πολλά για το σήμερα. Έχει κάτι πολύ νεκρό το όλο έργο. Μουδιασμένο.

—Τι σημαίνει για εσάς ασημαντότητα, αλλά και να είστε σημαντικές, είτε ως άνθρωποι είτε ως ηθοποιοί;

Η ομάδα enacttheatre με τις Μαρίνα Μακρή και Έλενα Καλλινίκου, σε συνεργασία με A Vendre, παρουσιάζουν τις «Καρέκλες» του Ευγένιου Ιονέσκο κινηματογραφικά, στις 9 Σεπτεμβρίου, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας FlashArt του Θεάτρου Ριάλτο.

“

Έτσι βρεθήκαμε σε ένα άδειο θέατρο να παίζουμε θέατρο. Και αυτό λέει πολλά για το σήμερα. Έχει κάτι πολύ νεκρό το όλο έργο. Μουδιασμένο.

—Έλενα: Ασημαντότητα είναι οι στιγμές που εγκαταλείπουμε την εμμονή της σπουδαιότητάς μας. Όταν η προσοχή στρέφεται προςμένα κοιτάζω τον ουρανό που μου το υπενθυμίζει. Σημαντικό είναι το έργο που παράγουμε, είτε ως ηθοποιοί είτε ως άνθρωποι.

—Μαρίνα: Ασημαντότητα είναι να υπενθυμίζεις στον εαυτό σου

ακριβώς αυτό, και έτσι ίσως, κάποτε, γίνεις σημαντικός ως άνθρωπος και ως δημιουργός ή ίσως και όχι. —Ποιο είναι το πραγματικό ζήτημα της τέχνης σήμερα; Η πανδημία άλλαξε ή έστω μπορεί να αλλάξει τη σχέση θεατή — ηθοποιού;

—Έλενα: Να προκαλεί συναισθήματα. Προσωπικά, κουβαλώντας την εμπειρία του άδειου θεάτρου από θεατές, συνειδητοποιώ ότι ο θεατής για τον ηθοποιό είναι όπως το νερό που συναντά κάποιος στην έρημο.

—Μαρίνα: Δεν ξέρω. Ατυχομην να δω.

—Νομίζετε ότι διδαχθήκαμε κάτι από την περασμένη περίοδο ως ατομικότητες; Ή όπως ο ήρωας στις «Καρέκλες» ενώ είχαμε πάρει το μήνυμα δεν μπορούμε να το μεταφέρουμε;

—Έλενα: Ναι ότι η παύση, το διάλειμμα, η διακοπή είναι απα-

ραίτητη σε όλα τα επίπεδα. Ο άνθρωπος ξεχνά, όπως και ο ήρωας στο έργο του Ιονέσκο, ότι όλα επιστρέφουν στο τίποτα. Ο άνθρωπος δεν ήρθε για να μείνει. Ήρθε για να φύγει. Αλλά επειδή το ξεχνούμε, το μήνυμα το αφήνουμε για το αύριο.

—Μαρίνα: Σίγουρα διδαχθήκαμε το πόσο χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλο και ταυτόχρονα βιώνουμε ότι αποτελούμε πιθανή απειλή για την υγεία ο ένας του άλλου. Και αυτό είναι παράδοξο. Λες να πήραμε κάποιο μήνυμα; Δεν ξέρω, είναι δύσκολο να μεταφέρεις μηνύματα, τα φίλτρα είναι τόσα πολλά που το μήνυμα δεν καταφέρνει να μεταδοθεί αφιτράριστο.

—Έχουμε επιστρέψει στο παράλογο της καθημερινότητας, μετά την αναγκαστική συνθήκη της καραντίνας;

—Έλενα: Ναι και θα συνεχίζουμε να επιστρέφουμε εις τον αιώνα τον άπαντα.

—Μαρίνα: Ναι, σε μια νέα καθημερινότητα που ήρθε για να μείνει. Αλλά έχει ενδιαφέρον.. εκεί που πας να βαρεθείς, έρχεται πάντα κάτι «παράλογο» και σου δίνει την ευκαιρία να βρεις καινούργιο νόημα. Δίνει νέο νόημα στις ζωές όλων και αποκτάμε νέες συζητήσεις τις οποίες επαναλαμβάνουμε μέχρι να έρθει κάτι άλλο. Είναι μια συνεχόμενη προσρμογή.

📌 Πληροφορίες:

«Οι Καρέκλες» του Ευγένιου Ιονέσκο, σκηνοθεσία: enacttheatre. Ηθοποιοί: Μαρίνα Μακρή, Έλενα Καλλινίκου. Κινηματογράφηση/ Μοντάζ: A Vendre.

* Θερμές Ευχαριστίες: Bridges Residency, Θέατρο Πόλις, Λία Χαράκη, Θέατρο Δέντρο, Κίμων Φιορέτο, Αλέξη Θεμιστοκλέους, Μαρία Χατζηλοΐζου και Μαριάννα Μιχαήλ.

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

ΤΑΣΙΣ ΤΡΗΦΟΝΙΔΗΣ

ΧΡΗΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΙΛΑΚΤΟΥ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΜΗΤΡΗΣ

ΤΑΣΙΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΔΕΡΜΑΤΑ

ΚΑΡΑΛΟΠΗ ΑΣΚΟΥ

ΦΑΝΗ ΠΑΠΑΜΕΛΛΑΚΗ

FIND US ON: [lovefm100.7](#) [lovefm100.7](#) [lovefm100.7](#)

LOVE FM 100.7
ΑΚΟΥΣ Ο,ΤΙ ΑΓΑΠΑΣ

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

Σάββας Κουσιόπουλος

ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ
17:30 - 23:30

Listen Live
Radio Live

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

24sports.com.cy

Τα φεστιβάλ μπαίνουν σε εποχή προσαρμογής

Τέσσερις σκηνοθέτες από ισάριθμες χώρες μιλούν στην «Κ» για τη διαδικτυακή παρουσία των κινηματογραφικών εκδηλώσεων

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

ΜΕ τα φεστιβάλ πλέον να ακυρώνονται ή να διεξάγονται διαδικτυακά, ξεκινά μια καινούργια εποχή για τον κινηματογράφο. Μια εποχή αλλιώτικη, μια τεράστια αλλαγή για όλους τους ανθρώπους, η οποία χρειάζεται την ανάλογη προσαρμογή. Φεστιβάλ με μεγάλη ιστορία και δημοτικότητα αναγκαστικά προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες που επιβάλλει η πανδημία του covid-19. Η τελευταία ανακοίνωση από τους διοργανωτές του 26ου φεστιβάλ ταινιών του Σαράγιεβο ενημερώνει το κοινό ότι αυτό θα διεξαχθεί φέτος διαδικτυακά. Παρόλα αυτά, η φυσική παρουσία των δημιουργών στα φεστιβάλ δεν μπορεί να αντικατασταθεί με οτιδήποτε άλλο. Τέσσερις σκηνοθέτες από την Κύπρο, την Ελλάδα, την Αγγλία και τις ΗΠΑ μίλησαν στην «Κ» για το πώς βιώνουν οι ίδιοι την αναθεώρηση των φεστιβάλ.

Τέσσερις σκηνοθέτες από την Κύπρο, την Ελλάδα, την Αγγλία και τις ΗΠΑ μίλησαν στην «Κ» για το πώς βιώνουν οι ίδιοι την αναθεώρηση των φεστιβάλ.

«Confession», από τον σκηνοθέτη Αντρέα Σιεπτάνη.

Οι ταινίες ανήκουν στις κινηματογραφικές αίθουσες

Ο Αντρέας Σιεπτάνης, σκηνοθέτης που μένει στην Κύπρο, αναφέρει ότι «Ειδικά όταν μιλάμε για ταινίες μικρού μήκους, δυστυχώς τα φεστιβάλ είναι ένας από τους ελάχιστους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προβάλουμε τη δουλειά μας σε ένα κοινό, να δικτυωθούμε με άλλα άτομα του χώρου αλλά και να απολαύσουμε τους καρπούς των κόπων μας πάνω στη 'μεγάλη οθόνη'. Από τη στιγμή που οι ταινίες προβάλλονται διαδικτυακά, αμέσως τα χάνουμε όλα: την επαφή με

“

Εάν τα φεστιβάλ επιλέξουν τις διαδικτυακές προβολές, θα ήθελα να δω μία μεγαλύτερη προσπάθεια στο να φέρουν τους δημιουργούς σε επαφή με το κοινό τους.

το κοινό, τις γνωριμίες με άλλους δημιουργούς που συμμετέχουν στο φεστιβάλ, αλλά και την όλη εμπειρία του 'σινεμά'. Επιπρόσθετα λέει ότι «παρόλο που εύχομαι ότι σε ένα με δύο χρόνια να επιστρέψουμε στα δεδομένα που είχαμε μέχρι πρόσφατα, δυστυχώς νιώθω ότι για οικονομικούς λόγους, αρκετά φεστιβάλ θα συνεχίσουν να διεξάγονται διαδικτυακά. Ίσως όχι εξ ολοκλήρου, αλλά πολύ πιθανόν κάποιες ενότητες των φεστιβάλ να βρεθούν σε δεύτερη μοίρα και να

χάσουν τη θέση τους στις κινηματογραφικές αίθουσες. Ο ίδιος αναφέρει, «Οι ταινίες ανήκουν στις κινηματογραφικές αίθουσες. Οι διαδικτυακές προβολές πρέπει να είναι η ύστατη επιλογή, όχι η «εύκολη λύση». Εάν όμως τα φεστιβάλ επιλέξουν να υιοθετήσουν τις διαδικτυακές προβολές, τότε θα ήθελα να δω να γίνεται μία μεγαλύτερη προσπάθεια στο να φέρουν τους δημιουργούς σε επαφή με το κοινό τους, αλλά και με τους υπόλοιπους δημιουργούς που συμμετέχουν στο φεστιβάλ».

Λείπει η αλληλεπίδραση

Ο Antony Petrou που διαμένει στην Αγγλία μοιράστηκε με την «Κ» την δική του εμπειρία και διαχείριση σε σχέση με την Covid-19 εποχή και τα φεστιβάλ. «Ήμουν στην προπαραγωγή στην ταινία μου «Paint Me a Lie» την οποία σχεδίαζα να γυρίσω αυτό το καλοκαίρι. Αυτή ήταν μια ταινία πολλαπλών τοποθεσιών, ηθοποιών, ένα πολύ προσωπικό έργο, το οποίο ήλπιζα να προβάλω σε φεστιβάλ τον επόμενο χρόνο. Λόγω της πανδημίας, δεν υπήρχε τρόπος να συνεχίσουμε. Οι συνεργάτες μου σε αυτήν την ταινία είναι αυτοί που έχω συναντήσει μέσω των διασυνδέσεων του φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους και για εμένα, προσωπικά, αυτή είναι μια από τις πραγματικές απογοητεύσεις εξαιτίας των επιπτώσεων της πανδημίας στη βιομηχανία μας, ακριβώς επειδή δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε επαγγελματικές σχέσεις, σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο μέσω κατ' ιδίαν συναντήσεων σε φεστιβάλ». Επιπρόσθετα τονίζει, «Δυστυχώς, ένιωσα ότι τα διαδικτυακά γεγονότα δεν είχαν την αλληλεπίδραση που υπήρχε με άλλους κινηματογραφιστές. Δεν είμαι σίγουρος πώς αυτή η πτυχή των φεστιβάλ κινηματογράφου θα αναπαράχθει και αν μπορεί να αναπαράχθει στο διαδικτυο. Ίσως θα μπορούσε να υπάρχει ένας καλύτερος τρόπος για τους κινηματογραφιστές να αλληλεπιδρούν στο διαδικτυο; και οι διοργανωτές θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια καλύτερη μορφή ζωντανών ηλεκτρονικών συνομιλιών μεταξύ κινηματογραφιστών και κοινού. Διαπίστωσα επίσης ότι, τα χρονοδιαγράμματα κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών φεστιβάλ ήταν πολύ δύσκολο να ξεπεραστούν, θα συνιστούσα οι ταινίες να είναι πιο άμεσα διαθέσιμες σε εσάς κατ' απαίτηση και για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα». Ο Antony Petrou, βρήκε τον δικό του τρόπο να «επιβιώσει» ως δημιουργός αλλά και ως πατέρας

«A girl», από τον σκηνοθέτη Antony Petrou και την κόρη του Aviana Bella Petrou.

“

Οι διοργανωτές θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια καλύτερη μορφή ζωντανών ηλεκτρονικών αιθουσών συνομιλίας μεταξύ κινηματογραφιστών και κοινού.

κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού, «Προσωπικά, έχω προσαρμόσει τη στρατηγική εργασίας μου και έχω πάρει την ευκαιρία, ενώ κάνω κατ' οίκον εκπαίδευση στην κόρη μου, έγραψα μαζί της μια ταινία μικρού μήκους εμπνευσμένη από τον Covid-19. Το πήραμε ένα βήμα παραπέρα και γυρίσαμε το έργο κατά τη περίοδο του εγκλεισμού. Ήταν μια πολύ δυνατή άσκηση οριοθέτησης και μια ταινία για την οποία είμαι πολύ περήφανος. Η κόρη μου που είναι 9 ετών, όχι μόνο έγραψε την ταινία, αλλά παίζει επίσης τον πρωταγωνιστικό ρόλο. Η ταινία με τίτλο «A Girl» βρίσκεται στα τελικά στάδια της μεταπαραγωγής και ελπίζουμε ότι θα έχει ένα φεστιβάλ να τρέξει φυσικά ή σχεδόν!».

Ο Αντρέας Βακαλιός, ο οποίος ζει και εργάζεται στην Ελλάδα, μοιράστηκε επίσης με την «Κ» τις δικές του σκέψεις όσον αφορά τα κινηματογραφικά φεστιβάλ, «Δεν θεωρώ τα φεστιβάλ το πιο σημαντικό πράγμα για μια ταινία και παρ' όλο που συμμετέχω σε φεστιβάλ και χαίρομαι με τις βραβεύσεις, οι ταινίες δεν φτιάχνονται για να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς ομορφιάς. Ο φυσικός χώρος –ιστορικά– για μια ταινία είναι η αίθουσα, όπου η ταινία συναντιέται με το κοινό της. Το σινεμά είναι ένα κοινωνικό γεγονός. Έπειτα, η τηλεόραση και, τώρα πια το διαδικτυο, αποτελούν άλλο ένα κανάλι προς το κοινό, όχι το ιδανικό κατά πολλούς κινηματογραφόφιλους. Τα φεστιβάλ κάνουν κάτι διαφορετικό: μαζεύουν ανθρώπους της βιομηχανίας του κινηματογράφου όπου ο ένας βλέπει τις ταινίες του άλλου μαζί με κριτικούς και κοινό, με ταινίες να φεύγουν με βραβεία, γιατί τα φεστιβάλ είναι παράλληλα και διαγωνισμοί. Αυτό γίνεται σε αίθουσες, αλλά αίθουσες ανοικτές κυρίως για μυθμένους. Η διεξαγωγή

«Mila», από τον σκηνοθέτη Ανδρέα Βακαλιό.

τους διαδικτυακά, όσο πιο εύκολη και αν είναι για τους διοργανωτές τους συμμετέχοντες και το κοινό, αλλάζει τη φύση τους τόσο πολύ που θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν πρόκειται για φεστιβάλ, αλλά για ένα νέο κανάλι παρουσίας ταινιών, το οποίο δεν έχει ακόμα όνομα και φόρμα». Στη συνέχεια ο σκηνοθέτης πρόσθεσε ότι, «Σε τε-

λείως πρακτικό επίπεδο προβλέπω μία απλοποίηση των διαδικασιών και των φορμών κατάθεσης στα φεστιβάλ. Είναι τουλάχιστον γελοίο το ότι υπάρχει τόσο γραφειοκρατία για κάτι τόσο δημιουργικό, με το κάθε φεστιβάλ να έχει τους δικούς του όρους και κανόνες. Τα πράγματα θα μπορούσαν πολύ πιο απλά. Ο ίδιος δηλώνει πως τα φεστιβάλ θα πρέ-

“

Είναι γελοίο το ότι υπάρχει τόσο γραφειοκρατία για κάτι τόσο δημιουργικό, με το κάθε φεστιβάλ να έχει τους δικούς του όρους και κανόνες.

πει να βρουν τη φόρμα τους και τι είναι αυτό που κάνουν, μια πιο συγκεκριμένη ίσως θεματολογία. «Από προσωπική εμπειρία τα περισσότερα μικρά φεστιβάλ παίρνουν τις ταινίες και τις πετάνε κάπου online χωρίς ιδιαίτερο σεβασμό, πρέπει να πω, στους δημιουργούς, ενώ τα μεσαία και τα μεγάλα ακολουθούν γενικά πολύ αυστηρές πολιτικές, οδηγώντας σε έναν ακαδημαϊσμό, που δεν είναι αρκετά ευέλικτος για τις συνθήκες που ζούμε. Δεν θέλουμε τίποτα από τα δύο».

Προτιμώ έναν κόσμο με λίγα και καλά φεστιβάλ

Ο Μίννας Παπάς που ζει αυτό το διάστημα στη Νέα Υόρκη μάς μίλησε για το πώς ο ίδιος διαχειρίζεται τις επιπτώσεις που προκύπτουν εξαιτίας του ότι τα φεστιβάλ διεξάγονται διαδικτυακά λόγω της πανδημίας λέγοντας «έχουν αναβληθεί προμήρες και έχουν διακοπεί ολόκληρες εκστρατείες διανομής λόγω της πανδημίας με αποτέλεσμα ταινίες, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη τα τελευταία χρόνια, να ζημιώνονται οικονομικά. Προσωπικά θεωρώ τον εαυτό μου σε ευνοϊκή θέση, αφού η παρούσα παραγωγή μου, που βρίσκεται τώρα σε εξέλιξη, είναι τηλεοπτική σειρά ντοκιμαντέρ που ασχολείται με τους καλλιτέχνες της Νέας Υόρκης και πώς αντιμετωπίζει ο καθένας τους την οικονομική κρίση και την πανδημία». Επίσης, πρόσθεσε ότι πολλά φεστιβάλ δεν θα επανέλθουν μετά το πέραςμα

«The harvester generation», από τον σκηνοθέτη Μίννα Παπά.

της πανδημίας, «αυτό το βλέπω ως πολύ θετική εξέλιξη αφού ο κόσμος έχει κορεστεί πια από χιλιάδες μικρά φεστιβάλ, τα οποία άλλο στόχο δεν έχουν παρά να εκμεταλλευτούν οικονομικά τον ανεξάρτητο παρα-

“

Ο κόσμος έχει κορεστεί πια από χιλιάδες μικρά φεστιβάλ, τα οποία άλλο στόχο δεν έχουν παρά να εκμεταλλευτούν οικονομικά τον παραγωγό και σκηνοθέτη.

γωγό και τον αρχάριο σκηνοθέτη. Προτιμώ έναν κόσμο με λίγα και καλά φεστιβάλ». Ο ίδιος προτείνει κάποιες εισηγήσεις στο παρόν στάδιο σχετικά με τα φεστιβάλ και λέει, «τα περισσότερα φεστιβάλ ανά τον

κόσμο έχουν τρέξει στο διαδικτυο για να προβάλουν τα προγράμματά τους. Αυτό έπρεπε να γίνει για να προβληθούν οι πιο πρόσφατες ταινίες του 2020. Όμως, αφού θα επιβληθεί η πανδημία στη νέα σεζόν του 2021, δεν βλέπω κανένα λόγο να συνεχιστεί αυτή η τάση, καθώς παραμένουν κλειστοί οι κινηματογράφοι. Άλλωστε, γίνονται πιο λίγες ταινίες αυτή την περίοδο. Πιστεύω πως πρέπει να επανέλθουν δριμύτερα τα φεστιβάλ αφού περάσει η περίοδος αυτή και να προσφέρουν κινηματογραφικό θέαμα παρά διαδικτυακή βοή. Το διαδικτυο πλέον έχει παρουσιαστεί ως ο πιο κατάλληλος χώρος για αρχείο ταινιών – δηλαδή αφού έχει γίνει η πρεμιέρα μιας ταινίας στην κινηματογραφική αίθουσα, το φεστιβάλ μπορεί να την «αρχειοθετήσει» στο διαδικτυο για μεταγενέστερη θέαση».

Αυθεντικό ταλέντο, μυστηριώδης, αινιγματικός

Φεδερικό Γκαρθία Λόρκα, 100 χρόνια από τη ζωή του στη Μαδρίτη, ένα από τα πρώτα θύματα του Ισπανικού Εμφυλίου

Της **ΑΝΔΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ-ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ**

Ήταν λίγο μετά τις έντεκα το πρωί στις 15 Ιουλίου 2019, όταν έφυγα από την Κυριακή Πρεσβεία στη Μαδρίτη για να πάω στο δεύτερό μου ραντεβού της ημέρας, στη διάσημη Φοιτητική Εστία ή Residencia de los Estudiantes όπου πολλοί από τους σπουδαιότερους διανοούμενους της Ισπανίας πέρασαν εκεί τα φοιτητικά τους χρόνια. Διάνυσσα τη λεωφόρο Πασέο δε λα Καστεγιάννα με τα πόδια θέλοντας να επιτρέψω στη φαντασία μου να ανατρέξει εκατό χρόνια πίσω, στο 1919. Πολύ διαφορετική σίγουρα η μεγάλη αυτή λεωφόρος σήμερα σε σχέση με τότε. Το 1919 υπήρχε ένας πολεοδομικός οργανισμός με διάφορα σχέδια που θα άλλαζαν την όψη της πόλης. Σήμερα η λεωφόρος είναι γεμάτη Πρεσβείες και Υπουργεία με λιμουζίνες και φρουρούς ασφαλείας στην είσοδό τους, καφετέριες και κλιδάτα εστιατόρια. Περπάτησα τουλάχιστον είκοσι λεπτά στη λεωφόρο μέχρι να φανεί η Εστία και από εκεί ο δρόμος έγινε ανηφορικός.

Πνιγμένη μέσα στα δέντρα, η Φοιτητική Εστία έχει σε ένα από τα κτήρια της ένα πολύ ξεχωριστό δωμάτιο: εκείνο του Φεδερικό Γκαρθία Λόρκα. Για τους εορτασμούς των εκατό χρόνων από την παραμονή του Λόρκα στη Μαδρίτη, το δωμάτιο στήθηκε ξανά όπως ήταν την τότε εποχή από φωτογραφίες. Ένωσα διάφορα συναισθήματα, όταν το είδα, αφού μελετώ τον Λόρκα από το 1973: ένα ντιβάνι με κόκκινο ριχτάρι και μαξιλάρια, κορβίζες με μορφές της Αρχαίας Ελλά-

δας αλλά και ένας πίνακας του Βαν Γκογκ «Τα Ηλιοτρόπια», φλιτζάνια του τσαγιού και τσαγιέρα από πορσελάνη στο τραπέζι, παρτιτούρες του πιάνου, χειρόγραφα στο γραφείο, βιβλία. Μεγαλύτερη βέβαια ήταν η συγκίνησή μου όταν επισκέφθηκα το σπίτι που γεννήθηκε στο Φουέντε Βακέρος και το πατρικό του σπίτι στη Γρανάδα.

Η Εστία δεν είναι ανοιχτή για το κοινό ούτε και η Βιβλιοθήκη της όπου βρίσκεται η έρευνά μου «Ο Φεδερικό Γκαρθία Λόρκα σε τρεις

Οι Ισπανοί, όταν ανεβάζουν Λόρκα, τον έχουν στο πετσί τους, κινούνται και μιλούν επί σκηνής σαν να είναι στο σπίτι τους περνώντας στον θεατή αυτό που στην πραγματικότητα ήταν ο Λόρκα.

διαστάσεις» (Λεμεσός, 2000). Από το 1919 μέχρι το 1928 ο Λόρκα ζει στη Μαδρίτη, στη Φοιτητική Εστία του Πανεπιστημίου, που την εποχή εκείνη είχε εξελιχθεί σ' ένα είδος ανοικτού Πανεπιστημίου, ένα πολιτιστικό κέντρο της πρωτεύουσας με νεαρούς διανοούμενους, συγγραφείς, καλλιτέχνες που έδιναν διαλέξεις και οργάνωναν καλλιτεχνικά δρώμενα. Ο Λόρκα ήταν η μεγαλύτερη προσωπικότητα της εποχής εκείνης αφού η πιατιά του μόρφωσής και τα πολλά ταλέντα του επισκίαζαν τους άλλους. Ο ποιητής Χόρχε

Ο Λόρκα δολοφονήθηκε άνανδρα και άδικα στις 19 Αυγούστου 1936, στο Βίθναρ και ήταν ένα από τα πρώτα θύματα του Ισπανικού Εμφυλίου, μέχρι και σήμερα είναι άγνωστος ο τόπος ταφής του.

Γκιγιέν είπε τότε: «Όταν κάποιος είναι με τον Φεδερικό, δεν κάνει ούτε κρύο, ούτε ζέστη. Κάνει Φεδερικό».

Το 1923 συμβαίνουν δύο γεγονότα για τον Λόρκα: παίρνει το πτυχίο του στα Νομικά και παρακαλεί τον πατέρα του να του επιτρέψει να

παραμείνει στη Μαδρίτη και φτάνει στην Εστία ο Σαλβαδόρ Νταλί. Συνδέεται με δυνατή φιλία που θα κρατήσει μέχρι το τέλος της ζωής του με τον σουρεαλιστή ζωγράφο, αλλά και με τον σκηνοθέτη Λουίς Μπουγιουέλ, με τον Χοσέ Μπέγιο

ή Πεπίν, με τη ζωγράφο Μαρούκα Μάγιο, που μένουν όλοι μαζί στην Εστία. Ο Λόρκα συνδεόταν στενά και με τους ποιητές Ραφαέλ Αλμπέρτι, Πέδρο Σαλίνας και Χουάν Ραμόν Χιμένεθ. Ολόκληρη η παρέα ήταν μια ομάδα διανοουμένων ή καλύ-

τερα ήταν η νέα πνοή της Ισπανίας με τις μοντέρνες και πρωτοποριακές ιδέες που δυστυχώς ο Φράνκο σκότωσε ή κατασκόρπισε σε άλλες χώρες. Ο Λόρκα έδινε εκεί διαλέξεις και κονσέρτα για πάνω με κλασικά κομμάτια ή με δικές του συνθέσεις αφού ήταν σπουδαίος πιανίστας. Διοργάνωνε επίσης «τερτούλιες», δηλαδή συναντήσεις καλλιτεχνών και συγγραφέων που μαζεύονταν σε διάφορα καφέ, μπαρ και δωμάτια της Εστίας για να συζητήσουν καινούργιες ιδέες και γνώμες.

Ο Εμφύλιος Πόλεμος, όμως, κατάρρεψε τα πάντα. Ο Φράνκο σταμάτησε κάθε δραστηριότητα στη Φοιτητική Εστία και τη μετέτρεψε σε Στρατιωτικά Γραφεία. Ο Λόρκα δολοφονήθηκε άνανδρα και άδικα στις 19 Αυγούστου 1936, στο Βίθναρ και ήταν ένα από τα πρώτα θύματα του Ισπανικού Εμφυλίου.

Διάφορα θεατρικά έργα του Λόρκα ανεβαίνουν συνέχεια στη Μαδρίτη και πριν από λίγες μέρες είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω το έργο «Δόνια Ροσίτα, η γεροντοκόρη» στο θέατρο Αρλεκίν στο κέντρο της πρωτεύουσας. Εξαιρετες ερμηνείες, πολύ καλή σκηνοθεσία που δεν παρέκλινε καθόλου από τις οδηγίες που ο Λόρκα συνήθιζε να δίνει εκτεταμένα στα έργα του. Οι Ισπανοί, όταν ανεβάζουν Λόρκα, τον έχουν στο πετσί τους, κινούνται και μιλούν επί σκηνής σαν να είναι στο σπίτι τους περνώντας στον θεατή αυτό που στην πραγματικότητα ήταν ο Λόρκα: αυθεντικό ταλέντο, μυστηριώδης, αινιγματικός.

* Η κ. Αντωνιάδου είναι συγγραφέας του βιβλίου «Ο Φεδερικό Γκαρθία Λόρκα σε τρεις διαστάσεις» (Λεμεσός, 2000).

ΜΑΡΑΒΕΓΓΑΣ

Λευκωσία - Σκαλί Αγλαντζιάς

11/09/2020 - Παρασκευή
12/09/2020 - Σάββατο

Λεμεσός - Κηποθέατρο Λεμεσού

13/09/2020 - Κυριακή

Χορηγοί Επικοινωνίας:

LOVE 100.7 FM **BEAUTIFUL PEOPLE** **Elaia Events**

Παραγωγή:

Tickethour.com.cy **7777 7040**

και σε όλα τα καταστήματα

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ***

Το κράτος δικαίου και ο κορωνοϊός

Δεν υπάρχει καν ανάγκη να περιμένει κανείς τον ιστορικό του μέλλοντος: η εν εξελίξει πανδημική κρίση που συνδέθηκε με την εξάπλωση του ιού SARS-CoV-2 ως factum από αυτά που «κόβουν» τον καιρό μονοκόμματα στα δυο και τον αποσβολών[ουν]»¹ καθόρισε πολλά περισσότερα από το «ύφος» μιας εποχής –της άνοιξης– του 2020. Το έντονο σημειολογικό αποτύπωμα της COVID-19 καθιστά ευεξήγητη την τροφοδοτική λειτουργία και τη γονιμοποιό επένεργεια της παρούσας συγκυρίας στην παραγωγή σκέψης.

Προϊόν αυτής ακριβώς της συνθήκης είναι το πόνημα του καθηγητή Ξενοφώντος Κοντιάδη «Πανδημία, Βιοπολιτική και Δικαιώματα – Ο κόσμος μετά τον COVID-19», που εκδόθηκε πρόσφατα από τις εκδόσεις Καστανιώτη. Η οργάνωση της ύλης εκτείνεται σε πέντε κεφάλαια που, αντιστοίχως, πραγματεύονται κατ' αρχάς το νέο βιοπολιτικό παράδειγμα σε συνάρτηση με την έννοια της διακινδύνευσης και το κοινωνικό κράτος πρόληψης (κεφάλαια 1 και 2). Ακολούθως, ο συγγραφέας αποτιμά κριτικά τους περιορισμούς που υπέστη το κανονιστικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων και τις μεθόδους στάθμισης με αναφορά πρωτίστως, στο μείζον δικαίωμα της υγείας (κεφάλαιο 3). Ο αντίκτυπος των μέτρων επιτήρησης ειδικότερα, στο πεδίο της ιδιωτικότητας (κεφάλαιο 4) και η συρρίκνωση των κοινωνικών δικαιωμάτων (κεφάλαιο 5) είναι τα επόμενα μεγάλα ζητήματα που επιλέγει να αναδείξει ο συγγραφέας, στις δύο τελευταίες ενότητες του βιβλίου του.

Η αξία των πρώιμων επιστημονικών τεκμηρίων, όπως το ευσύννοπτο, αλλά συμπεριληπτικό εγχείρημα του Κοντιάδη, έγκειται κυρίως, στο γεγονός ότι εισφέρουν χρήσιμα εργαλεία για την κατανόηση της ρευστής και υπό διαμόρφωση εκδοχής της ζωής. Πολλά δε μάλλον, όταν πρόκειται για παρόν ανεξερεύνητο, σχεδόν αχαρτογράφητο, μηδενικής προβλεψιμότητας, εντός του οποίου κυριαρχούν ο φόβος, η ανασφάλεια, και ο ισχυρός κλονισμός κάθε βεβαιότητας. Όσο κι αν στο παραδοτέο λανθάνει ο εγγενής κίνδυνος της αποσπασματικότητας, κάθε απόπειρα συγκροτημένου επιστημονικού λόγου συμβάλλει στη διαχείριση και την ορθοτόμηση της άρρητης,

Η πανδημία μοιάζει στο κείμενο του Κοντιάδη να εξελίσσεται σε αφορμή για συνολικότερο αναστοχασμό: επανακαθορισμός δημόσιου και ιδιωτικού πεδίου, προβληματισμός για τη νέα σημειολογία όρων, όπως «πειθαρχική κοινωνία» και «πειθαρχικό υποκείμενο», και άλλα πολλά.

Το πόνημα του καθηγητή Ξενοφώντος Κοντιάδη «Πανδημία, Βιοπολιτική και Δικαιώματα – Ο κόσμος μετά τον COVID-19».

πλιν όμως, απειλητικά παρούσας νέας συνθήκης.

Εντός αυτής της προοπτικής, το πρόδρομο εγχείρημα του καθηγητή Κοντιάδη αποκτά ιδιαίτερη αξία, καθώς καταγράφει, αναλύει, ερμηνεύει, στο πλαίσιο του σύγχρονου κράτους δικαίου, τα δεδομένα που ανεπίστρεπτα επέβαλε η εξάπλωση της πανδημίας. Όλα αυτά μάλιστα, τα επιχειρεί διευρύνοντας αισθητά το πεδίο αναφοράς της συνταγματικής επιστήμης και διασυνδέοντας τις έννοιές της με ευρύτερα διακυβεύματα: βιοπολιτική, μεταδημοκρατία, κοινωνία της διακινδύνευσης, κράτος πρόληψης – μερικά μόνο από αυτά. Διατρέχοντας τη σκέψη διανοητών, όπως ενδεικτικά ο Φουκώ, Μπεκ, Χομπς, Κονδύλης, Αγκάμπεν, Ταγκιέρ και ενδημώντας στις παρατηρήσεις τους, ο συγγραφέας καταργεί εν τοις πράγμασι, την κλειστοφοβική και παρωχημένη αντίληψη περί επιστημονικών στεγανών. Η πανδημία θέτει με αξιωματικούς όρους την ανάγκη ώσωσης διακριτών, επι-

στημονικών πεδίων και διαλεκτικής συνυπαρχής τους, μακριά από μονοθεματικές και αφυδατωμένες προσεγγίσεις. Η συνθετότητα του φαινομένου per se δεν επιτρέπει την πολυτέλεια επιστημονικών μονολόγων: τουναντίον, επιβάλλει τη διακειμενικότητα των αναφορών.

Τον Κοντιάδη τον απασχολούν ειδικότερα οι αντοχές του κράτους δικαίου ενόψει της εξαιρετικής συνθήκης που συνιστά η πανδημία: δείγματος χάριν, η ιεράρχηση των δικαιωμάτων, η αναλογικότητα ως κριτήριο περιορισμού τους, ο επανακαθορισμός της ιδιωτικότητας και η επαπειλούμενη εκδοχή του παποπτικού κράτους ως προληπτικού εγγυητή για την αποτροπή κινδύνων που συνδέονται με τη διασπορά της νόσου. Το factum brutum² της ενσκήψιας πανδημίας δε συνιστά άνευ ετέρου, κολυμβήθρα του Σιλβάμ για τη νομιμοποίηση κάθε περιορισμού που επιβάλλεται στα δικαιώματα. Ο συγγραφέας θυμίζει επίμονα ότι ζητούμενο παραμένει η στάθμιση αλλά και η επίτευξη σημείων ισορροπίας, μακριά από απλουστεύσεις και επικίνδυνους μανικαϊσμούς.

Οι καταστροφικές συνέπειες των παντοειδών λαϊκισμών –που ενίοτε γειτνιάζουν με τον κοινωνικό δαρβινισμό– και η αμετροεπής ρητορική των εθελούφλων εκφραστών τους –Τραμπ, Τζόνσον, Μπόλσονάρο, Ορμπαν, κ.ο.κ.– θα είναι πάντα εδώ για να θυμίζουν τις εξα-

τόμβες των νεκρών που επισφραύσε η αδυναμία έγκαιρης ταυτοποίησης του κινδύνου και ανάσχεψης της πανδημικής διασποράς. Ο συγγραφέας περαιτέρω, δεν υπεκφεύγει καθόλου ως προς τα ελλείμματα και τις εσωτερικές ασυμμετρίες που η υγειονομική κρίση ανέδειξε σε σχέση με τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα του πάλαι ποτέ πολλά υποσχόμενου ευρωπαϊκού εγχειρήματος.

Είναι γεγονός ότι στο παρόν δοκίμιο, ο Κοντιάδης γράφει για την πανδημία. Όμως, τελικά, η πανδημία μοιάζει στο κείμενό του, να εξελίσσεται σε αφορμή για συνολικότερο αναστοχασμό: επανακαθορισμός δημόσιου και ιδιωτικού πεδίου, τεχνοκρατικές λόγος έναντι πολιτικές, επείγουσα ανάγκη ανανομηματοδότησης των δημόσιων πολιτικών, προβληματισμός για τη νέα σημειολογία όρων, όπως «πειθαρχική κοινωνία» και «πειθαρχικό υποκείμενο» και άλλα πολλά.

Εχει ιδιαίτερη αξία τόσο η ταχύτητα, όσο και η ετοιμότητα, με τις οποίες ο συγγραφέας παρενέβη στη δημόσια συζήτηση: πρωτίτως, ως αντίδοτο στην παραλυτική επένεργεια του φόβου «για την κατάρρευση – της φύσης, του κορμιού, του κόσμου». Όταν η πραγματικότητα επιβεβαιώνει την ποιητική δυστοπία, κατά την οποία «ένα είναι το πάθος· ο φόβος» που ήρθε και «σάρωσε όλα τα πάθη»³, τότε η μόνη αντανάκλαστική διέξοδος –σχεδόν ενστικτώδης αντίδραση– είναι η καταφυγή στην επίμονη και τεκμηριωμένη γνώση. Προς αυτή την κατεύθυνση, η συνεισφορά του καθηγητή Ξενοφώντος Κοντιάδη είναι αυταπόδεικτη.

1. Γιώργος Σεφέρης, «Το ύφος μιας μέρας», Στροφή, Ποιήματα, Αθήνα, Ικαρος, 1982, 14η έκδ., σελ. 17-18. 2. Βλ. στο παρόν βιβλίο, σελ. 27, με αναφορά στο έργο του Παναγιώτη Κονδύλη, «Πλανητική πολιτική μετά τον Ψυχρό Πόλεμο», Αθήνα, Θεμέλιο, 1992, σελ. 64. 3. Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, «Φόβος, το νέο πάθος», Η ανορεξία της υπαρξης, Αθήνα, Καστανιώτης, 2011, σελ. 11-12.

* Η δρ Αικατερίνη Παπανικολάου είναι δικηγόρος, μέλος στην Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΝΑ ΜΟΣΧΙΔΗ

Η Ελενα Μοσχίδη ζει και εργάζεται στην Αθήνα ως freelancer δημοσιογράφος. Από το 1995 έως σήμερα έχει συνεργαστεί με τα περισσότερα ένθετα περιοδικά στον κυριακάτικο Τύπο, πραγματοποιώντας διεθνείς αποστολές σχετικά με θέματα κοινωνικά, κοινωνικο-πολιτικά και ταξιδιωτικά. Επικεντρώνεται κυρίως στις ασθενείς κοινωνικές ομάδες. Το 2010 εκδόθηκε το βιβλίο της «Θράκη. Τόσο κοντά, τόσο μακριά, ο μουσουλμανικός κόσμος της» (εκδ. Καστανιώτη). Από τον Μάιο του 2020 κυκλοφορεί το νέο της βιβλίο «Αγαπημένο μου μπορντέλο - Οι “δούλες” του ιερού», από τις εκδόσεις jemma press.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Κοιμάμαι και ξυπνώ με «Το όραμα» του Χαλίλ Γκιμπράν, την «Εκπαίδευση και σημασία της ζωής» του Τζίντνι Κρισναμούρτι, τα «Ανθή του Κακού» του Μποντλέρ και τις «Σημειώσεις του Μάλτε Λάουριντ Μπρίγκε» του Ρίλκε. Εργαλεία χρήσιμα για το νέο μου βιβλίο.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Νιώθω ρίγος στη σκέψη και μόνο να ενσάρκωθω έστω και φανταστικά σε οποιονδήποτε ήρωα! Δεν ξέρω γιατί.

Διοργάνωντε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τοποθετώ στην κεφαλή μιας μεγάλης ροτόντας τον Γκιμπράν, δεξιά του τον Κίτς, αριστερά του τον Καμύ, και εν συνεχεία, ελεύθερα όπως οι κα-

λεσμένοι μου επιθυμούν, τους: Φλομπέρ, Σταντάλ, Ρίλκε. Πειράζει που από ζώντες καλεσμένους παρευρίσκει μονάχα ο Μάρτιν Μακ Ντόνα; Εχω μαγειρέψει η ίδια για τον καθέ-να διαφορετικό πιάτο και, τέλος, χάνω όλο μου το χρόνο μην αποφασίζοντας δίπλα σε ποιον να καθίσω.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Επιτέλους, τον «Ζορμπά» του Καζαντζάκη.

Πόσο σας άλλαξαν η έρευνα και η συγγραφή του «Αγαπημένο μου μπορντέλο, οι “δούλες” του ιερού»;
Βιώνω πολύ βαθιά το κάθε μου θέμα-έρευνα με το οποίο καταπινόμαι, οπότε, αναπόφευκτα μεταμορφώνομαι μετά την ολοκλήρωση μιας δουλειάς. Το τελευταίο με δίδαξε πολλά σε σχέση με έναν κόσμο παρεξηγημένο, αυτόν της πορνείας, αλλά και με τη θέση της κοινωνίας γενικότερα απέναντι σε ζητήματα σεξουαλικότητας. Εκλεισε ένας κύκλος θεμάτων πάνω σε βαριά ευαισθητά κοινωνικά ζητήματα. Αντιλαμβάνομαι νέες ερευνητικές ανάγκες μου.

Ο αρχικός στόχος όταν αρχίσατε να γράφετε το βιβλίο ήταν...
Όταν δημιουργούμε κάτι, πίσω από αυτό, συνήθως κρύβεται κάτι άλλο που θέλουμε να πούμε. Χρησιμοποίησα το θέμα «πορνεία» προκειμένου να θίξω θέματα που αφορούν τη λιμπιντο. Στην εποχή μας, εξακολουθούν για πολλούς ανθρώπους, να πρωταγωνιστούν ως ανεξερεύνητα τοπία.

Πώς ήταν η συνεργασία με την εικαστικό Ελενα Ναβροζίδου;
Ενα μεγάλο, πενταετές ταξίδι σε δύο παράλληλους κόσμους. Της Τέχνης, της φαντασίας και συνάμα, του απόλυτου ρεαλισμού και της μεγάλης μελέτης. Στήσαμε και πορευτήκαμε ένα οδοπορικό με καθοδηγητές τις γνώσεις μας, το ένστικτό μας, τον άπλετο χρόνο και την αγάπη μας για αυτό που δημιουργούσαμε.

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

- 1 «The Failure of Politics and the Parting of Friends» της Anne Applebaum (Allen Lane)
- 2 «The Ages of Globalization - Geography, Technology and Institutions» του Jeffrey Sachs (Columbia Univ. Press)
- 3 «The Economics of Belonging - A Radical Plan to Win Back the Left behind and Achieve Prosperity for All» του Martin Sandbu (Princeton Univ. Press)
- 4 «In the Path of Conquest - Resistance to Alexander the Great» του Waldemar Heckel (Oxford Univ. Press)
- 5 «The Room Where It Happened - A White House Memoir» του John Bolton (Simon & Schuster)

Θετικές Επιστήμες

- 1 «The COVID-19 Catastrophe - What's Gone Wrong and How to Stop It Happening Again» του Richard Horton (Polity Press)
- 2 «Is Einstein Still Right? Black Holes, Gravitational Waves, and the Quest to Verify Einstein's Greatest Creation» του Clifford Will (Oxford University Press)
- 3 «Evolution - What We Need to Know» του Robin Dunbar (Oxford University Press)
- 4 «The Sirens of Mars - Searching for Life on Another Planet» της Sarah Stewart Johnson (Allen Lane)
- 5 «x+y: A Mathematician's Manifesto for Rethinking Gender» της Eugenia Cheng (Profile Books)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα).

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Πριν σβήσει το φως

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΑΝΟΖΗΣ
Τζάμπα η παράταση
εκδ., Πατάκη, σελ. 160

Ηθλίψη που ενεδρεύει κάτω από τη φαινομενικά αδιατάρακτη επιφάνεια των πραγμάτων επανέρχεται στα είκοσι πεζά του βιβλίου. Η δυστυχία παραμονεύει σε ανύποπτες γωνίες, κυρίως όμως σε πιο αναπεπταμένα πεδία, όπως αυτό της ενήλικης ζωής. Οι ήρωες των διηγημάτων μεγαλώνουν, οι γονείς τους γερνούν, η παιδική τους ηλικία ρημάζεται, τα παιδιά τους κινδυνεύουν να μείνουν απροστάτευτα, οι θαλερές τους ημέρες φυλλορροούν. Τα βήματά τους τρεκλίζουν από την απειλή του τάφου. Όταν ο ήλιος πέφτει, όταν οι γρίλιες στα παράθυρα σκοτεινιάζουν, μες στη νύχτα τους χάσκουν γκρεμοί και βάραιθρα. Πρωτού σβήσει για πάντα το φως, βιάζονται να πουν στα παιδιά τους ένα παραμύθι.

Ο Καβανόζης προσληνέται στο επουσίδες για να υπαινιχθεί το σημαντικό. Χαρακτηριστικό το διήγημα «Τραμπολίνο», ένα συταρακτικό πεζό, όπου το κυνήγι αγριογούρουνο μεγεθύνεται σε παραβολή για τα ανίκητα δεινά που βυσοδομούν στη ζωή. Σκαρφαλωμένοι σε ένα δέντρο, δέκα κυ-

νηγοί παρακολουθούν έντρομοι το ματωμένο θηρίο που βρυχάται από κάτω τους. Σύντομα όλα τα αγρίμια του δάσους μαζεύονται γύρω τους, αλυστώντας. Ο ήλιος χάνεται, το τραμπάλισμα στο κλαδί επιδεινώνεται, οι κυνηγοί στυλώνουν με προσμονή τα μάτια τους στο φεγγάρι, που όμως και αυτό σβήνει από ένα μαύρο σύννεφο: «σμάρι σύννεφα σκοτεινά ένα ένα μέσα στη νύχτα μάς έρχονταν». Η φύση διασπείρεται με προμηνύματα θανάτου και στο σπαρακτικό διήγημα «Λευκό», όπου η εκδρομή δύο φίλων σε ένα χειμάρριο τοπίο άκρας ησυχίας προοικονομεί τον χαμό τού ενός.

Το ερμητικό, χιονισμένο χώμα προοιωνίζεται το σκάμμα του τάφου. Εξίσου δεξιοτεχνικό στον υπαινιγμό είναι το διήγημα το «Δέντρο», όπου ένα ηλικιωμένο αντρόγυνο συντρίβεται από την κοπή του θηριώδους δέντρου που σκίαζε την πρόσπη του σπιτιού του. Ένα πρωτονοτισμένο κούτσουρο απόμεινε,

που υποδύλωνε την ανέκκλητη ερήμωση του σπιτικού.

Πρόδηλη είναι η εστίαση του Καβανόζη στη γλωσσική τεχνική, στην οποία έγκειται το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της πεζογραφίας του. Η γραφή του διακρίνεται για την ευτομία της και την ικανότητά της να δοκιμάζεται σε στερεόκλητα ηχορώματα. Η γλωσσική ευρηματικότητα έρχεται σαν αντιστάθμισμα της θεματικής κοινοτοπίας. Πολύ συχνά πράγματι, η μορφή καταλύει του περιεχομένου. Άλλες φορές, ωστόσο, η γλώσσα αδυνατεί να υπερκεράσει την αποπνηκτική μιζέρια και την ένδειξη των αφηγού-

μενων, όπως, λόγου χάριν, όταν καταγράφει την ατελέσφορη σύγκληση μιας έκτακτης συνέλευσης ενοίκων, τη μεθυσμένη ανία ένα πρωτοχρονιάτικο βράδυ, την υπεργεννητικότητα των περιστεριών σε σχέση με τη στεριότητα ενός έγγαμου βίου, το μακρόβιο ειδύλλιο του Μήτσου και της Τό-

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ

Και πάλι ανοικτά

Η **Εθνική Πινακοθήκη** της Σκωτίας ανακοίνωσε με χαρά την επαναλειτουργία της έπειτα από πέντε μήνες αναγκαστικής διακοπής. Τη Δευτέρα, 24 Αυγούστου ανοίγει και η Εθνική Πινακοθήκη Μοντέρνας Τέχνης (Modern One). Η Πινακοθήκη του Εδιμβούργου έχει μία από τις καλύτερες συλλογές με έργα Χόγκαρθ, Μποτιτσέλι, Βερμέερ, Βελάσκεθ και άλλων μεγάλων δασκάλων. Στο ίδιο δίκτυο μουσείων περιλαμβάνεται και η Εθνική Πινακοθήκη Προσωπογραφιών της Σκωτίας.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ανοίγει και το Μετ

Στις **29 Αυγούστου** θα ανοίξει το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης σύμφωνα με τις νέες οδηγίες λειτουργίας των μουσείων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι επισκέψεις πρέπει να προγραμματίζονται και η μάσκα είναι υποχρεωτική για όλους τους επισκέπτες από την ηλικία των δύο ετών και πάνω. Η είσοδος είναι 25 δολάρια για τους ενήλικους. Στη φωτογραφία, μια γαζέλα από ελαφοντόδοντο (1390-1353 π.Χ.) από τις αιγυπτιακές συλλογές του μουσείου.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Το Μουσείο της Εξορίας

Περισσότεροι από 500.000 Γερμανοί εγκατέλειψαν τη ναζιστική Γερμανία. Το νέο Μουσείο της Εξορίας, που δημιουργείται από ένα νέο ίδρυμα, θα αφηγείται την ιστορία των αντιναζι Γερμανών και θα ανοίξει το 2025 δίπλα στα ερείπια ενός παλιού και ατμοσφαιρικού σταθμού (Anhalter Bahnhof). Το αρχιτεκτονικό σχέδιο, με χαρακτηριστικό κौλο σχήμα, το υπογράφει το γραφείο Dorte Mandrup από τη Δανία και είναι αποτέλεσμα διεθνούς αρχιτεκτονικού διαγωνισμού.

ΔΡΕΣΔΗ

Ερνστ Μπάρλαχ

Ο **Γερμανός** εξπρεσιονιστής γλύπτης, χαράκτης και επιστολογράφος Ερνστ Μπάρλαχ (1870-1938) είναι στο επίκεντρο αυτή την περίοδο στη Δρέσδη, στο Αλμπερτινιουμ, όπου τιμώνται τα 150 χρόνια από τη γέννησή του. Με το σκεπτικό ότι ο Μπάρλαχ ήταν μαρινώδης επιστολογράφος (υπάρχουν 2.218 επιστολές του καταγεγραμμένες), εκδόθηκε και αναμνηστικό γραμματόσημο προκειμένου να τονωθεί το ενδιαφέρον και για τη χαμένη τέχνη της επιστολογραφίας.

ΒΕΡΝΤΕΝ

Επαναπατρισμός

Ο **Φίλιπ Ανς**, διευθυντής του Παγκόσμιου Κέντρου για την Ειρήνη στο Βερντέν, παρουσιάζει μια τοπογραφία του 19ου αιώνα με την υπογραφή του Νικολά Ρουσώ, η οποία επαναπατρίστηκε. Το έργο είχε κλαπεί από τους ναζί. Είχε παραμείνει στο σπίτι ιδιώτη και τώρα ο τελευταίος απόγονος δήλωσε ότι επιθυμεί την επιστροφή του έργου για να τιμήσει τη γαλλογερμανική φιλία.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Τα αριστουργήματα του Μπάκιγχαμ

ΛΟΝΔΙΝΟ

Καθώς τα μουσεία του Ηνωμένου Βασιλείου ανοίγουν το ένα μετά το άλλο, ανακοινώθηκε η μεγάλη έκθεση από τις συλλογές του Μπάκιγχαμ που θα συγκεντρώσει για πρώτη φορά κορυφαία έργα τέχνης σε μια μοναδικής αξίας συγκατοίκηση. Η έκθεση με τίτλο «Αριστουργήματα από τα Ανάκτορα του Μπάκιγχαμ» θα παρουσιαστεί στην Πινακοθήκη της Βασίλισσας (The Queen's Gallery) από 4 Δεκεμβρίου και θα παραμείνει

σε λειτουργία έως το 2022. Η επίσκεψη στους χώρους αυτής της Πινακοθήκης, με την εξαιρετική αισθητική, είναι από μόνη της μια εμπειρία και κατά κανόνα φιλοξενεί θεματικές εκθέσεις από τη βασιλική συλλογή. Η νέα έκθεση θα γεννηθεί από το πρόγραμμα κτιριολογικού εκσυγχρονισμού του Μπάκιγχαμ και τον εσωτερικό αναδιασμό που αυτός προκαλεί. Έργα με υπογραφές του Τιτσιάνο, του Ρούμπενς, του Ρέμπραντ, του Βερμέερ, του Καναλέτο (στη φω-

τογραφία το έργο του «The Bacino di San Marco on Ascension Day, c.1733-4»), που βρίσκονταν μέσα στο ανάκτορο, θα εκτεθούν στο ευρύ κοινό για πρώτη φορά. Το Μπάκιγχαμ θα θωρακιστεί για τις επόμενες γενιές και η έκθεση θα είναι μια ευκαιρία να δούμε την ιστορία της συγκρότησης της βασιλικής συλλογής, αρχής γενομένης από το έτος 1762 όταν ο Γεώργιος Γ' και η βασίλισσα Σαρλότ αγόρασαν το Buckingham House. Ο βασικός πυρήνας της συλλογής

από τον 18ο αιώνα, πυρήνας ιδεολογικός και αισθητικός, έδινε έμφαση στην ολλανδική, φλαμανδική και ιταλική ζωγραφική, και ως ένα σημείο αυτές οι αρχές επικρατούν ως σήμερα.

Τα 34 από τα έργα της νέας έκθεσης είχαν αγοραστεί από τον φιλότεχνο Γεώργιο Δ', ο οποίος τη δεκαετία του 1820 προσέλαβε τον κορυφαίο αρχιτέκτονα Τζον Νας για να μεταμορφώσει το Μπάκιγχαμ και να του δώσει τη μορφή που σήμερα όλοι γνωρίζουμε. Στα

σχέδια του Νας είχε περιληφθεί και η Πινακοθήκη, που προστέθηκε ως εκθετήριο της μεγάλης προσωπικής συλλογής ανεκτίμητων έργων τέχνης του Γεωργίου Δ'. Επί Βικτωρίας, η συλλογή άνοιξε για το κοινό για πρώτη φορά (όταν η βασίλισσα έλειπε) και εκδόθηκε κατάλογος των έργων. Ο πρίγκιπας Αλβέρτος, σύζυγος της Βικτωρίας, επανασχεδίασε την έκθεση των έργων, τα οποία απέκτησαν νέες κορνίζες και η Πινακοθήκη έλαβε την όψη που παρουσιάζει σήμερα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Το νερό ποτέ δεν τελειώνει

Ο **κύριος Γκρι** διαβάζει στο μπλογκ της φυσικού Τίνας Νάντσου (tinanantsou.blogspot.com) εκπληκτική είδηση που αλιεύσε από τον Guardian: «Ο πλανήτης-νάνος Δήμητρα (Ceres), που για πολύ καιρό οι επιστήμονες θεωρούσαν ότι ήταν ένας άγονος διαστημικός βράχος, έχει τελικά έναν ολόκληρο θαλάσσιο ωκεανό κάτω από την επιφάνειά του».

Η Δήμητρα είναι ο μικρότερος πλανήτης-νάνος του ηλιακού μας συστήματος και το μεγαλύτερο σώμα στην Κύρια Ζώνη των Αστεροειδών ανάμεσα στους πλανήτες Άρη και Δία. Διεθνής ομάδα επιστημόνων από τις ΗΠΑ και την Ευρώπη ανέλυσε φωτογραφίες που «τραβήχτηκαν» από διαστημοσυσκευή, εστιάζοντας στον ηλικίας 20 εκατομμυρίων χρόνων μεγάλο κρατήρα Occator και κατέληξε ότι κάτω από την επιφάνειά του υπάρχει «εκτεταμένο απόθεμα» νερού.

«**Πώς η θάλασσα αρχίζει/ έχει άπειρα ξεκινήματα**», γράφει στον «**Κανένα**», **συνθετικό ποίημα εμπνευσμένο από την ομηρική Οδύσσεια, η Βρετανίδα Αλίσ Οσβαλντ**.

Η Μαρία Κριστίνα ντε Σάνκτις, του Εθνικού Ινστιτούτου Αστροφυσικής στη Ρώμη, θεωρεί «ότι η Δήμητρα είναι ένα είδος ωκεάνιου κόσμου, όπως και κάποια από τα φεγγάρια του Κρόνου και του Δία». Αυτοί οι «ωκεάνιοι κόσμοι» στον Εγκέλαδο, στον Τιτάνα, στην Ευρώπη, στον Πλούτωνα και, τώρα, στη Δήμητρα συγκινούσαν πάντοτε τον

Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι οι ωκεανοί διαμορφώθηκαν σταδιακά μέσα από το εσωτερικό της πρώιμης Γης.

κύριο Γκρι. Η αδιανόητη επιμονή του νερού να διαπερνά τις πιο αφιλόξενες σφαίρες του παγερού, σκοτεινού κενού.

«Κι όμως», σπεύδει να με διορθώσει ο κύριος Γκρι, «ίσως να είναι ακόμα πιο εκπληκτική μια άλλη είδηση. Σύμφωνα με αυτή, το νερό απλώνεται όχι μόνον στην επιφάνεια αλλά και στο εσωτερικό της Γης».

Ο κύριος Γκρι μου μιλάει για ένα εκπαιδευτικό βίντεο του Πανεπιστημίου της Χαβάνης (videohive Jasperox/wiki, Pixabay) στο οποίο μαθαίνουμε πως υπάρχει μια απέραντη υπόγεια δεξαμενή κρυστάλλων κάπου 700 χιλιόμετρα βαθιά μέσα στη Γη, η οποία περιέχει συμπυκνωμένο τρεις φορές το νερό που υπάρχει στους ωκεανούς της επιφάνειας της Γης.

Σύμφωνα με ορισμένους γεωλόγους, το νερό ήρθε στη Γη έπειτα από πρόσκρουση κομητών με τον

πλανήτη. Πρόσφατες έρευνες όμως δείχνουν ότι οι ωκεανοί διαμορφώθηκαν σταδιακά μέσα από το εσωτερικό της πρώιμης Γης. Αυτό το υπόγειο νερό που έχει τη μορφή απέραντων κρυσταλλικών πετρωμάτων ίσως να παίζει τον ρόλο του ρυθμιστή για τους ωκεανούς και να εξηγεί γιατί έχουν διατηρηθεί το ίδιο μέγεθος εδώ και εκατομμύρια χρόνια.

«Πώς η θάλασσα αρχίζει/ έχει άπειρα ξεκινήματα», γράφει στον «Κανένα», συνθετικό ποίημα εμπνευσμένο από την ομηρική Οδύσσεια, η Βρετανίδα Αλίσ Οσβαλντ. Φαίνεται πως όντως η θάλασσα, το νερό, πάντοτε αρχίζει. Ξεκινά από τα σωθικά της Γης, φέρει μήνυμα και συμβολίζει δροσιστές και αβύσσους, γυμνά σώματα που μόλις γεννήθηκαν, μόλις συσπάστηκαν από την νδονή ή από το ρόγχο της ύστατης πνοής. Και ποτέ δεν τελειώνει.

Καλλιτεχνική απεικόνιση του πώς μπορεί να φαίνεται ο Κρόνος από την επιφάνεια του δορυφόρου του, του Τιτάνα. Κάτω από την επιφάνειά του κρύβονται ωκεανοί νερού.

Ερωτευμένη με τον «παγωμένο» Τιτάνα

Η πλανητολόγος δρ Αθηνά Κουστένη δηλώνει παθιασμένη με την έρευνα των πλανητών του ηλιακού μας συστήματος

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Στην οικογένεια** είμαστε όλοι κάπου ψηλά», λέει και αναφέρεται στον πατέρα της, που ήταν ιπτάμενος χειριστής (υποπτήραρχος) στην Πολεμική Αεροπορία και στον αδελφό της, που είναι επίσης πιλότος. Η ίδια ήθελε να γίνει αστροναύτης, αλλά λόγω μυωπίας «κόπηκε» στα προκαταρκτικά τεστ. Τελικά έγινε αστροφυσικός με ειδικότητα στην πλανητολογία.

Η συζήτηση μαζί της θα μπορούσε να αποτελεί τη βάση για σεναριο επιστημονικής φαντασίας, με την ίδια ως κεντρικό χαρακτήρα: μια επιστήμονα κυριολεκτικά παθιασμένη με το αντικείμενό της, με τεράστια επιθυμία για νέα γνώση, με συμμετοχή στα μεγαλύτερα διεθνή προγράμματα, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ESA) και τη NASA, με άποψη για την ηθική της ανθρωπίνης παρουσίας στο Διάστημα και την ευαισθησία να θαυμάζει ακόμη τον πλανήτη, έναστρο ελληνικό ουρανό.

Όμως η δρ Αθηνά Κουστένη, διευθύντρια ερευνών στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικής Ερευνας της Γαλλίας (CNRS) και πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Διαστημικών Επιστημών, δεν είναι κινηματογραφικός ρόλος. Και όλα όσα λέει για την εξερεύνηση του πλανητικού μας συστήματος είναι απολύτως πραγματικά. Αλλάστε, πολλές από τις διαστημικές αποστολές που έχουν πραγματοποιηθεί και άλλες επικείμενες σχεδιάζονται και οργανώνονται από εκείνη.

Όταν τη ρωτά πότε αποφάσισε να σπουδάσει αστροφυσική, απαντά ότι το σκέφτηκε και το αποφάσισε στα 15 της. Μετά, απλώς το έκανε. «Είμαι ένας άνθρωπος που του αρέσουν πολύ οι προκλήσεις», λέει. «Η αστροφυσική γεννήθηκε μέσα μου επειδή διάβαζα πολλά επιστημονικά βιβλία και αναζητούσα ένα πεδίο για το οποίο τότε δεν ξέραμε πολλά πράγματα. Έτσι, στράφηκα στο σύμπαν. Ήθελα να ασχοληθώ με έναν επιστημονικό τομέα όπου θα μπορούσα να κάνω καινούργια πράγματα και οι πράξεις μου θα είχαν αποτέλεσμα, προσθέτοντας ένα κομμάτι στο μεγάλο παζλ του σύμπαντος, που προσπαθούμε να φτιάξουμε».

«Ήσασταν από τα παιδιά που ξέρουν όλους τους αστερισμούς στον ουρανό;», τη ρωτά. «Οχι», απαντά γελώντας, «ήμουν από τα παιδιά που είχαν πάντοτε ένα βιβλίο ανοικτό μπροστά τους». «Επιστημονική φαντασία;», επιμένω. «Λίγη», λέει. «Ο μόνος που μου έκανε ήταν ο Ισαάκ Ασίμοφ, ως συγγραφέας - επιστήμονας. Και επειδή στα μυθιστορήματά του δεν υπήρχαν πολ-

“

Θα πήγαινα στον Τιτάνα, υπό τον όρο να μην ξαναγυρίσω, έτσι ώστε η αποστολή να μη γίνει «βαριά». Και θα ήθελα να παραμείνω ξύπνια σε όλο το ταξίδι.

“

Οι διεθνείς διαστημικές εταιρείες διαθέτουν ένα πολύ σταθερό και φιλόδοξο πρόγραμμα για την εξερεύνηση του ηλιακού συστήματος και των εξωπλανητών.

λά gadgets που αναβοσβήνουν!».

Ο Ασίμοφ έλεγε πως η αληθινή απόλαυση είναι το να βρίσκεσαι και όχι το να ξερείς. Με ανάλογο πνεύμα, εκείνη επέλεξε την αστροφυσική και πίστεψε στην καριέρα σε ένα πεδίο που, στη δεκαετία του 1990 –τότε ολοκλήρωνε το διδακτορικό της– ήταν σχεδόν απροσπέλαστο από τις γυναίκες. «Το πιο δύσκολο ήταν να βρω το επιστημονικό μου αντικείμενο μέσα σε αυτόν τον τομέα», λέει. «Άλλοι ασχολούνται με άστρα, γαλαξίες, κοσμολογία. Εγώ ήθελα κάτι εφικτό: να εξερευνήσω πιο βαθιά και πιο σοβαρά το πλανητικό μας σύστημα με διαστημικές αποστολές και να βγάλουμε συμπεράσματα για όλα τα σώματα, μικρά και μεγάλα, στο ηλιακό σύστημα. Έτσι, επέλεξα την πλανητολογία».

Συμμετείχε από την αρχή στην αποστολή του ρομποτικού διαστημικού οχήματος «Κασίνι-Χόικενς» (Cassini-Huygens, 1997) –συνεργασία της ESA με τη NASA–, που αποσκοπούσε στη μελέτη του Κρόνου και των δορυφόρων του. Τον Ιανουάριο του 2005, το σκάφος «Χόικενς» αποκωρίστηκε από το κυρίως διαστημόπλοιο «Κασίνι», εισχώρησε στην ατμόσφαιρα του Τιτάνα και προσεδάφιστηκε στέλνοντας πληροφορίες στη Γη.

Από τη στιγμή που στη συζήτηση μπαίνει ο Τιτάνας, ένα από τα «παγωμένα» φεγγάρια που βρίσκονται γύρω από τον Κρόνο, δεν βγαίνει ξανά από εκεί. «Θα μπο-

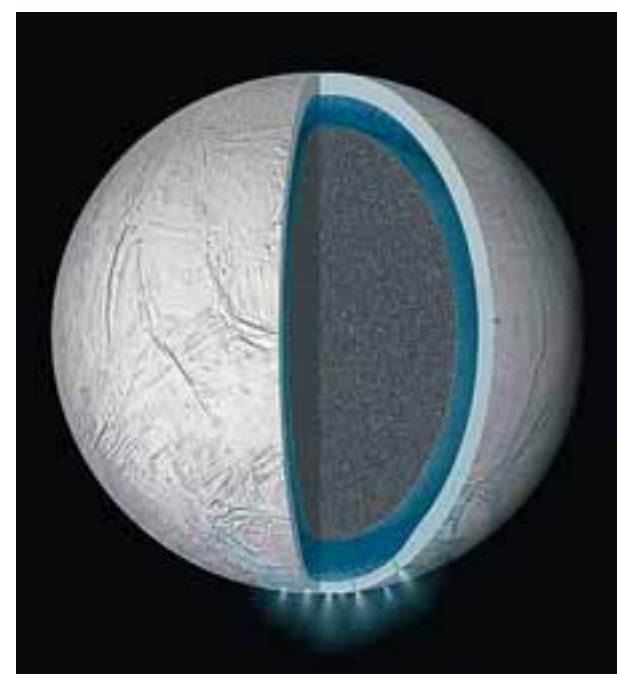
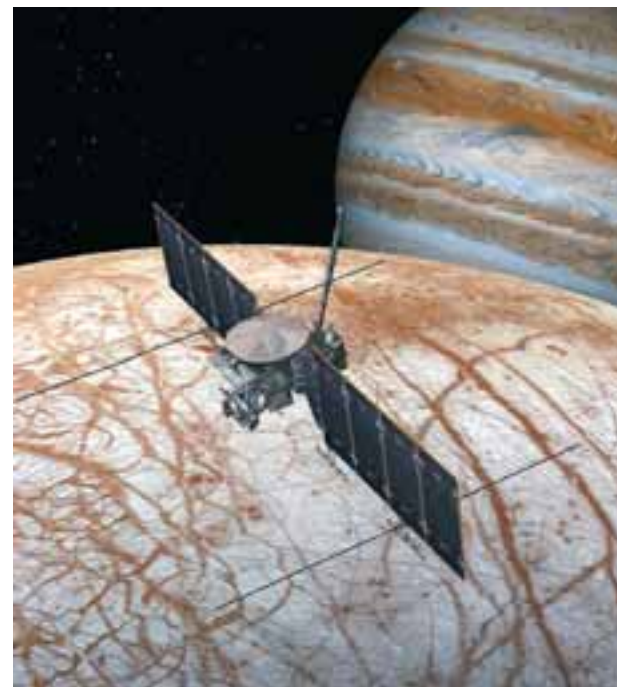

Η δρ Αθηνά Κουστένη. Δεξιά, καλλιτεχνική απεικόνιση της αποστολής της NASA «Europa Clipper», που θα εξερευνήσει από το 2030 την Ευρώπη, δορυφόρο του Δία.

Η διαστημική αποστολή «Mars 2020» της NASA, στον Αρη. Δεξιά, τομή στον Εγκέλαδο, δορυφόρο του Κρόνου, που κατά πάσα πιθανότητα διαθέτει μεγάλο ωκεανό κάτω από την επιφάνειά του.

ρούσα να σας μιλάω ώρες για αυτών», λέει. Τον επέλεξε για το διδακτορικό της και δεν διαψεύσθηκε στην πεποίθησή της ότι ο μεγαλύτερος δορυφόρος του Κρόνου και δεύτερος μεγαλύτερος στο ηλιακό μας σύστημα είναι «ένας κόσμος με προοπτικές». Όπως δείχνουν τα έως τώρα στοιχεία, ο Τιτάνας τηρεί τις προϋποθέσεις πλανητικής κατοικησιμότητας (Planetary habitability), δηλαδή διαθέτει νερό, θρεπτικά συστατικά (οργανικά στοιχεία) και ενέργεια. «Αυτό δεν σημαίνει ότι μπορούμε να φύγουμε αύριο και να πάμε να κατοικήσουμε εκεί», τονίζει. «Όμως με τα σημερινά επιστημονικά δεδομένα, ο Τιτάνας είναι ένας δυνάμει βιώσιμος κόσμος στο ηλιακό μας σύστημα, που μπορεί να είχε στο παρελθόν, να έχει στο παρόν ή να δημιουργήσει στο μέλλον ζωή».

Οι διεθνείς διαστημικές εταιρείες και ειδικά η NASA και η ESA διαθέτουν ένα πολύ σταθερό και φιλόδοξο πρόγραμμα για την εξερεύνηση του ηλιακού συστήματος και των εξωπλανητών, που μπορεί να επεκταθεί μέχρι το 2065. Μετά την έντονη εξερεύνηση του Αρη, με στόχο την επιστροφή δειγμάτων και τελικά την αποστολή ανθρώπων, η εξερεύνηση συνεχίζεται με αποστολές προς το εξωτερικό ηλιακό σύστημα, για τη μελέτη συνθηκών βιωσιμότητας εκεί. «Έτσι, επεκτείνουμε τα όρια της περιοχής όπου πιστεύουμε ότι η ζωή μπορεί να εμφανιστεί και να αναπτυχθεί», σχολιάζει.

Η υπομονή της και η επιθυμία να εξηγήσει όσα γνωρίζει ακόμη και στον πιο αμύητο ακροατή, καταλήγουν εντέλει σε μια ωραία περιγραφή του Τιτάνα: την εικόνα ενός

παγωμένου και σκοτεινού πλανήτη –απέχει από τον Ήλιο 10 φορές περισσότερο από τη Γη– με εκτεταμένα υγρά σώματα υπό μορφή υδρογονανθράκων στην επιφάνειά του, με στόχο την επιστροφή δειγμάτων και τελικά την αποστολή ανθρώπων, η εξερεύνηση συνεχίζεται με αποστολές προς το εξωτερικό ηλιακό σύστημα, για τη μελέτη συνθηκών βιωσιμότητας εκεί. «Έτσι, επεκτείνουμε τα όρια της περιοχής όπου πιστεύουμε ότι η ζωή μπορεί να εμφανιστεί και να αναπτυχθεί», σχολιάζει.

«Πόσος χρόνος χρειάζεται για να φθάσουμε ως εκεί;», τη ρωτά. «Οκτώ χρόνια», απαντά. Σε σύγκριση με τις δύο ημέρες ως τη Σελήνη

και τους οκτώ μήνες μέχρι τον Αρη, η απόσταση είναι τεράστια, τουλάχιστον για μια επανδρωμένη αποστολή. «Πόσο μάλλον εάν πρέπει να παραμείνει εκεί για έρευνα και μετά να επιστρέψει πίσω στη Γη», προσθέτει. «Αλλά δεν πειράζει, εγώ θα πήγαινα. Με τον όρο να μην ξαναγυρίσω πίσω, έτσι ώστε η αποστολή να μη γίνει «βαριά». Και θα ήθελα να παραμείνω ξύπνια σε όλο το ταξίδι, για να δω όσα πρέπει να δω και να τα μεταδώσω».

Η δρ Αθηνά Κουστένη δίνει διάλεξη με θέμα «Διαστημική εξερεύνηση κατοικήσιμων κόσμων στο ηλιακό μας σύστημα» στο Κέντρο Επισκεπτών του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, την Πέμπτη 27 Αυγούστου, στις 8 μ.μ. Απαραίτητη η κράτηση θέσης στο 210-34.90.160. Οριο στόμων 50.

Προς το σύμπαν

- Η διαστημική αποστολή «Mars 2020» της NASA, που πέταξε στις 30 Ιουλίου, θα φέρει πίσω τα πρώτα δείγματα από τον Αρη για να μάθουμε περισσότερα για αυτόν και να προχωρήσουμε προς επανδρωμένες αποστολές σε μία ή δύο δεκαετίες. Ήδη, στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Εκπαίδευσης Αστροναύτων στη Γερμανία προετοιμάζονται αστροναύτες για τον Αρη.
- Η διαστημική αποστολή JUICE της ESA θα εξερευνήσει τα φεγγάρια (δορυφόρους) του Κρόνου για να δούμε τι κρύβουν στους υδάτινους ωκεανούς τους και αν αποτελούν βιώσιμα περιβάλλοντα.
- Ο δορυφόρος του Δία, η Ευρώπη, είναι από τα πιθανότερα βιώσιμα φεγγάρια με ωκεανό ύδατος κάτω από την παγωμένη επιφάνειά της. Η αποστολή της NASA «Europa Clipper» θα την εξερευνήσει από το 2030 και μετά.
- Ο Τιτάνας, όπως μας τον ανέδειξε η αποστολή «Cassini-Huygens», μοιάζει πολύ με την πρώιμη Γη χάρη στην ατμόσφαιρα από άζωτο και την οργανική χημεία του. Στο μέλλον θα εξερευνηθεί από την αποστολή της NASA «Dragonfly».

Όταν η ψυχή δίνει νόημα στη στιγμή

Η θεωρία της «ταξιδιωτικής ψυχολογίας», σε ένα μυθιστόρημα που βραβεύθηκε με Νομπέλ Λογοτεχνίας το 2018

ΟΛΓΚΑ ΤΟΚΑΡΤΣΟΥΚ
Πλάνητες
μπφρ. Αλεξάνδρα Δ. Ιωαννίδου
εκδ. Καστανιώτη

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Στο μυθιστόρημα «Πλάνητες» της Πολωνής Ολγκα Τοκάρτσουκ (βραβείο Νομπέλι Λογοτεχνίας 2018) οι εκκεντρικές ιστορίες των χαρακτήρων της μυθοποίησης της, όπως και κάποιοι διακεκριμένοι ανατόμων, συνθέτουν ιδέες πάνω στην εμπειρία του ταξιδιού. Αν το ταξίδι βρίσκεται σε παραλλήλωση με τη ζωή, τότε το ανθρώπινο σώμα είναι ο χάρτης και ο προσανατολισμός.

Η συγγραφέας παρουσιάζει τη θεωρία της «ταξιδιωτικής ψυχολογίας», ένα χειρариφικό πρακτικής τοπογραφικής ψυχανάλυσης: η αξία του ταξιδιού επικεντρώνεται στον προορισμό, στην ουσιαστική σημασία του τόπου που κάποιος έχει επιλέξει να φτάσει. Οι ψυχολογικές αλλαγές του ατόμου καθορίζονται από την κίνηση ή την παύση στον χώρο και η αποκωδικοποίησή του

δίνοντάς του τα κατάλληλα φάρμακα για να σταματούν οι φρικτοί του πόνοι. Μία φορά την εβδομάδα παίρνει ρεπό από το καθήκον της, την αντικαθιστά η γιαγιά του μικρού, η πεθερά της.

Διανύει μια διαδρομή που περιλαμβάνει μετακίνηση μέσα στο πολυπληθές μοσχοοβίτιο μετρό προς έναν ναό όπου μπορεί να προσευχηθεί και να κλάψει ήσυχα. Η συνήθης γωνιά της εντός του οίκου του Θεού έχει καταληφθεί από επισκέπτες έτσι ώστε να αποκλείει την προσωπική της εκτόνωση από

Η Ανουσκα ζει με τον άνδρα της στη Μόσχα. Φροντίζει τον εκ γενετής ανάπηρο γιο της καθημερινά, δίνοντάς του τα κατάλληλα φάρμακα για να σταματούν οι φρικτοί πόνοι του.

τη θλίψη που προκαλεί το βασανισμένο παιδί της. Κάτι την οδηγεί στην τρελή, ηλικιωμένη γυναίκα που φωνάζει κατάρες στο μετρό. Μοιάζει με μούμια καθώς πανιά καλύπτουν το πρόσωπό της.

Η Αννούσκα δεν θα γυρίσει σπίτι της εκείνη τη νύχτα. Θα παρατηρήσει από κοντά τη ζωή της ανέστιας μούμιας-πλάυντος, η οποία διακηρύττει ότι το σώμα εν κινήσει είναι ιερό, διότι βρίσκεται σε ανάπτυξη με οποιοδήποτε σύστημα κα εξουσία φοβίζει και καθελώνει τον άνθρωπο. Για λίγες ημέρες, η

Η συγγραφέας Ολγκα Τοκάρτσουκ παρουσιάζει ένα χειριρίδιο πρακτικής τοπογραφικής ψυχανάλυσης: η αξία του ταξιδιού επικεντρώνεται στον προορισμό, στην ουσιαστική σημασία του τόπου που κάποιος έχει επιλέξει να φτάσει.

με τη γυναίκα του. Αδειάζει και παρατηρεί προσεκτικά τα περιεχόμενα της τσάντας της. Πόσο καλά τη γνωρίζει;

Η Τοκάρτσουκ σταματά ξαφνικά την αφήγηση της ιστορίας του Κουνίτσκι στην Κροατία. Τη συνεχίζει πολύ αργότερα, τώρα πια ο τόπος είναι η Πολωνία. Η γυναίκα και ο γιος του Κουνίτσκι έχουν επανεμφανιστεί μυστηριωδώς. Ο Κουνίτσκι αδυνατεί να πιστέψει στη σύνομη περιπέτεια τους ότι διέπνευαν σε μια καλύβα και ήπναν θαλασσινό νερό, κατά τα λεγόμε-

να της γυναίκας του. Την κοιτάζει και τι βρίσκει αλλαγμένη. Του γίνεται εμμονή. Πηγαίνει τον γιο του σε παιδοψυχολόγο μπάπας το αγοράκι αποκαλύψει κάτι άλλο, που θα οδηγήσει στην αλήθεια. Το μυστήριο της εξαφάνισής τους έχει στοιχειώσει τον ίδιο, όχι το παιδί. Ο Κουνίτσκι έχει αποτύχει στο να μετάνοιζε στην ιερότητα μιας λοξοδρομίας, μιας περιπλάνησης πέρα από τα γνωστά δεδομένα.

Στη διάλεξη της «Ο τρυφερός αφηγητής» (επιμετρο), η Τοκάριτσουκ αναφέρει κρυφούς αρμούς

Οι «Πλάνητες» κυκλοφορούν στα ελληνικά από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

ή χαμένους δεσμούς σε έναν κόσμο φαινομενικά αποσπασματικό και τυχαίο. Ένας ικανός αφηγητής μπορεί «να συνενώνει τα θραύσματα σε ένα και μοναδικό σχέδιο και να ανακαλύπτει ολόκληρους αστερισμούς στα μικρά συστατικά στοιχεία των γεγονότων. Το να πα καιείς μια ιστορία που ξεκαθαρίζει πως όλοι και τα πάντα είναι εμποτισμένα σε μια κοινή ιδέα, την οποία παράγουμε στο μυαλό μας επιμελώς με κάθε προσπάθεια του πλανήτη».

Ο περιπλανώμενος πτερωτός θεός Καιρός εμφανίζεται σε μία από τις ιστορίες στους «Πλάτωνες». Κάνει ασαμάτπτες περιφορές γύρω από τη Γη. Κάι όποιος θέλει να τον βρει τον τραβεί από τη μακριά του κόμην. Η εικόνα αυτή συμβολίζει τον χρόνο που τρέχει και σταματά μόνον όταν η ψυχή θελήσει να δώσει νόημα στη στιγμή.

#HellenicBankMASTERS

**ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ
ΣΕΖΟΝ
ΑΡΧΙΣΑΝ**

**ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ**

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

**MASTERS
TENNIS ACADEMY
HELLENIC BANK**

ΚΟΡΦΕΙ:

Κυνηγώντας έναν Ιρανό ναρκέμπορο

Χολιγουντιανών προδιαγραφών ταινία
γυρισμένη στη Μέση Ανατολή

6.5 Εκτός ελέγχου ★★½
ΘΡΙΑΕΡ (2019)

Σκηνοθεσία: Σαΐντ Ρουστάι

Ερμηνείες: Πέιμαν Μοάντι, Ναβίντ Μοχαμαντζαντέχ, Φαρχάντ Αολάνι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το πάντα ενδιαφέρον ιρανικό σινεμά αποδεικνύει πως μπορεί να στήσει ακόμα και μεγάλης κλίμακας, χολιγουντιανών προδιαγραφών θρίλερ, τα οποία παράλληλα διατηρούν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της χώρας της Μέσης Ανατολής. Ο πρωταγωνιστής του Ασγκάρ Φαραντί, Πέιμαν Μοάντι («Ένας χωρισμός») υποδύεται εδώ τον Σαμάντ, έναν ντετέκτιβ της αστυνομίας, ο οποίος έχει βάλει σκοπό τη σύλληψη ενός «βαρώνου» των ναρκωτικών και θα κάνει τα πάντα για να το πετύχει. Ακόμη και όταν αυτό θα γίνει ωστόσο, μια καινούργια μάχη ξεκινά.

Με το γκάτζι κολλημένο στο πάτωμα από την αρχή, ο Σαΐντ Ρουστάι σκηνοθετεί ένα (βασικά) καθαρό θρίλερ, το οποίο πάντως δεν παραλείπει και την κοινωνική παρατήρηση. Οι σκηνές δράσης του είναι υποδειγματικές, με εντυπωσιακό χειρισμό της κάμερας και ταχύτητα που δεν σε αφήνει να πάρεις τα μάτια σου από την οθόνη.

Από την άλλη, το σασπένς δεν περιορίζεται μόνο στα κυνηγητά και στις... αγριάδες. Η αστυνομική έρευνα όπως και η δικαστική διαδικασία, με τον ελαφρώς σουρεάλ, ανατολίτικο τρόπο τους, είναι εξίσου συναρπαστικές: εδώ έννοιες όπως τα δικαιώματα του κρατουμένου, η διαφάνεια, η ισο-

νομία κ.ο.κ. είναι μάλλον σχετικές και οι ακέραιοι άνθρωποι αγωνίζονται μέσα σε έναν λαβύρινθο διαφθοράς, αν όχι καθαράς παράνοιας. Υστερα υπάρχει το θέμα των ναρκωτικών. Σε μια χώρα 80 εκατομμυρίων κατοίκων, όπου η κατοχή ναρκωτικών τιμωρείται με τη θανατική ποινή, βρίσκονται 6,5 εκατομμύρια χρήστες παράνομων ουσιών.

Στην (αναμφισβήτητη) πιο καλογυρισμένη σκηνή της ταινίας, η αστυνομία κάνει έφοδο σε ένα πελώριο υπαίθριο στέκι, συλλαμβάνοντας εκατοντάδες άνδρες και γυναίκες. Παρ' όλα αυτά, οι ρίζες του προβλήματος μένουν σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητες από το φιλμ του Ρουστάι, γεγονός που σίγουρα του στερεί σε πληρότητα.

Αντιθέτως, εκείνη που έχει ενδιαφέρον είναι αυτή η κάπως παλιομοδίτικη, ξένη στον σημερινό δυτικό κόσμο, η οποία διαπερνά τα πάντα και τους πάντες, από τα χαμίνια του δρόμου και τους εμπόρους ναρκωτικών μέχρι τους υπηρέτες του νόμου. Οι ίδιοι οι δικαστές –απόλυτοι κριτές, δίχως «ακρείαστες» λεπτομέρειες όπως ένορκoi, ακροατήριο κ.τ.λ.– αποφασίζουν με αυστηρότητα αλλά και γνώμονα αυτόν τον ιδιότυπο ηθικό κώδικα. Από την πλευρά του, ο ντετέκτιβ Σαμάντ παίρνει τις περισσότερες αποφάσεις του με βάση το αίσθημα καθήκοντος και τον φόβο της... συζύγου του· επιφανειακά μοιάζει σκληρός, πολλές φορές και ανελέητος, όμως στην πραγματικότητα απλώς προσπαθεί να κάνει σωστά τη δουλειά του, κάτω από δύσκολες συνθήκες.

Ο πρωταγωνιστής Πέιμαν Μοάντι («Ένας χωρισμός») υποδύεται τον Σαμάντ, έναν ντετέκτιβ της αστυνομίας, ο οποίος έχει βάλει σκοπό τη σύλληψη ενός «βαρώνου» των ναρκωτικών και θα κάνει τα πάντα για να το πετύχει. Ακόμη και όταν αυτό θα γίνει, ωστόσο, μια καινούργια μάχη ξεκινά.

HOME CINEMA

Άνθρωποι με υπερφυσικές δυνάμεις, με χάπι ή χωρίς

Project Power ★★½
ΔΡΑΣΗΣ (2020)

Σκηνοθεσία: Χένρι Τζουστ, Αριελ Σούλμαν
Ερμηνείες: Τζέιμι Φοξ, Τζόσεφ Γκόντον-Λέβιτ, Ντομνίκ Φίσμακ

Τι θα συνέβαινε αν ένα χάπι μπορούσε για πέντε λεπτά να μας μετατρέψει όλους σε υπερήρωες; Ξεκινώντας από αυτή την απλή όσο και συναρπαστική ιδέα, το καινούργιο φιλμ του Netflix φέρνει στις οθόνες μας δύο λαμπερούς χολιγουντιανούς πρωταγωνιστές, σε ένα δίωρο γεμάτο ένταση και δράση.

Η έφηβη Ρόμπιν πουλάει σαν βαποράκι το θαυματουργό χάπι, προκειμένου να βοηθήσει οικονομικά την ανήμπορη μητέρα της. Ανάμεσα στους πελάτες βρίσκεται και ο θαρραλέος Φρανκ (Τζ. Γκ. Λέβιτ), αστυνομικός ο οποίος προσπαθεί να εξισορροπήσει τη διαφορά με τους νέους, εξοπλισμένους με υπερδυνάμεις, εγκληματίες. Ταυτόχρονα ένας αποφασισμένος πατέρας (Τζέιμι Φοξ) θα κάνει τα πάντα για να ξαναβρεί την κόρη του που έχει απαχθεί.

Τοποθετώντας τη δράση στην

ταλαιπωρημένη –αλλά πολύ ατμοσφαιρική– πόλη της Νέας Ορλεάνς, το φιλμ δημιουργεί επί της ουσίας μια εναλλακτική εκδοχή της δημοφιλούς κομίστικς περιπέτειας των τελευταίων ετών.

Το δε γεγονός πως ανάμεσα στους βασικούς ήρωες είναι ένας λευκός αστυνομικός και ένας Αφροαμερικανός πατέρας μοιάζει με εύστοχη παραβολή πάνω σε όσα έχουν ζήσει πρόσφατα οι Ηνωμένες Πολιτείες. Ολα αυτά βέβαια φτάνουν μέχρι ένα σημείο: έπειτα, ως συνήθως αναλαμβάνουν δράση οι γροθιές, οι κλωτσιές και τα... κουμπούρια.

Thelma

ΔΡΑΜΑ (2017)

Σκηνοθεσία: Γιοακίμ Τρίερ
Ερμηνείες: Ελι Χάρμπο, Κάια Γουίλκινς, Χένρικ Ράφαλσεν

Από την πλατφόρμα του Cínobio διαλέγουμε ένα αξιόλογο θρίλερ ενηλικιωσps. Η Θέλμα είναι μια νεαρή κοπέλα, η οποία μπαίνει στο πανεπιστήμιο, φεύγοντας για πρώτη φορά από την πατρική εστία. Εκεί θα γνωρίσει και θα ερωτευθεί μια

συμφοιτήτριά της, όμως οι τύψεις –που σχετίζονται με τους γονείς και τη θρησκεία της– και το άγχος θα πυροδοτήσουν τις υπερφυσικές δυνάμεις που κρύβει μέσα της, με ολέθρια αποτελέσματα.

Η ταινία λειτουργεί ως κλασικό θρίλερ –στα όρια του τρόμου– εξαρχής: η απειλή μοιάζει να ελλοχεύει παντού στη ζωή του μοναχικού κοριτσιού που λακταρά να απελευθερωθεί, αλλά ταυτόχρονα νιώθει και δυνατό τον δεσμό και με τους αυστηρούς θρησκοδόληπτους γονείς της. Ωσπου έρχεται η έκρηξη.

Ο Τρίερ χρησιμοποιεί τη μεταφυσική αλληγορία προκειμένου να περιγράψει την ερωτική αφύπνιση (την «απαγορευμένη» μάλιστα) αλλά και την ενηλικίωση εν γένει, η οποία φέρνει συχνά τρομακτικές αλλαγές στη ζωή του νέου ανθρώπου. Από εκεί και έπειτα στην ιστορία εισάγεται και το μυστήριο, γεγονός που δεν βοηθά ιδιαίτερα στη συνοχή και μάλλον αποσπά την προσοχή από το κυρίως θέμα. Κάπως έτσι, πάντως, οδηγούμαστε στην κλιμάκωση και σ' ένα (ευπρόσδεκτα) εντυπωσιακό φινάλε.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Συναυλία Διονύση Σαββόπουλου και Αλκίνοου Ιωαννίδη - (Ε)
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, V - (Ε)
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 EU4U, II - (Ε)
12.00 Στην άκρη του παράδεισου - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Art Café, III - (Ε)
15.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Ελευθερία Αρβανιτάκη.
17.00 Μαζί / Birlikte
Δικονοτική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στη νοηματική)
18.25 Η κυρά του μεταξοβίου - (Ε)
Δραματική σειρά εποχής.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.25 Οι γενιές της σιωπής - (Ε)
Δραματική σειρά εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά στο PIK - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.15 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε)
00.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
03.15 EU4U, II - (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.05 Εγώ η Λιτώ Δομέστικα
07.30 Το παραμύθι των τετράποδων - (Ε)
Παιδική θεατρική παράσταση.
09.15 Παιδική ζώνη α. Το θαυμάσιο ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον β. Ο μικρός Χνουδωτός γ. Γουίσιπερ δ. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Ιστορίες του χωριού - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
16.30 Μονώλης και Κατίνα - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
17.00 Το σόιν - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 Στέλιος Βότσας - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
18.30 Μονόλογoi - (Ε)
Σειρά πολιτιστικών εκπομπών.
19.20 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στη νοηματική)
21.05 Εγώ η Λιτώ Δομέστικα - (Ε)
Δραματική σειρά.
21.50 Συναυλία: Σταύρος Σαρχάκος
00.00 Μονόλογoi - (Ε)
00.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

21.10 OMEGA Troll Show
07.00 Σημεία και τέρατα - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
08.00 The Booth - (Ε)
09.45 Kitchen Health
Εκπομπή μαγειρικής.
10.20 Life is a beach
Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.20 Υγεία πάνω απ' όλα
Κωμική σειρά.
12.20 Για πάντα παιδιά - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
14.00 Ο τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Fars attacl - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Χάρη Αριστειδίου.
19.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ταξιδιωτική εκπομπή.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.10 OMEGA Troll Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
22.10 Big Game
Περιπέτεια, με τους Δάφνη Λομπρόγιαννη, Άκη Σακελλαρίου, κ.ά.
23.30 It's showtime - (Ε)
Μουσικοχορευτικό show.
01.30 Duddy Cool - (Ε)
02.30 Μουσικό κουτί - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
04.00 DanSing Junior - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

22.10 La Pasta Pomilwri
06.00 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Ξαφνικά μπαμπάς - (Ε)
08.00 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
08.50 La Pasta Pomilwri - (Ε)
09.40 Santa Γολάντα - (Ε)
10.15 Δεληγιάνναιο
Παρθενοναγωγείο - (Ε)
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Food n' friends
Εκπομπή μαγειρικής.
13.45 Football stories - (Ε)
14.40 Την πάτσα - (Ε)
15.20 Λιτσα.com - (Ε)
16.50 Ξαφνικά μπαμπάς
Μεξικανική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Συνέχεια της σειράς
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Γιάννη Μπέζο, Φάνη Μουρατίδη, κ.ά.
22.10 La Pasta Pomilwri - (Ε)
23.00 Κινγκ Κονγκ (King Kong). Περιπέτεια, με τους Ναόμι Γουάιτ, Τζακ Μπλάκ, κ.ά.
01.00 **Τίτλοι ειδήσεων**
01.10 Το σόι μου μέσα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Δάφνη Λομπρόγιαννη, Άκη Σακελλαρίου, κ.ά.
02.00 Κοινωνική σειρά, με τους Αλέξανδρο Σταύρου, Ιωσήφ Μαρινάκη, κ.ά.
02.50 Πόσο γλυκό με σκοτώνεις - (Ε)
Κωμική σειρά.
03.40 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)
04.30 Steps - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

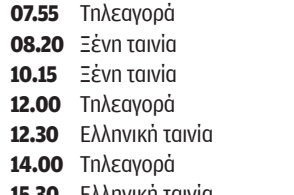
21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά
07.00 Μια βολίδα γεύσεις - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
08.00 Παντρεμένοι κι οι δυο - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.40 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
09.30 Καλό μεσημέρακι - (Ε)
11.30 Στο χωρικό μας - (Ε)
12.30 Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.20 Βουράτε γεπόνι - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
15.50 Οι Τάκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.50 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα γεγονότα σε συντομία**
18.10 Guess my age
Συνέχεια.
18.50 Βουράτε γεπόνι - (Ε)
20.10 **Τοιές στα γεγονότα**
21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)
Locomondo.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 Άλλα λόγια
Θκειε παπά - (Ε)
Κυριακή κωμική σειρά.
01.30 Το στέκι της παρέας - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.00 Καταγίδα - (Ε)
Δραματική σειρά.
04.50 Σε φρόντο κόκκινο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

22.45 Κάρμα
06.00 Η κουζίνα της μαμάς - (Ε)
06.30 Ερωτας με επιδότηση ΟΓΑ - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.30 60° Ελλάδα - (Ε)
Οδοιπορικό, με τον Νίκο Μάνεση.
08.45 24 ώρες - (Ε)
09.30 Παραμύθι αλλιώ - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.30 Deal - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
11.15 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
15.20 Μην μασάς - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
16.45 Η φαμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
(στη νοηματική)
18.10 Κρατάς μυστικό; Κωμική σειρά.
19.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
22.45 Κάρμα - (Ε)
Κοινωνική δραματοποιημένη σειρά.
23.45 Μεσάνυχτα
01.30 Οι ιστορίες του αστυνομίου Μπέκα - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
02.15 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.55 Τηλεαγορά
08.20 Ξένη ταινία
10.15 Ξένη ταινία
12.00 Τηλεαγορά
12.30 Ελληνική ταινία
14.00 Τηλεαγορά
15.30 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
03.00 Ξένη ταινία
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
06.10 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Travel Guide
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.50 ANNITA κοιτά - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φράκος
19.00 Ταξίδι γεύσεων, II - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.20 Ξένη ταινία
02.00 Ξένη σειρά
03.00 Ξένη σειρά

THT ΘΗΛ.: 22270745

06.00 Sashatanya
07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club
12.00 Comedy Woman
13.00 Comedy Club
18.00 Patriot - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία
22.00 Haters
23.00 Stand Up
00.00 Σπίτι 2
03.00 THT Best
04.00 THT Gold

MOVIES BEST

01.00 Rushmore
08.15 A Boy Called Sailboat
10.00 Knightfall, II - Ep. 5 & 6
12.00 Rushmore
13.45 Armageddon
16.20 Chronicles Of Narnia: Prince Caspian
19.00 Reformation (Part 1)
21.00 Hotel Artemis
22.45 Code Breakers
00.00 Modus 2 - Ep. 6
01.00 Rushmore
02.45 Armageddon
GREEK CINEMA
22.00 Η χαρτοπαίχτρα
05.15 Μια τρελή... τρελή οικογένεια
07.00 Μαρικούσκα, stop!
08.35 Ένας κλέφτης στον παράδεισο
10.05 Ο θησαυρός του μακαρίτη
11.40 Το κλωτσοκούφι
13.15 Αντίο ζωή
14.50 Η σφαγή του Θεού
16.50 Το αμοξάκι
18.40 Είναι ένας τρελός... τρελός Βέγγος
20.20 Ο κυρ-Γιώργης εκπαιδεύεται
22.00 Η χαρτοπαίχτρα
23.45 Πεθαίνω κάθε ξημέρωμα

Οι αναλογίες του 1938 με το σήμερα

Ο Γάλλος φιλόσοφος Μικαέλ Φεσέλ μιλάει στην «Κ» για τις συνέπειες της δημοκρατικής κόπωσης των πολιτών μιας χώρας

Συνέντευξη στον
ΒΑΣΙΛΗ ΜΟΥΡΑΟΥΚΟΥΤΑ

Το 1938 ίσως να ήταν μία ακόμη χρονιά. Ένα απλό τετραψήφιο νούμερο, μία απροσδιόριστη στιγμή, ένας κόκκος άμμου στην ατέρμονη παραλία της αιωνιότητας. Και μάλλον έτσι την αντιμετώπιζαν πολλοί από τους συγκαίρινους της. Ωστόσο, το 1938, αναδρομικά, υπήρξε πολλά περισσότερα. Το μαρτυρούν τα γεγονότα: Συμφωνία του Μονάχου, παράδοση της Σουδητίας, πτώση της κυβέρνησης Λέον Μπλουμ και κλείσιμο της αριστερής παρένθεσης του Λαϊκού Μετώπου στη Γαλλία, διάσκεψη για το προσφυγικό στο Εβιάν, προσάρτηση της Αυστρίας από τη Γερμανία, εκκίνηση του ολοκαυτώματος με την Kristallnacht. Στο «Υποτροπή, 1938», ένα συναρπαστικό και γραμμένο με μεγάλη επιδεξιότητα βιβλίο, το οποίο κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πόλις, ο Μικαέλ Φεσέλ, ένας από τους σπουδαιότερους Γάλλους φιλοσόφους σήμερα, ερευνήσε σχολαστικά τις γαλλικές εφημερίδες της εποχής και μελέτησε διεξοδικά την αρθρογραφία τους.

Διεισδύοντας στο «σύμπαν» των ιδεών και των αφηγημάτων του 1938, ο Φεσέλ ανακαλύπτει μία σειρά από ανησυχητικές αναλογίες με το σήμερα. Υπό όρους, η περίοδος που εγκαινιάστηκε τότε δεν έχει παρέλθει. Η αντίδραση προς τις κεντρικές αξιώσεις του Διαφωτισμού παραμένει. Εξ ου και η χρήση του όρου υποτροπή. Η υποτροπή μιας ασθένειας «επιπράζει το σώμα σε δύο διαφορετικές περιόδους της ζωής του οργανισμού, αλλά η πρόελευση του κακού είναι ίδια». Οφείλουμε συνεπώς να ανησυχούμε. Γνωρίζουμε πλέον σε τι συνίσταται το κακό. Ας είμαστε προσεκτικοί. Οχι για το μέλλον, όσο για τις συνθήκες του παρόντος που το προετοιμάζουν ή προοικονομούν. Καθηγητής φιλοσοφίας στην Ecole Polytechnique, ο Μικαέλ Φεσέλ (γενν. 1974) είναι σύμβουλος έκδοσης του περιοδικού «Esprit», συνεπιμελητής της σειράς «l'Ordre philosophique» των εκδόσεων Seuil και τακτικός σχολιαστής στην εφημερίδα «Libération». Στην Ελλάδα κυκλοφορεί ένα ακόμη σημαντικό του έργο: «Ο Καιρός της Παρηγορίας». Είχαμε τη χαρά να μιλήσουμε μαζί του για το πρόσφατα εκδοθέν βιβλίο του και τους πολλαπλά ευάλωτους καιρούς μας.

Ο Μικαέλ Φεσέλ, ένας από τους σπουδαιότερους Γάλλους φιλοσόφους σήμερα, ερευνήσε σχολαστικά τις γαλλικές εφημερίδες της εποχής και μελέτησε διεξοδικά την αρθρογραφία τους.

“

Κείμενα του Μπερνάρ-νός ή του Σαρτρ περιγράφουν γλαφυρά την ψυχολογική εγκατάληψη του ατόμου και την παράδοσή του σε λύσεις και προτάσεις αυταρχικές.

– Για ποιο λόγο να εντυφλώσει κανείς στον Τύπο του 1938;

– Στην πλειονότητά τους, τα βιβλία ιστορίας για την περίοδο του 1930 αφήνουν ένα κενό ανάμεσα στην εκλογική νίκη του Λαϊκού Μετώπου, το 1936, και την πανωλεθρία του 1940. Φρονώ ότι αυτό έχει συμβάλει στο να ενισχυθεί ο μύθος, σύμφωνα με τον οποίο η κοινωνική πολιτική του Μπλουμ ή οι καταλήψεις των εργοστασίων τον Ιούνιο του 1936 συνιστούν τους κύριους υπεύθυνους για την ήττα από τους Γερμανούς. Μελετώντας τον ημερήσιο και εβδομαδιαίο Τύπο του 1938, γνώρισα μία εντελώς διαφορετική ιστορία. Το 1938 σηματοδοτεί το τέλος της πολιτικής του Λαϊκού Μετώπου εξαιτίας της αποστασίας του Ριζοσπαστικού Κόμματος. Το τελευταίο επέλεξε την ανατροπή, αποφασίζοντας να κυβερνήσει σε συμμαχία με τη Δεξιά. Αν και ήξερα από πριν τη μόνιμη επωδό χιλιάδων διοικητών της εποχής: «Καλύτερα Χίτλερ παρά Λαϊκό Μέτωπο», η διαδρομή μου

Η καταστροφή και η τραγωδία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μπορούν ακόμα να είναι ένα μάθημα για το σήμερα. Αρκεί να μελετήσουμε προσεκτικά τη προηγούμενη, εκεί, στα τέλη της δεκαετίας του '30.

στον Τύπο της εποχής μου επέτρεψε να την αντιληφθώ και να την κατανοήσω καλύτερα. – Τι σας προκάλεσε περισσότερο εντύπωση σε όσα ανακαλύψατε; – Η διάχυτη μορφή θηικής και δημοκρατικής πτωπότητας πριν από την πανωλεθρία. Αυτό μου προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση. Η άμυνα της Γαλλίας απέναντι στις φασιστικές δυνάμεις προϋπέθετε μία αφοσίωση ή προσκόλληση στη δημοκρατία, την οποία όμως δεν βρήκα στον προπολεμικό Τύπο. Με άλλα λόγια, η ήττα της δημοκρατίας είχε ξεκι-

νήσει να διαγράφεται από νωρίς. – Απουσιάζουν το αναγκαίο δημοκρατικό «συναίσθημα» και το αναγκαίο δημοκρατικό ηθικό; – Ναι, αναμφίβολα. Αποδίδω ιδιαίτερη έμφαση στις αποτυχίες και στην αδυναμία του «συναίσθηματος» του 1938. Στριζομαι ειδικότερα στα λογοτεχνικά κείμενα του Μπερνάρνός ή του Σαρτρ που έκαναν εκείνη τη χρονιά την εμφάνισή τους. Πρόκειται για κείμενα που περιγράφουν γλαφυρά την ψυχολογική εγκατάληψη του ατόμου και την παράδοσή του σε

λύσεις και προτάσεις αυταρχικές. Η γέννηση μιας φασιστικής προσωπικότητας στο «Η παιδική ηλικία ενός Αρχηγού» του Σαρτρ ή η «Οργή των Ηλιθίων» για την οποία κάνει λόγο ο Μπερνάρνός με βάση την αντίδραση ενός μεγάλου χάρου των αστών στην κατάληψη των εργοστασίων του 1936 από τους εργάτες σχετίζονται άμεσα με αυτή την παράδοση. Είναι η διαμόρφωση μιας αυταρχικής προσωπικότητας στην καρδιά των ατόμων που προκαλεί φόβο. Όταν η κρίση καθίσταται μία μορφή δια-

κυβέρνησης και ο φόβος το μόνον κίνητρο για δράση.

– Τι εννοείτε όταν υποστηρίζετε ότι η αδυναμία της δημοκρατίας ως καθεστώτος αφορά μόνον τις αποδυναμωμένες δημοκρατίες;

– Αυτό που προσπαθώ να δείξω στο βιβλίο είναι ότι το καθεστώς του Βισί δεν συνιστά μία ρήξη. Δεν είναι, δηλαδή, κάτι που τίποτα δεν μπορούσε να προδιαγράψει. Η άποψη ότι περνούμε από τη μέρα στη νύχτα, από μία δημοκρατία εξασθενημένη σε ένα σύστημα ολοκληρωτικό δεν αντέχει για πολύ στο φως της έρευνας του Τύπου της εποχής. Στον Τύπο του 1938 ανακάλυψα συνθήματα σχετικά με το πνεύμα της νδονής και της απόλαυσης. Συνθήματα που δεν αφορούν μόνον τους ακροδεξιούς κύκλους. Συνθήματα που θα αξιοποιήσει και ο Πετέν το 1940. Θα το πω και πάλι: δεν θέλω να υποτιμήσω τη σημασία της στρατιωτικής ήττας. Αυτό που επιδιώκω να δείξω είναι ότι η εγκατάληψη των δημοκρατικών αξιών, προταγμάτων και συμπεριφορών προηγήθηκε της πανωλεθρίας. Προηγήθηκε και στη συνέχεια ενίσχυσε εισέτι τον αντίκτυπό της.

– Υπήρχε, υπό αυτή την έννοια, ένα είδος κόπωσης με τη δημοκρατία;

– Αναμφίλεκτα. Η Γαλλία του 1938, και φοβάμαι και η Γαλλία του σήμερα, χαρακτηρίζεται από μία ευρύτατη δημοκρατική κόπωση. Κόπωση που προλαίπει ενδεχομένως το έδαφος για πολλές περιπέτειες. Δεν είμαι σε θέση φυσικά να κρίνω το εύρος ή την ένταση της δημοκρατικής αυτής κόπωσης στα στρώματα του πληθυσμού. Αυτό συνιστά το έργο ενός ιστορικού ή κοινωνιολόγου. Δική μου επιδίωξη υπήρξε το να αποκαταστήσω τη μορφολογία μιας κυρίαρχης γλώσσας. Να κατανοήσω τη συλλογιστική της. Να περιγράψω τις συνθήκες της σκέψης που βρίσκονται στις κυρίαρχες, επίσημες ή δημοσιογραφικές, ομιλίες και λόγους της εποχής. Είναι δύσκολο να πιστεύεις ότι όλοι αυτοί οι λόγοι δεν είχαν απήχηση ή δεν άσκησαν επιρροή σε ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας. Αν και υπήρξαν αντιστάσεις στον αυταρχισμό, όπως η γενική απεργία στις 30 Νοεμβρίου 1938. Σημείο όπου ίσως και να εντοπίζεται το είδος της μαχητικότητας ή για την ακρίβεια τα ψήγματα της μαχητικότητας που θα γεννήσουν την Αντίσταση μερικά χρόνια έπειτα.

Η διάκριση Αριστεράς - Δεξιάς, ο λαϊκισμός και η πανδημία

– Αναφέρετε συχνά πως η επιθυμία να υπερβούμε τη διάσταση Αριστεράς - Δεξιάς ή να αποκρύψουμε τις μεταξύ τους διαφορές κρύβει έναν μεγάλο κίνδυνο. Γιατί;

– Η διάσταση Αριστεράς - Δεξιάς γεννιέται με τη Γαλλική Επανάσταση. Αποτελεί, έως και σήμερα, το πλέον ακριβές και ορθό μέσο αποτύπωσης των όρων της πολιτικής διαμάχης. Προφανώς οι έννοιες Αριστερά και Δεξιά δεν είναι προσδιορισμένες μια για πάντα. Ούτε πρέπει να θεωρηθούν μονοσήμαντες. Υπάρχει μια Δεξιά φιλελεύθερη, μια Δεξιά συντηρητική, μια Δεξιά απολυταρχική. Οπως υπάρχει και μια Αριστερά ελευθεριακή, μια Αριστερά κρατικιστική, μια Αριστερά σοσιαλδημοκρατική. Εν τούτοις, η βασική διάκριση μεταξύ της επιβεβαίωσης της τάξης και της ατομικής ελευθερίας από τη μία πλευρά και της ισότητας στη συλλογική πρόοδο από την άλλη παραμένει ως αντίθεση. Ενώ, ταυτόχρονα, διαθέτει αξία καθώς επιτρέπει στη δημοκρατική διαμάχη να εκφράζεται χωρίς να εκφυλίζεται ή να κλιμακώνεται νομοτελειακά σε βία.

– Μήπως ο λαϊκισμός τρέφεται από αντίστοιχες προσπάθειες απαξίωσης της διάστασης Αριστεράς - Δεξιάς;

– Αυτό που αποκαλούμε λαϊκισμό, είτε για να τον υπερασπι-

“

Οι αντιδράσεις μιας κοινωνίας σε μεγάλες κρίσεις υπαγορεύονται σε μεγάλο βαθμό από κεκτημένες συνήθειες.

στούμε, είτε για να του ασκήσουμε κριτική, έχει ως στόχο το να αντιπαραβάλλει με τρόπο αφαιρετικό τον λαό και τις ελίτ, οικονομικές ή πολιτικές. Οσο η έκκληση προς τον λαό είναι σύμφυτη με τη δημοκρατία, άλλο τόσο δεν θα πρέπει να αξιοποιείται για να προσδιορίζει περιοριστικά τον λαό. Αν και, εδώ αναδεικνύεται και επανεμφανίζεται η αντίθεση Αριστερά - Δεξιά, ανάλογα με το πώς ορίζεται τελικά ο λαός: κοινωνικά, πολιτικά ή εθνικά. Το σωστό για μία δημοκρατία δεν είναι μόνον το να απονέμει και να προσφέρει την εξουσία στον λαό, αλλά και το να θέτει αδιάλειπτα το ερώτημα του ποιος είναι ο πολίτης και τι δικαιώματα και τι υποχρεώσεις έχει. Μου φαίνεται ότι ο λαϊκισμός προσπαθεί να πολιτικοποιήσει εκ νέου το κοινωνικό πεδίο, αποδε-

Το «Υποτροπή 1938» κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πόλις.

χόμενος παράλληλα την αποπολιτικοποίηση και την υπέρβαση της διάκρισης Αριστεράς - Δεξιάς προς όφελος μιας (ανυπόστατης) εικόνας ενός γαλνίου και δίχως εσωτερικές εντάσεις και ειρηνικού λαού.

– Θεωρείτε ότι αυτή η κρίση θα οδηγήσει στην περαιτέρω αποδυνάμωση των σύγχρονων δημοκρατιών;

– Ο προβληματισμός μου στην «Υποτροπή» δεν ήταν η σύνθεση των δεικτών που θα μας επιτρέψουν να κατανοήσουμε αυτό που θα συνέβαινε το 1940. Ο προβληματισμός

μου ήταν να εξετάσω αυτό που προδιαθέτει και οδηγεί ένα κράτος, μία κοινωνία και τον Τύπο σε αυταρχικές λύσεις. Ένα γεγονός τόσο τεράστιο όπως μία στρατιωτική ήττα ή μία πανδημία δεν προσγειώνονται ποτέ σε ένα ουδέτερο πλαίσιο. Οι αντιδράσεις μιας κοινωνίας σε αντίστοιχες κρίσεις, ο τρόπος που υιοθετεί για να τις αντιμετωπίσει, υπαγορεύονται σε μεγάλο βαθμό από κεκτημένες συνήθειες. Συνήθειες που έχουν διαμορφωθεί πριν από την εκδήλωση του φαινομένου. Αυτή είναι και η περίπτωση του 1940, όπου η τραυματική εμπειρία της πολεμικής ήττας προκύπτει σε μία στιγμή κατά την οποία, η εγκατάλειψη των αμυντικών μηχανισμών της δημοκρατίας έχει οδηγήσει στην εκτεταμένη εξασθένσή της. Φοβάμαι ότι το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση της πανδημίας.

– Πού θεωρείτε ότι θα μας εκβάλει η πανδημία;

– Δεν γνωρίζουμε ακόμη το πού θα μας εκβάλει ή το πώς θα βγούμε από αυτή. Επειτα από αυτό που θα ονομάζαμε γενναϊόδωρα μέτρα υποστήριξης, η γαλλική κυβέρνηση έχει εμφανώς επιλέξει λύσεις νομικές, αστυνομικές και κοινωνικές που καταστρατηγούν το κοινό δίκαιο. Τα υγειονομικά μέτρα έλαβαν αμέσως και για πολλοστή φορά τη μορφή μιας ακόμη κατάστασης ανάγκης.

Κάποια από αυτά είναι όντως αναπόφευκτα. Καθώς στην πλειονότητά τους συνιστούν το αποτέλεσμα διοικητικών και πολιτικών επιλογών για τον περιορισμό του τομέα της κρατικής υγείας, οι οποίες υλοποιούνται δεκαετίες τώρα. Εντούτοις, μπορούμε ακόμη να αναρωτηθούμε για τα αποδεικτικά στοιχεία χάρη στα οποία έχουν επιβληθεί νέες εξαιρέσεις στον νόμο με τόσο προφανή τρόπο. Ιδιαίτερα επειδή απουσιάζουν οι εγγυήσεις ότι τα εν λόγω μέτρα δεν θα επιβιώσουν της επιδημίας.

– Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι πιθανές επιπτώσεις της επιβαλλόμενης κοινωνικής αποστασιοποίησης;

– Το γεγονός έχει τεράστια σημασία και είναι δύσκολο να περιοριστούμε σε ορισμένες μόνον σκέψεις. Ιδιαίτερα όταν την ίδια ημέρα και την ίδια χρονική στιγμή οδηγούμε πολλές φορές ταυτόχρονα σε πλήθος πολλαπλών σκέψεων, οι οποίες ενίοτε είναι και αντίρροπες. Οπως όταν επικρατεί ο φόβος του να μολυνθούμε ή να μολυνούμε. Φόβος που μας οδηγεί στο να υιοθετήσουμε πρακτικές και συνήθειες περιοριστικές και θετικές προς τη χρήση κάθε μεθόδου προστασίας. Αλλά και όπως τις στιγμές όταν επικρατεί η επιθυμία για έξοδο και κατάργηση της κοινωνικής απόστασης. Στιγμές δηλαδή που οι σκέψεις μας, αν

όχι και τα αντανάκλαστικά μας, μας ωθούν στο να μιλήσουμε τον περιορισμό μαζί με τα μέτρα ασφαλείας που τον περιβάλλουν.

– Αυτή η συνεχής ταλάντωση μεταξύ «ανοίγματος» και «μαζέματος» δεν είναι και το ειδοποιό γνώρισμα αυτής της πανδημίας;

– Οχι ακριβώς. Εκτιμώ ότι οφείλουμε να απομακρυνθούμε από αυτή την ταλάντωση για να καταλάβουμε ότι το ειδικό χαρακτηριστικό που καθιστά την εν λόγω κρίση πανδημία. Αυτό είναι ότι εγγράφει το σενάριο μιας παγκοσμιοποιημένης καταστροφής στο ίδιο μας το σώμα. Προφανώς δεν δοκιμάζονται με τον ίδιο τρόπο το σώμα των νοσοκόμων και αυτό των υπολοίπων ή το σώμα των πλουσίων και αυτό των φτωχών ή, τέλος, το σώμα των νέων και το σώμα των ηλικιωμένων. Υπό αυτή την έννοια η λέξη κλειδί: περιορισμός (εντός της οικίας / των σπιτιών μας) ενέχει έναν χαρακτήρα απαισιόδοξο. Ο περιορισμός σχετίζεται με την επιθυμία –απόλυτα φυσική– να ζει κανείς στη στέγη προστασίας του σε περιόδους καταστροφής. Αλλά –και το θέτω ως ερώτημα– μήπως δεν στηρίζεται τελικά και στην ψευδαίσθηση, σύμφωνα με την οποία το μάζεμα στον εαυτό, η εσωστρέφης αναδίπλωση, είναι ο μόνος προμαχώνας απέναντι σε έναν κόσμο που έχει καταστεί εχθρικός;

ΝΕΑ
ΣΕΙΡΑ

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney έρχονται
με την υπογραφή ενός θρύλου του παγκόσμιου κόμικ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Συμμετοχή

Την Κυριακή 30 Αυγούστου μαζί με την Καθημερινή